

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ja yksityisistä rekrytointipalveluista sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta sekä laki yksityisistä rekrytointipalveluista. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta, laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta, laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi ja laki sosiaalisista yrityksistä kumottaisiin. Lisäksi muutettaisiin työttömyysturvalakia ja eräitä muita lakeja. Esitys liittyy hallituksen esitykseen maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 15/2017 vp) sekä hallituksen esitysluonnokseen laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista.

Ehdotetun julkisia rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain keskeisenä sisältönä olisi työnhakijan palveluprosessin määrittely sekä niiden rekrytointi- ja osaamispalveluiden määrittely, joita jokaisessa maakunnassa olisi oltava tarjolla. Rekrytointipalveluna maakunnan tulisi välittää tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, antaa rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa sekä yhteen sovittaa työtilaisuuksia ja työnhakijoita. Osaamispalveluna maakunnassa tulisi olla tarjolla ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Maakunta voisi lisäksi järjestää muita rekrytointia ja työnhakua tukevia sekä osaamista kehittäviä palveluja. Muista palveluista määriteltäisiin tarkemmin ainoastaan työkokeilu. Muutoin palveluiden sisältöä ei määriteltäisi.

Työ- ja elinkeinotoimistoille nykyisin kuuluvat työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirrettäisiin työttömyyskassojen, Kansaneläkelaitoksen ja maakuntien hoidettavaksi. Työttömyyskassa ratkaisisi ansiopäivää rahaa saavien kassan jäsenten ja Kansaneläkelaitos peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavien henkilöiden oikeuden työttömyysetuuteen työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavasta menettelystä asetettavia seuraamuksia lukuun ottamatta. Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään liittyvät nykyisin työ- ja elinkeinotoimistoille kuuluvat tehtävät siirrettäisiin maakuntien hoidettavaksi.

Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että työllistymissuunnitelmien ja niitä korvaavien suunnitelmien toteuttamiseen perustuva työnhakijoiden aktiivisen työhaun seuranta korvattaisiin aktiivista työnhakua koskevilla säännöksillä. Muutoksen tavoitteena on tehostaa työnhakijoiden omatoimista työnhakua ja työttömyysetuuden vastikkeellisuutta sekä lisätä alueellista ja ammatillista liikkuvuutta.

Työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi, että työnhakija hakee työttömänä ollessaan keskimäärin vähintään yhtä avointa työpaikkaa kutakin täyttä työttömyysviikkoa kohti. Aktiivista työnhakua seurattaisiin 12 viikon tarkastelujaksolla. Haettavat työpaikat olisivat joko maakunnan tai palveluntuottajan tarjoamia, tai jos työtarjoajia ei ole tehty, muuta työnhakijalle sopivaa työtä. Työhausta raportoitaisiin maakunnalle seitsemän päivän kuluessa edellisestä raportoinnista.

Aktiivista työnhakua ei edellytetäisi, jos henkilö on ollut kyseessä olevalla viikolla työssä tai työllistynyt yrittäjänä, osallistunut maakunnan tai palveluntuottajan järjestämiin palveluihin taikka edistänyt osaamistaan, työnhakuaan, työllistymistään tai yritystoiminnan aloittamista muulla maakunnan tai palveluntuottajan kanssa sovitulla tavalla tai ollut sairaana.

Ehdotettua lakia alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta sovellettaisiin myönnettäessä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa laissa tarkoitettuja rahoituspalveluja Manner-Suomen alueella. Lakia sovellettaisiin sekä kansallisista varoista että rakennerahastoista rahoitettavaan toimintaan. Laki koskisi maakuntien lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön kansallisista varoista rahoittamia hankkeita ja rakennerahastovaroista rahoittamia teknisen tuen hankkeita sekä sosiaali- ja terveysministeriön rakennerahastovaroista rahoittamia hankkeita. Lain 7 luku sisältäisi Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman hallinnointia ja toimeenpanoa koskevia säännöksiä, joita sovellettaisiin kaikissa ohjelmaa toteuttavissa viranomaisissa. Laissa erikseen määritellyt 7 luvun pykälät koskisivat myös Suomen takausohjelmaa kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi (EU:n pk-yritysaloitteen mukainen rakennerahasto-ohjelma).

Seuraavan ohjelmakauden säännökset tarkistettaisiin sen jälkeen, kun asiaa koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö valmistuu. Euroopan alueellinen yhteistyö –tavoitteen yhteistyöohjelmia koskeviin säädöksiin ei tehtäisi muutoksia lakiuudistuksessa, vaan ohjelmien toimeenpanoon sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmakauden 2014–2020 loppuun saakka. Siirtymäsäännöksiin sisällytettäisiin asiaa koskevat säännökset.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä   kuuta 20   .

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	7
1 JOHDANTO.....	7
2 NYKYTILA.....	9
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	9
Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut.....	9
Työnhakijan palveluprosessi.....	10
Työnvälitys.....	12
Tieto- ja neuvontapalvelut.....	13
Palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit.....	13
Ammatinvalinta- ja uraohjaus.....	14
Valmennus.....	14
Kokeilu.....	15
Työvoimakoulutus.....	17
Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.....	19
Palkkatuki.....	21
Starttiraha.....	24
Kulukorvaus.....	25
Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset taloudelliset etuudet.....	26
Työolosuhteiden järjestelytuki.....	26
Työllistämisvelvoite.....	26
Kunnan lisätuki.....	27
Työvoima- ja yrityspalvelu -neuvottelukunta.....	27
Muutosturva.....	27
Yksityiset työvoimapalvelut.....	28
Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun epäminen.....	28
Työllisyyspoliittinen avustus.....	29
Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä.....	29
Muutoksenhaku.....	30
Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu.....	30
Ohjaamot.....	31
Sosiaaliset yritykset.....	32
Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet.....	33
Alueiden kehittämistä ja rakennerahastoja koskeva lainsäädäntö.....	35
Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta.....	35
Tukimenettely.....	36
Rakennerahasto-ohjelmaa koskevat erityissäännökset.....	39
Erinäiset säännökset.....	40
Yritysrahoitusta koskeva lainsäädäntö.....	41
Yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitetut tuet.....	42
Yrityksen kehittämisavustus.....	43

	Yrityksen toimintaympäristön kehittämisavustus	43
	Yritysten kehittämispalvelut	44
	Alueellinen kuljetustuki	45
2.2	Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	45
	Aktiivista työnhakua koskevat kansainväliset mallit	45
	Tanska	45
	Hollanti	47
	Muita aktiivisen työhaun kansainvälisiä malleja	47
	Työttömyysturvaseuraamusten vaikutus työllistymiseen	48
2.3	Nykytilan arviointi	49
	Lainsäädäntö ja työ- ja elinkeinotoimistojen nykyinen palveluvalikoima	49
	Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelmat	49
	Työnvälitys, työtarjoukset ja työnhakijan aktiivinen työnhaku	50
	Työllistymistä edistävät palvelut	52
	Tieto- ja neuvontapalvelut	52
	Asiantuntija-arvioinnit	52
	Koulutuskokeilu	53
	Valmennus	53
	Kunnan lisätuki	53
	Harkinnanvarainen kulukorvaus	54
	Matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset	54
	Työolosuhteiden järjestelytuki	54
	Työllisyyspoliittinen avustus	55
	Muutosturvan toimivuus	57
	Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu	57
	Sosiaaliset yritykset	58
	Alueiden kehittäminen ja rakennerahastot	59
	Euroopan työnvälitysverkosto (EURES)	62
	Euroopan globalisaatiorahasto	62
	Yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitetut tuet	63
3	ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	64
3.1	Tavoitteet	64
3.2	Keskeiset ehdotukset	66
	Laki julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista	66
	Työnhakijan palveluprosessi	68
	Rekryointipalvelut	69
	Osaamispalvelut	70
	Työttömyysturvalaki	71
	Työttömyysturvajärjestelmän toimeenpano	71
	Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmä	73
	Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta	75
	Laki sosiaalisista yrityksistä	78
4	ESITYKSEN VAIKUTUKSET	78
4.1	Taloudelliset vaikutukset	78
	Vaikutukset julkiseen talouteen	78
	Vaikutukset kuntatalouteen	80

	Vaikutukset Kansaneläkelaitokseen ja työttömyyskassoihin	81
	Vaikutukset kansantalouteen.....	81
	Vaikutukset yrityksiin	81
	Yrityksille ja yhteisöille myönnettävät tuet	81
	Esityksen määrälliset vaikutukset yrityksiin ja yhteisöihin	83
	Työllisyyspoliittinen avustus	84
	Sosiaaliset yritykset.....	84
4.2	Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	85
	Yleistä	85
	Vaikutukset rakennerahastojen hallintaan	85
	Vaikutukset Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen tehtäviin	88
	Aktiivista työnhakua koskevien muutosten vaikutukset viranomaisten tehtäviin.....	88
4.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	89
	Palveluja koskevien muutosten vaikutukset työllisyyteen	89
	Aktiivista työnhakua koskevien muutosten vaikutukset työllisyyteen.....	89
	Vaikutukset työttömiin.....	90
	Vaikutukset alueiden kehittämiseen.....	92
4.4	Ympäristövaikutukset	93
4.5	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutukset	93
5	ASIAN VALMISTELU	94
6	RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	95
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	95
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	95
1.1	Laki julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista.....	95
	1 luku Yleiset säännökset.....	96
	2 luku Henkilöasiakkaan palveluprosessi	97
	3 luku Rekryointi ja osaaminen	101
	4 luku Työkokeilu	104
	5 luku Työllistämismäärärahat	106
	6 luku Erinäiset säännökset.....	107
1.2	Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta	108
	1 Luku Yleiset säännökset	108
	2 Luku Yritykselle myönnettävät tuet.....	110
	3 Luku Voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle myönnettävät tuet kehittämis- ja investointitoimintaan.....	114
	4 Luku Palkkatuki	120
	5 Luku Tuen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen.....	122
	6 Luku Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä maksatuksen lopettaminen.....	125
	7 Luku Euroopan unionin rakennerahastoja koskevat erityissäännökset	131
	8 Luku Erinäiset säännökset.....	145
1.3	Laki yksityisistä rekryointipalveluista	147
1.4	Työttömyysturvalaki	149
	1 luku Yleiset säännökset.....	149
	2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset	150
	2 a luku Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely	151
	5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.....	155
	6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto.....	155

7 luku Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset	155
9 luku Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.....	156
10 luku Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset	157
10 a luku Kulukorvaus	158
Luvut 11 – 13	159
14 luku Erinäisiä säännöksiä	159
1.5 Vuorotteluvapaalaki	159
1.6 Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta	160
1.7 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta	161
1.8 Laki toimeentulotuesta.....	161
1.9 Valtion virkamieslaki ja valmiuslaki	161
1.10 Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä.....	161
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	162
3 VOIMAANTULO.....	162
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	162
LAKIEHDOTUKSET	164
1. Laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista.....	164
2. Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta.....	177
3. Laki yksityisistä rekrytointipalveluista	204
4. Laki sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta	206
5. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	207
6. Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta.....	240
7. Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta	245
8. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta.....	247
9. Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta	248
10. Laki valtion virkamieslain 5 a §:n muuttamisesta.....	250
11. Laki valmiuslain 99 §:n muuttamisesta.....	251
12. Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta.....	252

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Pääministeri Juhan Sipilän hallitus linjasi huhtikuussa 2016 tehtävät, jotka on vuoden 2019 alusta lukien tarkoitus siirtää maakunnille. Linjauksen mukaan maakunnille siirretään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskus), työ- ja elinkeinotoimistojen (TE-toimisto), aluehallintovirastojen, maakuntien liittojen ja kuntien tehtäviä. Samalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, työ- ja elinkeinotoimistot ja maakuntien liitot lakkautetaan.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp). Esitykseen sisältyy ehdotus maakuntalaiksi, jonka 6 §:n 1 momentissa määritellään tehtäväalueet, joilla maakunta hoitaa sille lailla säädettyjä tehtäviä. Edellä mainitun säännöksen 9 kohdan mukaan maakunnan tehtävälleen kuuluvat aluekehittämisen viranomaisen tehtävät, alueen, sen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, kulttuurin edistäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen. Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteilla esitys laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista, jossa työ- ja elinkeinotoimistojen nykyiset työ- ja elinkeinopalvelut (julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yrityspalvelut koottaisiin maakunnallisiksi kasvupalveluiksi. Kyseisessä laissa säädettäisiin puitteet kasvupalveluiden järjestämiselle ja tuottamiselle, mutta ei määriteltäisi palveluiden sisältöä. Palveluiden sisällöstä säädettäisiin erillisissä laeissa.

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rekrytointi- ja osaamispalveluista, laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ja laki yksityisistä rekrytointipalveluista, joilla korvattaisiin laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta, laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta ja laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. Sosiaalisista yrityksistä annettu laki kumottaisiin.

Hallitus teki syyskuussa 2016 päätöksen työllisyyttä edistävästä toimista. Päätöksen mukaan tuli selvittää, voidaanko työ- ja elinkeinotoimistoille kuuluvat työttömyysturvaan liittyvät viranomaistehtävät siirtää Kansaneläkelaitoksen ja mahdollisesti myös työttömyyskassojen vastuulle. Hallitus oli jo aiemmin päättänyt, että työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät siirretään maakuntien hoidettavaksi vuoden 2019 alusta lukien.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti lokakuussa 2016 työryhmän selvittämään, voidaanko työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät viranomaistehtävät siirtää Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen vastuulle niin, että sitovasta työvoimapolitiisesta lausunnosta luovutaan. Lisäksi työryhmän tuli arvioida, onko muita henkilön toimeentuloon liittyviä tehtäviä tai sellaisia etuuksia, joiden myöntämiseen, maksamiseen tai takaisinperintään liittyviä viranomaistehtäviä olisi mahdollista antaa Kansaneläkelaitoksen ja mahdollisesti työttömyyskassojen tehtäväksi.

Työryhmä antoi mietintönsä marraskuussa 2016. Työryhmä piti mahdollisena, että työ- ja elinkeinotoimiston antamasta sitovasta työttömyysetuuden ja vuorottelukorvauksen maksamisen työvoimapolitiisia edellytyksiä koskevasta lausunnosta luovuttaisiin. Lisäksi työryhmä katsoi, että työ- ja elinkeinotoimistoille kuuluvat työttömyysturvaan sekä vuorotteluvapaaseen

liittyvät informaatiotehtävät voitaisiin siirtää työttömyysetuuden maksajille. Työryhmä piti välttämättömänä, että mahdollisen tehtäväsiirron yhteydessä turvataan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen resurssit.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan työ- ja elinkeinotoimistoille nykyisin kuuluvien työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanoon liittyvien tehtävien siirtämistä työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen sekä maakuntien hoidettavaksi.

Eduskunta on edellyttänyt kirjelmässään (EK 7/2017 vp) että ”valmisteltaessa vaihtelevan työajan (ns. nollatuntisopimuksen) järjestelyjä osana työaikalainsäädännön kokonaisuudistusta työttömyysturva ja muu sosiaaliturva sovitetaan yhteen vaihtelevan työajan kanssa työntekijän kannalta kohtuullisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.” Kirjelmä liittyy kansalaisaloitteen KAA 5/2015 vp. Tässä hallituksen esityksessä esitetään työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään muutoksia, jotka liittyvät muun muassa vaihtelevan työajan järjestelyihin ja proviisipalkkaiseen työhön.

Euroopan unionin (EU) alue- ja rakennepolitiikan (koheesiopolitiikan) tavoitteena on jäsenvaltioiden taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisääminen ja alueiden välisten kehityserojen vähentäminen. EU:n laajentumisen myötä alueiden väliset sosiaaliset ja taloudelliset erot unionin sisällä ovat aiempaa suurempia ja asettavat uudenlaisia haasteita koheesiopolitiikalle. Unionin sisällä tarvitaan tehokkaita välineitä taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen eriarvoisuuden kaventamiseen. EU:n rakennerahastoista rahoitettavien ohjelmien tulee samalla aiempaa voimakkaammin tukea unionin kilpailukyvyn vahvistamista. EU:n tuki jäsenmaille kanavoidaan jäsenmaissa valmisteltujen ja komission hyväksymien määräaikaisten ohjelmien kautta.

Suomen tavoitteena on toimia koheesiopolitiikassa aktiivisena ja aloitteellisena EU:n jäsenenä. EU:n rakennerahastoista, eli Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) ja Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) rahoitetaan Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa. Ohjelman julkinen rahoituskehys on ohjelmakaudella yhteensä 2,6 miljardia euroa, josta EU-rahoitusosuus on puolet, 1,3 miljardia euroa. Kansallinen rahoitusosuus koostuu valtion, kuntien ja muiden julkisten organisaatioiden rahoituksesta. Ohjelmassa on seitsemän toimintalinjaa, joilla tuetaan erityisesti pk-yritysten kilpailukykyä ja työllistymistä. Ohjelma toteuttaa Eurooppa 2020-strategian tavoitteita. Ohjelman toimilla tavoitellaan uuden liiketoiminnan syntyä, yritysten kasvua ja kansainvälistymistä, innovaatio- ja osaamispuheen laajentamista, uusiutuvan energian laajempaa hyödyntämistä, energia- ja materiaalitehokkuuden lisäämistä, nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä, työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kasvua, koulutuksen ja koulutuspalveluiden parantamista sekä syrjäytymisen torjuntaa. Ohjelmaa toteutetaan koko Manner-Suomessa. Ahvenanmaan maakunnalla on oma ohjelmansa.

EAKR:sta rahoitetaan myös Suomen takausohjelmaa kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi (EU:n pk-yritysaloitteen mukainen rakennerahasto-ohjelma). Pk-yritysaloitte on Euroopan investointipankin ja Euroopan investointirahaston, eli EIP-ryhmän rahoitusinstrumentti, jonka tavoitteena on edistää pk-yritysten rahoitusta kattamalla osittain luottolaitosten riskiä lainatakauksilla. Ohjelman kautta tarjotaan pk-yrityksille uutta velkarahoitusta yrityksen perustamisen alkuvaiheen pääomaan, yrityksen yleistöimintöjen tehostamiseen tarkoitettuun pääomaan, uusien hankkeiden toteuttamiseen tai uuden kehittämiseen olemassa olevien yritysten toimesta tai sellaisten yritysten pääsyyn markkinoille. EAKR:n ja kansallinen valtion rahoitus ohjelmalle on 40 miljoonaa euroa vuosina 2016 - 2020. Ohjelmaa toteutetaan koko Manner-Suomessa.

Euroopan unioni ohjaa lainsäädännöllään rakennerahastovarojen käyttöä, mutta edellyttää jäsenvaltiolta myös kansallista asiaa koskevaa lainsäädäntöä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut on määritelty 1 päivänä tammikuuta 2013 voimaan tullessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) ja sen nojalla annetussa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1073/2012). Lain säätämisen tavoitteena oli selkeyttää julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevaa lainsäädäntöä kokoamalla useassa eri laissa hajallaan olleet säännökset yhteen lakiin sekä määrittelemällä aikaisempaa selkeämpi palveluvalikoima. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa työ- ja elinkeinoviranomaisella tarkoitetaan työ- ja elinkeinotoimistoja ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskusta. Laissa on säännöksiä myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskus) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin liittyvistä tehtävistä.

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun palveluvalikoimaan kuuluvat työnvälitys, tieto- ja neuvontapalvelut, osaamisen kehittämispalvelut, yritystoiminnan käynnistämis- ja kehittämispalvelut, palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit sekä palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset taloudelliset etuudet. Osaamisen kehittämispalveluita ovat ammatinvalinta- ja uraohjaus, valmennus, kokeilu ja työvoimakoulutus. Osaamista voidaan kehittää myös palkkatuetun työn avulla. Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoaminen perustuu elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin ja muutosten ennakointiin.

Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tuottaa julkiset työvoima- ja yrityspalvelut itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan palvelujen tuottajilta valtion talousarviossa palvelun hankkimista varten osoitetulla määrärahalta. Palvelujen hankintaan käytetään pääasiassa valtion talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokassa työllisyyden edistämiseen ja työttömyyden torjuntaan tarkoitettuja määrärahoja (momentti 32.30.51). Edellä tarkoitettun työllisyysmäärärahan avulla tuetaan erityisesti heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työllistymistä. Laissa ei määritellä, mitä julkisia työvoima- ja yrityspalveluita voidaan hankkia ostopalveluna. Työnvälitys sekä ammatinvalinta- ja uraohjaus ovat pääsääntöisesti työ- ja elinkeinotoimiston itse tuottamia palveluja. Ostopalveluina hankitaan asiantuntija-arviointeja, valmennuksia, koulutuskokeilua, työvoimakoulutusta ja yrityksen kehittämispalveluja.

Henkilöasiakkaille tarjottavat julkiset työvoima- ja yrityspalvelut ovat maksuttomia. Myös työnantajalle tarjottavat palvelut ovat maksuttomia, lukuun ottamatta yhteishankintana järjestettävää työvoimakoulutusta. Yrityksille tarjottavat yritystoiminnan kehittämispalvelut ovat maksullisia.

Julkisessa työvoima- palvelussa on noudatettava tasapuolisuutta ja puolueettomuutta. Työriidalla ei ole vaikutusta julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun. Julkista työvoima- ja yrityspal-

velusta tarjottaessa, kehitettäessä sekä siitä tiedotettaessa on aktiivisesti edistettävä yhdenvertaisuutta sekä miesten ja naisten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla.

Työnhakijan palveluprosessi

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvussa säädetään työnhakijan palveluprosessin keskeisistä osista. Palveluprosessi muodostuu työnhaun käynnistämisestä, työnhakijan haastattelusta, työllistymissuunnitelman laatimisesta ja tarkistamisesta, suunnitelmassa sovituihin palveluihin ohjaamisesta ja suunnitelman toteutumisen seurannasta.

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston tietojärjestelmään. Työ- ja elinkeinoveranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön. Vuonna 2016 noin 80 prosenttia työnhakijoista käynnisti työnhaun verkkopalvelun kautta. Verkkoilmoittautumisen osuus vaihtelee alueittain. Pirkanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Satakunnassa ja Keski-Suomessa verkkopalvelua käytti noin 85 prosenttia työnhakijoista. Vähiten verkkopalvelua käytettiin Kaakkois-Suomessa, missä noin 70 prosenttia työnhakijoista käynnisti työnhakunsa verkkopalvelussa.

Työnhakijaksi voidaan rekisteröidä myös ulkomaisten kansalaiset, joilla on Suomea velvoittavien, työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja tehdä ansiotyötä ilman työ- ja elinkeinotoimiston työvoimapolitiittista harkintaa. Käytännössä edellä mainittu koskee EU- ja ETA-maiden kansalaisia sekä heidän perheenjäseniään näiden kansalaisuudesta riippumatta. Muut ulkomaan kansalaiset ja kansalaisuutta vailla olevat rekisteröidään työnhakijoiksi, jos heillä on oikeus ansiotyöhön myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaan liity työnantajaa koskevia rajoituksia.

Työnhaun voimassaolo lakkaa, jos työnhakija ilmoittaa, ettei hän halua enää pitää työnhakuaan voimassa. Lisäksi työnhaun voimassaolo lakkaa, jos työnhakija ei asioi työ- ja elinkeinoveranomaisen kanssa viranomaisen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla, ei esitä työ- ja elinkeinoveranomaiselle sen antamassa määräajassa julkisen työvoimapolitiittien tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä ammatillisesta osaamisestaan, työhistoriastaan, koulutuksestaan ja työkyvystään, ei ilmoita työ- ja elinkeinoveranomaiselle työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla suunnitelman toteuttamisesta tai ei osallistu työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin, jotka ovat välttämättömiä hänen palvelutarpeensa selvittämiseksi. Ulkomaalaisen työnhakijan työnhaun voimassaolo lakkaa edellä mainitun lisäksi, jos hän ei enää täytä edellytyksiä ulkomaalaisen rekisteröinnille työnhakijaksi. Työnhaun voimassaolon lakattua työnhaun voi käynnistää uudestaan. Jos työnhaun voimassaolo on lakannut sillä perusteella, että työnhakija ei ole osallistunut palvelutarpeen selvittämiseksi välttämättömiin työkyvyn tutkimuksiin tai arviointeihin, työnhaun uudelleen käynnistäminen edellyttää, että henkilö sitoutuu osallistumaan mainittuihin tutkimuksiin ja arviointeihin.

Työ- ja elinkeinoveranomaisen tulee järjestää työnhakijalle haastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun työnhakijalla on tiedossa työsuhteen, opiskelun tai perhevapaan alkaminen tai muu vastaava muutos. Työ- ja elinkeinoveranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Vuoden 2017 alusta lukien työttömän työnhakijan haastattelu on tullut järjestää

työttömyyden jatkuttua yhdenjakoisesti kolme kuukautta ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden välein. Tätä aiemmin haastattelut tuli järjestää kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen kuuden kuukauden välein, ellei se ollut ilmeisen tarpeetonta. Muutoksen pääasiallisena tarkoituksena on ollut tehostaa työnhakijoiden palveluprosessia sekä lyhentää sitä kautta työttömyysjaksoja.

Työnhakijan ensimmäisessä haastattelussa tarkistetaan ja täydennetään työnhakutiedot, arvioidaan palvelutarve, laaditaan työllistymissuunnitelma sekä sovitaan asiointitavasta ja yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä. Osana palvelutarpeen arviointia työ- ja elinkeinoviranomainen tekee arvion työttömän työnhakijan valmiuksista työllistyä avoimille työmarkkinoille sekä työttömyyden pitkittymisen todennäköisyydestä.

Työttömällä työnhakijalla ja muutosturvan piiriin kuuluvalla työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Työllistymissuunnitelma voidaan korvata kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettulla kotoutumissuunnitelmalla, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettulla aktiivointisuunnitelmalla tai työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1371/2014) tarkoitettulla monialaisella työllistymissuunnitelmalla. Työttömän työnhakijan oikeudesta edellä tarkoitettuihin työllistymissuunnitelman korvaaviin suunnitelmiin säädetään mainituissa laeissa. Työllistymissuunnitelma perustuu työnhakijan omiin työtä tai koulutusta koskeviin tavoitteisiin ja arvioituun palvelutarpeeseen. Suunnitelmassa sovitaan työhausta ja sen tavoitteista, työnhakijan palvelutarpeen mukaisista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävästä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista. Suunnitelmassa sovitaan tarvittaessa myös muista osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja toimintakykyä parantavista palveluista tai työkyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvistä toimista. Työnhakija ja työ- ja elinkeinoviranomainen sopivat suunnitelman toteutumisen seurannasta ja hyväksyvät suunnitelman.

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee informoida työnhakijaa työhaun käynnistämisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen työnhakuun liittyvistä seikoista, hänelle tarjolla olevista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista, työhaun voimassaolon edellytyksistä sekä muutosturvasta. Työtöntä työnhakijaa tulee lisäksi informoida tarvittaessa hänen työllistymistään edistävästä muista palveluista, työttömän työnhakijan yleisistä velvollisuuksista sekä työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen saamisen keskeisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä.

Työttömän työnhakijan yleisenä velvollisuutena on hakea työtä ja koulutusta. Työtön työnhakija on myös velvollinen osallistumaan työnhakijan haastatteluihin sekä työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen. Työtön työnhakija, jonka kanssa on laadittu työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma, on velvollinen toteuttamaan suunnitelmaansa sekä hakeutumaan ja osallistumaan suunnitelmassa sovituihin palveluihin, jotka tukevat hänen työhaun ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään. Työtön työnhakija on lisäksi velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja tavalla ilmoittamaan työ- ja elinkeinoviranomaiselle, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa. Työllistymissuunnitelmaan ja sitä korvaavaan suunnitelmaan liittyvistä työttömyysturvavaseuraamuksista säädetään työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvussa. Työnhakijalle asetetaan korvaukseton määräaika, jos hän jättää ilman pätevää syytä saapumatta suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen, kieltäytyy suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta tai laiminlyö suunnitelman noudattamisen. Työllistymissuunnitelmassa sovituille palveluilla on vaikutusta myös työnhakijan saaman työttömyysetuuden tasoon. Työnhakijalle voidaan maksaa korotettua työttömyysetuutta enintään 200 päivältä työttömyysturvalaissa tarkoitettujen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta.

Työ- ja elinkeinoviranomaisen on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sisältyviä palveluja työ- ja elinkeinoviranomaisen käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa. Työ- ja elinkeinoviranomaisen on myös seurattava työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehdittava palveluprosessin etenemisestä.

Työnvälitys

Työnvälitys kuuluu työ- ja elinkeinotoimiston ydintehtäviin. Työnvälityksellä edistetään työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapautteen sekä vapaaseen valintaan. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 2 §:ssä työnvälityspalveluksi on määritelty avoimia työpaikkoja koskevien tietojen julkaiseminen ja välittäminen, avoimeen työpaikkaan sopivien työnhakijoiden etsiminen ja esittely työnantajalle sekä sopivien työpaikkojen etsiminen ja tarjoaminen työnhakijoille.

Laissa säädetään perusteista, joilla työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevan ilmoituksen tai poistaa ilmoituksen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä. Ilmoituksen vastaanottamisesta voidaan kieltäytyä tai se voidaan poistaa, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

- 1) työnantaja rikkoo laissa säädettyä syrjintäkieltoa;
- 2) työnantaja hakee työntekijää työtehtäviin, jotka ovat lain vastaisia tai joihin haetun henkilön työhön ottaminen on kiellettyä;
- 3) työnantaja olennaisesti laiminlyö työsopimuslain 2 luvussa tai erityösopimuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjä velvollisuuksiaan tai velvollisuuttaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja;
- 4) työpaikalla on ilmeinen väkivallan uhka tai siellä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää taikka muuta epäasiallista kohtelua; tai
- 5) avoimen työpaikan täyttymistä ei tehtävän luonteen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole tarkoituksenmukaista tukea työnvälityksellä.

Edellytyksenä päätökselle edellä 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa tilanteissa on, että työnantaja ei ole oikaissut työpaikkailmoitustaan työ- ja elinkeinoviranomaisen kehotuksesta huolimatta.

Työnvälityksestä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan kansainvälisiä työnvälityspalveluja tarjotaan työnhakijalle tai työnantajalle, joka hakeutuu työhön Suomeen valtiosta, jonka kansalaisilla on Suomea velvoittavien työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja ottaa sitä vastaan ilman työ- ja elinkeinotoimiston työvoimapolitiittista harkintaa (*sopimusvaltio*). Vastaavasti työnvälityspalveluja tarjotaan työnhakijalle, joka hakeutuu Suomesta työhön sopimusvaltioon tai työnantajalle, joka etsii työntekijää sopimusvaltiosta työhön Suomeen tai Suomesta työhön sopimusvaltioon.

Työ- ja elinkeinohallinto kuuluu EURES–työnvälitysverkostoon (European Employment Services), jonka avulla edistetään työvoiman vapaata liikkuvuutta EU/ETA-alueella sekä autetaan työnantajia rekrytoimaan työntekijöitä EU/ETA-alueen maista. Verkoston palveluja ovat työnvälitys, tiedotus ja neuvonta. Kansainvälisellä työnvälityksellä tuetaan yritysten työvoiman hankintaa myös EU/ETA-alueen ulkopuolisista maista. Julkisen työnvälityksen tehtävänä on erityisesti Suomen työelämästä, työmarkkinoista ja työmahdollisuuksista tiedottaminen. Kansainvälisen työnvälityksen kokonaisuuteen liittyvät läheisesti työ- ja elinkeinotoimistojen osaratkaisut työntekijän oleskelulupahakemuksiin, joista säädetään ulkomaalaislaissa (301/2004).

Työ- ja elinkeinotoimistoihin ilmoitettiin vuoden 2016 aikana noin 592 400 avointa työpaikkaa. Avoimia paikkoja oli kuukauden aikana keskimäärin noin 84 700. Suurin osa työpaikoista oli yrityksissä. Vuotta aikaisemmin avoimia paikkoja oli kuukauden aikana keskimäärin noin 76 300. Tilastokeskuksen vuoden 2016 työnantajahaastattelujen mukaan hieman yli 40 prosenttia avoimista paikoista tulee työ- ja elinkeinotoimistojen välitykseen. Tutkimustulosten perusteella (mm. Räisänen 2015) julkinen työnvälitys on tärkein rekrytointikanava työvoimaa hakevalle työnantajalle ja sen sisällä erityisesti yksilöity työtarjous on työpaikan täytön tehokkuuteen eniten vaikuttava menetelmä. Yksityisten työnvälitystoimijoiden markkinaosuus on alle 10 prosenttia, mutta kasvussa. Rekrytointikanavana kasvussa ovat myös työnantajien omat internet-sivut ja internetissä toimivat työvoiman välityspalvelut.

Työttömille työnhakijoille suunnattuja työtarjouksia tehtiin vuonna 2015 yhteensä 384 799 (lähde: TE-toimistojen tilastoraportti). Vastaavasti vuonna 2015 työnvälityksessä olleisiin avoimiin työpaikkoihin tehtiin yhteensä 472 799 työtarjousta. Tutkimusten mukaan työtarjousten käyttö tehostaa työpaikan täyttöprosessia (Heikki Räisänen: Saavutettiinkö kylläntymispiste? Työtarjousten lisätyn käytön vaikutus avointen työpaikkojen täyttöön ja rekrytoinnin kestoon vuonna 2015, TEM-analyyseja 70/2016).

Tieto- ja neuvontapalvelut

Työ- ja elinkeinopalvelujen tehtävänä on tukea kansalaisia ammatillisten tavoitteiden työstämisessä ja toteuttamisessa. Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus välittävät tietoa ja antavat neuvontaa avoimista työpaikoista ja työnhausta, työvoiman saatavuudesta ja hankinnasta, koulutusmahdollisuuksista ja muista osaamisen kehittämismahdollisuuksista, työmarkkinoista, aloista ja ammateista, yritystoiminnan käynnistämisestä ja kehittämismahdollisuuksista sekä muutosturvan toteuttamiseksi tarjolla olevista palveluista, tuista ja korvauksista. Tieto- ja neuvontapalvelut ovat avoimesti ja maksutta kaikkien käytettävissä eikä niiden käyttäminen edellytä työnhakijaksi rekisteröitymistä.

Pääasiallisena palvelukanavana ovat työ- ja elinkeinohallinnon verkkopalvelut sekä valtakunnallinen puhelinpalvelu. Vuonna 2016 asiakkaiden soittamia puheluita kirjautui asiakastietojärjestelmään noin 820 000. TE-palvelut.fi -sivustolle kirjaututtiin vuonna 2016 noin 5,5 miljoonaa kertaa. Määrä on kasvanut vuosittain koko 2010 -luvun ajan.

Palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit

Henkilöasiakkaan tilanteen ja palvelutarpeen selvittämiseksi työ- ja elinkeinoviranomainen voi hankkia osaamis- ja ammattitaitokartoituksia, työkyvyn tutkimuksia ja arviointeja, yrittäjävalmiuksien ja yritystoiminnan edellytysten arviointeja, kotoutumisen edistämisestä annettussa laissa tarkoitettuja alkukartoituksia sekä muita asiantuntija-arviointeja. Vaikka työ- ja elinkeinoviranomainen hankkii asiantuntija-arviointeja asiakkaan palvelutarpeen täsmentämiseksi ulkopuoliselta palveluntuottajalta, työ- ja elinkeinoviranomainen vastaa asiakkaan palvelutarpeen arvioinnista ja päättää palvelutarpeen perusteella tarjottavista palveluista. Työ- ja elinkeinoviranomainen ei ole sidottu ulkopuolisen palveluntuottajan esittämään arvioon tai suosituksiin. Asiantuntija-arviointeihin käytettiin työllisyysmäärärahoja vuonna 2016 yhteensä noin viisi miljoonaa euroa.

Ammatinvalinta- ja uraohjaus

Ammatinvalinta – ja uraohjauksella tuetaan henkilöasiakasta ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa. Ammatinvalinta- ja uraohjauksella autetaan henkilöasiakasta tunnistamaan edellytyksiään ja ammatillisia tavoitteitaan ja arvioimaan niitä suhteessa työelämään ja koulutusmahdollisuuksiin sekä tekemään tämän perusteella työuraansa liittyviä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Ammatinvalinta- ja uraohjauksessa voidaan tarvittaessa käyttää asiakkaan suostumuksella asianmukaisia psykologisia arviointimenetelmiä. Psykologisia arviointimenetelmiä käytetään ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen, osaamisen sekä soveltuvuuden selvittämiseksi. Psykologisten arviointimenetelmien käyttäminen edellyttää psykologin tutkintoa.

Ammatinvalinta- ja uraohjausta annettiin vuonna 2016 noin 21 600 henkilölle ja vuonna 2015 noin 22 300 henkilölle.

Valmennus

Valmennuksena tarjotaan työnhaku-, ura- ja työhönvalmennusta. Työnhakuvalmennuksen tavoitteena on tukea ja ohjata henkilöasiakasta työn hakemisessa. Uravalmennuksella tuetaan ja ohjataan henkilöasiakasta ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämisessä, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa ja työelämävalmiuksien kehittämisessä. Työnhaku- ja uravalmennuksen sisältöä voidaan painottaa eri tavoin valmennukseen osallistuvasta kohdetyhmästä riippuen. Painotuseroista riippumatta tavoitteena on aina työhön tai ammatilliseen koulutukseen hakeutumisen tukeminen. Työnhaku- ja uravalmennusta voidaan tarjota sekä yksittäisille henkilöille että ryhmille.

Työhönvalmennuksen tavoitteena on tukea ja ohjata henkilöasiakasta työhön sijoittumisessa ja työpaikalla suoritettavassa koulutuksessa. Työhönvalmennuksessa voidaan auttaa työnhakijaa työpaikan etsimisessä sekä tukea työnhakijaa ja työnantajaa erityisesti työsuhteen alussa. Työhönvalmennusta voidaan käyttää myös henkilöasiakkaan tukemisen koulutukseen hakeutumisessa ja siirtymisessä sekä työpaikalla toteuttavan koulutuksen suorittamisessa. Työhönvalmennusta voidaan tarjota sekä yksittäisille henkilöille että ryhmille.

Valmennuksen enimmäiskestosta säädetään asetuksella. Työnhakuvalmennus voi kestää enintään 20 päivää, uravalmennus enintään 40 päivää ja työhönvalmennus enintään 50 tuntia 12

kuukauden aikana. Valmennusjaksoja alkoi vuonna 2016 yhteensä noin 36 000, joista työnhakuvalmennuksia oli 20 800, uravalmennuksia noin 9 200 ja työhönvalmennuksia noin 6 000.

Työnhaku- ja uravalmennukseen osallistuvat kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön järjestämän ryhmävastuuvakuutuksen piiriin. Valmennuksen aikana sattuneesta tapaturmasta suoritetaan korvaus valtion varoista työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetyin perustein, ellei henkilöasiakkaalla ole oikeutta vähintään samansuuruiseen korvaukseen muun lain nojalla.

Kokeilu

Henkilöasiakas voidaan ohjata koulutuskokeiluun oppilaitokseen ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi. Koulutuskokeilussa henkilöasiakas kokeilee tiettyä koulutusalaan oppilaitoksessa tavoitteena selvittää soveltuvuus kyseiseen koulutukseen tai alalle. Koulutuskokeilun kesto on kerrallaan enintään 10 päivää. Vuonna 2016 koulutuskokeilujaksoja järjestettiin noin 380, vuonna 2015 noin 400, vuonna 2014 noin 430 ja vuonna 2013 noin 320.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan työkokeiluun työpaikalle ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi. Ura- ja ammatinvalintavaihtoehtojen selvittämiseksi työkokeilua käytetään silloin, kun henkilöltä puuttuu ammatillinen koulutus tai kysymys on alan tai ammatin vaihtamisesta. Työkokeilulla voidaan selvittää kiinnostaako ala tai ammatti henkilöä tai onko hän soveltuva kyseisen alan tehtäviin tai ammattiin. Työkokeilua voidaan käyttää myös sen selvittämiseksi, olisiko yrittäjyys henkilöasiakkaalle sopiva uravaihtoehto.

Työkokeilua voidaan käyttää työmarkkinoille paluun tukemiseksi tilanteessa, jossa henkilö on ollut poissa työmarkkinoilta joko työttömyyden tai muiden syiden, esimerkiksi perhevapaan, vuoksi. Työkokeilun avulla työnantaja ja työ- ja elinkeinotoimisto voivat arvioida, ovatko henkilön osaaminen ja yleiset työelämävalmiudet ajan tasalla vai tarvitaanko työmarkkinoille sijoittumiseksi tukea.

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos. Työkokeilun järjestäjänä ei voi toimia työnantaja, johon henkilöasiakas on työsuhteessa työkokeilusopimusta tehtäessä. Työkokeilun kesto on enintään 12 kuukautta. Työkokeilu ei voi kuitenkaan kestää samalla työkokeilun järjestäjällä kuutta kuukautta pidempään. Poikkeuksena on kunta, jossa työkokeilu voi kestää enintään kuusi kuukautta samoissa tehtävissä. Työkokeilun enimmäiskeston laskenta aloitetaan uudelleen alusta, kun henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta tai kun alle 25-vuotias on ollut enimmäiskeston täytyttyä yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään kolme kuukautta.

Työkokeilun järjestämiselle on säädetty joitakin rajoituksia. Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos työkokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua. Jos kysymys on tehtävistä, joiden suorittamiseksi työkokeilun järjestäjä edellyttää huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämistä tai tehtävistä, joissa edellytetään rikostaustaotteen tarkistamista, ei työkokeilu järjestetä, jos henkilöasiakas ei halua esittää todistusta tai ottaa sellaisia tehtäviä vastaan. Henkilöasiakasta ei ohjata kokeiluun myöskään silloin, jos edellinen yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta kestänyt kokeilu on päätynyt kahden viikon kuluessa, ellei henkilöasiakas itse toisin pyydä.

Työ- ja elinkeinotoimisto, työkokeilun järjestäjä ja henkilöasiakas tekevät työkokeilusta määrällisen kirjallisen sopimuksen. Sopimuksesta tulee käydä ilmi työkokeilun tavoitteet, kokeilun työkokeilun suoritusajankäyttö ja -paikka, päivittäinen ja viikoittainen kesto ja ajoittuminen, tehtävät, joita työkokeiluun osallistuva suorittaa työkokeilun aikana, työkokeiluun osallistuvan ohjauksesta ja valvonnasta työpaikalla vastaava henkilö sekä työttömyysetuuden maksaja, jolle työkokeilun järjestäjän on ilmoitettava poissaoloista. Työkokeilun päivittäinen kesto voi olla 4 – 8 tuntia ja kokeilua voidaan järjestää enintään viitenä päivänä viikossa.

Työkokeilua koskevaan sopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan kokeilun järjestäjän tulee työkokeilun päätyttyä antaa työ- ja elinkeinotoimistolle arvio henkilöasiakkaan soveltuvuudesta työhön, ammatin tai alalle sekä, jos työkokeilu on järjestetty työmarkkinoille paluun tukemiseksi, työelämävalmiuksien ja osaamisen kehittämistarpeista. Työ- ja elinkeinotoimisto voi lisäksi asettaa sopimuksessa työkokeilun järjestäjälle työkokeilun toteuttamisen tai siihen osallistuvan kannalta tarpeellisia ehtoja. Sopimuksen osapuolena oleva työkokeilun järjestäjä ei voi siirtää sopimuksesta johtuvia velvoitteita muulle taholle. Työkokeilun järjestäjän on ilmoitettava työkokeiluun osallistuvan henkilöasiakkaan nimi sekä työkokeilusopimusta koskevat tiedot luottamusmiehelle tai muulle henkilölle, joka edustaa työkokeilun järjestäjän palveluksessa olevia työntekijöitä.

Työkokeiluun osallistuva ei ole työsuhteessa työkokeilun järjestäjään eikä työ- ja elinkeinotoimistoon. Työkokeiluun osallistuvaan sovelletaan kuitenkin eräitä työelämässä sovellettavia lakeja, jolloin työkokeilun järjestäjä rinnastetaan työnantajaan ja työkokeiluun osallistuva työntekijään. Sovellettaviksi tulevat naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettu laki (609/1986), yhdenvertaisuuslaki, eräät yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain säännökset sekä työaikalain säännökset päivittäisistä lepoajoista ja 35 §:n säännös työvuoroluettelosta. Työkokeilun järjestäjä vastaa työkokeiluun osallistuvan työturvallisuudesta niin kuin työturvallisuuslaissa (738/2002) ja nuorista työntekijöistä annetussa laissa (998/1993) säädetään.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjestää kokeiluun osallistuville ryhmävastuuvakuutuksen. Kokeilussa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan korvaus valtion varoista vastaavin perustein kuin työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetään työtapaturmasta ja ammattitaudista, jolle henkilöasiakkaalla on oikeutta vähintään samansuuruisen korvaukseen muun lain nojalla. Valtiokonttori käsittelee korvauksen suorittamista valtion varoista koskevan asian.

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta. Kokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan poissaoloista työ- ja elinkeinotoimistolle. Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus myös muusta syystä ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn. Myös työkokeiluun osallistuva voi purkaa sopimuksen, vaikka siitä ei erikseen säädetä.

Vuonna 2016 työkokeiluun osallistui noin 47 400 henkilöä. Työkokeilujaksoja alkoi lähes 63 000, joista noin 29 000 järjestettiin työmarkkinoille paluun tukemisen tarkoituksessa ja noin 34 000 ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi.

Vuosina 2017 ja 2018 työkokeilua on lisäksi mahdollista käyttää lyhytkestoisesti niin sanottuna rekrytointikokeiluna soveltuvuuden arvioimiseksi ennen työsopimuksen tekemistä. Rekry-

tointikokeilun avulla kokeilun järjestäjä voi arvioida potentiaalisen työntekijän soveltuvuutta tarjolla olevaan tehtävään ja työyhteisöön. Rekrytointikokeilun tarkoituksena on alentaa työnantajien kynnystä työttömän työnhakijan palkkaamiseen.

Rekrytointikokeilu perustuu vapaaehtoisuuteen. Kokeilun järjestäminen edellyttää, että henkilöasiakas esittää työ- ja elinkeinotoimistolle yhdessä kokeilun järjestäjänä toimivan työnantajan kanssa kokeilun järjestämistä. Rekrytointikokeiluun sovelletaan työkokeilua koskevia säännöksiä eräin poikkeuksin. Rekrytointikokeilu voi kestää samalla kokeilun järjestäjällä enintään kuukauden.

Työvoimakoulutus

Työvoimakoulutuksella parannetaan aikuisten ammattitaitoa, mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka ja heidän valmiuksiaan toimia yrittäjänä sekä edistetään ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta ja uuden yritystoiminnan syntymistä. Työvoimakoulutuksena tarjotaan ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 20 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta. Työvoimakoulutuksena voidaan lisäksi tarjota aikuisen perusopetusta, jos perusopetuksen oppimäärän puuttuminen on esteenä ammatillisen koulutuksen suorittamiselle. Laissa ei ole määritelty hankittavan koulutuksen sisältöä tai kestoja tarkemmin. Työvoimakoulutuksena voidaan tietyin edellytyksin hankkia myös korkeakoulututkintoon johtavia opintoja.

Työ- ja elinkeinoministeriön ohjeen mukaan työvoimakoulutuksena voidaan hankkia tutkintotavoitteista koulutusta, jatko- ja täydennyskoulutusta, korkeakouluopintojen loppuun saattamiseen tähtäävää koulutusta, muuntokoulutusta, yrittäjäkoulutusta sekä lyhytkestoista lupatyypistä koulutusta. Ammatilliseen koulutukseen voidaan sisällyttää tarpeellisessa laajuudessa yleissivistäviä opintoja sekä esimerkiksi kielikoulutusta ja tietotekniikan opintoja. Tämä on tarkoituksenmukaista niiden henkilöasiakkaiden osalta, joilta puuttuu peruskoulun päättötodistus kokonaan tai joiden opintomenestys on ollut heikkoa. Lisäksi koulutusohjelmiin voidaan tarpeen mukaan sisällyttää esimerkiksi työnhakuvalmennusta, kielikoulutusta tai yrittäjyyteen ohjaavia sisältöjä sekä yksilöllisesti mitoitettuja tuki- ja ohjauspalveluja. Valtaosaan koulutuksesta sisältyy työssäoppimista.

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on edistää ja tukea maahanmuuttajan kotoutumista suomalaisen yhteiskuntaan. Pääsääntöisesti kotoutumiskoulutuksen sisältö perustuu opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin (Opetushallituksen määräys 2012:1) sekä aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin (Opetushallituksen määräys 2012:2). Kotoutumiskoulutuksen kokonaiskesto on enintään noin yksi vuosi ja se koostuu yleensä 4 - 5 moduulista. Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman sisältöä ja soveltamista on tarkennettu keväällä 2016 siten, että koulutuskokonaisuuteen on lisätty ammatillisesti suuntautuneita opetus sisältöjä sekä työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Tavoitteena on saavuttaa hyvä suomen tai ruotsin peruskielitaito sekä tukea nopeita siirtymiä ammatillisesti suuntautuneeseen koulutukseen ja työmarkkinoille.

Työvoimakoulutuksen hankinnasta vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset valtion talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon alalle tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen puitteissa. Koulutusta voidaan hankkia ammatillisilta ja yleissivistäviltä oppilaitoksilta, korkeakouluilta ja yliopistoilta sekä muilta koulutuspalvelujen tuottajilta, jotka täyttävät tietyt kelpoisuusehdot.

Työvoimakoulutukset ovat haussa työ- ja elinkeinohallinnon sähköisessä tietojärjestelmässä ja koulutuksiin haetaan sähköisellä hakulomakkeella tai, mikäli sen käyttö ei ole mahdollista, paperilomakkeella. Opiskelijavalinnasta päättää koulutuksen hankintasopimuksessa nimetty työ- ja elinkeinotoimisto. Korkea-asteen tutkintoon johtavan työvoimakoulutuksen osalta, opiskelijaksi ottamisesta päättää korkeakoulu. Opiskelijavalinnat tehdään valintaryhmässä, jossa ovat aina työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntijat sekä koulutuksen toteuttajatahon edustajat. Valintaryhmä voi käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita. Opiskelijavalinnoissa voidaan käyttää tukena monipuolisia valintamenettelyjä ja testauksia sekä otetaan huomioon mahdolliset alakohtaiset säädökset ja määräykset soveltuvuusvaatimuksista. Lisäksi yhteishankintakoulutuksissa opiskelijavalintaan osallistuu koulutuksen hankintaan osallistuvan työnantajan edustaja.

Työvoimakoulutusta koskevista säännöksissä on otettu huomioon vuoden 2012 alussa voimaan tulleet ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998), ammattikorkeakoululain (351/2003) ja yliopistolain (558/2009) säännökset koskien muun muassa opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista, opiskelijaksi ottamisen esteitä sekä huumausainetestausta ja kurinpittoa (niin kutsuttu. SO-RA-lainsäädäntö).

Työvoimakoulutus voidaan toteuttaa yhdessä työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyysoikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä osallistuu koulutuksen rahoittamiseen. Edellä tarkoitettua yhteishankintakoulutusta järjestetään määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille taikka vuokratyöntekijöille tai sellaiselle yrittäjäksi aikovalle, jolla olisi harvalukuisia toimeksiantajia tai jonka on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyysoikeudet toiselta yritykseltä. Jos työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä osallistuu yhteishankintakoulutukseen, valtion rahoittama osuus yrittäjän koulutuksesta on de minimis -tukea. Jos koulutus toteutetaan yhdessä elinkeinotoimintaa harjoittavan työnantajan kanssa siten, että koulutukseen osallistuu työnantajan tehtävissä työskenteleviä henkilöitä ja koulutuksen tavoitteena on, että työntekijät jatkavat työnantajan tehtävissä koulutuksen jälkeen, valtion rahoittama osuus koulutuksesta on valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea.

Yhteishankintakoulutus on tuotteistettu kolmeksi eri tuotteeksi, jotka ovat RekryKoulutus, TäsmäKoulutus ja Muutoskoulutus. RekryKoulutus on tarkoitettu tilanteeseen, jossa työnantaja tai usean työnantajan ryhmä tarvitsee uusia ammattitaitoisia työntekijöitä, eikä heitä ole tarjolla työnhakijoina tai lähiaikoina valmistuvina opiskelijoina. TäsmäKoulutus on tarkoitettu tilanteeseen, jossa yrityksessä tapahtuvat teknologiset tai toiminnalliset muutokset edellyttävät yrittäjän tai työntekijöiden osaamisen perusteellisempaa päivittämistä. MuutosKoulutus on tarkoitettu tilanteeseen, jossa yritys joutuu tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanomaan henkilöstöä tai henkilöstöä lomautetaan toistaiseksi ja paluu aiempaan työhön on epävarmaa. MuutosKoulutuksella autetaan irtisanottuja työntekijöitä löytämään uusi ammatti tai työpaikka. Koulutuksia voidaan myös yhdistää. Vaihtovalmennuksessa toteutetaan samanaikaisesti Rekry- ja TäsmäKoulutusta

Viime vuosina työvoimapolitiittisena koulutuksena toteutettavan ammatillisen työvoimakoulutuksen opiskelijavolyymi on ollut 38 000 - 44 000 opiskelijaa ja kotoutumiskoulutuksen opiskelijavolyymi 13 000-14 000 opiskelijaa vuodessa. Vuonna 2015 ammatilliseen koulutukseen osallistui 38 346 opiskelijaa (43 825 vuonna 2014) ja kotoutumiskoulutukseen 14 742 opiskelijaa (14 474 vuonna 2014). Työ- ja elinkeinoministeriön tilastojärjestelmästä saatavan ennakkotiedon mukaan koulutuksen aloittaneiden määrä vuonna 2016 oli noin 31 000 opiskelijaa ammatillisessa työvoimakoulutuksessa ja noin 16 000 opiskelijaa kotoutumiskoulutuksessa.

Työvoimakoulutuksen volyymin laskevaan kehitykseen vaikuttaa varautuminen tulevaan toisen asteen reformiin ja siirtymäkauteen.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä kaikki tutkintoon johtava ammatillinen työvoimakoulutus, osa ei-tutkintoon johtavasta työvoimakoulutuksesta, korkea-asteen tutkintoon johtava työvoimakoulutus sekä aikuisten perusopetus esitetään siirrettäväksi vuoden 2018 alusta lukien osaksi opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoitettua koulutusta. Valtionosuusrahoituksesta on tarkoitus varata vuosittain määriteltävä osuus ammatillisesta koulutuksesta ehdotetun lain mukaisen työvoimakoulutuksen toteutukseen ja tältä osin koulutuksen suuntaaminen perustuisi työ- ja elinkeinohallinnon ennakoimiin työ- ja elinkeinoelämästä nouseviin koulutustarpeisiin. Työ- ja elinkeinoministeriön hankintajärjestelmän vastuulla säilyisi vuosina 2017 ja 2018 edelleen pääosa muusta ammatillisesti suuntautuneesta työvoimakoulutuksesta sekä kotoutumiskoulutus. Työ- ja elinkeinotoimistot vastaisivat opiskelijoiden valitsemisesta myös ammatillisesta koulutuksesta ehdotetun lain perusteella järjestettävään työvoimakoulutukseen.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Tukemalla työnhakijan omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella on tarkoitus parantaa aikuisten ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka sekä turvataan ammattitaitoisen työvoiman saantia.

Tuettaessa omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella työnhakija hakeutuu itse haluamaansa opiskelupaikkaan. Opintojen on kuitenkin täytettävä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa säädetyt opintoja koskevat edellytykset. Käytännössä lähes kaikkea ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta voidaan periaatteessa tukea. Työ- ja elinkeinotoimisto ei osallistu esimerkiksi opiskelijavalintaan tai opinnoista aiheutuviin kustannuksiin.

Opiskelun tukeminen työttömyysetuudella edellyttää, että työnhakija on täyttänyt 25 vuotta ja opiskelu on työttömyysturvalaissa tarkoitettulla tavalla päätoimista. Edellä mainittujen seikkojen ratkaisemisen lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, onko työnhakijalla koulutustarvetta ja onko omaehtoisen opiskelun tukeminen työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa. Opiskelun tulee työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan parantaa olennaisesti työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Jos työnhakija on opiskellut samoja opintoja aiemmin, opiskelun tukeminen edellyttää lähtökohtaisesti, että opinnot ovat olleet keskeytyneenä vähintään vuoden. Edellä mainittujen edellytysten ratkaiseminen edellyttää sekä työnhakijan tilanteen että kyseessä olevan ammattialan työllisyystilanteen tuntemusta, sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Jos työnhakijan omaehtoista opiskelua tuetaan työttömyysetuudella, tukemisesta sovitaan työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Viimeistään opintojen alkaessa työnhakijan on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle oppilaitoksen antama todistus opiskelijaksi hyväksymisestä ja opintojen aikaisista lomajaksoista. Tämän jälkeen työ- ja elinkeinotoimisto antaa työttömyysetuuden maksajalle sitovan työvoimapolitiittisen lausunnon opiskelun tukemiseksi maksettavasta työttömyysetuudesta. Myös oppilaitokselle ilmoitetaan, että kyseessä olevan henkilön opiskelua tuetaan työttömyysetuudella.

Opintojen muodostama kokonaisuutta voidaan tukea pääsääntöisesti enintään 24 kuukauden ajan. Tukiaikaa ei voida pidentää, mutta työnhakija voi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle

keskeyttävänsä opiskelemisen työttömyysetuudella tuettuna. Tukemisen enimmäisaika ei kulu keskeytysaikana.

Opiskelun tukemiseksi maksettavan työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä on, että työnhakija etenee opinnoissaan. Korkeakouluopintojen katsotaan etenevän riittävästi, jos työnhakija saa tuettavaan opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta. Tukemalla työnhakijan omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella on tarkoitus parantaa aikuisten ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka sekä turvataan ammattitaitoisen työvoiman saantia.

Tuettaessa omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella työnhakija hakeutuu itse haluamaansa opiskelupaikkaan. Opintojen on kuitenkin täytettävä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa säädetyt opintoja koskevat edellytykset. Käytännössä lähes kaikkea ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta voidaan periaatteessa tukea. Työ- ja elinkeinotoimisto ei osallistu esimerkiksi opiskelijavalintaan tai opinnoista aiheutuviin kustannuksiin.

Opiskelun tukeminen työttömyysetuudella edellyttää, että työnhakija on täyttänyt 25 vuotta ja opiskelu on työttömyysturvalaissa tarkoitettulla tavalla päätoimista. Edellä mainittujen seikkojen ratkaisemisen lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, onko työnhakijalla koulutustarvetta ja onko omaehtoisen opiskelun tukeminen työvoimapoliittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa. Opiskelun tulee työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan parantaa olennaisesti työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Jos työnhakija on opiskellut samoja opintoja aiemmin, opiskelun tukeminen edellyttää lähtökohtaisesti, että opinnot ovat olleet keskeytyneenä vähintään vuoden. Edellä mainittujen edellytysten ratkaiseminen edellyttää sekä työnhakijan tilanteen että kyseessä olevan ammattialan työllisyystilanteen tuntemusta, sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Jos työnhakijan omaehtoista opiskelua tuetaan työttömyysetuudella, tukemisesta sovitaan työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Viimeistään opintojen alkaessa työnhakijan on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle oppilaitoksen antama todistus opiskelijaksi hyväksymisestä ja opintojen aikaisista lomajaksoista. Tämän jälkeen työ- ja elinkeinotoimisto antaa työttömyysetuuden maksajalle sitovan työvoimapoliittisen lausunnon opiskelun tukemiseksi maksettavasta työttömyysetuudesta. Myös oppilaitokselle ilmoitetaan, että kyseessä olevan henkilön opiskelua tuetaan työttömyysetuudella.

Opintojen muodostama kokonaisuutta voidaan tukea pääsääntöisesti enintään 24 kuukauden ajan. Tukiaikaa ei voida pidentää, mutta työnhakija voi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle keskeyttävänsä opiskelemisen työttömyysetuudella tuettuna. Tukemisen enimmäisaika ei kulu keskeytysaikana.

Opiskelun tukemiseksi maksettavan työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä on, että työnhakija etenee opinnoissaan. Korkeakouluopintojen katsotaan etenevän riittävästi, jos työnhakija saa tuettavaan opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti. Muiden opintojen osalta edellytetään, että opinnot etenevät koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla. Työ- ja elinkeinotoimisto seuraa työnhakijan opintojen etenemistä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla. Käytännössä työnhakija voidaan esimerkiksi velvoittaa ilmoittamaan väliaikatietoja opintojen etenemisestä työ- ja elinkeinotoimiston verkkopalvelun kautta.

Oppilaitoksen on tarvittaessa ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle työnhakijan opintojen etenemisestä ja seikoista, jotka voivat johtaa opiskelun tukemiseksi maksettavan työttömyys-

etuuden lakkaamiseen. Oikeus työttömyysetuuteen lakkaa, jos työnhakija ei etene opinnoissaan riittävästi tai laiminlyö ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle opintojen etenemisestä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla. Opiskelun tukeminen voi lakata myös työnhakijan poissaolojen takia. Toimivalta asian ratkaisemiseen on työ- ja elinkeinotoimistolla, joka kuulee työnhakijaa ja antaa työttömyysetuuden maksajalle asiaa koskevan sitovan työvoimapoliittisen lausunnon.

Kotoutujien omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella säädetään kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa. Merkittävimmät erot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyihin opiskelun tukemisen edellytyksiin liittyvät siihen, ettei tuettavan opiskelun tarvitse olla päätoimista. Tämä perustuu siihen, että opintojen ohella on tarkoitus järjestää muuta kotoutumista edistävää toimintaa. Myös alle 25-vuotiaan kotoutujan omaehtoista opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella kohti. Muiden opintojen osalta edellytetään, että opinnot etenevät koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla. Työ- ja elinkeinotoimisto seuraa työnhakijan opintojen etenemistä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla. Käytännössä työnhakija voidaan esimerkiksi velvoittaa ilmoittamaan väliaikatietoja opintojen etenemisestä työ- ja elinkeinotoimiston verkkopalvelun kautta.

Oppilaitoksen on tarvittaessa ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle työnhakijan opintojen etenemisestä ja seikoista, jotka voivat johtaa opiskelun tukemiseksi maksettavan työttömyysetuuden lakkaamiseen. Oikeus työttömyysetuuteen lakkaa, jos työnhakija ei etene opinnoissaan riittävästi tai laiminlyö ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle opintojen etenemisestä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla. Opiskelun tukeminen voi lakata myös työnhakijan poissaolojen takia. Toimivalta asian ratkaisemiseen on työ- ja elinkeinotoimistolla, joka kuulee työnhakijaa ja antaa työttömyysetuuden maksajalle asiaa koskevan sitovan työvoimapoliittisen lausunnon.

Kotoutujien omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella säädetään kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa. Merkittävimmät erot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyihin opiskelun tukemisen edellytyksiin liittyvät siihen, ettei tuettavan opiskelun tarvitse olla päätoimista. Tämä perustuu siihen, että opintojen ohella on tarkoitus järjestää muuta kotoutumista edistävää toimintaa. Myös alle 25-vuotiaan kotoutujan omaehtoista opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella.

Palkkatuki

Palkkatuesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvussa. Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu tuki, jonka työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työnantajalle palkkauskustannuksiin. Palkkatuetun työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Palkkatukea voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle. Yhteisöllä tarkoitetaan muun muassa yrityksiä, yhdistyksiä, säätiöitä ja seurakuntia. ”Muu työnantaja” voi olla esimerkiksi kotitalous, joka toimii työnantajana. Valtion virastolle ja laitokselle voidaan osoittaa määrärahoja työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Määrärahan käyttöön sovelletaan pääosin palkkatukea koskevia säännöksiä.

Palkkatuen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työttömän työnhakijan työttömyyden johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista ja että palkkatuetta parantaa hänen ammatillista osaamistaan ja mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille. Jos tuella palkattava on ollut työttömänä välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä yhtäjaksoisesti alle 12 kuukautta, palkkatuen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta. Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää, vaikka tuella palkattavan ammatillisessa osaamisessa ei ole puutteita, jos tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Palkkatuen myöntäminen vamman tai sairauden perusteella edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi vamman tai sairauden olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentavan työttömän työnhakijan tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä. Työ- ja elinkeinotoimisto voi palkkatukea myöntäessään asettaa tuen saamiselle tuella palkattavan ja tuen tarkoituksen toteuttamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

Palkkatuen myöntämiseen liittyy työnantajaa koskevia edellytyksiä. Palkkatuki ei saa vääristää samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua. Palkkatukea ei myönnetä, jos tukea hakeva työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena. Palkkatukea ei myöskään myönnetä elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle, joka on taloudellisista tai tuotannollisista syistä irtisanonut työntekijän, jos irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää edellä mainitun estämättä, jos työnantaja on ottanut irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen palkkatukihakemuksen tekemistä.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös. Edellä mainitusta pääsäännöstä on kaksi poikkeusta. Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on uuden palkkatukijakson myöntämisestä samalle työnantajalle ja uusi jakso alkaa välittömästi edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Edellytyksenä on, että työnantaja on toimittanut palkkatuen jatkohakemuksen työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä. Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä myös, jos kyse on tuella palkatun siirtymisestä liikkeen luovutuksen, yhteisön sulautumisen tai jakautumisen taikka yhteisöjen yhdistymisen johdosta toisen työnantajan palvelukseen. Liikkeen luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön on toimitettava palkkatukihakemus työ- ja elinkeinotoimistolle kuukauden kuluessa tuella palkatun siirtymisestä luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön palvelukseen. Palkkatukea ei myönnetä vuorotteluvapaalain (1305/2002) 9 §:ssä tarkoitettujen sijaisen palkkaamiseen.

Palkkatuella palkattu työntekijä on mahdollista siirtää toisen työnantajan, käyttäjäyrityksen, tehtäviin. Siirrosta on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen siirtoa. Siirron edellytyksenä on, että käyttäjäyritys ei ole irtisanonut työntekijöitään tuotannollisista tai taloudellisista syistä siten, että työntekijän irtisanomisaika on päättynyt siirtämistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana ja että työnantaja ei ole olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan tai velvollisuuksiaan suorittaa lakisääteisiä maksuja tai veroja. Jos elinkeinotoimintaa harjoittava käyttäjäyritys on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän, jonka irtisanomisaika on päättynyt siirtoa edeltäneiden 12 kuukauden aikana, siirto on kuitenkin mahdollinen, jos käyttäjäyritys on ottanut irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen siirtoa. Palkkatuen saajan on liitettävä ilmoitukseen käyttäjäyrityksen vakuutus edellytyksen täyttymisestä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuella palkatun siirtämisen edellytyksistä.

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto määräytyvät tuella palkattavan työttömyyden keston taikka vamman tai sairauden perusteella. Työttömyyden keston perusteella määräytyvä palkkatuen määrä on työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista:

1) enintään 30 prosenttia enintään kuuden kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön alle 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä

2) enintään 40 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 14 kuukauden aikana

3) enintään 50 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana.

Vamman tai sairauden perusteella myönnettävän palkkatuen määrä on 50 prosenttia palkkauskustannuksista koko työsuhteen ajalta. Palkkatuki myönnetään enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan. Käytännössä palkkatuki voi olla pysyvä, jos tuella palkatun tuottavuus on olennaisesti ja pysyvästi alentunut tarjolla olevassa työtehtävässä.

Palkkatuen määrälle asetetaan valtiontalousarvioissa enimmäismäärä. Vuonna 2017 enimmäismäärä on 1 400 euroa kuukaudessa.

Yhdistys tai säätiö, joka palkkaa vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin, voi kattaa palkkatuella palkkauskustannukset kokonaan enintään 65 prosentin työaikaan alan säännöllisestä enimmäistyöajasta. Jos työaika ylittää 65 prosenttia alan säännöllisestä työajasta, työnantaja maksaa itse palkkauskustannukset ylimenevältä osuudelta kokonaan. Edellä tarkoitettu yhdistykselle tai säätiölle maksettavan palkkatuen määrä ei voi ylittää valtion talousarviossa asetettua enimmäismäärää, joka vuonna 2017 on 1 800 euroa kuukaudessa. Valtion talousarviossa lisäksi asetettu kiintiö, jonka mukaa yhdistyksiin ja säätiöihin voidaan myöntää 100-prosenttista palkkatukea 3 000 henkilötyövuoden palkkaamiseen.

Palkkatuen enimmäiskestosta on eräitä poikkeuksia. Palkkatukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos tuella palkattava on 60 vuotta täyttänyt ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Edellä mainitussa tilanteessa palkkatuki voi olla käytännössä pysyvä koko työsuhteen ajan. Tukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi myös, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja. Oppisopimuskoulutukseen palkkatukea voidaan myöntää koko sen ajaksi. Edellä mainituissa tilanteissa palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista.

Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle palkkatuki myönnetään joko valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai de minimis -tukena. Palkkatukea ei myönnetä eikä makseta, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Palkkatuki myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, kun tuella palkattava on:

- 1) henkilö, jonka vamma tai sairaus olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä
- 2) henkilö, joka ei ole ollut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden kuuden kuukauden aikana
- 3) vailla ammatillista koulutusta
- 4) yli 50-vuotias
- 5) alle 25-vuotias; tai
- 6) oikeutettu kotoutumissuunnitelmaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain nojalla.

Edellä mainitusta poiketen palkkatuki oppisopimukseen ja 60 vuotta täyttäneen pitkäaikais-työttömän palkkaamiseen myönnetään de minimis -tukena.

Vuosina 2017 ja 2018 palkkatuesta ja valtion virastolle tai laitokselle osoitettavista määrärahoista rahoitetaan enintään peruspäivärahaa vastaava määrä työttömyyssetuusmäärärahoista. Peruspäivärahaa vastaavan määrän yli menevä osuus rahoitetaan työllisyysmäärärahoista. Työttömyyssetuusmäärärahaa ei kuitenkaan voida käyttää, jos palkkatuki osarahoitetaan Euroopan sosiaalirahastosta.

Starttiraha

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää päätoimisen yritystoiminnan aloittavalle henkilöasiakkaalle starttirahaa. Starttirahan tarkoituksena on turvata yrittäjän toimeentuloa sinä aikana, jonka päätoimisen yritystoiminnan käynnistäminen ja vakiinnuttaminen kestää. Starttirahaa voidaan myöntää enintään 12 kuukaudeksi.

Starttirahan myöntäminen edellyttää, että henkilöasiakkaalla on tai hän hankkii riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan ja että aiottu yritystoiminta on luonteeltaan päätoimista ja sillä arvioidaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset. Työ- ja elinkeinotoimisto voi starttirahaa myöntäessään asettaa starttirahan saamiselle tarpeellisia ehtoja.

Starttirahaa ei myönnetä, jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut päätoimisen yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty. Koska starttiraha on tarkoitettu yrittäjäksi ryhtyvän toimeentulon turvaamiseksi, starttirahaa ei myönnetä, jos aiotun yritystoiminnan arvioidaan turvaavan starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan kohtuullisen toimeentulon yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa. Starttirahaa ei voida myöntää, jos starttirahan arvioidaan vääristävän vähäistä enemmän samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua. Starttirahaa hakevalla henkilöasiakkaalla ei saa olla olennaisia laiminlyöntejä verojen ja lakisääteisten maksujen suorittamisessa tai olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä. Edellä mainitusta voidaan kuitenkin poiketa, mikäli työ- ja elinkeinotoimisto katsoo starttirahan myöntämisen tarkoituksenmukaiseksi maksuhäiriöistä huolimatta.

Starttirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta palkkaa tai korvausta tekemästään yritystoimintaan liittymättömästä työstä. Palkkana pidetään myös vuosiloma-ajan palkkaa, irtisanomisajan palkkaa sekä työnantajalta saatua taloudellista etuutta, joka perustuu työnantajan ja työntekijän väliseen työsuhteen päättymiseen liittyvään sopimukseen tai muuhun vastaavaan järjestelyyn ja jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon. Start-

tirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta julkista tukea omiin palkkauskustannuksiinsa tai jos samalta ajalta maksetaan työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea tai työttömyysturvalaissa tarkoitettua työttömyysetuuden maksamisen estävää sosiaalietuutta tai eläkettä. Starttirahaa ei makseta myöskään silloin, jos starttirahan saajalle maksetaan jotakin muuta kuin edellä mainittua etuutta, joka katsotaan toimeentulon turvaavaksi. Toimeentulon turvaavana pidetään etuutta, joka vastaa suuruudeltaan peruspäivärahan määrää. Edellä tarkoitettuna etuutena ei kuitenkaan oteta huomioon työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja.

Starttirahan määrä on päivää ja henkilöä kohti peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosaa. Starttirahaa maksetaan niiltä päiviltä, joina starttirahaa saava henkilöasiakas työskentelee yrityksessään, kuitenkin enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Työttömälle työnhakijalle myönnettävä starttiraha rahoitetaan vuosina 2017 ja 2018 työttömyysetuusmäärärahoista. Muulle kuin työttömälle työnhakijalle myönnetty starttiraha rahoitetaan työllisyysmäärärahoista. Vuosina 2013–2016 starttirahaa on myönnetty vuosittain noin 7 000–8 000 henkilölle.

Kulukorvaus

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta. Kulukorvausta maksetaan työvoimakoulutuksen, omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun kotoutumiskoulutuksen, työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen, koulutuskokeilun, työkokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan ajalta. Kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos.

Jos työllistymistä edistävä palvelu järjestetään Suomessa, kulukorvausta maksetaan yhdeksän euroa päivässä enintään viideltä päivältä viikossa. Kulukorvausta maksetaan 18 euroa päivässä, jos henkilö osallistuu työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävään palveluun tai työssäkäyntialueellaan, mutta kotikuntansa ulkopuolella järjestettävään palveluun ja hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta todistettavia majoituskustannuksia. Kulukorvauksen määrä ratkaistaan palvelun pääasiallisen järjestämispaikan mukaan. Vuonna 2016 työttömyyskassat ja Kansaneläkelaitos maksoivat lakisääteistä kulukorvausta yhteensä noin 144 miljoonaa euroa arviolta noin 150 000 eri henkilölle.

Työ- ja elinkeinotoimisto ilmoittaa työttömyysetuuden maksajalle kulukorvauksen maksamista varten, osallistuuko työnhakija palveluun työssäkäyntialueellaan, sen ulkopuolella vai työssäkäyntialueellaan, mutta kotikuntansa ulkopuolella. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto ilmoittaa työvoimakoulutuksen ja omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun kotoutumiskoulutuksen aikaiset lomajaksot sekä työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen ja kokeilun osallistumispäivät.

Edellä mainittujen tietojen ilmoittamisessa ei ole kyse sitovan työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta, vaikka tiedot käytännön syistä toimitetaan palveluun osallistumista koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen mukana.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää kulukorvausta työtä vailla olevalle henkilöasiakkaalle, joka ei ole oikeutettu edellä tarkoitettuun lakisääteiseen kulukorvaukseen tai korvaukseen palveluun osallistumisesta aiheutuvista kuluista jonkin muun lain nojalla. Harkinnanvaraista kulukorvausta ei kuitenkaan myönnetä työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen

opiskelun ajalta. Työ- ja elinkeinotoimistot myönsivät vuonna 2015 harkinnanvaraista kulu- korvausta 155 eri henkilölle yhteensä noin 61 000 euroa ja vuonna 2016 noin 130 eri henkilöl- le noin 55 000 euroa.

Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset taloudelliset etuudet

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää matka- ja yöpymiskustannusten korvausta työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön ja työttömälle työnhakijalle, joka hakeutuu työvoimakoulu- tukseen, valmennukseen tai kokeiluun tai osallistuu asiantuntija-arviointiin. Matkakustannus- ten korvaamisen edellytyksenä on, että kustannusten korvaamista pidetään tarkoituksenmukai- sena työvoiman saatavuuden ja työttömän työllistymisen kannalta. Yöpymiskustannusten kor- vaamisen edellytyksenä on, että yöpyminen matkalla on ollut liikenneolosuhteista johtuen välttämätöntä ja yöpymisestä on aiheutunut kustannuksia. Työttömälle henkilöasiakkaalle voidaan myöntää korvausta työ- ja elinkeinotoimistossa asioinnista aiheutuvista matkakustan- nuksista. Edellytyksenä on, että henkilöasiakas tarvitsee vammansa tai sairautensa vuoksi kul- jetuspalvelua voidakseen asioida työ- ja elinkeinotoimistossa ja että henkilökohtainen asiointi toimistossa on välttämätöntä palveluprosessin etenemisen kannalta. Vuonna 2015 matka- ja yöpymiskustannusten korvauksia maksettiin yhteensä noin 1 377 000 euroa ja vuonna 2016 1 231 000 euroa.

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työnantajalle työolosuhteiden järjestelytukea, jos työ- hön palkattavan tai työssä jo olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää uusia työvälineitä tai kalusteita, muutostöitä työpaikalla tai apua työssä toiselta työntekijältä. Tuen määrä on enintään 4000 euroa henkilöä kohden, kun kyse on työvälineiden hankinnasta tai työpaikan muutostöistä. Työnantajan tulee osallistua hankintojen tai muutostöiden kustannuksiin koh- tuullisella määrällä. Toisen työntekijän antamasta avusta voi saada korvausta enintään 20 työ- tunnilta kuukaudessa enintään 18 kuukauden ajan. Tuen määrä on 20 euroa/tunti ja se makse- taan jälkikäteen toteutuneiden työtuntien perusteella. Vuonna 2015 työ- ja elinkeinotoimistois- sa tehtiin noin 120 myönteistä päätöstä työolosuhteiden järjestelytuen myöntämisestä ja tukea maksettiin yhteensä noin 120 000 euroa. Vuonna 2016 myönteisiä päätöksiä tehtiin noin 90 ja tukia maksettiin noin 86 000 euroa.

Työllistämisvelvoite

Työttömälle työnhakijalle turvataan mahdollisuus työllistymistä edistävään kuntoutukseen tai työvoimakoulutukseen, jos hänen oikeutensa palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan johdosta hänen täytettyään 57 vuotta, mutta ennen kuin hän täyttää 60 vuotta. Lisäksi 60 vuotta täyttäneelle työnhakijalle tulee järjestää mahdollisuus työllistymistä edistä- vään palveluun tai palkkatuettuun työhön muun kuin kunnan palveluksessa ennen kuin hänen oikeutensa palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan takia. Työllistymistä edistävä palvelu tai palkkatuettu työ on järjestettävä kestoaltaan sellaisena, että työnhakija täyt- tää työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon. Jos työtön työnhakija ei työl- listy avoimille työmarkkinoille, eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa kuntoutusta, työllisty- mistä edistävää palvelua tai palkkatuettua työtä muun kuin kunnan palveluksessa, työnhakijan kotikunta on työ- ja elinkeinotoimiston osoituksesta velvollinen järjestämään hänelle kuuden kuukauden työntekomahdollisuuden. Työllistämisvelvoitteen perusteella järjestettävän työn tulee olla alan säännöllisen työajan mukaista kokoaikatyötä. Työkyvyttömyyseläkettä osa-

eläkkeenä saavalle järjestetään hänen työkykyään vastaavaa, työssäoloehdon täyttävää osa-aikatyötä.

Kunnalla on oikeus saada palkkatukea työllistämiselveloitteen perusteella palkatun henkilön palkkauskustannuksiin. Palkkatukijaksoja, joissa palkkatuki myönnettiin veloitteen perusteella, alkoi vuonna 2016 noin 3 200, vuonna 2015 noin 2 600 ja vuonna 2014 noin 1 500.

Kunnan lisätuki

Kunnalle maksetaan lisätukea sen perusteella, kuinka suuren osuuden alueensa työvoimasta kunta on keskimäärin kuukauden aikana palkannut palkkatuella. Lisätuen maksaminen edellyttää, että kunta työllistää vähintään 0,5 prosenttia alueensa työvoimasta. Lisätuen suuruuden perusteena on kunnalle kuukauden aikana maksettujen palkkatukien keskimääräinen määrä henkilöä kohti ja työllistettyjen osuus kunnan alueen työvoimasta. Lisätuen määrä henkilöä kohti määräytyy seuraavasti:

Työllistettyjen osuus työvoimasta	Lisätuen määrä
vähintään 0,5 %	10 % keskimääräisestä palkkatuesta
vähintään 1,0 %	20 % keskimääräisestä palkkatuesta
vähintään 2,0 %	30 % keskimääräisestä palkkatuesta

Lisätukea maksetaan siitä tuella palkattujen määrästä, joka ylittää edellä tarkoitettuja työvoimaosuuksia vastaavan henkilömäärän.

Työvoima- ja yrityspalvelu -neuvottelukunta

Työ- ja elinkeinotoimisto asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan työvoima- ja yrityspalvelu – neuvottelukunnan (*TY-neuvottelukunta*). TY-neuvottelukunnan tehtävänä on seurata ja ennakoida työmarkkinoilla tapahtuvia muutoksia ja suunnitella muutosten johdosta tarvittavia toimenpiteitä ja siten edistää työvoiman saatavuuden turvaamista ja työllisyyden paranemista. TY-neuvottelukunnan tehtävänä on myös edistää uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehittää yritysten toimintaedellytyksiä sekä seurata ja tukea julkisen työvoima- ja yrityspalvelun ja työttömyysturvan työvoimapolitiittisten edellytysten toimeenpanoa sekä tarvittaessa tehdä esityksiä palvelujen kehittämiseksi.

TY-neuvottelukunnan jäsenenä on työ- ja elinkeinotoimiston johtaja ja enintään yhdeksän muuta jäsentä, joista kuusi nimitetään keskeisten työelämän järjestöjen esityksestä ja yksi alueen kuntien esityksestä. Lisäksi neuvottelukuntaan voidaan nimittää kaksi alueen muita keskeisiä toimijoita edustavaa jäsentä. Neuvottelukunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan.

Muutosturva

Muutosturvalla tarkoitetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa työ- ja elinkeinotoimiston, työnantajan ja työntekijöiden yhteistyönä toteutettavaa toimintamallia,

jonka avulla pyritään edistämään irtisanotun, lomautetun tai määräaikaissä työsuhhteessa olevan työttömäksi jäävän työntekijän mahdollisimman nopeaa uudelleen työllistymistä. Muutos-turva muodostuu työllistymissuunnitelmassa sovitusta julkisista työvoima- ja yrityspalveluis-ta ja mahdollisista muista ammatillisia valmiuksia kehittävästä palveluista.

Muutos-turvan toteuttamiseksi työ- ja elinkeinotoimiston tehtävänä on kartoittaa yhdessä työn-antajan ja henkilöstön edustajien kanssa julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarve irtisa-nomistilanteessa sekä sovittaa nämä palvelut yhteen työnantajan kustantaman valmennuksen tai koulutuksen kanssa. Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävänä on myös avustaa yhteistoimin-nasta yrityksissä annetun lain, työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain sekä yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain tarkoittaman toimintasuunnitelman laatimisessa ja toteuttamisessa julkisten työvoima- ja yrityspalvelun osalta. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimiston tulee varata riittävät resurssit ja varautua tarpeellisiin toimenpiteisiin saatuaan työnantajalta työsopimuslaissa, merityösopimuslaissa tai kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa tarkoitetun ilmoituksen.

Yksityiset työvoimapalvelut

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säännöksiä myös yksityisistä työ-voimapalveluista. Yksityisellä työvoimapalvelulla tarkoitetaan työ- ja elinkeinoviranomaisesta riippumattomia yksityisen tai oikeushenkilön tarjoamia työnvälityspalveluja ja muita työnha-kuun liittyviä palveluja sekä työvoiman vuokrausta. Yksityisiä työvoimapalveluja tarjoavat ei-vät saa periä maksua henkilöasiakkaalta tarjoamistaan palveluista, jotka vastaavat työnhaki-jaksi rekisteröimistä, avoimia työpaikkoja ja työnhakua koskevaa tiedon välittämistä ja neu-vontaa tai työnvälityspalveluita.

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yritys-palvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta viranomaiselta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalta ja työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä työ- ja elinkeinoviranomaiselta maksut-ta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi. Lisäksi työnantajalla on tiedonsaantioikeus, joka liittyy työlainsäädännössä säädetyn irtisanotun työn-tekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevaan velvollisuuteen. Työnantajalla on velvol-lisuuden täyttämiseksi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta tieto siitä, onko työnantajan yk-silöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun epäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino-, lii-kenne- ja ympäristökeskus voi kieltäytyä tarjoamasta työnantaja-asiakkaalle työnvälityspalve-luja, ohjaamasta henkilöasiakasta työkokeiluun, hankkimasta työvoimakoulutusta yhteishan-kintakoulutuksena, myöntämästä palkkatukea tai starttirahaa tai tarjoamasta yritystoiminnan kehittämispalveluja. Palvelun epäamisen perusteet ovat samat, joilla työ- ja elinkeinoviran-

omainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan tai poistaa työpaikkailmoituksen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä.

Työllisyyspoliittinen avustus

Työllisyyspoliittinen avustus on rahoitusmuoto, jolla työ- ja elinkeinotoimisto rahoittaa hankemuodossa tuotettuja palvelukokonaisuuksia. Hankkeiden sisältö voi vaihdella, mutta lähtökohtana on aina työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistäminen. Avustuksella rahoitettava toiminta voi sisältää esimerkiksi työmahdollisuuksien järjestämistä työttömille työnhakijoille sekä niihin liittyviä palveluja ja toimintamalleja. Tukitoimet ovat muun muassa yksilöllistä työllistymisvalmiuksien tukemista, työnetsintää tai pienimuotoista koulutusta. Tuettavaan toimintaan liittyy usein julkisia työvoimapalveluja, esimerkiksi palkkatuettu työ, jotka rahoitetaan erikseen.

Avustusta voidaan myöntää yhdistykselle, säätiölle, kunnalle tai kuntayhtymälle. Avustusta ei voida myöntää elinkeinotoimintaan tai liiketoiminnan edistämiseen. Työllisyyspoliittista avustusta voidaan kuitenkin myöntää yhteisölle sosiaalisen yrityksen perustamiseen ja sen toiminnan vakiinnuttamiseen sekä yhteisölle, jonka tarkoituksena on selvittää sosiaalisen yrityksen perustamismahdollisuuksia. Avustusta ei voida käyttää kunnan tai kuntayhtymän lakisääteisten palvelujen tuottamiseen tai hankkimiseen. Avustusta ei myönnetä investointeihin ja irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoihin eikä vuokratukustannuksiin.

Työllisyyspoliittinen avustus on harkinnanvaraista ja sen enimmäismäärä voi olla yhdistykselle ja säätiölle enintään 100 prosenttia, kunnalle ja kuntayhtymälle 50 prosenttia työ- ja elinkeinoviranomaisen hyväksymistä kokonaiskustannuksista. Tukitasoon ja määrään vaikuttavat toiminnan sisältö, hankkeessa palveltavien asiakkaiden määrää ja heidän henkilökohtaisen tuen ja ohjauksen tarve. Toiminnasta saatavat tulot voidaan ottaa huomioon avustuksen määrässä. Työllisyyspoliittista avustusta voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi. Avustusta voidaan käyttää asetuksessa määriteltyihin kustannuksiin. Painotus on ohjaushenkilöstön palkkauskustannuksissa ja muissa työllistymistä tukevilla palveluilla. Kyseessä ei ole yhdistysten ja säätiöiden toiminta-avustus, vaan avustus myönnetään työttömien työllistymisen edistämiseen. Avustus kohdennettaisiin pääasiassa niihin kustannuksiin, jotka syntyvät työttömille työnhakijoille annettavasta tuesta ja ohjauksesta

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämistä varten pidetään yllä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää (URA-tietojärjestelmä). Tietojärjestelmä muodostuu henkilöasiakasrekisteristä, työnantajarekisteristä ja palveluntuottajarekisteristä. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa rekisterinpitäjänä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Työ- ja elinkeinotoimistot hoitavat rekisterinpitäjälle säädetyt muut tehtävät, jollei työ- ja elinkeinoministeriö toisin määrää

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään talletettujen tietojen julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään ja henkilötietojen käsittelyyn, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään. Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka

valvonta-, kehittämis- ja seurantatehtävän suorittamiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle, joka ministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta tekee erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä taikka suorittaa erikseen määriteltäviä palvelutehtäviä.

Muutoksenhaku

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskeviin päätöksiin saa lähtökohtaisesti hakea muutosta ja muutoksenhakuun sovelletaan hallintolakia (434/2003) ja hallintolainkäyttölakia (586/1996). Voimassa olevan lain 14 luvussa on lisäksi säädetty eräistä valituskielloista ja muutoksenhaun vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanoon.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta hallintolain mukaisesti. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisesti. Hallinto-oikeiden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Eräät päätökset on rajattu muutoksenhakuoikeuden ulkopuolelle säätämällä niitä koskevasta valituskiellosta. Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun olla tarjoamatta asiakkaalle asiantuntija-arviointeja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta tai kokeilua taikka olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä taikka olla tarjoamatta yritystoiminnan kehittämisspalveluja ei saa hakea oikaisua eikä siitä saa valittaa. Valituskielto koskee myös päätöksiä, jotka koskevat tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä ja matka- ja yöpymiskustannusten korvauksen epäämistä tarkoituksenmukaisuusperusteella. Työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka perustuu työvoimakoulutuksen tarkoituksenmukaisuuden arviointiin, koulutustarpeen arviointiin tai opiskelijaksi hakevan henkilön soveltuvuuteen, ei saa hakea oikaisua eikä siitä saa valittaa. Opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka perustuu soveltuvuuteen, saa kuitenkin hakea oikaisua ja siitä valittaa, kun kyse on muusta kuin yhteishankintakoulutuksesta. Työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskevia muutoksenhakusäännöksiä on lisäksi asianomaisia oppilaitoksia koskevassa lainsäädännössä.

Vireillä oleva oikaisuvaatimus tai valitus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, jollei oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen tai valitusviranomainen toisin määrää.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu

Vuoden 2015 alusta lukien tuli voimaan laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Lailla pyrittiin vahvistamaan kuntien roolia heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämisessä ja lisäämään kuntien mahdollisuuksia vaikuttaa niiden työttömien palveluiden järjestämiseen, joiden työttömyyden aikaisesta työmarkkinatuesta ne maksavat osan. Työllistymistä edistävällä monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seuran-

nasta. Monialaisen yhteispalvelun tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja.

Jokaisen työ- ja elinkeinotoimiston toimialueella toimii työ- ja elinkeinotoimiston, sen toiminta-alueeseen kuuluvien kuntien ja Kelan sopima määrä monialaisen yhteispalvelun johtoryhmiä, jotka vastaavat monialaisen yhteispalvelun järjestämisestä johtoryhmän toimialueella. Monialaista yhteispalvelua tarjoaa 33 verkostoa. Verkostot eroavat toisistaan mukana olevien kuntien ja asiakasmäärien suhteen. Verkostoittain asiakasmäärät vaihtelevat noin 300:sta 14 000:een.

Monialaisen yhteispalvelun tarpeella tarkoitetaan tilannetta, jossa työttömän työllistymisen edistäminen edellyttää kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston ja Kansaneläkelaitoksen tarjoamien palvelujen yhteensovittamista. Palvelujen yhteensovittaminen on tarpeen silloin, kun työttömän työllistymisvaikeudet eivät johdu yksinomaan avointen työpaikkojen tai ammatillisen osaamisen puutteista, vaan työttömällä on lisäksi sellaisia työllistymiseen vaikuttavia työ- tai toimintakyvyn rajoitteita tai elämänhallintaan liittyviä ongelmia, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla, vaan edellyttävät monialaista yhteistyötä.

Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta tai Kansaneläkelaitos arvioi yhteispalvelun tarpeen, kun työtön on saanut työmarkkinatukea vähintään 300 päivältä tai hän on ollut yhdenjaksoisesti työtön vähintään tietyn ajan (alle 25-vuotiaat vähintään kuusi kuukautta ja 25 vuotta täyttäneet vähintään 12 kuukautta). Käytännössä monialaisen yhteispalvelun tarpeen arvioi useimmiten työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta. Jos monialaisen yhteispalvelun tarve täyttyy, henkilö ohjataan monialaiseen yhteispalveluun.

Monialainen yhteispalvelu alkaa enintään kolmen kuukauden pituisella kartoitusjaksolla, jonka aikana työttömän palvelutarve arvioidaan monialaisesti. Palvelutarpeeseen vaikuttavia selvitettäviä asioita ovat mm. työttömän ammattitaito ja osaaminen sekä työllistymiseen vaikuttava sosiaalinen tilanne, terveydentila ja työ- ja toimintakyky. Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja työtön laativat kartoitusjakson aikana monialainen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen edellyttämistä työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Jos työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen tarjoamia kuntoutuspalveluja, Kansaneläkelaitos osallistuu suunnitelman laatimiseen, seurantaan ja tarkistamiseen. Monialainen yhteispalvelu päättyy, kun työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen yhteisen arvion mukaan työttömällä ei ole enää monialaisen yhteispalvelun tarvetta.

Monialaisen yhteispalvelun tarpeen arvioimiseksi Kansaneläkelaitos tuottaa reaaliaikaisesti työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään tiedon, kun työttömälle on maksettu vähintään 300 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella.

Ohjaamot

Lakisääteisen työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun lisäksi alle 30-vuotiaille tarjotaan matalan kynnyksen monialaista palvelua. Toimintamalli rakentuu monialaisesti henkilökohtaista ohjausta, tietoa ja tukea tarjoavasta Ohjaamosta, eri hallinnonalojen peruspalveluista ja laajasta yhteistyöverkostosta. Ohjaamo tukee erityisesti erilaisissa nivelvaiheissa olevia nuoria ja edistää koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä. Ohjaamon tarjoama ohjaus ja tuki voi sisältää nuorten yksilölliset tilanteet huomioiden monia eri vaiheita. Ohjaamon ydintoimintaan kuuluu henkilökohtainen neuvonta ja ohjaus, tuki elämänhallintaan, urasuunnitteluun, sosiaalisten taitojen ja valmiuksien kehittämiseen sekä kouluttautumisen ja työllistymi-

sen tukeminen. Toimintamallin tavoitteena on, että Ohjaamo toimii nuoren tukena, kunnes tilanteeseen löydetään pidempikestoinen ratkaisu esimerkiksi yhteistyöverkoston tarjoamien palveluiden kautta tai nuoren siirtyessä opintoihin tai työelämään.

Ohjaamotoiminnan pohjana on sopimuksellisuus. Ohjaamoissa voi työskennellä tai muuten tehdä yhteistyötä julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin tahoja. Vuoden 2017 alussa oli toiminnassa 39 Ohjaamoja eri puolilla maata. Ohjaamot toimivat 81 kunnan alueella. Ohjaamojen toiminta-alueet kattavat noin 69 prosenttia 15–29 vuotiaan väestöstä. Ohjaamoverkossa työskentelee lähes 400 henkilöä.

Sosiaaliset yritykset

Laki sosiaalisista yrityksistä (1351/2003) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Suomalaisen sosiaalisen yrityksen malleina ovat olleet kansainväliset esimerkit, kokemukset ja tutkimukset. Euroopan rakennerahasto -ohjelmilla on ollut tärkeä rooli kehityksen mahdollistajana ja ohjaajana. Eurooppalaisiin malleihin verrattuna Suomessa painotetaan sosiaalisten yritysten liiketoiminnan merkitystä toiminnan yhteisöllisen luonteen sijaan. Sosiaalinen yritys on kuin mikä tahansa yritys. Sosiaalisista yrityksistä annetun lain 2 §:n mukaan sosiaalinen yritys on elinkeinonharjoittaja, joka on rekisteröity sosiaalisten yritysten rekisteriin. Muulla toimijalla ei ole oikeutta elinkeinotoimintansa yhteydessä käyttää nimeä sosiaalinen yritys.

Sosiaalisista yrityksistä annetun lain 1 §:n mukaan lain mukaiset sosiaaliset yritykset tarjoavat työntekomahdollisuuksia erityisesti henkilöille: 1) joiden vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä; 2) jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti 12 kuukautta työttömänä työnhakijana tai jotka ovat olleet useammassa työttömyysjaksossa yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana ja jotka työttömyyden toistuvuuden ja kokonaiskeston perusteella ovat rinnastettavissa yhtäjaksoisesti 12 kuukautta työttömänä olleeseen työnhakijaan; tai 3) jotka ovat saaneet vähintään 500 päivältä työttömyysetuutta työttömyyden perusteella.

Sosiaalisten yritysten rekisteriin rekisteröidään hakemuksesta kaupparekisterilain 3 §:ssä tarkoitettu elinkeinotoimintaa harjoittava yhteisö ja säätiö sekä muu elinkeinonharjoittaja, joka on merkitty kaupparekisteriin ja joka tuottaa liiketaloudellisin periaattein hyödykkeitä. Lisäksi edellytyksenä on, että tämän palveluksessa olevista työntekijöistä (*työllistettyjen osuus*) on vähintään 30 prosenttia henkilöitä, joiden vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä, tai että näiden ja muiden sosiaalisista yrityksistä annetun lain 1 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden yhteenlaskettu osuus on vähintään 30 prosenttia. Lisäksi rekisteröinnin edellytyksenä on, että kaikille rekisteröintiä hakevan palveluksessa oleville työntekijöille maksetaan heidän tuottavuudestaan riippumatta kyseisellä työalalla noudatettavassa työehtosopimuksessa täysin työkykyiselle sovittu palkka, tai jollei tällaista työehtosopimusta ole, tavanomaisen ja kohtuullisen palkka kyseisestä työstä.

Sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa on lisäksi tarkempia säännökset siitä, miten palkkatukea saavat, sosiaalihuoltolain mukaisessa työllistymistä tukevassa toiminnassa olevat vammaiset ja muut vammaiset, joiden työllistämiseen kunta maksaa tukea, lasketaan työllistettyjen osuuteen.

Sosiaalisille yrityksille voidaan myöntää palkkatukea. Sosiaalisille yrityksille myönnettävät palkkatuen määrää ja kesto koskevat säännökset poikkeavat jonkin verran muille yrityksille ja yhdistyksille myönnettävistä palkkatuista. Jos tuella palkattava on ollut työttömänä työnhakijana yhtäjaksoisesti 12 kuukautta tai on ollut useammassa työttömyysjaksossa yhteensä vä-

hintaan 12 kuukautta työttömänä työnhakijana ja on työttömyyden toistuvuuden ja kokonaiskeston perusteella rinnastettavissa yhtäjaksoisesti 12 kuukautta työttömänä olleeseen työnhakijaan, palkkatuen määrä voidaan korottaa 50 prosenttiin palkkauskustannuksista, Korotettu palkkatuki ei kuitenkaan voi ylittää 1300 euroa kuukaudessa. Jos tuella palkattavan vamma tai sairaus alentaa tuottavuutta pysyvästi tai pysyväisluonteisesti, palkkatukea voidaan myöntää kerrallaan 24 kuukauden sijasta 36 kuukaudeksi. Jos tuella palkattava on saanut työttömyys-etuutta vähintään 500 päivältä työttömyyden perusteella, palkkatukea voidaan myöntää 50 prosenttia palkkauskustannuksista enintään 24 kuukauden ajaksi.

Sosiaalisista yrityksistä annetun lain 3 §:n mukaan työ- ja elinkeinoviranomainen voi valtion talousarvion rajoissa myöntää tukea sosiaalisen yrityksen perustamiseen ja sen toiminnan vakiinnuttamiseen, jos sosiaalisen yrityksen elinkeinotoiminnan nimenomaisena tavoitteena on työllistää heikossa työmarkkina-asemassa olevia. Tukea voidaan myöntää myös muulle yhteisölle tai säätiölle laissa tarkoitettua sosiaalisen yritystoiminnan edistämiseen ja kehittämiseen. Tuesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun asetuksen mukaan työllisyyspoliittista avustusta voidaan myöntää yhteisölle sosiaalisen yrityksen perustamiseen ja sen toiminnan vakiinnuttamiseen, sekä yhteisölle, jonka tarkoituksena on selvittää sosiaalisen yrityksen perustamismahdollisuuksia. Avustuksen käyttöä rajoittaa asetuksen 42 §, jonka mukaan avustusta ei myönnetä eikä sitä saa käyttää elinkeinotoimintaan liittyviin kustannuksiin, investointeihin ja irtaimen käyttömaisuuden hankintamenoihin eikä vuokratukustannuksiin. Sosiaaliselle yritykselle ja muulle yhteisölle, jonka tarkoituksena on selvittää sosiaalisen yrityksen perustamismahdollisuuksia, lukuun ottamatta kuntaa ja kuntayhtymää, avustusta voidaan myöntää enintään 75 prosenttia niistä kustannuksista, jotka työ- ja elinkeinotoimisto on hyväksynyt avustuksella katettaviksi. Kunnalle ja kuntayhtymälle avustusta voidaan myöntää enintään 50 prosenttia niistä kustannuksista, jotka työ- ja elinkeinotoimisto on hyväksynyt avustuksella katettaviksi. Lisäksi sosiaalisille yrityksille voidaan myöntää yritystukia samoilla perusteilla kuin muillekin yrityksille.

Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet

Työllisyys- ja työvoimapolitiikkaa sekä työvoimapolitikkajärjestelyjä säännellään useissa Suomen ratifioimissa kansainvälisissä sopimuksissa sekä eräissä EU-säädöksissä.

YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (TSS-sopimus) III osan 6 artikla edellyttää sopimusvaltion tunnustavan oikeuden työhön, joka käsittää jokaiselle kuuluvan oikeuden hankkia toimeentulonsa vapaasti valitsemallaan tai hyväksymällä työllä. Jäsenvaltioiden tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin tämän oikeuden turvaamiseksi mm tarjoamalla työvoimapolitikkajärjestelyjä täystyöllisyyden saavuttamiseksi.

ILO luokittelee vuodelta 1964 olevan työllisyyspolitiikkaa koskevan yleissopimuksen (nro 122) yhdeksi tärkeimmistä yleissopimuksistaan työntekijöiden perusoikeuksia koskevien yleissopimusten ohella. Myös tämä yleissopimus edellyttää jäsenvaltioiden noudattavan aktiivista politiikkaa, jonka tavoitteena on täystyöllisyys. Sopimus korostaa tarjottavan työn tuottavuutta sekä työntekijän vapautta valita mahdollisuuksien mukaan sopiva työ ilman syrjintää. Jäsenvaltion tulee arvioida toimintapolitiikkaansa säännöllisesti. Työllisyyspolitiikasta on neuvoteltava niiden kanssa, joita toimet koskevat ja erityisesti työnantajien ja työntekijöiden edustajien kanssa. Näiden tulee voida osallistua politiikan suunnitteluun.

ILO:n yleissopimus ammatinvalinnan ohjauksesta ja ammattikoulutuksesta (nro 142) vuodelta 1975 edellyttää kokonaisvaltaisen ja yhteen sovitettua ammatinvalinnan ohjauksen ja ammatillisen koulutuksen järjestämistä tukemaan työllisyyttä erityisesti julkisen työnvälityksen avulla.

ILO:n yleissopimus vajaakuntoisten henkilöiden ammatillisesta kuntoutuksesta ja työllistämistä (nro 159) vuodelta 1983 edellyttää jäsenvaltioiden laativan yleissopimuksen edellyttämän toimintapolitiikan vammaisten henkilöiden työllisyyden edistämiseksi muun muassa ammatillisen kuntoutuksen avulla.

Työnvälitystä sääntelee erityisesti yksityisiä työnvälitystoimistoja koskeva ILO:n yleissopimus (nro 181) vuodelta 1997. Merialaa koskee merityöyleissopimus, joka sisältää sekä julkista että yksityistä merivälitystä ja merenkulkijoiden työllisyyden edistämistä koskevia määräyksiä.

YK:n vuonna 2006 hyväksymä yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista sisältää kuntoutusta sekä työtä ja työllistymistä koskevat 26 ja 27 artiklat.

Euroopan neuvoston uudistetussa sosiaalisessa peruskirjassa vuodelta 1996 on määräyksiä työllisyyden edistämisestä, työvoimapolitiikasta sekä julkisista ja yksityisistä työvoimapalveluista. Peruskirjan 1 artikla sääntelee oikeutta työhön ja kattaa muun muassa jäsenvaltioiden velvollisuuden pyrkiä toimintapolitiikallaan täystyöllisyyteen. Kaikille työntekijöille tulee antaa ilmaisia työvoimapalveluja. Erikseen mainitaan velvollisuus järjestää ammatinvalinnan ohjausta ja ammatillista koulutusta sekä kuntoutusta. 9 artikla koskee oikeutta ilmaiseen ammatinvalinnan ohjaukseen. Tämä oikeus tulee mahdollisuuksien mukaan pyrkiä turvaamaan kaikille, mukaan lukien vammaisille henkilöille. 10 artikla koskee oikeutta ammatilliseen koulutukseen.

EU:ssa toimivalta työllisyys- ja työvoimapolitiikan osalta on pääosin jäsenvaltioilla. Poikkeuksen tästä muodostaa EU- ja ETA-maiden rajat ylittävää työnvälitystä hoitava EURES-työnvälitysjärjestelmä. Lisäksi EU:ssa on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston vuokratyötä koskeva direktiivi 2008/104/EY, jossa on määräyksiä muun muassa vuokratyövoiman välittämistä koskevista maksukielloista. Työllisyyden edistämistä tuetaan muun muassa EU:n rakennerahastojen, erityisesti Euroopan sosiaalirahaston toimin sekä myös globalisaatiarahaston toimin.

Sopimuksen Euroopan unionista (SEU) 3 artiklan 3 kohdassa määrätään, että unioni pyrkii täystyöllisyyteen. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) työllisyyttä koskeva IX osasto (145-150 artiklat) määrittelee EU:n toimivaltaa työllisyyspolitiikan osalta. 145 artiklassa määrätään, että jäsenvaltiot ja unioni pyrkivät kehittämään yhteen sovitettua työllisyysstrategiaa ja erityisesti edistämään ammattitaitoisen, koulutetun ja mukautumiskykyisen työvoiman sekä talouden muutoksiin reagoivien työmarkkinoiden kehittymistä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 3 artiklassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. IX osaston mukaisesti vuosittain hyväksytään jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivat. Käytännössä nämä hyväksytään osana integroitua talouden ja työllisyyden suuntaviivoja. Lisäksi jäsenvaltiot laativat perussopimuksen edellyttämät vuosittaiset kansalliset työllisyyspolitiikkaa koskevat ohjelmat, jotka käytännössä ovat osa kansallista kasvua ja työllisyyttä koskevaa uudistusohjelmaa. Näiden ohella neuvosto hyväksyy vuosittain maakohtaiset työllisyys-suositukset, jotka käytännössä ovat osa kansallisia uudistus- ja vakautusohjelmia koskevia suosituksia.

EU:n perusoikeuskirja, josta tuli Lissabonin sopimuksen myötä osa oikeudellisesti sitovaa oikeutta, sisältää muun muassa määräykset ammatillisesta vapaudesta ja oikeudesta tehdä työtä

(15 artikla) sekä jokaisen oikeudesta maksuttomiin ”työhönsijoituspalveluihin”, mikä tarkoittaa oikeutta maksuttomiin työnvälityspalveluihin (29 artikla).

Alueiden kehittämistä ja rakennerahastoja koskeva lainsäädäntö

Alueiden kehittämisestä ja siihen kiinteästi liittyvästä rakennerahastojen hallinnoinnista on säädetty alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa (7/2014, aluekehityslaki) sekä alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa laissa (8/2014, rahoituslaki). Aluekehityslaisissa säädetään aluekehittämisen strategioista ja politiikasta sekä keskeisistä toimijoista. Siinä on myös säädetty rakennerahasto-ohjelman hallinto- todentamis- ja tarkastusviranomaisesta sekä välittävistä toimielimistä.

Aluekehityslakia sovelletaan alueiden kehittämiseen laajasti, soveltamisalaan sisältyvät myös alueiden kehittämisen kansallisten sekä Euroopan unionin rakennerahastoista rahoitettavien suunnitelmien ja ohjelmien valmistelu, hallinnointi, arviointi, seuranta ja näiden yhteensovittaminen. Rakennerahastoilla tarkoitetaan Euroopan aluekehitysrahastoa ja Euroopan sosiaalirahastoa. Aluekehityslain 2 luvussa on säännökset alueiden kehittämisen ja rakennerahastojen hallinnoinnin viranomaisista ja niiden tehtävistä. Lain 7 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö vastaa rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta hallinto- ja todentamisviranomaisena. Osa hallintoviranomaisen tehtävistä on siirretty lain 11 §:n mukaisille välittävillä toimielimillä. Lain 10 §:n mukaan rakennerahasto-ohjelman tarkastusviranomaisen tehtävää hoidetaan valtiovarainministeriössä valtiovarain controller -toiminnon yhteydessä. Lain 11 §:n 3 momentin mukaan välittäviä toimielimiä ovat työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, maakuntien liitot, elinkeino-, liikenne- ja työvoimakeskukset sekä Innovaatio- ja tutkimuskeskus Tekes. Aluekehitysasetuksella sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009, ELY-laki) nojalla säädetyllä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella (1144/2013, ELY-asetus) on välittävän toimielimen tehtäviä koottu osaan maakuntien liitoista ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (ELY-keskus). Välittävä toimielin vastaa aluekehityslain 11 §:n nojalla Euroopan unionin rakennerahastojen tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan ja valvontaan liittyvistä tehtävistä siten kuin niistä erikseen laissa säädetään. Pohjois-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Hämeen ELY-keskukset vastaavat aluekehitysasetuksen 11 §:ssä tarkoitettuja välittävän toimielimen tehtävistä. Etelä-Suomessa maakuntien liittojen kaikki 11 §:n mukaiset välittävän toimielimen tehtävät on koottu Uudenmaan liittoon ja Länsi-Suomessa Pirkanmaan liittoon. Pohjois- ja Itä-Suomessa välittävän toimielimen aluekehitysasetuksen 11 §:n mukaisista tehtävistä vain osa on koottu aluekehitysasetuksella Lapin liittoon ja Pohjois-Karjalaa koskevaan maakuntaliittoon.

Aluekehityslain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisen ja rakennerahastojen hallinnoinnista (356/2014, aluekehitysasetus) sekä valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa tarkoitetuista tuki-alueista (445/2014).

Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta

Rahoituslain 1 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan kansallisiin alueiden kehittämisen tukiihin. Tällä hetkellä kansallista alueiden kehittämistä rahoitetaan alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämisen määrärahasta. Aiemmin kansallinen tuki oli nimeltään maakunnan kehittämisraha, josta osa oli varattu käytettäväksi erityisohjelmiin ja muihin nimettyihin

tarkoituksiin ja osa oli vapaasti käytettävissä maakuntien alueiden kehittämisen lainsäädännön mukaisiin yleisiin tarkoituksiin. Kansallista alueiden kehittämisrahaa ovat myöntäneet työ- ja elinkeinoministeriö ja maakuntien liitot.

Lisäksi lakia sovelletaan 2 momentin mukaan Euroopan unionin rakennerahastovaroista ja niitä vastaavista kansallisista varoista rahoitettavan Kestävää kasvua -työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman (rakennerahasto-ohjelma) toimeenpanoon lain 6–8 §:ssä säädettyissä tapauksissa. Pykälän 3 momentin mukaan lain 3 lukua sovelletaan kaikkeen rakennerahasto-ohjelman toimeenpanoon kaikilla hallinnonaloilla ja kaikissa välittävissä toimielimissä sen lisäksi, mitä niistä muussa tukilainsäädännössä säädetään. Lakia sovelletaan 4 momentin mukaan myös Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien toimeenpanoon. Euroopan rakennerahastoista osarahoitettujen ohjelmien toimeenpanossa noudatetaan kansallisen lainsäädännön lisäksi mitä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään. Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmille on tyypillistä, että yhteneväisistä toimintatavoista sovitaan eri valtioiden kesken ohjelma-asiakirjassa. Nämä säännökset eivät voi olla ristiriidassa kansallisen lainsäädännön kanssa. Lakiin lisättiin vuonna 2015 säännökset vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston toimenpideohjelman toteuttamisesta. Se, että samoja rahoitussäännöksiä soveltavien rakennerahastotoimijoiden piiri laajeni rahoituslain myötä, selkeytti osaltaan rakennerahasto-ohjelman hallinnointia. Rahoituslain laajan soveltamisalan ulkopuolella on vielä merkittäviä rakennerahastotoimijoita kuten Tekes, mutta lain 3 luvussa olevat yhteiset säännökset ovat kuitenkin harmonisoineet merkittävimpiä rakennerahastotoiminnan osa-alueita.

Tukimenettely

Rahoituslain 3 §:n mukaan lain 6–8 §:ssä mainittuja tukia voivat myöntää työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, maakuntien liitot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Nämä viranomaiset toimivat tällöin valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuina valtionapuviranomaisina. Rahoituslaissa tarkoitettuun tukeen sovelletaan valtionavustuslakia, jollei rahoituslaissa muuta säädetä. Lain 5 §:n mukaan tuen saajia voivat olla julkisoikeudelliset tai yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt joko yksin tai yhdessä. Tuen saajina olivat aiemmin myös luonnolliset henkilöt, mutta kun kansalliset maaseudun kehittämisvarat siirrettiin vuonna 2015 takaisin maa- ja metsätalousministeriöön, muutettiin lakia niin, että tuen saajina voivat olla vain yhteisöt. Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeissa ei tukea voida myöntää yhdelle yksittäiselle tuen saajalle muutoin kuin teknisen tuen hankkeissa. Näiden ohjelmien tarkoitus on nimenomaan saada eri maissa toteutettavien hankkeiden avulla suurempia hankekokonaisuuksia.

Lain 6 §:ssä on erityissäännökset ministeriöiden myöntämistä tuista. Lain 7 §:ssä on maakuntien liittojen ja 8 §:ssä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten myöntämiä tukia koskevat säännökset. Näillä säännöksillä on tarkoitus myös tarkentaa työnjakoa eri viranomaisten kesken. Pääsääntöisesti ministeriöt voivat myöntää tukea laajoihin useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin hankkeisiin, maakuntien liitot myöntävät alueellista tukea ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset tukea omalle alueelleen. Laissa on kuitenkin säädetty poikkeus tästä pääsäännöstä Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien osalta (7 a §), jonka mukaan maakunnan liitto voi myöntää tukea toisen maakunnan alueelle ja myös ohjelma-alueella sijaitsevalle ulkomaiselle tuen saajalle. Maakunnan liitto voi rakennerahasto-ohjelmassa ja kansallisessa alueiden kehittämistuessa myöntää tukea myös muun maakunnan alueelle tai ne voivat myöntää sitä yhdessä sen mukaan kuin maakuntien liitot asiasta sopivat. Tämä mahdollisuus on edesauttanut alueellisesti laajempien hankekokonaisuuksien syntymistä ja lisännyt maakuntien liittojen yhteistyötä vaikuttavampien hankkeiden aikaansaamiseksi.

Lain 6 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää tukea alueiden kehittämistä tukeville tutkimus-, selvitys- ja verkostohankkeille. Lisäksi maakunnan kehittämistä on voitu käyttää valtioneuvoston erityisohjelmille ja muihin valtakunnallisesti merkittäviin aluekehitystä tukeviin hankkeisiin. Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää sekä Euroopan aluekehitysrahaston että Euroopan sosiaalirahaston varoja valtakunnallisesti merkittäviin hankkeisiin sekä rakennerahastojen tekniseen tukeen. Ministeriö voi myöntää rahoitusta ulkopuoliselle toteuttajalle tai ministeriön itse toteuttamaan hankkeeseen. Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää sen käyttöön osoitetuista Euroopan sosiaalirahaston varoista ja niitä vastaavista valtion varoista tukea valtakunnallisesti merkittäviin, useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin rakennerahasto-ohjelman mukaisiin kehittämishankkeisiin.

Lain 7 §:n mukaan maakunnan liitot ovat voineet myöntää tukea alueiden kehittämistä ja alueen kuntien välisen elinkeinopoliittisen yhteistyön edistämistä koskeviin kehittämishankkeisiin (alueellinen kehittämistuki). Kehittämistukea voidaan myöntää sekä kansallisissa että rakennerahasto-ohjelmissa. Kuntien elinkeinopoliittisen yhteistyön edistämiseksi on tarpeen tukea alueellisten kehittämissyhtiöiden perustamista ja kehittämistä määräaikaisin tukimuodoin.

Tukea voidaan myöntää myös useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin tai valtakunnallisesti tärkeisiin alueiden kehittämishankkeisiin. Tukea voidaan myöntää myös alueiden kehittämistä koskevien ohjelmien kuten alueiden kehittämistä ja rakennerahastojen hallinnointia koskevan lain 29 §:n mukaisten erityisohjelmien rahoittamiseen.

Lain 7 §:n mukaan tukea voidaan myöntää investointeihin perusrakenteen kehittämistä varten (perusrakenteen investointituki). Tuella tulee olla perusteltua aluekehityksen kannalta. Perusrakenteen investointituki voi olla esimerkiksi tiestöön, satamiin tai toimitiloihin kohdistuvia toimenpiteitä, joita kunnat itse toteuttavat. Perusrakenteeseen kohdistuvalla investointituella voidaan rahoittaa esimerkiksi yritystoiminnan kehittämiseksi rakennettujen toimitilojen käyttötarkoituksen muuttamiseen liittyvää peruskorjausta. Lain 7 §:n mukaan maakuntien liitot voivat tukea opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvia Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettavia hankkeita.

Lain 8 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tukea Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettaviin ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämishankkeisiin, rakennerahasto-ohjelmaa toteuttaviin liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin sekä Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettaviin työllisyyden ja osaamisen edistämiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyviin kehittämishankkeisiin.

Lain 11 §:ssä on säädetty valtiontukea koskevien säädösten noudattamisesta. Pykälä on osin informaatioluonteinen, koska sen 1 momentissa muistutetaan asiaa koskevan lainsäädännön noudattamisesta. Pykälässä ei säädetä siitä, mitä valtiontukimenettelyä rahoituslain mukaisissa hankkeissa tulee noudattaa, vaan pykälän 2 ja 3 momenteissa annetaan tarkempia ohjeita selvitysmenettelystä siinä tapauksessa, että tuki on myönnetty vähämerkityksisenä tukena. Lain 12 § antaa tuen saajalle mahdollisuuden siirtää osan tuesta toiselle yhteisölle. Siirrettävä tuki voi olla enintään puolet myönnetystä tuesta. Joissain perustelluissa tapauksissa tukea voidaan siirtää suurempikin osa, mutta tuen saajan on kuitenkin käytettävä itse merkittävä osa tuesta. Tällä on tarkoitus estää se, että varsinainen tuen saaja toimisi vain tuen välittäjänä. Tukipäätöksessä mainittu tuen saaja vastaa aina tuen myöntäneelle viranomaiselle kaikista sille asetetuista velvoitteista. Tuen siirtämisen tilalta laajoissa hankekokonaisuuksissa voidaan käyttää lain 13 §:n mukaista yhteishankemenettelyä. Siinä tuen saajia on enemmän kuin yksi ja ne vastaavat hankkeen toteuttamisesta yhdessä. Myös takaisinperintä voidaan kohdistaa kehen tahansa tuen saajista.

Lain 14 §:n säännös hyväksyttävistä kustannuksista kansallisissa alueiden kehittämishankkeissa antaa mahdollisuuden käyttää kustannusten korvaamiseen perinteisen todellisiin toteutuneisiin kustannuksiin perustuvan maksamisen lisäksi prosentiperusteista korvausta sekä kertakorvausta. Prosenttiperusteisessa mallissa vältytään työläältä välillisten kustannusten seuramiselta. Kertakorvauksessa taas maksetaan aikaansaadun tuloksen perusteella. Kansallisten hankkeiden maksatuksessa näitä on käytetty jonkin verran. Pykälän 2 momentissa säädetään tulojen vähentämisestä hankkeesta aiheutuvista kustannuksista. Hankkeen hyväksytyyn rahoitussuunnitelman ja kustannusarvion tulee vastata toisiaan, ja jos tuloja ei vähennettäisi, niin hanke saisi enemmän tukea kuin sillä on kustannuksia.

Rakennerahasto-ohjelmassa noudatetaan pykälän 3 momentin mukaan mitä lain 24 §:ssä ja Euroopan unionin lainsäädännössä hyväksyttävistä kustannuksista säädetään. Rakennerahasto-ohjelman toteuttamisen osalta on huomattava, että hyväksyttävistä kustannuksista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksilla. Asetuksissa on annettu tarkempaa sääntelyä myös Euroopan unionin lainsäädännössä säädetystä asioista. Tämä helpottaa tukea myöntävien viranomaisten työtä, näin tukea myönnettäessä ei ole välttämätöntä soveltaa vaikeasti hallittavaa Euroopan unionin lainsäädäntöä.

Tuen määrästä säädetään 15 §:ssä. Pääsääntö on, ettei tuki voi kattaa hankkeesta aiheutuvia kustannuksia kokonaan. Hakijan pitää osallistua itse hankkeen toteuttamiseen, näin sitoutuminen hankkeen toteuttamiseen vahvistuu. Tätä hakijan osallistumista kutsutaan omarahoitukseksi. Omarahoitusta ei ole hakijan muualta hankkeeseen hankkima rahoitus, kuten esimerkiksi kuntarahoitus. Omarahoitusosuus tulee aina hakijan omista varoista, hakijan omistamalta tililtä. Pykälä sallii kuitenkin joissain tapauksissa poikkeamisen tästä säännöksestä, kuten esimerkiksi silloin, kun kyse on Euroopan unionin osarahoittamasta teknisestä tuesta. Kansallisessa alueiden kehittämisen tuessa osaksi omarahoitusta hyväksytään vastikkeetta tehty työ tai luovutetut tuotantopanokset taikka vastikkeellista työtä tai vastikkeellista hyödykkeen luovutusta. Tätä mahdollisuutta on käytetty melko vähän sen työläyden vuoksi. Näissäkin tapauksissa osan omarahoituksesta tulee aina olla varsinaista rahallista suoritusta.

Lain 16 §:ssä on perussäännökset tuen hakemisesta. Pykälän 3 momentissa edellytetään, että tuen hakijan on selitettävä miten valmistelussa on huomioitu hankkeen kannalta aiempien merkityksellisten hankkeiden tulokset. Tämän säännöksen tavoitteena on, että uusi hanke on jatkoa aiemmille, eikä rahoiteta uudestaan sellaista, joka on jo aiemmin selvitetty tai tehty. Tuen saajalla pitää olla lisäksi suunnitelma, miten hankkeella aikaansaataa toimintaa tullaan jatkamaan ja tuloksia hyödyntämään hankkeen jälkeen. Vaikka hanke on määräaikainen, niin tarkoitus on, että hankkeilla saadaan pysyvää hyötyä.

Lain 17 §:ssä on säännökset tuen myöntämisestä. Tässä pykälässä maakuntien liitoille annetaan mahdollisuus tuen myöntämiseen myös toisen maakunnan alueelle ja maakuntien liittojen yhteishankkeille. Pykälä sisältää myös tukipäätöksen vähimmäistiedot ja selkeyden vuoksi maininnan siitä, että tukipäätöksellä hyväksytään hanketta koskeva hankesuunnitelma. Tämä aiheuttaa sen, että jos hankkeen toteuttamiseen tulee muutoksia niin sekä hankesuunnitelmaa ja tukipäätöstä on muutettava. Euroopan unionin osarahoittamassa rakennerahasto-ohjelman mukaisissa kestävän kaupunkikehityksen hankkeissa on säännös, jonka mukaan viranomaisen on myönnettävä hankkeelle tuki, jos se on sitä koskevan lainsäädännön ja ohjelman mukainen. Kestävän kaupunkikehityksen hankkeissa kyseessä olevilla kaupungeilla on tarkoituksenmukaisuusharkinta, ja viranomaisella laillisuusharkinta. Tämä sama malli on käytössä muun muassa maakunnan yhteistyöryhmää ja maaseudun kehittämisen Leader-ryhmien päätöksenteossa. Tämän mallin ei ole todettu lisänneen ongelmia hankkeiden toteuttamisessa.

Tuen käyttöä koskevat yleiset ehdot ovat lain 18 §:ssä ja tuen hakemista koskevat perussäännökset 19 §:ssä. Kansallisiin alueiden kehittämiseen ja rakennerahastovaroihin liittyvissä maksatuksissa maakuntien liitot voivat päättää maksatusten keskittämisestä. Rakennerahasto-ohjelmassa on maksatuksia keskitetty sen mukaan mitä liitot ovat sopineet. Tuen maksamista koskevassa 20 §:ssä on maksatuksen perussäännös, tukea maksetaan tukipäätöksessä hyväksytyyn kustannusmallin mukaan tai toteutuneiden kustannusten perusteella. Lain valmistelun yhteydessä esille tuli tarve ennakkomaksatuksiin. Ennakkoa voidaan maksaa tietyissä tapauksissa, silloin kun sillä katsotaan olevan myönteinen vaikutus hankkeen liikkeelle lähtöön.

Rakennerahasto-ohjelmaa koskevat erityissäännökset

Rahoituslain 3 luku sisältää muusta laista poiketen säännökset, jotka koskevat kaikkia rakennerahastotoimijoita. Lain 22 §:ssä on säännelty yleisistä edellytyksistä, pykälä on pääosin informaatioluonteinen. Pykälän 2 momentissa on kuitenkin nimenomainen vaatimus kehittämissä hankkeille, että näiden tulosten on oltava yleisesti hyödynnettävissä. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että hankkeiden tulokset on julkaistava. Kehittämissä hankkeissa tuen määrä on korkeampi kuin esimerkiksi yksittäisten yritysten liiketoimintaa tukevissa hankkeissa, joten on perusteltua, että näiden hankkeiden tulokset ovat laajemmin hyödynnettävissä. Hankkeen toteuttajat julkaisevat hankkeiden loppuraportit ja niitä voivat hyödyntää kaikki alueiden toimijat.

Tuen hakemista ja myöntämistä rakennerahasto-ohjelmassa koskevat säännökset ovat lain 23 §:ssä. Pykälä sisältää perussäännöksen siitä, että tukihakemukset ja päätökset on tehtävä lain 29 §:n edellytykset täyttävässä tietojärjestelmässä. Kuitenkin muut kuin EURA 2014-järjestelmässä tehtävät hakemukset ja päätökset voidaan tehdä verkkopalvelussa tai lomakkeella. Nykyisin rakennerahasto-ohjelman hakemus- ja päätösmenettely toimii sähköisesti. Lain 24 §:ssä on säännös hyväksyttävistä kustannuksista ja tuen määrästä. Pykälän 1 momentin mukaan tuki voidaan myöntää viranomaisen hyväksymän kustannusmallin mukaan tai hankkeesta aiheutuvien hyväksyttävien kustannusten mukaan. Kustannusten on oltava kohtuullisia. Kustannusten kohtuullisuus on kaikessa hanketoiminnassa kaikilla hallinnonaloilla perusvaatimus ja sen arviointiin on viranomaisella useita tapoja. Hyvin tehty hankinta varmistaa osaltaan kustannusten kohtuullisuuden ja muissa kustannuksissa viranomaisen on selvitettävä paikkakunnan käypää hintatasoa. Palkkojen osalta on huomioitava, että ne eivät ylitä hajakijaorganisaatiossa vastaavasta työstä maksettavaa palkkatasoa. Rakennerahasto-ohjelmassa rahoitussuunnitelman mukaiset rahoitusosuudet on suoritettava rahallisena korvauksena lukuun ottamatta hankkeen omarahoitusosuutta tai Euroopan sosiaalirahaston hankkeissa muun kuin tuen saajan sellaisia palkkakustannuksia, joihin ei myönnetä tukea. Pykälän 3 momentin mukaan Suomen rakennerahasto-ohjelmassa ei hyväksytä luontoissuorituksia. Luontoissuoritusten, talkootyön ja hyödykkeiden luovutus on erittäin paljon hallinnollista työtä vaativaa, niiden merkitys ja tarve hankkeen rahoitustapana on muutoinkin vähentynyt viime vuosina.

Lain 25 §:n 1 momentissa on viitattu julkisista hankinnoista annetun lain sekä säädetty velvollisuuteen antaa erillinen selvitys hankinnan toteuttamisesta lukuun ottamatta kertakorvausmenettelyllä toteutettuja hankkeita, joissa periaatteena on, että kustannusten tukikelpoisuudesta ei tarvitse antaa muutoinkaan selvitystä. Kertakorvausmenettelystä maksun perusteena on saatu tulos. Pykälän 2 momentissa on informaatioluonteisesti viittaus kirjanpitolain noudattamiseen.

Vuonna 2015 (20.2.2015/141) lakiin lisättiin säännös, jonka mukaan hakemusten ja tukipäättösten lisäksi myös maksatusta on haettava sähköisesti toimivaltaiselta viranomaiselta. Myös maksatuspäättös tehdään sähköisesti. Muissa kuin EURA 2014 -tietojärjestelmässä maksatusta voidaan hakea myös sähköisesti verkkopalvelussa tai lomakkeella toimivaltaiselta viranomaiselta. Sähköinen asiointi on nopeuttanut ja harmonisoinut toimintoja eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa sekä maakuntien liitoissa, kun lomakkeet ja menettelytavat ovat samat. Tiedot rakennerahasto-ohjelman toteuttamisesta kuten maksupyynnöt, toimitetaan komissiolle vain sähköisinä.

Lain 27 §:n 1 momentissa on säädetty kaikille välittävillä toimielimillä ja hallintoviranomaiselle velvollisuus ilmoittaa rakennerahasto-ohjelman todentamisviranomaiselle havaituista sääntöjen vastaisuuksista sekä takaisinperintää koskevista ja muista toimenpiteistä, joihin on todettujen virheellisyyksien oikaisemiseksi ryhdytty. Todentamisviranomaisen ilmoittaa komissiolle menoilmoituksessaan rakennerahasto-ohjelmasta aiheutuneet menot, ja todentamisviranomaisen on oltava varma, että menot ovat sekä kansallisen että Euroopan unionin lainsäädännön mukaisia. Pykälän 2 momentin perusteella todentamisviranomaisen voi velvoittaa todentamisviranomaisen tai hallintoviranomaisen ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin. Todentamisviranomaisen voi asettaa toimenpiteille määräajan. Myös hallintoviranomaisen tulee 3 momentin mukaan varmistua 1 momentin mukaisten toimenpiteiden lainmukaisuudesta. Hallintoviranomaisella on yleisasetuksen mukaan velvollisuus varmistua siitä, että rakennerahasto-ohjelman toimeenpano on lainmukaista.

Tietojen saamisesta ja luovuttamisesta rakennerahasto-ohjelmassa säädetään lain 28 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädetään rakennerahasto-ohjelman viranomaisille oikeus saada maksutta muilta viranomaisilta tehtävänsä varten välttämättömät tiedot siten kuin pykälässä on yksityiskohtaisesti säädetty. Koska tuen saajien on annettava jopa yksityisyyden suojan piiriin liittyviä tietoja, on tietoa pyydettyessä perusteltava sen välttämättömyys käsiteltävän asian kannalta. Tietojen saamista vastaava säännös tietojen luovuttamisesta pykälän 2 momentissa. Verohallinnolta pyydettyjä tietoja varten on erityissäännös pykälän 3 momentissa. Lisäksi on kaikkien tiedonsaantia tai luovuttamista koskevien oikeuksien osalta säädetty, että tietoja saa käyttää vain siihen nimenomaiseen tarkoitukseen, johon ne pyydetty. Rakennerahastotoiminnassa ei tietojen saamisessa tai luovuttamisessa ole havaittu ongelmia.

Tukien myöntämiseen kuuluu niiden käytön seuranta. Seuranta tehdään hankkeen koko toteuttamisen ajan eri tavoin. Hankkeiden hyväksytyhän hankesuunnitelman mukaista toteutumista valvotaan muun muassa maksatusten yhteydessä, lisäksi tehdään hallinnollisia valvontakäyntejä, ja varsinaisia tarkastuksia. Tarkastusoikeuksista säädetään yksityiskohtaisesti eri viranomaisten tarkastusoikeuksien osalta lain 32–34 pykälissä. Lain 42 §:ssä on vastaavat tarkastusoikeudet lain muita kuin rakennerahasto-ohjelmaa koskevien ohjelmien ja tukien osalta. Lain tarkastusoikeudet ovat käytännössä osoittautuneet toimiviksi.

Erinäiset säännökset

Rahoituslain 36 §:n säännös tuen palauttamisesta vaatii tuen saajaa palauttamaan tuen jota tämä on saanut liikaa, virheellisesti ja perusteetta. Vastaava säännös on valtionavustuslaissa. Tuen omaaloitteisella palauttamisella tuen saaja välttyy takaisinperintävaatimuksilta.

Lain 37 §:ssä ovat takaisinperintäperusteet sekä määritellään tilanteet, joissa viranomaisen on lopetettava maksatukset hankkeelle. Takaisinperintäsäännökset ovat olleet toimivia, ainoastaan 37 §:n 1 momentin 4 kohdasta on tullut maakuntien liitoista varmistustarpeita. Kyseessä

oleva kohta on rakennerahasto-ohjelmaa koskevien Euroopan unionin säännösten vuoksi jouduttu muuttamaan useasti.

Lain 40 §:n mukaan takaisinperittävää määrää voidaan kohtuullistaa tietyissä tapauksissa. Kohtuullistamista on käytetty ainakin lain 41 §:n mukaisissa tapauksissa. Lain 41 §:n mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi periä takaisin maakuntien liitoilta rakennerahastovaroja ja niitä vastaavia valtion varoja, jos liitto on käyttänyt varat muuhun tarkoitukseen kuin ne on myönnetty tai jos liitto on olennaisesti rikkonut varojen käyttämistä koskevia säännöksiä tai osoittamispäätöksessä asetettuja ehtoja. Välittävistä toimielimistä muut kuin maakuntien liitot ovat valtion organisaatioita, ja niiden toimiessa virheellisesti pykälässä kuvatulla tavalla, välittävälle toimielimelle ei aiheudu taloudellisia seuraamuksia. Maakuntien liittojen osalta varat ovat siirtyneet pois valtion budjettitaloudesta, joten valtiolla on oltava mahdollisuus periä väärin käytetyt varat takaisin. Pykälän mukaan takaisinperintäoikeus on kuitenkin rajattu vain olennaisiin rikkeisiin ja sellaisiin tapauksiin, joissa varat on käytetty eri tarkoitukseen kuin ne on myönnetty kuten esimerkiksi niin, että rakennerahastovaroja olisi käytetty kansallisiin alueiden kehittämisen hankkeisiin.

Lain 43 §:ssä ovat muutoksenhakua koskevat säännökset ja 44 §:ssä voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.

Rahoituslain nojalla on annettu kaksi valtioneuvoston asetusta. Alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (357/2014, rahoitusasetus) on muun muassa tarkemmat säädökset tukimuodoista viranomaisittain, tuen enimmäismäärät ja sekä kansallista rahoitusta että rakennerahasto-ohjelmaa koskevat yleiset säädökset. Rakennerahastoista osarahoitettavien kustannusten tukikelpoisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (358/2014, tukikelpoisuusasetus) on rakennerahastoja koskevat tarkemmat säännökset.

Yritysrahoitusta koskeva lainsäädäntö

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla yritykset voivat saada ELY-keskusten tarjoamia yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitettuja rahoituspalveluita.

Yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitetuista tukimuodoista on säädetty laissa valtioneuvostuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2014) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa valtioneuvostuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (716/2014). Lain säätämisen tavoitteena oli edistää taloudellista kasvua, työllisyyttä, yritysten kilpailukykyä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita myöntämällä avustuksia erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten käynnistämiseen, kasvuun ja kehittämiseen. Keskeisenä tavoitteena oli myös yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitettujen avustusjärjestelmän yksinkertaistaminen, tehostaminen ja vaikuttavuuden parantaminen.

Laissa on säädetty yritysten toiminnan kehittämiseen tarkoitetuista tukimuodoista, avustuksen saajista, rahoitettavasta toiminnasta, avustuksen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä, avustuksen käytöstä ja valvonnasta sekä avustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Valtioneuvoston asetuksella on säädetty tarkemmin etenkin tukimuotojen myöntämisen edellytyksistä sekä hyväksyttävistä menoista ja tukitasoista.

Yritystoiminnan kehittämisspalveluista on säädetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa julkisesta työvoima- ja yri-

tyspalvelusta. Yritystoiminnan kehittämispalvelujen (yritysten kehittämispalvelut) yleisenä tavoitteena on tukea ja ohjata pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistä niiden elinkaaren eri vaiheissa ja madaltaa yritysten kynnystä käyttää ulkopuolisia koulutus- ja asiantuntijapalveluita ongelmien ratkaisemisessa ja kehittämistoimien käynnistämiseksi. Yritysten kehittämispalvelujen tavoitteena on myös edistää yritysten kilpailukykyä ja kasvua, vahvistaa yritysten henkilöstön liiketoimintaosaamista sekä edistää alueellisen elinkeinorakenteen uudistumista ja vahvistumista.

Laissa on säädetty yritysten kehittämispalvelujen toimivaltaisista viranomaisista, palvelujen tuottamisesta ja hankkimisesta, palvelujen eri muodoista sekä palvelujen maksullisuudesta. Lisäksi laissa säädetään, että palvelut myönnetään vähämerkityksisen tuen ehdoilla eli de minimis -ehtoisesti. Tuen tasosta ja asiantuntijapalvelun enimmäiskestosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Alueellisesta kuljetustuesta on säädetty valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa alueellisesta kuljetustuesta vuosina 2014 – 2017 (1248/2014). Asetuksessa on säädetty tukeen oikeuttavasta alueesta, tuen saajista, tuettavasta toiminnasta, tuen maksamisen edellytyksistä, sekä hyväksyttävistä menoista ja tukitasoista.

Yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitetut tuet

Valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain mukaisilla yrityksen kehittämisavustuksella ja yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksella edistetään taloudellista kasvua, työllisyyttä, yritysten kilpailukykyä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita. Edellä mainittuihin tavoitteisiin on pyritty myöntämällä avustuksia erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten käynnistämiseen, kasvuun ja kehittämiseen. Avustusten myöntämisessä on otettu huomioon lisäksi Euroopan unionin ja kansallisen alue- ja rakennepoliittikan tavoitteet sekä kilpailunäkökohdat. Avustuksia koskeva päätöksenteko on keskitetty Pohjois-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Hämeen ELY-keskuksille.

Lain mukaisia tukiohjelmiä on käytetty Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon vuonna 2014 alkaneella ohjelmakaudella. Lisäksi tukiohjelmiä on voinut käyttää puhtaasti kansallisesti rahoitettujen hankkeiden toteuttamiseen. Tukiohjelmat on sopeutettu EU:n valtioneuvoston päätöksiin.

Alueellisesti lain mukaiset avustukset painottuvat merkittävästi Itä- ja Pohjois-Suomeen. Asiakaslähtöisen toimintatavan parantamiseksi avustusjärjestelmää on pyritty selkeyttämään siten, että lain mukaisia avustusmuotoja on vain kaksi, yrityksen kehittämisavustus ja yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus. Edellisen lain mukaisia avustusmuotoja on vähennetty luopumalla tutkimus- ja kehittämistoimenpiteiden valmisteluun tarkoitettuun kutsutusta valmistelurahoituksesta ja kyläkauppojen investointeihin tarkoitettuun avustuksesta itsenäisinä avustusmuotoina. Avustusmuotojen vähentäminen on yksinkertaistanut avustusten hallinnointia ja helpottanut myös hakijoiden asemaa.

Lain tavoitteena on tehostaa toimenpiteitä erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan edistämiseksi. Tavoitteena on myös parantaa yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyä kehittämällä osaamista, kannustamalla uuden teknologian käyttöönottoa, edistämällä yritysten kansainvälistymistä sekä kehittämällä yritysten toimintaympäristöä. Tavoitteena on lisäksi ol-

lut suunnata avustuksia entistä enemmän hyvät kasvuedellytykset omaaville yrityksille, sekä myös aiempaa riskipitoisempiin ja vaikuttavampiin hankkeisiin.

Avustuksia on suunnattu merkittäviin yritystoimintaa uudistaviin ja kehittäviin hankkeisiin. Tavoitteena on rahoituksen avulla käynnistää ja jouduttaa hankkeita, jotka muuten jäisivät toteutumatta tai toteutuisivat merkitykseltään vähäisempinä. Samalla avustuksia myönnettäessä on kiinnitetty huomiota siihen, että rahoituksen kilpailua vääristävät vaikutukset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Avustusten myöntämisessä on otettu entistä paremmin huomioon myös ympäristönäkökohdat, kuten vähähiilinen talous sekä tasapainoista alueellista kehitystä ja työllisyyttä koskevat tavoitteet.

Avustuksia voidaan myöntää hankkeisiin, joita ei toteutettaisi ilman myönnettävää avustusta tai joissa avustuksella arvioidaan olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen nopeammassa aikataulussa, korkeatasoisempina tai laajempina.

Avustukset suunnataan hankkeisiin, joilla arvioidaan olevan merkittävä vaikutus yrityksen käynnistämiseen, laajentamiseen tai uudistamiseen, innovaatiotoimintaan tai osaamisen vahvistamiseen, kasvuun tai kansainvälistymiseen, tuottavuuteen taikka energia- tai materiaalihokkuuteen.

Avustuksia suunnataan korkeatasoiisiin, yritystoimintaa edistäviin hankkeisiin, tavoitteena yritysten pitkän aikavälin kilpailukyvyyn parantaminen sekä yritystoiminnan uusiutuminen.

Yrityksen kehittämisavustus

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää yksittäisille yrityksille aineellisiin ja aineetomiin investointeihin sekä muihin kehittämistoimenpiteisiin, joista jälkimmäisillä tarkoitetaan muun muassa yrityksen liiketoimintaosaamisen, kansainvälistymisvalmiuksien ja tuotteiden kehittämistä koskevia toimenpiteitä ja hankkeita. Tällä on haluttu korostaa avustuksen roolia merkittävien, avustuksen saajan tavanomaisesta perustoiminnasta erillisten kehittämis-hankkeiden rahoituksena.

Yrityksen kehittämisavustus on harkinnanvarainen avustus yritysten hankkeisiin, joilla voidaan edistää yrityksen kasvua, uudistumista, kansainvälistymistä sekä yrityksen kokonaisvaltaista kehittymistä.

Yrityksen kehittämisavustusta myönnetään lähinnä pienille ja keskisuurille yrityksille. Avustusta voidaan myöntää muille toimialoille paitsi kalatalouteen, maatalouteen ja metsätalouteen sekä maataloustuotteiden jalostukseen ja kaupan pitämiseen.

Hankkeissa voidaan rahoittaa muun muassa asiantuntijapalvelujen hankintaa, kansainvälistymiseen liittyviä messuosallistumisia, investointeja sekä tuotekehityshankkeista aiheutuvia kustannuksia. Investointien tukitaso on alueen ja yrityskoon mukaan 10 – 35 %, ja muissa toimenpiteissä enintään 50 %. Vuonna 2016 yrityksen kehittämisavustusta myönnettiin noin 1100 yritykselle yhteensä noin 106 miljoonaa euroa.

Yrityksen toimintaympäristön kehittämisavustus

Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta voidaan myöntää voittoa tavoittelemattomille julkisille yhteisöille (esim. kunnat, ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset) ja yksityisille yhteisöille (esim. yrittäjähdistykset ja kunnalliset kehittämissyhtiöt) sekä säätiöille hankkeisiin, joilla parannetaan yritysten toimintaympäristöä ja yritystoiminnan yleisiä kehittymisedellytyksiä.

Toimintaympäristön kehittämisavustus on harkinnanvarainen avustus hankkeisiin, jotka hyödyttävät laajasti pk-yrityksiä ja joiden tulokset ovat käytettävissä laajasti.

Toimintaympäristön kehittämisavustusta voidaan myöntää pk-yritysten tarvitsemien palveluiden, toimintamallien ja palvelukonseptien kehittämiseen, yritystoiminnan kannalta tarpeellisiin selvityksiin sekä yhteistyön edistämiseen sekä muihin välittömästi pk-yritysten toimintaympäristöä ja kehittymisedellytyksiä parantaviin hankkeisiin.

Toimintaympäristön kehittämisavustusta on mahdollista myöntää myös pääomasijoitustoimintaan siten, että avustus myönnetään avustuksena pääomasijoitushankkeen välittäjäorganisaatiolle sijoituksen tekemiseksi pääomasijoitusrahastoon.

Toimintaympäristön kehittämisavustusta voidaan myöntää hankkeen kannalta keskeisiin menoihin kuten asiantuntijamenoihin, palkkoihin, aineettomiin ja aineellisiin investointeihin. Avustuksen määrä on enintään 80 % hankkeen piiriin hyväksyttävistä menoista. Vuonna 2016 yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta myönnettiin noin 30 yhteisölle yhteensä noin 4 miljoonaa euroa.

Yritysten kehittämispalvelut

Yritysten kehittämispalvelut ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarjoamia matalan kynnyksen analyysi-, konsultointi- ja koulutuspalveluja. Analyysipalvelun kautta pk-yritykset saavat kokonaiskuvan liiketoimintansa nykytilasta ja kehittämissuunnitelman. Konsultointipalveluiden avulla kehittämishaluiset yritykset voivat kehittää liiketoimintaansa. Koulutuspalvelut ovat puolestaan tarkoitettu yritysten johdon tai muiden avainhenkilöiden osaamisen kehittämiseen. Yritysten kehittämispalveluita koskeva päätöksenteko on keskitetty Pohjois-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Palvelut otettiin käyttöön syksyllä 2014.

Palveluille on määritetty kiinteä päivähinta, josta palvelunsaaja maksaa palveluntuottajalle asetuksella säädetyn osuuden. Erikseen nimetyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset hoitavat tarjottavien palvelujen kilpailuttamisen. Palvelut tilataan yrityksiltä, joiden osoittamien vastuukonsulttien ja kouluttajien asiantuntemukseen kiinnitetään erityistä huomiota. Valtion rahoitusosuus palvelusta maksetaan siten, että maksamisesta koko maassa vastaava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) maksaa suoraan palveluntuottajalle sen laskuttaman rahoitusosuuden ja siihen kohdistuneen arvonlisäveron.

Vuonna 2016 yritysten kehittämispalveluja myönnettiin noin 2600 päätöksellä ja palvelujen ostamiseen käytettiin yhteensä 8 miljoonaa euroa.

Alueellinen kuljetustuki

Kuljetustuen tarkoituksena on alentaa harvaan asutuilla alueilla toimivien tuotannollisten pk-yritysten tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia korkeita rahtikustannuksia ja siten parantaa yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä.

Kuljetustukea voidaan myöntää pk-yrityksille, jotka toimivat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon tai Keski-Pohjanmaan maakunnan alueella taikka Saarijärven-Viitasaaren seutukunnan alueella.

Kuljetustukea myönnetään auto- ja rautatiekuljetuksista, joiden pituus Suomen alueella on vähintään 266 km (eräissä tapauksissa 101 km). Lisäksi kuljetustukea voidaan myöntää satamatoimintojen tukena, kun tuote laivataan Merikarvialla tai sen pohjoispuolella sijaitsevasta Pohjanlahden satamasta tai Saimaan vesistöalueen satamasta.

Auto- ja rautatiekuljetuksen tuki on matkan pituudesta riippuen 7 – 17 % kuljetuksen suorittajalle maksetusta kuljetusmaksusta. Jos kuljetusmatka on esim. 500 km, kuljetustuki on 10 % maksetusta kuljetusmaksusta. Satamatoimintojen tuki on sataman sijainnista riippuen 0,80 euroa tai 1,60 euroa laivattua tonnia kohden. Autokuljetusten osuus on noin 90 % kuljetustuen kokonaismäärästä ja muu osuus lähes kokonaan satamatoimintojen tukea.

Kuljetustukea on myönnetty vuosittain noin 250 – 300 pk-yritykselle. Kuljetustuki on puhtaasti kansallista tukea ja siihen varatun määrärahan suuruus on ollut 5 miljoonaa euroa vuodessa. Kuljetustukihakemukset on käsitelty keskitetysti Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Aktiivista työnhakua koskevat kansainväliset mallit

Täydennetään

Tanska

Tanskan nykyinen työvoimapolitiittinen järjestelmä perustuu rakenteelliseen reformiin, joka toteutettiin vuonna 2007. Ennen vuotta 2007 työttömyysvakuutuksen perusteella työttömyysetuuteen oikeutettujen asiakkaiden työvoimapalveluista vastasi kansallisen tason toimija ja vakuutuksen ulkopuolisista henkilöistä kunnat. Reformin jälkeen kaikki kansalaisten ja yritysten työvoimapalvelut toteutetaan kuntatasolla. Muutoksen keskeisimpiä tavoitteita olivat tehokkuuden lisääminen, hajautetun julkisen sektorin vahvistaminen ja yleisesti hyvinvoinnin lisääminen Tanskassa.

Työvoimapolitiikan kansallisen tason toimijat Tanskassa ovat työministeriö ja ministeriön tehtävien toteuttamisesta vastaava työmarkkinaviranomainen Arbejdsmarkedsstyrelsen (AMS). Tanskassa on neljä työmarkkina-alueetta, jotka vastaavat paikallisten työvoimatoimistojen (Jobcenter) valvonnasta. Toimistoja on 91 ympäri maata. Hajautetulla hallintojärjestelmällä on tavoiteltu yhteistyötä työvoimapolitiittisten toimintojen ja kunnan muiden vastuutehtävien välil-

lä sekä työvoimahallinnon läheisempää yhteistyötä paikallisten yritysten ja koulutuksenjärjestäjien kanssa.

Työvoimatoimistojen keskeisin tehtävä on työllisyyden edistäminen. Työvoimapalvelut ja työttömyysetuuksien maksaminen on erotettu toisistaan. Työvoimatoimistoilla ei ole roolia työttömyysturva-oikeuden määrittämisessä tai asioissa, jotka koskevat yksittäisten työnhakijoiden toimeentuloa. Noin 80 prosenttia työikäisestä väestöstä on vakuutettuna työttömyyden varalta työttömyyskassassa. Vakuutus on vapaaehtoinen ja vakuuttamattomat voivat saada työttömyyden ajalta alhaisempaa toimeentulotukea, jonka myöntämisestä ja maksamisesta vastaa työttömän kotikunta.

Tanskassa työttömyysetuus on vastikkeellista ja työttömyysetuutta saadakseen työttömien on täytettävä seuraavat kriteerit:

- Olla rekisteröityneenä työvoimatoimistossa
- Tehdä CV verkkopalveluun
- Päivittää CV neljännesvuosittain verkkopalvelussa
- Hakea työvoimatoimiston tarjoamia työpaikkoja
- Hakea itse aktiivisesti töitä
- Ottaa vastaan työvoimatoimiston järjestämiä työpaikkoja
- Osallistua tapaamisiin työvoimatoimistossa

Jäädessään työttömäksi henkilön tulee ilmoittautua ensimmäisenä työttömyyspäivänä työnhakijaksi verkossa (Jobnet). Jos henkilöllä ei ole tietokonetta tai internet-yhteyttä, hän voi saada apua ilmoittautumiseen paikallisesta työvoimatoimistosta tai omasta työttömyyskassastaan. Työnhakijaksi rekisteröityminen on edellytyksenä työttömyysetuuden saamiselle.

Jobnet on verkkopalvelu kaikille työnhakijoille ja työnantajille. Jobnetissä työnhakija voi työnhakijaksi rekisteröitymisen lisäksi etsiä töitä ja saada ohjeistusta esimerkiksi työnhakuun tai kouluttautumiseen. Työnhakijan on lisättävä oma CV:nsä Jobnettiin kahden viikon kuluessa työttömyyden alkamisesta. Työnhakijan on lisäksi osallistuttava kahden viikon kuluessa työttömyyden alkamisesta ”CV-haastatteluun” työttömyyskassassa. Haastattelussa CV hyväksytään ja varmistetaan, että se täyttää lain vaatimukset. Haastattelussa laaditaan oma suunnitelma (”Min Plan”), jota työnhakijan on noudatettava.

Rekisteröityjen työnhakijoiden tulee vahvistaa työnhakunsa seitsemän päivän välein tarkistamalla työtarjouksensa verkkopalvelusta tai työnhaku katkeaa. Ensimmäisen ja toisen laiminlyönnin kohdalla hakijalle annetaan muistutus ja määräaika johon mennessä hänen on vahvistettava työnhauun jatkuminen. Työnhaku katkeaa ilman muistutusta ja määräaika, jos hakijalle tapahtuu kolmas laiminlyönti 12 kuukauden tarkastelujaksolla.

Seuraamusjärjestelmästä vastaavat työvoimatoimisto ja työttömyyskassat yhdessä. Työvoimatoimisto ilmoittaa työttömyyskassalle havaitessaan työnhakijan rikkeen ja työttömyyskassa arvioi ilmoituksen saatuaan onko seuraamuksiin aihetta.

Tanskan lainsäädännössä ei ole määritelty tarkasti sitä, kuinka montaa työpaikkaa työttömien tulee hakea. Työttömyyskassojen antaman ohjeistuksen mukaan ainakin kuuden työpaikan hakemista kuukaudessa voidaan pitää riittävänä aktiivisuuden osoituksena. Työnhakijan suunnitelmassa määritellään henkilökohtaiset omatoimisen työnhauun kriteerit ja työnhakijan tulee raportoida suunnitelmassa sovitulla tavalla työnhaustaan.

Raportointi tapahtuu Joblogissa, joka on eräänlainen yhdistetty päiväkirja ja kalenteri, johon työnhakija merkitsee hakemansa työpaikat. Joblogin tarkoituksena on kannustaa työnhakijoita oman työnhakunsa suunnitteluun. Työnhakijan ilmoittamia työnhakutietoja tietoja voidaan käyttää hyväksi työnhakijoiden määräaikaishaastatteluisissa ja parantaa tätä kautta palvelun laatua ja vaikuttavuutta. Järjestelmä perustuu työttömän omiin ilmoituksiin, mutta jos työttömyyskassalla on epäilyksiä työnhaun riittävydestä tai todenmukaisuudesta, voi työttömyyskassa pyytää työnhakijalta kopioita työhakemuksista tietyltä ajanjaksolta.

Hollanti

Hollannissa neljän viikon aikana tulee olla neljä työnhakutapahtumaa. Näitä voivat olla työhaakemus, työhaastattelu, rekrytointitapahtumaan osallistuminen tai rekisteröityminen työnvälityspalveluun.

Hollannissa neljän viikon välein tapahtuva haettujen työpaikkojen raportointi ei koskenut yli 57,5 -vuotiaita henkilöitä ennen vuotta 2004. Vuoden 2004 alusta raportointivelvollisuus on koskenut kaikkia työttömiä työnhakijoita, jotka hakevat työttömyysetuutta. Muutoksen vaikutusta yli 57,5 -vuotiaiden henkilöiden työllistymiseen selvittäneen tutkimuksen¹ mukaan, että 24 kuukauden aikana työttömyyden alkamisesta miesten siirtyminen työttömyydestä töihin lisääntyi 6 prosenttia. Naisten kohdalla siirtymä oli 11 prosenttia. Samalla kuitenkin miesten siirtyminen työttömyysetuudelta työkyvyttömyysmaksujen saajaksi lisääntyi 4 prosenttia ja naisten kohdalla 9 prosenttia. Muutoksen jälkeen havaittiin myös kasvu aktiivisen työnhaun laiminlyömisestä annettujen sanktioiden määrässä sekä osuudessa työnhakijoista.

Muita aktiivisen työnhaun kansainvälisiä malleja

Erilaisia työttömien omaan aktiiviseen työnhakuun pohjautuvia malleja on käytössä myös muualla. OECD:n yhteenvedon² mukaan Australiassa, Japanissa, Etelä-Koreassa, Latviassa, Alankomaissa, Belgiassa ja Yhdysvalloissa työttömiltä vaaditaan jokin minimimäärä työhaakuja kuukaudessa. Työnhakutapahtumien määrä vaihtelee kahdesta jopa kahteenkymmeneen hakutapahtumaan kuukaudessa. Eräissä maissa, kuten Tanskassa ja Ruotsissa, lainsäädäntö ei määritä minimimäärää, vaan niistä sovitaan henkilökohtaisissa suunnitelmissa. Alla olevassa taulukossa on esitelty joitakin aktiivisen työnhaun malleja.

	Aktiivisen työnhaun malli
Alankomaat	Työttömien täytyy suorittaa vähintään 4 työnhakuun liittyvää tointa 4 viikon jaksolla. Toimiksi lasketaan esimerkiksi työhakemusten lähettäminen, työhaastatteluisissa käyminen, rekisteröityminen työnvälitysyri-

¹ Lammers, Bloemen ja Hochguertel (2013, ”Job search requirements for older unemployed: Transitions to employment, early retirement and disability benefits”, European Economic Review, 58)

² Langenbrucher. K. (2015), ”How demanding are eligibility criteria for unemployment benefits, quantitative indicators for OECD and EU countries”, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 166, OECD Publishing, Paris. Saatavilla: http://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/how-demanding-are-eligibility-criteria-for-unemployment-benefits-quantitative-indicators-for-oecd-and-eu-countries_5jrxtk1zw8f2-en

	tyksen listoille tai rekrytointitapahtumassa vierailu.
Australia	Haettavien paikkojen määrä määritellään tapauskohtaisesti. Lähtökohtana on perustaso, joka on 6-10 paikkaa metropolialueella ja 4-6 paikkaa muualla maassa kahden viikon jaksolla.
Belgia	Lainsäädäntö ei määrää tarkkaa haettavien paikkojen määrää. Keskiarvo on 5 kuukaudessa.
Etelä-Korea	Vaaditaan vähintään 2 hakutapahtumaa kuukaudessa.
Japani	Vaaditaan vähintään 2 hakutapahtumaa 4 viikon tarkastelujaksolla.
Ruotsi	Lainsäädännössä ei määritellä haettavien paikkojen määrää, vaan se määritellään tapauskohtaisesti.
Tanska	Lainsäädännössä ei määritellä haettavien paikkojen määrää, vaan siitä sovitaan työttömyyskassan kanssa solmitussa henkilökohtaisessa suunnitelmassa.
Yhdysvallat	Aktiivista työnhakua vaaditaan, mutta haettavien paikkojen määrä vaihtelee osavaltioittain. Tyypillisesti 1-5 viikossa.

Työttömyysturvaseuraamusten vaikutus työllistymiseen

Kansainväliset tutkimukset osoittavat selkeästi, että työttömyysturvaseuraamuksilla on merkittävä positiivinen vaikutus työttömien työllistymiseen. Tanskalaisella työttömyyskassan jäseniä koskevalla aineistolla tehdyssä tutkimuksessa havaittiin, että henkilöt, joille oli langetettu jokin taloudellinen seuraamus löysivät työn kaksi kertaa nopeammin kuin sellaiset henkilöt, joille ei seuraamusta ollut asetettu³. Hollantilaisissa tutkimuksissa on päädytty vastaaviin tuloksiin: seuraamukset johtavat merkittävästi nopeampaan työllistymiseen^{4 5}.

Sveitsiläisessä tutkimuksessa⁶ havaittiin, että myös uhka mahdollisesta seuraamuksesta nopeuttaa uuden työn saamista. Työtön saa Sveitsissä varoituksen ennen kuin työttömyysturvaseuraamus toimeenpannaan. Käytännössä varoitus tarkoittaa selvityspyynnön tekemistä työttömälle tämän menettelystä. Seuraamuksen asettamista harkitaan työttömän antaman selvityksen perusteella. Tutkimuksen perusteella voidaan olettaa, että työttömien työllistyminen ennen seuraamuksen alkamista johtuu selvityspyynnön tekemisestä.

Tutkimusnäyttö viittaa siihen, että työttömyysturvaseuraamusten työllistymiseen kannustava vaikutus on voimakkainta heti työttömyyden alussa. On myös merkkejä siitä, että kovemmat sanktiot lisäävät työllistymisen todennäköisyyttä. Toisaalta työttömyysetuuden menettäneiden työnhakijoiden vastaanottamat työt voivat olla osa-aikaisia tai määräaikaisia. Vastaanotetun

³ Svarer, M. (2011), "The effect of sanctions on exit from unemployment: evidence from Denmark", *Economica*, 78, 751-778.

⁴ Abring, J. & Van Ours, J. (2005), "The effect of unemployment insurance sanctions on the transition rate from unemployment to employment", *Economic Journal*, 115, 602-630.

⁵ Van den Berg, G. & Van Ours, J. (2004), "Punitive sanctions and the transition rate from welfare to work. *Journal of Labor Economics*, 22, 211-241.

⁶ Lalive, R, Van Ours, J.C. & Zweimüller, J. (2005), "The effect of benefit sanctions on the duration of unemployment. *Journal of the European Economic Association*, 3, 1386-1417.

työn palkkataso voi myös olla alempi kuin sellaisessa työssä, jota henkilö olisi hakenut, jos oikeus työttömyysetuuteen olisi jatkunut.

2.3 Nykytilan arviointi

Lainsäädäntö ja työ- ja elinkeinotoimistojen nykyinen palveluvalikoima

Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta tuli voimaan 1.1.2013. Lakiin on sen voimaantulon jälkeen tehty muutoksia vuosittain. Viimeisimmät, vuoden 2017 alusta voimaan tulleet muutokset ovat liittyneet muun muassa palkkatuen ja starttirahan rahoittamiseen työttömyys-etuusmäärärahoista vuoden 2018 loppuun saakka ja palkkatuen suuntaamiseen nykyistä selvemmin työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen. Starttirahan enimmäiskestoa lyhennettiin 18 kuukaudesta 12 kuukauteen. Työnhakijan palveluprosessia koskevia säännöksiä on uudistettu siten, että työnhakijan haastatteluväliä on tiivistetty kolmeen kuukauteen työttömyyden jatkuessa.

Nykyiseen palveluvalikoimaan on tehty joitakin muutoksia. Varsinaisia uusia palveluja ei ole otettu käyttöön, mutta vuoden 2017 alusta työkokeilun käyttötarkoitusta laajennettiin kokeilu- luonteisesti. Vuosina 2017-2018 työkokeilua on mahdollista käyttää työnhakijan soveltuvuuden arvioimiseksi ennen työsopimuksen tekemistä (rekrytointikokeilu). Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukainen muuttokustannusten korvaus yhdistettiin työmarkkinatukena maksettavan matka-avustuksen kanssa vuoden 2017 alusta yhdeksi tukimuodoksi, liikkuvuusavustukseksi, jota koskevat säännökset ovat työttömyysturvalaissa.

Työ- ja elinkeinotoimiston palveluvalikoima on määritelty laissa tyhjentävästi eivätkä työ- ja elinkeinotoimistot eivät ole voineet tarjota asiakkailleen muita kuin laissa määriteltyjä palveluja. Toisaalta monet palvelut kuten esimerkiksi valmennukset (työnhaku-, ura- ja työhönvalmennus) on määritelty sisällön osalta varsin väljästi ja ainoastaan palvelun enimmäiskestoa on rajoitettu asetuksella. Tämä on mahdollistanut palvelun sisällön räätälöinnin kohderyhmän tarpeisiin. Palveluvalikoiman voidaan arvioida vastanneen pääosin asiakkaiden tarpeisiin, mutta kattava palveluja koskeva lainsäädäntö on voinut estää uusien, asiakkaiden tarpeisiin vastaavien palveluinnovaatioiden syntymistä, kun työ- ja elinkeinotoimistot eivät ole voineet hankkia ja tarjota julkisena työvoima- ja yrityspalveluna muita kuin laissa mainittuja palveluja.

Työnhakijan palveluprosessi on määritelty yksityiskohtaisesti laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta. Työnhakijan haastattelujen järjestäminen on määritelty laissa työ- ja elinkeinoviranomaisen tehtäväksi, mikä on estänyt esimerkiksi palveluntuottajien hyödyntämisen täysimääräisesti haastattelujen tekemisessä. Palveluntuottajilta on voitu hankkia haastatteluja tukevia palveluja, mutta työ- ja elinkeinoviranomainen on ollut vastuussa varsinaisen haastattelun tekemisestä.

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelmat

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan ensimmäinen haastattelu tulee järjestää kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, ellei se ole työnhakijan tilanne huomiioon ottaen ilmeisen tarpeetonta. Ensimmäisessä työnhakijan haastattelussa tarkistetaan ja täydennetään työnhakutiedot, arvioidaan palvelutarve, laaditaan työllistymissuunnitelma sekä sovitetaan asiointitavasta ja yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä.

Ensimmäinen haastattelu kytkeytyy nimenomaan työnhaun alkamiseen eikä työttömyysjakson alkamiseen. Työhaun alkamisesta tapahtuu selvästi vähemmän kuin työttömyysjakso alkaa, koska saman työnhaun aikana työttömyysjakso voi alkaa useampaan kertaan. Kaikki työnhaun aloittavat eivät myöskään ole työttömiä. Vuonna 2016 työnhaun aloittaneista vajaa kolmannes oli työssä olevia ja noin 14 prosenttia oli työvoiman ulkopuolella (opiskelijat, eläkkeellä olevat ja esimerkiksi lapsia kotona hoitavat vanhemmat).

Tammikuussa 2017 työnhaun aloittaneista työttömistä 25 prosentille tehtiin työllistymissuunnitelma 15 päivän sisällä työnhaun alkamisesta. Alueelliset erot ensimmäisen suunnitelman laatimisessa ovat suuria. Keski-Suomessa ja Hämeessä suunnitelmia tehtiin vähän suhteessa työttömien määrään. Pohjois-Savossa suunnitelmat tehtiin 15 päivän kuluessa työnhaun alkamisesta 50 prosentille työttömistä.

Vuoden 2017 alusta voimaan tulleen lakimuutoksen johdosta työ- ja elinkeinoviranomaisella on velvollisuus haastatella työttömät työnhakijat kolmen kuukauden välein. Työllistymissuunnitelma päivitetään samassa yhteydessä. Maaliskuun 2017 alussa työttömänä työnhakijana oli noin 330 000 henkilöä. Näistä noin 130 000 työttömällä eli noin 40 prosentilla oli ajantasainen suunnitelma (suunnitelman allekirjoituspäivästä on kulunut alle 90 päivää). Noin 200 000 työttömällä ei ollut ajantasaista suunnitelmaa.

Työllistymissuunnitelmien ajantasaisuudessa on suuria alueellisia eroja. Suunnitelmien päivitykset ovat olleet suhteellisesti vähäisimpiä Etelä-Savossa ja Kaakkois-Suomessa. Vastaavasti suhteellisesti eniten ajan tasalla olevia suunnitelmia suhteessa työttömien määrään on ollut Etelä-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Työllistymissuunnitelmien ajantasaisuus myös heikkenee työttömyyden pitkittyessä. Tältä osin tilanne on kuitenkin selvästi muuttunut viimeisen vuoden aikana. Vuonna 2017 kolme kuukautta työttömänä olleista ajantasainen suunnitelma oli noin 30 prosentilla, kun vuonna 2016 vastaava luku oli noin 25 prosenttia. Vuosina 2014–2016 työllistymissuunnitelmia laadittiin yhteensä noin 260 000–320 000/vuosi. Helmikuun loppuun mennessä vuonna 2017 oli laadittu noin 85 000 suunnitelmaa, joten suunnitelmien yhteismäärä tulee kasvamaan huomattavasti aikaisemmista vuosista.

Työnvälitys, työtarjoukset ja työnhakijan aktiivinen työnhaku

Kuukauden aikana avoimena olleiden työpaikkojen määrä on ollut kasvussa vuodesta 2014 lähtien. Vuoden 2017 alussa avointen työpaikkojen määrä kuukauden aikana on ylittänyt 85 000:n. Työ- ja elinkeinotoimistojen tekemien työtarjousten määrä lähti voimakkaaseen kasvuun vuonna 2013 hallituksen rakennepoliittisessa ohjelmassa tehdyn päätöksen tuloksena. Tehtyjen työtarjousten määrä keskimäärin kuukauden aikana lähestyi vuoden 2015 lopussa jo 50 000:n tasoa, mutta kääntyi sen jälkeen laskuun. Avoimena olleisiin paikkoihin nähden suhteutettuna työtarjouksia on keväällä 2017 tehty eniten Hämeessä, Keski-Suomessa ja Pohjois-Savossa. Vähäisintä työtarjousten teko on ollut Pohjois-Karjalassa ja Lapissa.

Owal Group Oy:n vuonna 2016 tekemän työ- ja elinkeinotoimistojen työtarojous- ja työttömyysturvaprosessia koskevan tutkimuksen (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu, Työelämä 35/2016) mukaan työtarojouksia tehdään paljon samoille henkilöille. Myös aiemmissa selvityk-

sissä (Räisänen & Järvelä, 2014) on kiinnitetty huomiota siihen, että esimerkiksi aikavälillä 2012 – 1-4/2014 henkilöasiakkaista 78 prosenttia ei saanut lainkaan työtarjouksia työ- ja elinkeinotoimistolta. Owl Groupin selvityksessä otokseen perustuvan URA-asiakastietojärjestelmän aineiston mukaan henkilöille oli tehty keskimäärin kaksi tarjousta, mikä vastaa myös työ- ja elinkeinoministeriön seurantatietoja. Otoksen aineistossa 54 prosentille oli tehty yksi työtarjous ja viidennekselle kaksi työtarjousta. Enimmillään yhdelle henkilölle oli kahden vuoden poiminta-ajan sisällä tehty jopa 80 työtarjousta.

Edellä mainitun selvityksen mukaan työtarjouksia tehtiin suhteessa enemmän palvelu- ja myyntityön tekijöille ja prosessi- ja kuljetustyöntekijöille. Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöille tehtiin enemmän tarjouksia muihin kuin ensisijaiseen ammattiin. Kun tietoja verrattiin avoinna oleviin työpaikkoihin vuosina 2014 ja 2015, erityisesti asiantuntijoille tehtiin vähemmän tarjouksia Satakuntaa ja Etelä-Pohjanmaata lukuun ottamatta. Erityisesti Uudellamaalla tehtiin rakennus- ja kuljetusalalle enemmän tarjouksia suhteessa avoimiin työpaikkoihin.

Selvityksen mukaan alueellisen liikkuvuuden näkökulma ei nouse työtarjousprosessissa merkittäväksi tekijäksi. Kyselyn mukaan työtarjouksia ei juurikaan tehdä työnhakijan ilmoittaman maantieteellisen hakualueen ulkopuolelle. Selvityksen asiantuntijahaastatteluissa esille tuli, että periaatteessa työtarjouksia tehdään alueellisen liikkuvuuden pohjalta ja alueellinen näkökulma on lisääntynyt työssäkäyntialueen (80 km) sisäpuolella. Vaikka asiakkaita periaatteessa ohjataan työtarjousten kautta hakemaan töitä aiempaa laajemmalta alueelta, käytännössä tämä ei aina toteudu. Haastattelujen mukaan on koettu vaikeaksi saada asiakkaita liikkumaan lyhyitä matkoja edes kaupunkiseudulla. Toisaalta työpaikkoihin sopivia henkilöitä haetaan usein vain oman työ- ja elinkeinotoimiston alueelta.

Owl Groupin selvityksen mukaan työtarjousten osuvuutta ja laatua tulisi parantaa asiakasymmärrystä kehittämällä. Työnhakijoiden tilanteen tuntemus työ- ja elinkeinotoimistoissa ei ole riittävällä tasolla, ja sillä on vaikutusta työtarjousten laatuun ja osuvuuteen. Asiakkaiden tiedot ja tarpeet tunnetaan heikosti, sillä asiakkaasta sähköisesti saatavilla olevat tiedot ovat varsin puutteellisia. Työttömistä työnhakijoista sähköisesti saatavilla olevat tiedot ovat kuitenkin pääasiallinen keino kohdentaa työtarjouksia osuviksi. Myös niukat aikaresurssit sekä asetetut tavoitteet työtarjoustensa määrässä vaikuttavat osuvuuteen. Selvityksessä esitettiin, että toimintaa voitaisiin kehittää toteuttamalla CV-netti pakollisena ainakin osan asiakkaiden kohdalla tai automatiikan laatiminen työtarjoustensa tekemiseen. Selvityksessä ehdotettiin myös työnhakijalle tarkoitettujen verkkopalvelujen kehittämistä siten, että ne pakottaisivat tarpeellisten tietojen täyttöön ja samalla muistuttaisivat asiakkaita heidän vastuistaan. Lisäksi työtarjouksen toimitamisesta pääasiallisesti kirjeitse tulisi luopua ja tietosuojaan liittyvät vaatimukset huomioon ottaen sähköpostitse tai netpostin välityksellä annettavaan työtarjoukseen ensisijaisena keinona.

Työttömyysetuutta saavan työnhakijan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti töitä. Työ- ja elinkeinotoimiston tekemien työtarjoustensa lisäksi työllistymissuunnitelmassa sovitaan työnhakijan omatoimisesta työnhauasta. Omatoimisesta työnhauasta sopiminen voi tarkoittaa esimerkiksi sopimista siitä, että työnhakija hakee saamiensa työtarjoustensa lisäksi omatoimisesti muita avoinna olevia työpaikkoja tai piilotyöpaikkoja tietyltä alalta tai alueelta. Työllistymissuunnitelmassa voidaan sopia esimerkiksi haettavien paikkojen lukumäärästä tietyllä aikavälillä. Työllistymissuunnitelmassa voidaan myös sopia esimerkiksi siitä, että työnhakija julkaisee CV:nsä CV-netti –verkkopalvelussa.

Vuonna 2016 työnvälitykseen ilmoitettujen avointen työpaikkojen keskimääräinen avoinna olon kesto oli 51 vuorokautta. Vuonna 2010 avoinna olon kesto oli 35 vuorokautta. Avointen

työpaikkojen keskimääräinen avoinna olon kesto on siten selvästi pidentynyt. Pisimpiä työpaikkojen täyttöajat ovat muun muassa myynnin ja markkinoinnin sekä rakennustyöntekijöiden, siivoojien, ravintolatyöntekijöiden sekä lähihoitajien tehtävissä. Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2015 - selvityksen (Maunu Tallamaria, TEM-analyysijä 73/2016) mukaan noin 27 prosenttia työvoimaa hakeneista toimipaikoista on kokenut vaikeuksia löytää sopivaa työvoimaa avoinna olleeseen työtehtävään. Selvityksen mukaan rekrytointiongelmat olivat yleisimpiä, terveydenhuollossa ja sosiaalialalla, majoitus- ja ravitsemisalalla sekä rakennusalalla. Yli 90 prosenttia toimipaikoista totesi henkilön osaamiseen liittyvät syyt kuten koulutuksen, työkokemuksen, sosiaaliset taidot, kielitaidon tai muu työn vaatiman taidon, rekrytointiongelmien syyksi.

Sopivan työvoiman saatavuus on yksi keskeisistä yritysten kilpailukykyyn vaikuttavaksi tekijäksi. Tehtyjen työnantajakyselyjen (Tempo Economics 2014) perusteella tärkeimmiksi työvoiman saantiin liittyviksi kilpailukykytekijöiksi nähtiin työntekijöiden motivoituneisuus, osaavien työntekijöiden saatavuus sekä riittävä kokemus. Erityisesti isommat pk-yritykset sekä pidempään toimineet yritykset arvioivat työvoiman saannin merkityksen kokonaisuutena muita yrityksiä suuremmaksi kilpailukykyyn vaikuttavaksi tekijäksi.

Työllistymistä edistävät palvelut

Alkaneet jaksot palveluittain	2016	2015	2014
KOULUTUSKOKEILU	384	404	430
TYÖOLOSUHTEIDEN JÄRJESTELYTUKI	137	263	285
ARVIOINTI (PL. YHTEYDENOTTO)	63 921	68 007	72 919
TYÖVOIMAKOULUTUS	50 003	45 488	55 871
TYÖNHAKUVALMENNUS	20 790	20 773	24 287
TYÖHÖNVALMENNUS	5 994	5 466	5 854
URAVALMENNUS	9 196	11 846	14 470
MATKAKUSTANNUSTEN KORVAUS	12 830	13 927	14 200
MAJOITUSKUSTANNUSTEN KORVAUS	507	528	552
OMAEHTOISET OPINNOT	47 225	44 147	35 436
TYÖKOKEILU	62 872	65 086	64 079
PALKKATUETTU TYÖ	33 821	31 995	53 349
STARTTIRAHA	7 101	7 033	8 188

- Lähde: TEM/Työnvälitystilasto, taulut 4920, 5432, 5455, 3920, 5920 ja 5425.

Tieto- ja neuvontapalvelut

Täydennetään

Asiantuntija-arvioinnit

Täydennetään

Koulutuskokeilu

Vuosina 2014 – 2016 koulutuskokeiluja järjestettiin noin 400 vuodessa. Vuosina 2015 ja 2016 koulutuskokeiluja järjestettiin eniten Pohjanmaan TE-toimiston asiakkaille. Useilla alueilla koulutuskokeiluja on järjestetty ainoastaan muutamalle henkilölle. Noin 70 prosenttia koulutuskokeiluihin osallistuneista on ollut alle 30-vuotiaita. Koulutuskokeiluun osallistuneista noin 60 prosenttia on ollut miehiä ja 40 prosenttia naisia.

Valmennus

Täydennetään työnhaku- ja uravalmennus

Työhönvalmennuksia järjestettiin vuonna 2016 noin 6 000 jaksoa. Osallistujista hieman yli puolet oli miehiä. Työhönvalmennusta on tarjottu lähes samassa suhteessa työ- ja elinkeinotoimiston eri palvelulinjojen asiakkaille (työnvälitys ja osaamisen kehittämisen palvelut kumpikin 34 % kaikista alkaneista jaksoista, tuetun työllistymisen palvelulinja 31 prosenttia). Alueelliset erot työhönvalmennuksen järjestämisessä eri työ- ja elinkeinotoimistojen välillä ovat huomattavat vaihdellen 10:stä alkaneesta jaksosta noin 2 000:een vuonna 2016. Eniten työhönvalmennusta järjestettiin vuonna 2016 Varsinais-Suomessa (noin 2 000 jaksoa / 28 % kaikista alkaneista jaksoista), seuraavaksi eniten Pirkanmaalla (noin 730 jaksoa / 12 %) ja Uudellamaalla (noin 680 jaksoa / 11 %). Muiden työ- ja elinkeinotoimistojen osuudet olivat 0,2–9 (alle 10) prosenttia kaikista alkaneista jaksoista. Pääosin työhönvalmennus on toteutettu kansallisella rahoituksella, Euroopan sosiaalirahaston määrärahoja työhönvalmennuksen hankintoihin on käytetty toistaiseksi vähän.

Kilpailutusasiakirjojen perusteella työhönvalmennusta on hankittu sekä yksilö- että ryhmämuotoisena. Palvelulle on määritelty tavoitteet, mutta palvelun sisältöä voidaan määrittellä osallistujan yksilöllisen tarpeen mukaan. Osa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista on jo tarjouspyynnössä rajoittanut henkilölle työhönvalmennuksena tarjottavan tuntimäärän julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaista enimmäiskeskoa (50 tuntia 12 kuukauden aikana) vähäisemmäksi.

Tuloksia työllistymisprosesseilla (ESR) -hanke (valtakunnallinen koordinaatiohanke 2015–2018, toteuttajana Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) on selvittänyt työhönvalmennuksen järjestäjien ja palveluntuottajien näkemyksiä nykyisestä työhönvalmennuksesta ja sen kehittämistarpeista. Tuloksia työllistymisprosessilla (ESR) -hankkeen yhtenä tavoitteena on tuotteistaa työhönvalmennusta yhteistyössä työ- ja elinkeinotoimistojen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, kuntien ja palveluntuottajien kanssa. Palveluntuottajat ovat tuoneet kehittämistarpeina esille palvelun tunnettuuden lisäämisen, asiakkaiden erilaisten palvelutarpeiden huomioimisen tarjouspyynnöissä, toteutuksen joustavoittamisen ja asiakasohjauksen tehostamisen.

Kunnan lisätuki

Kunnille maksettavan lisätuen määrä on vaihdellut vuodesta 2002 noin 200 000 ja 975 000 euron välillä / vuosi. Vuonna 2016 kunnille maksettiin lisätukea yhteensä 196 000 euroa. Kunnille maksettiin vuonna 2016 palkkatukea yhteensä noin 64 miljoonaa euroa, joten lisätuen osuus kuntien työllistämistoiminnan tukemisessa on vähäinen.

Kunnille maksettavaa lisätukea saavien kuntien määrä on laskenut 2000-luvun alusta. Vuonna 2000 lisätukea sai vajaat 90 kuntaa, kun vuonna 2016 lisätukea maksettiin 44 kunnalle. Tänä aikana lisätukea saavien kuntien määrä on laskenut muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta joka vuosi. Lisätukea on saanut vuodesta 1996 jokaisena vuotena neljä kuntaa ja 14 kuntaa on saanut yhtä vuotta lukuun ottamatta lisätukea joka vuosi. Edellä mainittuihin kuntiin työllistettiin palkkatuella vajaat 550 henkilöä vuonna 2016.

Lisätukea saaneita kuntia yhdistää väkiluvun pienuus. Kuntien asukasmäärät vaihtelevat viimeisimpien tilastokeskuksen väestötietojen mukaan 1 000-7 000 asukkaan välillä. Vuonna 2016 lisätukea saaneista kunnista 25 oli sellaisia, jotka olivat saaneet lisätukea viimeisten viiden vuoden aikana. Tämä vastaa noin kahdeksaa prosenttia Suomen kunnista. Lisätuki on siis harvoille kunnille säännöllinen tulo. Sitä maksetaan tyypillisesti pieniä euromääriä pienille kunnille. Tämä johtunee siitä, että pienimmissä kunnissa muutaman henkilön työllistäminen johtaa siihen, että lisätuen edellytyksenä oleva prosentuaalinen raja työvoimasta ylittyy. Keskimääräinen maksettu lisätuki on ollut vuoden 2004 jälkeen kahta vuotta lukuun ottamatta alle 10 000 euroa kuntaa kohden. Keskimääräinen lisätuki ei riitä kattamaan yhden keskimääräisellä palkkatuella palkatun henkilötyövuoden palkkauskustannuksia, vaikka kunta saisikin puolet palkkatukena.

Vuonna 2016 eniten lisätukea saivat seuraavat kunnat: Ilomantsi (14 297 euroa), Saarijärvi (12 983 euroa), Viitasaari (12 849 euroa), Ii (10 600 euroa) ja Utajärvi (10 688). Muiden lisätukea saaneiden kuntien osalta tuen määrä jäi alle 10 000 euroon ollen alimmillaan 257 euroa (Pelkosenniemi).

Harkinnanvarainen kulukorvaus

TE-toimiston myöntämää harkinnanvaraista kulukorvausta myönnettiin vuonna 2016 noin 130 henkilölle yhteensä noin 55 000 euroa. Vuonna 2015 sitä myönnettiin tilastotietojen mukaan 155 henkilölle yhteensä noin 61 000 euroa. Vuonna 2015 harkinnanvaraisen kulukorvauksen päätöksistä noin 40 prosenttia tehtiin Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa ja vuonna 2016 lähes 50 prosenttia. Useissa työ- ja elinkeinotoimistoissa harkinnanvaraista kulukorvausta on myönnetty vain muutamalle asiakkaalle ja joissakin työ- ja elinkeinotoimistoissa kulukorvausta ei ole myönnetty lainkaan. Esimerkiksi Lapin ja Kainuun työ- ja elinkeinotoimistoissa ei myönnetty vuonna 2015 eikä vuonna 2016 harkinnanvaraista kulukorvausta kenellekään. Alle 30-vuotaiden osuus kulukorvauksen saajista oli vuonna 2015 noin 36 prosenttia ja vuonna 2016 noin 43 prosenttia. Kulukorvauksen saajista noin puolet on ollut miehiä ja puolet naisia.

Matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset

Täydennetään

Työolosuhteiden järjestelytuki

Vuonna 2016 työolosuhteiden järjestelytuesta tehtiin tilastojen mukaan noin 90 myönteistä päätöstä. Tarkemmassa tarkastelussa ilmeni, että tosiasiaissa myönteisiä päätöksiä tehtiin 73 kappaletta. Tukea maksettiin yhteensä noin 86 000 euroa. Tukea saaneista hieman yli puolet

oli yrityksiä. Yritysten työolosuhteiden järjestelytukea koskevista hakemuksista noin 2/3 hyväksyttiin (45 kappaletta). Julkisen sektorin hakemuksista hyväksyttiin noin kolmasosa (16 kpl) ja kolmannen sektorin toimijoiden hakemuksista hieman yli puolet (9 kpl).

Myönteisen päätöksen saaneista yrityksistä osakeyhtiömuotoisia oli 34 yritystä. Näiden liikevaihto vuonna 2015 vaihteli 78 000 eurosta 550 000 000 euroon. Keskimääräinen liikevaihto oli noin 2,4 miljoonaa euroa. Alle miljoonan euron liikevaihto oli 14 yrityksellä. Myönteisen tukipäätöksen saaneiden julkisen sektorin toimijoiden koko henkilötötyvuosina vaihteli 400 htv:stä 30 000 htv:een. Puolet julkisen sektorin toimijoille tehdyistä myönteisistä päätöksistä (8 kpl) tehtiin työnantajille, joiden vuotuinen työmäärä ylitti 4000 henkilötötyvuotta.

Vuonna 2016 noin 16 % (12 kpl) myönteisistä päätöksistä koski toimistokalusteiden kuten sähköpöytien tai satulatuolien hankintaa. Mainittuja hankintoja voidaan pitää sellaisina tavallisina ergonomisina ratkaisuinä, joihin työnantajan koko ja taloudellinen tilanne huomioon ottaen tuen myöntämiselle ei välttämättä olisi ollut perustetta. Myönteisistä päätöksistä noin 20 % (15 kpl) kohdistui kommunikaation apuvälineisiin kuten puheäänivahvistimen hankintaan. Myönteisistä päätöksistä 8 % (6 kpl) kohdistui muuhun muutostyöhön työpaikalla ja noin 26 % (20 kpl) toisen työntekijän antamaan apuun. Noin 26 % päätöksistä (20 kpl) ei ole saatavilla tietoa, mihin tarkoitukseen tuki myönnettiin.

Joidenkin tuella hankittujen työkalujen osalta jälkikäteistarkastelun perusteella oli epäselvää, olisiko tuella hankittuja työkaluja tullut pitää alalla normaalisti käytettyinä työvälineinä. Kahdessa tapauksessa työnantaja olisi voinut saada tuen myös muun tahon korvaamana. Näistä toinen tapauksista liittyi liikennevahinkoon liittyvän vamman aiheuttaman toimintahaitan kompensointiin työvälineillä ja toinen toisen työntekijän antamaan apuun, kun erityistä tukea tarvitseva oppisopimuskoulutuksessa oleva henkilö tarvitsi toisen työntekijän apua perhehdytykseen.

Työterveyslaitoksen julkaiseman avoimilla työmarkkinoilla toimivien vammaisten ja pitkäaikaissairaiden työn sisältöä ja työolosuhteiden mukauttamista koskevan selvityksen (Nevala ym., 2011) mukaan eniten mukautuksia tehtiin työaikoihin, työhön ja itseen liittyvien vaikutusmahdollisuuksien sekä työpisteen mitoituksen ja toimivuuteen. Näistä vain viimeksi mainittuun voidaan olettaa kohdistuvan sellaisia kustannuksia, joita voitaisiin korvata työolosuhteiden järjestelytuella. Työterveyslaitoksen selvityksen työolosuhteiden järjestelytukea oli käytetty mukautuksissa harvoin (6 %:ssa tapauksissa). Mikäli mukauttamiset olivat aiheuttaneet kustannuksia, olivat työnantajat useimmiten ne myös maksaneet. Tutkimuksen mukaan ongelmana näyttäytyi työterveyshuollon vähäinen osallistuminen mukautusten suunnitteluun ja toteutukseen.

Työllisyyspoliittinen avustus

Vuonna 2016 työllisyyspoliittista avustusta myönnettiin 215 hankkeelle yhteensä noin 22,8 miljoonaa euroa. Eri työ- ja elinkeinotoimistojen rahoittamien hankkeiden määrä vaihteli välillä 4-30. Vuonna 2017 työ- ja elinkeinotoimistot ovat varanneet työllisyyspoliittiseen avustukseen noin 22,8 miljoonaa euroa.

Hankkeiden kohderyhmänä ovat pääsääntöisesti pitkään työttömänä olleet. Muita kohderyhmiä ovat nuoret ja maahanmuuttajataustaiset. Erityisille kohderyhmille kuten osatyökykyisille, rikostaustaisille, romaneille tai korkeakoulutetuille on myös suunnattu omia hankkeita. Yhteisellä toimintamallilla hankkeita hallinnoivat suuret toimijat kuten Sotainvalidien Veljesliit-

to ja Suomen Punaisen Ristin Kontti ketju. Kuntien hankkeissa kohderyhmänä on usein mainittu vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneet työttömät.

Vuonna 2016 suurimmat hankeavustusten saajat olivat Suomen Punainen Risti Kontti-ketjun Espoon ja Vantaan Kontti-kierrätystavaratalojen Työtä, taitoa ja tuloksia 3 – hanke (noin 355 000 euroa), Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen Kajo-keskus –hanke (noin 339 000 euroa) ja Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n Littu - Liikunnalla tukea työelämään -hanke (noin 303 000 euroa). Kahdeksalle hankkeelle myönnettiin työllisyyspoliittista avustusta 200 000- 250 000 euroa ja 64:lle hankkeelle 100 000 -200 000 euroa. Alle 100 000 euroa myönnettiin noin 140:lle hankkeelle, joista pieni osa sai rahoituksen osalle vuotta. Pienin avustuksen määrä oli noin 20 000 euroa.

Useimmiten hankeavustus myönnetään yhdistyksille tai säätiöille. Vuonna 2016 näistä 28 oli työttömien yhdistystä tai vastaavaa, 126 muita yhdistyksiä ja 27 säätiömuotoista toimijaa. Kuntien hankkeita oli kaikkiaan 30 ja niille myönnetyn avustusten yhteismäärä oli 1 281 000 euroa. Sosiaalisten yritysten perustamiseen tai sen toiminnan vakiinnuttamiseen avustusta myönnettiin kahdessa tapauksessa.

Useimmissa hankkeissa pyritään työkokemuksen tarjoamisen ohella kartoittamaan työllistymisen esteitä ja tukemaan jatkotyöllistymisessä tai koulutukseen ohjaamisessa. Keskeisin menetelmä on asiakkaiden henkilökohtainen ohjaus. Lisäksi hankkeen painopisteenä voi olla työnetsintä eli hankkeen toimesta etsitään aktiivisesti työtä avoimilta työmarkkinoilta. Muutamissa hankkeissa on tarjottu mahdollisuutta kehittää osaamista työn ohella tarjottavalla lyhytkoulutuksella sekä mahdollistamalla tutkintotavoitteiseen koulutukseen osallistuminen.

Työllisyyspoliittisen avustuksen hankkeiden tarkoitusta on selkeytetty viimeksi vuonna 2013 valtioneuvoston asetukseen tehdyssä muutoksessa. Tuolloin linjattiin, että avustus on tarkoituksenmukaista kohdentaa kustannuksiin, jotka aiheutuvat työttömille järjestetyistä palveluista eli työttömille työnhakijoille annettavasta tuesta ja ohjauksesta. Säännösten soveltamisessa on korostettu työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistämistä ja muun muassa suositeltu, että tukea ei myönnetä normaalista työnantajalle kuuluvasta työnjohdosta ja perehdyttämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Työllisyyspoliittisella avustuksella rahoitettua yksilökohtaista valmennusta voidaan toteuttaa toimintamallilla, joka on työhönvalmennuspalvelun kaltainen. Työllisyyspoliittisen avustuksen hankkeen kesto ja henkilön osallistumisen kesto ohjauspalvelun piirissä on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisen työhönvalmennuksen kesto pidempi. Työ- ja elinkeinotoimistolla on ollut vähäiset mahdollisuudet seurata, miten ja missä laajuudessa valmennusta ja ohjausta yksittäiselle henkilölle kussakin hankkeessa tarjotaan.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettun työllisyyspoliittisen avustuksen lisäksi työllisyys-hankkeita voidaan rahoittaa myös Euroopan Sosiaalirahaston ohjelmasta. Kansalaisjärjestöt hallinnoivat yhteensä 45 hanketta (toimintalinjat 3 ja 5 yhteensä). Sosiaali- ja terveysministeriö on päättänyt Veikkauksen voittovaroista jaettavista vuoden 2017 STEA-avustuksista. Työllisyyden edistäminen ja työttömien järjestöt teemaan kuuluvissa hankkeissa avustusta myönnettiin 61 järjestölle 93 avustuskohteelle. Ehdotuksen rahoitettavista hankkeista teki Raha-automaattiyhdistys. Hankekuvasten perusteella hankkeiden toiminta kohdistuu lähinnä työttömien yleisten työ- ja toimintavalmiuksien ja elämähallinnan parantamiseen.

Kunnat ovat suunnanneet jonkin verran lisärahoitusta edellä mainittuihin työllistämishankkeisiin tai myöntäneet erillisiä avustuksia järjestöjen työllistämistoimintaan. Esimerkiksi Helsingin kaupunginkanslian työllisyysavustusta voivat hakea rekisteröityneet vähintään vuoden

toimineet yhdistykset ja säätiöt, joiden toiminta edistää työttömien helsinkiläisten työllistymismahdollisuuksia (haussa toiminta-avustus ja toiminnan kehittämisavustus).

Muutosturvan toimivuus

Muutosturvan toimintamallia on kehitetty vuosien aikana valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Euroopan sosiaalirahaston ja Euroopan globalisaatorahaston rahoitustuella on edistetty irtisanomistilanteiden hallintaa sekä uudelleentyöllistymisen jatkumahdollisuuksien löytymistä. Olennaista muutosturvatilanteissa on aktivoituminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, ennakoivuus sekä tiivis yritysyhteistyö.

Vuosien 2005-2016 aikana työ- ja elinkeinoministeriön erillisseurannan mukaan vähintään kymmentä henkilöä koskevia muutosturvatilanteita on ollut 8 550 yrityksellä. Arvioitu vähenystarpeen enimmäismäärä näissä yrityksissä on yhteistoimintaneuvottelujen alussa ollut yli 405 400 henkilöä ja neuvottelujen päättyessä irtisanotuksi on joutunut 144 600 henkilöä. Erillisseurannan lisäksi on huomioitava alle kymmenen henkilön irtisanomistilanteet, jotka ovat arvioiden mukaan kaiken kaikkiaan myös erittäin merkittäviä.

Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän tutkimuksen (Ålander – Sillanpää – Korhonen – Manninen: Yhteistyöllä turvaa muutokseen - Muutosturvan toimintamallin vaikuttavuutta ja toimivuutta koskeva tutkimus, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ- ja yrittäjyys, 34/2013)mukaan yleiskuva muutosturvan toimintamallista on myönteinen. Toimintamalli on perustaltaan hyvä ja toimiva, ja sen avulla on edistetty hyvin ja suhteellisen nopeasti työstä työhön siirtymistä. Tutkimuksesta käy ilmi, että muutosturva on auttanut työllistymään uuteen työhön irtisanomis- ja lomautustilanteissa. Kolmen kuukauden sisällä 35 prosenttia ja puolen-toista vuoden kuluessa lähes 56 prosenttia sen piriin tulleista henkilöistä on työllistynyt.

Muutosturvaan liittyy jalkautuva työskentelytapa. Yritysten henkilöstöön asti ulottuvalla tiiviillä yritysyhteistyöllä on voitu paremmin huomioida irtisanottavien tarpeet ja yksilölliset jatkopolut. Muutosturvan toimintamalli on ollut myös esimerkkinä monille yrityksille näiden rakentaessa omia toimintamallejaan rakennemuutostilanteiden hoitamiseksi ja hallitsemiseksi.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu

Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain keskeisenä tavoitteena on vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä. Tavoitteeksi on lisäksi määriteltä alentaa pitkällä aikavälillä työttömyydestä aiheutuvia julkisia kokonaismenoja, tehostaa palvelujärjestelmän toimivuutta, parantaa pitkäaikaistyöttömien yhdenvertaisuutta, selkeyttää kuntien ja valtion välistä työnjakoa, kehittää kunta-valtio -yhteistyötä sekä lisätä kuntien mahdollisuuksia vaikuttaa pitkään työttömänä olleiden palvelujen järjestämiseen ja työllistymisen edistämiseen. Asiakasnäkökulmasta yhteispalvelun lakisäateistämisen tavoitteena oli varmistaa pitkäaikaistyöttömien tarvitsemien palvelujen saatavuus koko maassa ja siten parantaa työttömien yhdenvertaisuutta näiden asuinpaikasta riippumatta.

Monialaisen yhteispalvelun toimintamallin keskeisenä sisältönä on integroida työ- ja elinkeinotoimistojen järjestämät julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, kuntien järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä Kelan kuntoutuspalvelut asiakkaalle tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Tätä toteutetaan siten, että toimijat tekevät yhdessä palvelutarpeen arvioinnin ja sen pohjalta laaditaan yhdessä monialainen työllistymissuunnitelma.

Maakuntaudistuksen myötä työ- ja elinkeinotoimistojen toiminta lakkaisi, julkiset työvoima- ja yrityspalvelut uudistettaisiin kasvupalveluiksi ja niiden järjestämisvastuu siirtyisi maakunnille. Myös sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen siirtyisi kunnilta maakunnille. Tämä tarkoittaa sitä, että työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa mainitut lakisääteiset tehtävät, joiden yhteensovittamisesta TYP-verkostossa mukana olevat toimijat vastaavat, olisivat jatkossa maakuntien ja Kelan järjestämisvastuulla. Kunnilla ei enää olisi lakisääteistä velvollisuutta järjestää niitä TYP-laissa tarkoitettuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, jotka ovat yhteensovittamisen piirissä. Esimerkiksi kunnan järjestämisvastuulla olevat työttömien terveystarkastukset ja kuntouttava työtoiminta siirtyisivät maakuntien järjestämisvastuulle.

Koska työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisvastuu olisi maakunnilla, ei monialaisesta yhteispalvelusta olisi enää tarpeellista säätää erillisellä lailla. Lain tarkoitus voitaisiin saavuttaa säätämällä maakunnalle vastuu monialaisen palvelutarpeen arvioinnista ja palvelujen yhteensovittamisesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Kuntien velvoittaminen olemaan mukana TYP-toimintamallissa sen jälkeen, kun sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakunnille, tarkoittaisi, että kunnille asetettaisiin tehtäviä, jotka eivät liity kuntien järjestämisvastuulla olevien palvelujen hoitamiseen. Tämä olisi ristiriidassa hallitusohjelman kirjauksen kanssa, jonka mukaan kunnille ei anneta uusia lakisääteisiä tehtäviä. Lainsäädäntöön perustuvien tehtävien lisäksi kunnat tuottavat omaehtoisesti erilaisia työllistymistä tukevia palveluja kuten yksilö- ja työvalmennusta sekä työhönvalmennusta. Useat kunnat käyttävät myös määrärahoja työnantajille myönnettäviin kuntalisiin ja harkinnanvaraiseen toimeentulotukeen. Näitä palveluja on voinut olla tarjolla osana työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua, samoin kuin muita työllistymisen esteiden poistamiseen tähtääviä palveluja kuten esimerkiksi velkaneuvontaa ja sosiaalista luototusta.

Sosiaaliset yritykset

Laki sosiaalisista yrityksistä on ollut voimassa lähes muuttamattomana 13 vuotta. Tänä aikana sosiaalisten yritysten toimintamallille alun perin asetetut tavoitteet eivät suurelta osin ole toteutuneet. Sosiaalisia yrityksiä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 132/2003 vp) ennakoitiin, että sosiaalisten yritysten palveluksessa voisi olla joitakin tuhansia työntekijöitä. Viimeisimmän käytettävissä olevan tiedon mukaan (helmikuu 2016) sosiaalisissa yrityksissä oli noin 660 työntekijää. Vuodesta 2015 määrä oli vähentynyt noin kahdellasadalla.

Toimintamallin tavoitteena on ollut luoda erityisesti työttömille vajaakuntoisille ja pitkäaikaistyöttömille uusia työmahdollisuuksia sosiaalisissa yrityksissä. Vuonna 2015 työ- ja elinkeinoministeriö lähetti kyselyn 88:lle rekisterissä olevalle yritykselle. Kyselyyn vastanneet sosiaaliset yritykset työllistivät 1.5.2015 oman ilmoituksensa mukaan vajaat 200 vajaakuntoista ja 330 pitkäaikaistyötöntä. Kun rekisteristä poistettiin ne yritykset, jotka eivät täyttäneet rekisteröinnin edellytyksiä, jäljelle jäi 42 sosiaalista yritystä, joissa oli palkattuna yhteensä 168 vajaakuntoista ja 299 pitkäaikaistyötöntä. Kaikki sosiaalisten yritysten tarjoamat työpaikat eivät ole uusia, koska suurin osa sosiaalisista yrityksistä oli palkannut vajaakuntoisia / pitkäaikaistyöttömiä jo ennen sosiaaliseksi yritykseksi rekisteröitymistään.

Sosiaalisten yritysten olisi tarkoitus toimia pitkäaikaistyöttömille siirtymäpaikkana avoimille työmarkkinoille ja vammaisille pysyväisluonteisena tuettuna työpaikkana. Kun vuonna 2012 tehtiin tilastovertailu sosiaalisten ja muiden yritysten välillä, palkkatuetun työn vaikuttavuus sosiaalisissa yrityksissä oli selvästi heikompi kuin yrityksissä keskimäärin. Noin 90 prosenttia

palkkatuetun työn sosiaalisissa yrityksissä päättäneistä henkilöistä oli kolme kuukautta palkkatukijakson jälkeen työttömänä. Muissa yrityksissä palkkatuetun työn päättäneistä vajaakuntoisista ja pitkäaikaistyöttömistä työttöminä oli noin 40 prosenttia.

Toisin kuin hallituksen esityksessä arvioitiin, sosiaalisen yrityksen status ja tunnus eivät ole merkittävästi lisänneet sosiaalisten yritysten tuottamien palvelujen ja tuotteiden kysyntää. Suuri osa sosiaalisista yrityksistä ei tuo esille sosiaalisen yrityksen asemaansa. Asemaa ei pidetä imagoon liittyvänä kilpailukeinona, vaan sillä katsotaan olevan jopa kielteinen vaikutus.

Toimintamallille asetettujen tavoitteiden toteutumattomuus johtunee ainakin osittain siitä, että Suomen malli ja lainsäädäntö rakennettiin pitkälti palkkatuen varaan. Sosiaalisen yrityksen toimintamallia valmistellut työryhmä ei katsonut Suomessa tarvittavan erillistä sosiaalisten yritysten lakia. Laista tuli suppea sisältäen lähinnä sosiaalisen yrityksen määritelmän ja sosiaalisiksi yrityksiksi rekisteröitymiseen liittyviä säännöksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriön alkuvuonna 2013 tekemän kyselyn vastauksista ja rekisterissä olevista yrityksistä on pääteltävissä, ettei sosiaalinen yritys ole läheskään aina yrittäjän arvovalinta. Sosiaalisten yritysten rekisteriin hakeudutaan, jotta saataisiin palkkatukea jonkin verran paremmin ehdoin kuin muuten. Käytännössä tilanne voi olla sosiaalisessa ja ns. normaalisissa yrityksissä sama. Kaksi kuusi henkilöä työllistävää yritystä palkkaa yhden vammaisen tai pitkäaikaissairaana, jolloin sosiaalisia yrityksiä koskevan lain edellytys siitä, että vähintään 30 %:n työntekijöistä tulee olla vammaisia ja/tai pitkäaikaissairaita täyttyy. Toinen yrityksistä hakeutuu sosiaalisten yritysten rekisteriin ja toinen ei. Lain voimassaoloaikana on käynyt selväksi, ettei ole perusteltua syytä asettaa sosiaalisia yrityksiä ja muita palkkatuella vammaisia, pitkäaikaissairaita ja pitkäaikaistyöttömiä palkkaavia yrityksiä erilaiseen asemaan palkkatukea myönnettäessä.

Kaikista ajalla 1.1.2004 – 31.12.2015 vammaisia ja/tai pitkäaikaissairaita palkkanneista yrityksistä sosiaalisten yritysten osuus oli 3,7 %. Kaikista pitkäaikaistyöttömiä palkkatuella palkkanneista yrityksistä sosiaalisten yritysten osuus oli 0,5 %. Koska palkkatukea käyttävät pääosin pienet yritykset, sosiaalisten yritysten rekisterin ulkopuolella on todennäköisesti paljon sellaisia yrityksiä, jotka täyttäsivät sosiaalisen yrityksen rekisteröinnin edellytykset, mutta jotka eivät ole syystä tai toisesta hakeutuneet rekisteriin. Jos sen, että yritys palkkaa vammaisia, pitkäaikaissairaita ja pitkäaikaistyöttömiä katsotaan ilmentävän sosiaalista tai yhteiskunnallista vastuuta, sosiaalisten yritysten rekisterin ulkopuolella olevien sosiaalista tai yhteiskunnallista vastuuta osoittavien yritysten määrä Suomessa on selvästi rekisteröityjen sosiaalisten yritysten määrää suurempi.

Sen jälkeen kun laissa määriteltyjen työllistettyjen osuus laskee alle 30 prosentin, sosiaalisen yrityksen tulisi ilmoittaa asiasta rekisteriä pitävälle työ- ja elinkeinoministeriölle. Sosiaalisten yritysten rekisterissä oleville vuosina 2009, 2013 ja 2015 tehdyt kyselyt osoittavat, ettei iso osa yrityksistä tee ilmoitusta. Tämä tarkoittaa sitä, että rekisterissä on lähes koko ajan yrityksiä, jotka eivät täytä sosiaalisen yrityksen kriteereitä. Rekisterin ajantasaisena pitäminen edellyttää viranomaisvalvontaa. Jos yritys hakee palkkatukea ja ilmoittaa olevansa sosiaalinen yritys, TE-toimisto luottaa rekisterissä oleviin tietoihin ja myöntää palkkatuen sosiaalisen yrityksen ehdoilla. Tämä tarkoittaa sitä, että osa yrityksistä on voinut saada palkkatuen edullisemmillä ehdoilla kuin sen olisi lain mukaan tullut saada.

Alueiden kehittäminen ja rakennerahastot

Alueiden kehittämisen kansallisessa rahoituksessa on viime vuosina korostunut rahoitus alueellisiin innovaatioihin ja kokeiluihin. TEM on myöntänyt maakuntien liitoille vuosina 2014-

2016 yhteensä noin 15 miljoonaa euroa maakunnan kehittämisrahana ja rahoituksena Alueelliset innovaatiot ja kokeilut -toimintaan. Kansalliseen alueiden kehittämiseen erikseen määritellyt varat päättyvät vuonna 2018 nykyisen julkisen talouden suunnitelman mukaan. Jatkossa alueiden kehittämiseen tarkoitettuja hankkeita rahoitetaan nk. yleiskatteellisesta osuudesta maakunnassa vastaavasti kuin muutakin kasvua edistävää toimintaa.

Rakennerahasto-ohjelman hallinnointi ja toimeenpano perustuu ohjelmakautta koskevaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1303/2013, annettu 17. päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (yleisasetus). Lisäksi rakennerahasto-ohjelman hallinnointiin ja toimeenpanoon sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1301/2013, annettu 17. päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastosta ja Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitetta koskevista erityissäännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1080/2006 kumoamisesta (EAKR-asetus) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1304/2013, annettu 17. päivänä joulukuuta 2013, Euroopan sosiaalirahastosta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1081/2006 kumoamisesta (ESR-asetus).

Varainhoidon osalta toimeenpanoon sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) N:o 966/2012, annettu 25. päivänä lokakuuta 2012, Unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta (varainhoitoasetus).

Rakennerahastojen hallinnoinnin perustana on huomattavan yksityiskohtainen ja seikkaperäinen säädöskehikko. Edellä mainittujen EU:n säädösten ohella on asiasta annettu kansallista lainsäädäntöä asianmukaisen hallinnoinnin ja toimeenpanon varmistamiseksi. Keskeiset ohjelmakautta 2014–2020 koskevat kansalliset säädökset ovat laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014); laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastotoiminnan rahoittamisesta (8/2014); valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (356/2014); valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (357/2014); valtioneuvoston asetus rakennerahastoista osarahoitettavien kustannusten tukikelpoisuudesta (358/2014); valtionavustuslaki (688/2001); laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2014); valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (716/2014); hallintolaki (434/2003); laki valtion talousarviosta (423/1988); asetus valtion talousarviosta (1243/1992) ja kirjanpitolaki (1336/1997). Kansallisen rakennerahastoja koskevan lainsäädännön kokoamiselle ja yhdenmukaistamiselle on selkeä tarve.

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman toimeenpano on edennyt hyvin. Hankkeita on käynnistynyt joulukuun 2016 loppuun mennessä 3330, joista Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettuja on 2450 ja ESR-rahoitteisia 880. Julkisesta rahoituksesta on varattu hankkeisiin 43 prosenttia ja maksettu 11 prosenttia. Kunnan ja muun julkisen rahoituksen osuus ylittää vuodenvaihteen 2016–2017 tilanteessa tavoitetason. Maksatukset etenevät nopeimmin yritystukihankkeissa. Ohjelman välitarkastelu suoritetaan vuoden 2018 tietojen perusteella.

Ohjelman tuloskehyksessä on sovittu tietyille indikaattoreille tulostavoitteet, jotka tulee saavuttaa vuoden 2018 loppuun mennessä ja ohjelmakauden päätyttyä 2023 loppuun mennessä. Näitä tuloskehysindikaattoreita ovat EAKR:n osarahoittaman toiminnan osalta tukea saaneet

pk-yritykset (tavoite 2018 1098/tavoite 2023 5490), uudet työpaikat (tavoite 2018 2462/ tavoite 2023 12 310), yritykset, joissa on merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys (tavoite 2018 456/ tavoite 2023 2280), tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin aktiivisesti osallistuneet yritykset, uudet tutkimus- ja T&K –työpaikat (tavoite 2018 1330/ tavoite 2023 266) ja yritykset, jotka käynnistävät tuen seurauksena T&K&I-toiminnan tai T&K&I-yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa (tavoite 2018 234/tavoite 2023 1170).

ESR:n osarahoittamassa toiminnassa tuloskehysindikaattoreina käytetään alle 30-vuotiaita osallistujia (tavoite 2018 8562/tavoite 2023 26 000), yli 54-vuotiaita osallistujia (tavoite 2018 5471/tavoite 2023 16 600), alemman tai ylemmän perusasteen koulutuksen suorittaneita osallistujia (tavoite 2018 9299/tavoite 2023 28 200), osallistuneita opinto-ohjaajia, uraneuvojia ja muita ohjauspalveluiden asiantuntijoita (tavoite 2018 6799/tavoite 2023 21 000) sekä työelämän ulkopuolella olevia (ei koulutuksessa tai opiskelemassa) osallistujia (tavoite 2018 1345 /tavoite 2023 4150) ja pitkäaikaistyöttömät (tavoite 2018 3698 /tavoite 2023 11 250).

Useissa tuloskehyksen Euroopan aluekehitysrahaston indikaattoreissa vuoden 2018 välitarkastelua varten asetetut tavoitetasot on saavutettu tai saavuttaminen on todennäköistä, mutta aikaansaatujen t&k&i –työpaikkojen määrässä on toteuma vielä jäljessä tavoitteesta. Myös Euroopan sosiaalirahastosta rahoitetussa toiminnassa on saavutettu hyvin vuoden 2018 tavoitteita. Maksatuspäätöksillä maksettujen menojen määrät ovat molemmissa rahastoissa vielä jäljessä tavoitteista. Suomi on kuitenkin ensimmäisellä tilalla maksatusten etenemisessä verrattuna muihin EU:n jäsenvaltioihin. Ohjelma on fokusoitunut ja ohjelman valmistelussa tehtyjä valintoja toteutetaan siten, että molemmat rahastot ovat mukana tukemassa suomalaisen yhteiskunnan rakentamista.

Rakennerahasto-ohjelman EAKR:n ja valtion osarahoituksesta vuosina 2014-2016 noin 40 % on kohdistunut yritystukiin. Noin 60 % em. varoista on käytetty maakunnan liittojen ja ELY-keskusten rahoittamiin kehittämis- ja investointihankkeisiin, joilla on edistetty alueen kehittymistä. Maakunnan liittojen tukimuotona käyttämän alueellisen kehittämistuen avulla on voitu esimerkiksi lisätä alueen kuntien elinkeinopoliittista yhteistyötä lisäämällä ja alueen elinkeinoelämän edellytyksiä. Rahoitusta on käytetty myös ELY-keskusten rahoittamiin ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämishankkeisiin sekä rakennerahasto-ohjelmaa toteutaviin liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin.

Rakennerahasto-ohjelman ESR:n osarahoitettu toiminta jakaantuu työllisyyden, osaamisen ja osallisuuden toimintalinjoihin. EU:n ja valtion rahoitusta on käytetty 31.12.2016 mennessä noin 340 miljoonaa, joista noin 47 % on kohdistunut työllisyyttä edistäviin hankkeisiin, noin 32 % osaamista edistäviin hankkeisiin ja noin 21 % sosiaalista osallisuutta lisääviin hankkeisiin.

Ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus on valmistunut ja rakennerahastoviranomaisten nimeäminen on vahvistettu vuoden 2016 lopussa, jolloin myös ensimmäiset maksupyynnöt on lähetetty EU:n komissiolle. Viranomaisten nimeäminen on ohjelmakautta 2014–2020 koskeva prosessi (yleisasetus (EU) 1303/2013, art. 123–124). Tarkastusviranomaisen (VM/VVC) arvioima hallinto- ja valvontajärjestelmä on edellytys viranomaisten nimeämiselle. Hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaukset on laadittava, jotta hallintoviranomainen ja tarkastusviranomainen voivat arvioida, täyttääkö hallinto- ja valvontajärjestelmä sille asetetut vaatimukset. Maakuntauudistuksen yhteydessä välittävien toimielinten nimeämisprosessi on suoritettava uudestaan maakuntien osalta. Uusien maakuntien tulee täyttää kaikki rakennerahastoviranomaisten nimeämisvaatimukset, jotta ne voidaan nimetä välittäviksi toimielimiksi.

Suomi voi jatkaa maksupyyntöjen toimittamista Euroopan komissiolle vasta nimeämisprosessin valmistumisen jälkeen.

Siirryttäessä rakennerahastojen ohjelmakaudelle 2014–2020 Euroopan unionin rahoitus väheni noin kolmanneksen. Myös hallintoon, kuten henkilöstökuluihin ja tietojärjestelmiin, käytettävän teknisen tuen määrä väheni noin 40 %. Rahoituksen vähenemisestä johtuen rakennerahastojen hallintoa koottiin yhteen. Välittävän toimielimen tehtävät on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa keskitetty neljään ELY-keskukseen. Maakuntien liittojen osalta Etelä- ja Länsi-Suomessa välittävän toimielimen tehtävät on keskitetty Uudenmaan ja Pirkanmaan liitoille. Tehtävien keskittäminen on elinkeino-, liikenne- ympäristökeskuksissa merkinnyt tehokkaampaa rakennerahastotehtävien hoitoa. Se on antanut mahdollisuuden resurssien joustavampaan käyttöön, parempaan työnohjaukseen sekä työtapojen yhtenäistämiseen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta keskittämisestä on kokemuksia jo edellisen ohjelmakauden loppupuolelta, maakuntien liittojen osalta vasta kuluvalta ohjelmakaudelta. Maakuntien liitoissa Uudenmaan ja Pirkanmaan liittojen koordinoiva rooli välittävien toimielimen tehtävien keskittämisen osalta Etelä- ja Länsi-Suomessa on jäänyt toistaiseksi melko vähäiseksi. Hyvänä on pidetty maksatusten keskittämistä.

Rakennerahastohankkeiden hallinnointi on pitkälle digitalisoitua, mikä on osaltaan tehostanut toimintaa ja nopeuttanut muun muassa maksatusten käsittelyaikoja. Hallintoviranomainen vastaa EU-säädösten nojalla kansallisen seurantajärjestelmän, EURA 2014-tietojärjestelmän toteuttamisesta ja siitä, että seurantajärjestelmä täyttää sille EU:n ja kansallisessa lainsäädännössä säädetyt edellytykset. Rakennerahastojen hallinnointiin käytetään ohjelmakaudella 2014-2020 ainoastaan EURA 2014 –tietojärjestelmää sekä hallintoviranomaisen hyväksymiä liitännäisjärjestelmiä, joita ovat nykyisin TUKI2014- ja Eval järjestelmät.

Euroopan työnvälitysverkosto (EURES)

Komissio on ryhtynyt uudistamaan Euroopan työnvälitysverkostoa (EURES) ja sen toimintatapoja. Osana EURES:n uudistamista annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/589 annettu 13 päivänä huhtikuuta 2016, työnvälityspalvelujen eurooppalaisesta verkostosta (Eures), liikkuvuuspalvelujen tarjoamisesta työntekijöille ja työmarkkinoiden yhdentymisen tiivistämisestä ja asetusten (EU) N:o 492/2011 ja (EU) N:o 1296/2013 muuttamisesta. Asetus tuli voimaan toukokuussa 2016. Asetuksen yleisenä tavoitteena on tehdä EURES-verkostosta toimiva väline kaikille työnhakijoille tai työnantajille, jotka ovat kiinnostuneita EU:n sisäisestä työvoiman liikkuvuudesta. Viimeistään toukokuussa 2018 yksityisillä yrityksillä ja voittoa tuottamattomilla yhteisöillä on oltava mahdollisuus hakeutua EURES-verkostoon jäseniksi tai yhteistyökumppaneiksi osana omaa toimintaansa. Jäsenet ja yhteistyökumppanit voivat samanaikaisesti kuitenkin olla myös Eures-verkoston palveluntuottajia, jolloin ehdotetun rahoituslain säännökset tulevat sovellettaviksi. Eures-verkoston rahoitus on siirretty Euroopan sosiaalirahastolle. Euresin kehittämishankkeita on mahdollista rahoittaa myös kansallisista määrärahoista. Työ- ja elinkeinoministeriö toimii Eures-verkoston kansallisena koordinaatiotoimistona.

Euroopan globalisaatiorahasto

EU:n rahoitusinstrumenttina suurissa rakennemuutostilanteissa on Euroopan globalisaatiorahasto (EGR). EGR tukee globalisaation tai maailmanlaajuisen rahoitus- ja talouskriisin seura-

uksena työnsä menettäneitä ihmisiä uudelleen koulutuksessa, uudelleensijoittumisessa ja työllistymisessä.

Rahastosta myönnetään tukea aktiivisen työvoimapolitiikan toimiin työttömäksi jääneille työntekijöille muun muassa työnhakuneuvontaan, työnvälityspalveluihin, ammatinvalinnan ohjaukseen, erilaisiin koulutustoimenpiteisiin, yrittäjyyden edistämistoimiin sekä työnhaku- ja liikkuvuusavustuksiin. EGR:stä ei rahoiteta yritysten tai toimialojen rakenneuudistuksia. Tuki on kertaluonteinen ja käytettävissä kahden vuoden ajan. Rahoitusta on myönnettävissä vuosittain EU-tasolla 150 miljoonaa euroa, päätökset tuen kohdentamisesta tehdään yhteispäätösmentelyssä. EU:n rahoitusosuus kokonaiskustannuksista on 60 %.

Työ- ja elinkeinoministeriö hallintoviranomaisena koordinoi EGR-hakemusten valmistelua komissiolle sekä neuvottelee komission kanssa aina etukäteen kriteerien täyttymisestä. EGR-rahoitusta voidaan hakea, mikäli kriteerit irtisanomisten syiden (globalisaatio tai maailmanlaajuinen rahoitus- ja taluskriisi), määrän (500 irtisanottua) ja aikajänteen (4 tai 9 kk) osalta näyttävät täytyvän.

EGR:n rahoitusta on käytetty Suomessa laajasti viime vuosina ICT-alan irtisanomisten hoidossa mutta myös laivateollisuudessa sekä viime aikoina myös vähittäiskaupan alalla. Rahoitusta on myönnetty yhteensä Suomeen 66 miljoonaa euroa, josta EU:n rahoitusosuus on 60 %. Irtisanottuja on kaikkiaan sisällytetty hakemusten piiriin 14 000 henkilöä. Suomi on aktiivisuudessaan kärkimaita globalisaatio-rahaston hyödyntämisessä ja on siirtynyt rahaston nettomaksajasta nettosaajaksi. EGR:n hyödyntäminen mahdollisimman laajasti on järkevää ja kustannustehokasta kansallisten resurssien vähentyessä. Lisäresurssien ja räätälöityjen palveluiden avulla on saavutettu myös vaikuttavia tuloksia, uudelleentyöllistymistä ja osaamisen päivittämistä.

Yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitetut tuet

Valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain mukaisia yrityksen kehittämisavustusta ja yritysten toimintaympäristön kehittämistä on pääsääntöisesti käytetty Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon vuonna 2014 alkaneella ohjelmakaudella. Lisäksi tukiohjelmiä on voinut käyttää puhtaasti kansallisesti rahoitettujen hankkeiden toteuttamiseen.

Valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (9/2014) mukaisia avustuksia on vuosina 2014–2016 myönnetty 2 581 yrityksen ja 91 voittoa tavoittelemattoman yhteisön kehittämishankkeeseen yhteensä 263 miljoonaa euroa. Myönnetty avustus sisältää sekä kansallisen että Kestävä kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman rahoituksen. Myönnetystä avustuksesta rakennerahasto-ohjelman rahoituksen osuus oli 181 miljoonaa euroa eli 69 %. Vuosina 2014–2016 arvioidaan yritysten kehittämishankkeiden toteuttamisen myötä syntyvän uusia työpaikkoja hieman yli 13 500. Tuettujen yritysten liikevaihdon lisäykseksi arvioidaan 3,8 mrd euroa, josta viennin osuus 2,5 mrd euroa. Lisäksi myönnettyllä yrityksen kehittämisavustuksella on myötävaikutettu lähes 470 uuden yrityksen syntymiseen. Myönnetystä yrityksen kehittämisavustuksesta 97 % kohdistui alle 250 henkilöä työllistäville pienille ja keskisuurille yrityksille. Pääosa eli noin 75 % myönnetystä avustuksesta kohdistui pienille alle 50 henkilöä työllistäville yrityksille. Toimialoittain tarkasteltuna rahoitetuista hankkeista lähes puolet oli palvelualan yritysten, lähinnä liike-elämälle palveluja tarjoavien yritysten hankkeita. Alueittain tarkasteltuna lain (9/2014) mukaisista avustuksista noin 62 % kohdentui Itä- ja Pohjois-Suomeen.

Yritysten kehittämispalveluja eli analyysi-, konsultointi- ja koulutuspalveluja on vuosina 2014-2016 tarjottu lähes 5 700 pk-yritykselle. Konsultointipalveluilla on tuettu erityisesti pk-yritysten valmiuksia kasvuun sekä uudistumiseen. Koulutuspalveluissa taas on korostunut pk-yritysten talouden ja tuottavuuden sekä markkinoinnin ja asiakkuuksien johtaminen.

Sekä EU-ohjelmavaroista että kansallisista varoista rahoitettavia avustuksia koskeva päätöksenteko on keskitetty rakennerahastoasioista vastaaville Pohjois-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Tehtävien keskittämisen perusteena on ollut lähinnä käytettävissä olevien resurssien niukentuminen sekä tarve tehostaa toimintaa. Myös sähköistä asiointia sekä hakemusten sähköistä käsittelyä on kehitetty. Näiden toimenpiteiden arvioidaan edistäneen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kustannustehokkuutta muun muassa siten, että kaikki avustushakemukset ja maksatushakemukset toimitetaan pelkästään sähköisesti. Myös lisätietopyynnöt ja hakemuksen palauttaminen täydennettäväksi tapahtuu sähköisesti. Paperitse toimitettavia yritystukiasiakirjoja ovat toistaiseksi muutoshakemukset sekä oikaisuvaatimukset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten käyttäjät allekirjoittavat kaikki asiakirjat sähköisesti, mutta päätökset toimitetaan vielä tällä hetkellä tuensaajalle paperisina. Parhailtaan kehitettävänä olevan uuden sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönoton myötä nämä paperitse toimitettavat asiakirjat toimitetaan sähköisesti samoin kuin otetaan käyttöön päätösten sähköinen tiedoksianto. Uusi sähköisen asioinnin järjestelmä lain mukaisissa avustuksissa tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2017 aikana.

Toimintojen keskittäminen neljään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen on mahdollistanut henkilöresurssien joustavamman käytön. Lisäksi voidaan arvioida, että päätöksenteon keskittäminen on parantanut myös asiakkaiden tasapuolista kohtelua esimerkiksi siten, että kullakin suuralueella on laadittu yhteinen rahoitusstrategia yritysrahoitushakemusten käsittelyn ja päätöksenteon tueksi.

Lain mukaiset peruslinjaukset ovat käytännössä osoittautuneet varsin toimiviksi, joten lain uudistamiseen ei sinänsä olisi vielä tarvetta. Lain uudistaminen on kuitenkin tarpeen, koska maakunnille tulee maakuntauudistuksen myötä myös kasvupalveluiden rahoituspalveluiden järjestämisvastuu.

Vastaavasti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset yritysten kehittämispalvelut ovat peruseriaatteiltaan olleet toimivia. Nyt koottaessa yhteen lakiin yritykselle myönnettäviä tukia, tarkoituksena on kuitenkin edelleen selkeyttää tukijärjestelmää muun muassa siten, että annettavan lakiehdotuksen 3 §:n mukaiset kehittämispalvelut nimetään tuiksi ja yhdenmukaistetaan joiltakin osin niihin liittyviä toimintatapoja muihin yrityksille myönnettäviin tukiiin.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten palvelutyytyväisyyskyselyissä on ollut vuosina 2015–2016 erityinen yritysten kehittämispalvelujen arviointiin keskittynyt osio. Kyselyn tulokset ovat olleet hyvin myönteisiä ja tukevat palvelujen kehittämistä nykyisistä lähtökohdista.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esitys liittyy keskeisesti valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista, jonka tavoitteena on kestävä talouskasvu, alueiden kehittämisen sekä työllisyyden, työllistymisen ja yritysten toimintaedellytysten edistäminen valtion ja maa-

kuntien toimenpiteiden ja niiden järjestämien palvelujen avulla. Valtion, maakuntien sekä eri hallinnonalojen välisellä yhteistyöllä muodostetaan yhtenäinen näkemys aluekehittämisestä sekä luodaan järjestelmä, joka pystyy nykyistä selkeämmin ja yksinkertaisemmin vastaamaan ihmisten ja yritysten palvelutarpeisiin. Tavoitteena on myös organisoida julkishallinnon rahoittamat ja järjestämistä vastaavat tehtävät sekä palvelut siten, että ne tukevat alueiden kasvua ja elinvoimaisuutta. Uudistuksessa luotaisiin aluekehittämisestä ja kasvupalveluista tiivis kokonaisuus.

Valmisteilla olevassa laissa alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista säädettäisiin maakunnallisista kasvupalveluista. Näillä tarkoitettaisiin maakunnan alueellaan järjestämiä palveluja, jotka liittyvät elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittämiseen ja rahoittamiseen, näihin liittyvää koulutuksen ja osaamisen kehittämiseen, yritys-, työ- ja elinkeinopalveluihin sekä kotoutumisen edistämiseen. Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista olisi luonteeltaan puitelaki eli se määrittäisi yleiset reunaehdot kasvupalveluille ja niiden järjestämiselle ja tuottamiselle. Mainitussa laissa ei määriteltäisi palvelujen yksityiskohtaista sisältöä, vaan palveluista säädettäisiin tarkemmin erillisissä laeissa siltä osin kuin niiden määrittely olisi tarpeellista esimerkiksi kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi tai henkilöasiakkaiden oikeuksien ja velvollisuuksien määrittelemiseksi ja yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi.

Ehdotetun rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain tavoitteena on mahdollistaa asiakaslähtöisten palveluiden järjestäminen kunkin maakunnan olosuhteet ja asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen. Väljemmällä työnhakijan palvelunprosessia koskevalla sääntelyllä ja palveluiden määrittelyllä tavoitellaan liikkumatilaa kehittää uusia innovatiivisia palveluja, joilla voitaisiin aikaisempaa paremmin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä. Tavoitteena on tehostaa työtilaisuuksien ja työntekijöiden kohtaantoa ja siten edistää työllisyyttä ja työmarkkinoiden toimivuutta sekä luoda edellytyksiä kasvulle.

Ehdotetussa alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamista koskevassa laissa säädettäisiin kasvupalvelujen rahoitus -palvelukokonaisuuteen kuuluvista palveluista. Rahoitus -palvelukokonaisuuteen kuuluisivat laaja-alaisesti tuet yritysten kasvun ja liiketoiminnan edistämiseksi sekä niihin liittyvä ohjaus valtakunnallisiin kasvupalveluihin, tuet julkisoikeudellisten ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden kehittämis- ja investointitoimintaan sekä palkkatuki. Rahoituspalvelut kytkeytyvät osaksi yritystoiminta- ja yrittäjyys- palvelukokonaisuuteen ja kansainvälistymisen palvelukokonaisuuteen sekä edellytysten luominen innovaatioiden kehittämiselle -palvelukokonaisuuteen.

Yrityksille tarjottaisiin rahoituspalveluita niiden elinkaaren eri vaiheissa. Yrityksille tarjottavilla rahoituspalveluilla tuettaisiin yritysten käynnistymistä ja uuden liiketoiminnan luomista, kasvun edellytyksenä olevaa yritystoiminnan uudistumista ja liiketoimintaosaamisen kehittämistä esim. myynnin ja markkinoinnin, johtamisen, talouden, tuotannon, tuotekehityksen sekä työelämän laadun teemoissa. Lisäksi rahoituspalveluilla tuettaisiin pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksia. Rahoitus sisältäisi myös asiantuntija- ja koulutuspalvelujen ostoa.

Tavoitteena on yhdenmukaistaa eri laeissa hieman toisistaan poikkeavasti säänneltyjen rahoitusten, tukien, avustusten ja palvelujen joukko uudenaikaisiksi tukien kokonaisuuksiksi. Siten mm. aiemmin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyt yritystoiminnan kehittämispalvelut ja laissa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi säädetty yrityksen kehittämisavustus pyrittäisiin sääntelemään samassa luvussa tukina siten, että niistä muodostuu yrityksille aiempaa yhtenäisempi ja ymmärrettävämpi kokonaisuus. Yksittäisistä palveluista säädettäisiin vain siltä osin kuin tarkemmat säännökset olisivat tarpeen asiakkaan oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säätämiseksi.

Esityksen tavoitteena on, että uusi laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta vastaisi mahdollisimman hyvin kansallisia tarpeita ja soveltuisi omalta osaltaan keskeiseksi Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmien kansalliseksi säädöspohjaksi. Nämä tavoitteet saavutettaisiin säilyttämällä nykyisen lain mukainen rahoituspalveluiden perussisältö ja uudistamalla sekä selkeyttämällä ja yksinkertaistamalla tukijärjestelmiä.

Osa kasvupalveluista on valtakunnallisia ja osa maakunnallisia. Kaikki palvelut mukaan lukien rahoituspalvelut tulisi toteuttaa yhteen sovitettuina ja tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Maakuntien vastuulla olisi rahoituspalveluiden järjestäminen alueiden kasvun ja elinvoiman tukeminen asiakkaiden tarpeet huomioiden.

Ehdotetun lain tavoitteena on tehostaa julkisen vallan toimenpiteitä maakuntauudistuksen yhteydessä tarjoamalla rahoituspalveluja aloittavien yritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan edistämiseksi. Tavoitteena on myös parantaa yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyä kehittämällä osaamista, kannustamalla yrityksiä innovaatiotoimintaan ja kasvuun, edistämällä yritysten kansainvälistymistä sekä kehittämällä yritysten toimintaympäristöä. Tavoitteena on, että rahoituspalveluja suunnataan hankkeisiin, jotka mahdollisimman hyvin kohdistuvat yrityksen merkittävään kehittämiseen ja toiminnan uudistamiseen.

EU:n rakennerahasto-ohjelmat ovat tärkeä osa alueiden kehittämistä. EU-säädökset, rakennerahasto-ohjelmat ja niiden hallinnon perusta eivät muutu maakuntauudistuksessa. Maakuntauudistus aiheuttaa kuitenkin muutoksia aluekehittämisjärjestelmään, rakennerahastojen hallintoon ja niitä koskeviin kansallisiin säädöksiin. Rakennerahastojen välittävän toimielimen tehtävät siirtyvät maakuntien liitoista ja RR-ELY-keskuksista 1.1.2019 perustettaville maakunnille. Maakunnat toimisivat aluekehittämisviranomaisina.

Esityksen tavoitteena on koota yhteen, selkeyttää, ja yhdenmukaistaa kansallisen aluekehittämisen, kasvupalveluiden ja rakennerahastojen rahoittamista ja hallinnointia koskevia säännöksiä.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista

Ehdotetun julkisia rekrytointi- ja osaamispalveluita koskevan lain keskeisenä sisältönä olisi työnhakijan palveluprosessin sekä rekrytointi- ja osaamispalveluiden määrittely. Lisäksi laissa olisi säännökset, jotka määrittäisivät puitteet työpaikalla järjestettävälle palvelulle. Laissa ei säädettäisi palveluiden järjestämisestä eikä tuottamisesta. Palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta säädettäisiin valmisteilla olevassa laissa alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista.

Ehdotetun julkisia rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain 1 luvussa määriteltäisiin lain soveltamisala sekä laissa käytettävät keskeiset käsitteet. Lisäksi säädettäisiin velvollisuudesta noudattaa tasapuolisuutta palveluita tarjottaessa. Ehdotetussa laissa ei olisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvussa olevaa säännöstä valtion yleisestä velvollisuudesta edistää työmarkkinoiden toimivuutta ja työvoiman tarjontaa. Ehdotetussa laissa ei myöskään säänneltäisi palveluiden maksuttomuutta eikä yhdenvertaisuudesta palveluja tarjot-

taessa. Edellä mainituista seikoista säädettäisiin alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annettavassa laissa.

Lain 2 luvussa säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista. Säännökset koskisivat työhaun aloittamista, ulkomaalaisen henkilön työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksiä, työhaun voimassa olon päättymistä sekä työhaun uudelleen aloittamista. Lisäksi luvussa säädettäisiin palvelutarpeen arvioinnista, velvollisuudesta arvioida monialaisen palvelun tarve, työttömän työnhakijan velvollisuuksista sekä työnhakijalle annettavasta informaatiosta.

Ehdotetussa 3 luvussa säädettäisiin rekrytointi- ja osaamispalveluista. Rekrytointipalvelut vastaisivat voimassa olevia työnantaja-asiakkaalle ja henkilöasiakkaalle tarjottavia työnvälityspalveluita. Osaamispalveluina maakunnan tulisi järjestää ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta, joka korvaisi työvoimakoulutuksen. Ehdotetussa laissa ei säädettäisi erikseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetuista tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, valmennuksista, eikä koulutuskokeilusta. Maakunta voisi järjestää harkintansa mukaan muita työnhakua tukevia ja osaamista kehittäviä palveluita. Näiden palveluiden sisältöä ei määriteltäisi laissa, vaan maakunta voisi hankkia sisältönsä ja toteutustavaltaan erilaisia palveluja asiakkaiden tarpeiden mukaan. Työttömyysturvalla määriteltäisiin reunaehdot työllistymistä edistävälle palvelulle, jonka ajalta työttömyysetuuden oikeutetulle työnhakijalle voitaisiin maksaa kulukorvausta ja korotettua työttömyysetuutta palveluun osallistumisen perusteella.

Ehdotetussa 4 luvussa säädettäisiin työkokeilusta. Työkokeilua koskevat säännökset vastaisivat pääosin voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain työkokeilua koskevia säännöksiä. Ehdotetun 4 luvun työkokeilua koskeviin säännöksiin ei sisältyisi rekrytointikokeilua koskevia säännöksiä. Rekrytointikokeilun jatkumisesta päätettäisiin vuoden 2018 aikana. Työkokeilua koskevia säännöksiä tulisi soveltaa myös silloin, jos johonkin palveluun liittyviä jaksoja toteutettaisiin työpaikalla siten, että palveluun osallistuva osallistuisi työn suorittamiseen.

Ehdotetussa 5 luvussa olisi säännökset työllistämismääräyksiä. Maakunnan tulisi järjestää kuntoutus- tai koulutusmahdollisuus taikka mahdollisuus työllistymistä edistävään palveluun tai palkkatuettuun työhön pitkään työttömänä olleelle ikääntyneelle, jonka oikeus palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyisi enimmäisajan täyttymisen johdosta. Viime kädessä työttömän työnhakijan kotikunnan tulisi maakunnan osoituksesta järjestää työtä edellä tarkoitettulla henkilölle.

Ehdotettu 6 luku sisältäisi säännökset maakunnan tehtävistä muutosturvan toteuttamisessa, oikeudesta tiedonsaantiin, työnhakua koskevien tietojen julkaisemisesta, vakuutusturvasta sekä muutoksenhausta.

Voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevat 6 luvun säännökset, lakisääteistä kulukorvausta koskevat 9 luvun säännökset ja matka- ja yöpymiskustannusten korvausta koskevat 10 luvun säännökset siirrettäisiin työttömyysturvalakiin. Palkkatuen ja starttirahan myöntämisestä, maksamisesta, muutoksenhausta ja takaisinperinnästä säädettäisiin esitetyssä laissa alueiden kehittämisestä ja kasvupalvelujen rahoittamisesta. Voimassa olevat työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmää koskevat 13 luvun säännökset siirrettäisiin valmisteilla olevaan aluekehittämisen ja kasvupalvelujen tiedon hallintaa ja tietojärjestelmiä koskevaan lakiin.

Ehdotetussa laissa ei olisi säännöksiä työnhakijalle maksettavasta harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta. Laissa ei olisi säännöksiä myöskään työolosuhteiden järjestelytuesta, työllis-

syyspoliittisesta avustuksesta ja kunnan lisätuesta. Mainituista korvauksista, tuista ja avustuksista luovuttaisiin. Vaikka työllisyyspoliittisesta avustuksesta ei jatkossa säädettäisi lailla, maakunta voisi hankkia järjestöiltä työttömien työllistymisen edistämiseen tarkoitettuja palveluja, joiden sisältö voisi olla osittain tai kokonaan nykyisten työllisyyspoliittisella avustuksella rahoitettujen hankkeiden kaltainen. Myöskään TY-neuvottelukunnista ei jatkossa säädettäisi lailla.

Työnhakijan palveluprosessi

Ehdotetun lain 2 luvussa säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista. Työhaun aloittaminen tapahtuisi ensisijaisesti sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa. Työhaun voisi aloittaa myös pyytämällä työhaun aloittamista henkilökohtaisesti. Maakunnan tulisi huolehtia siitä, että työhaun voisi jatkossakin aloittaa henkilökohtaisen käyntiasioinnin yhteydessä. Tätä varten maakunnassa tulisi olla toimipisteitä. Näin turvattaisiin mahdollisuus työhaun käynnistämiseen myös silloin, kun henkilöllä ei ole olisi mahdollisuutta asioida verkkopalveluissa.

Työhaun voimassa olo päättyisi, jos työnhakija ilmoittaisi, ettei hän enää halua pitää työhaun voimassa. Työnhaku päättyisi myös, jos työnhakija ei osallistuisi palvelutarpeen arviointiin, ei esittäisi asetetussa määräajassa palvelutarpeen arvioinnin kannalta tarpeellisia selvityksiä ammatillisesta osaamisestaan, työhistoriastaan, koulutuksestaan ja työkyvystään tai ei osallistuisi hänelle tarjottaviin työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin, jotka ovat välttämättömiä hänen palvelutarpeensa selvittämiseksi. Mainitut tilanteet, joissa työnhaku päättyisi, vastaisivat pääosin voimassa olevaa lakia.

Esityksessä ehdotetaan, että työnhaku päättyisi myös tilanteessa, jossa työnhakija ei valitsisi palveluntuottajaa asetetun määräajan kuluessa siitä, kun hänet on ohjattu käyttämään valinnanvapauttaan. Lisäksi työnhaku päättyisi, mikäli työnhakija ei vähintään seitsemän päivän välein ilmoittaisi siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa työnhakunsa jatkumisesta ja aktiiviseen työnhakuun liittyvistä toimista. Aktiivista työnhakua koskevat säännökset korvaisivat nykyisin työllistymissuunnitelmiin liittyvät velvoitteet. Voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan työhaun voimassaolo päättyy, mikäli työnhakija ei ilmoita työ- ja elinkeinoviranomaiselle työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla suunnitelman toteuttamisesta. Laissa olisi myös säännökset siitä, miten työhaun voi sen voimassaolon päätyttyä aloittaa uudelleen.

Ehdotetussa laissa ei olisi säädetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4 – 7 §:ää vastaavalla tavalla työnhakijan haastattelusta, sen järjestämisestä ja sisällöstä eikä työllistymissuunnitelman laatimisesta, tarkistamisesta ja suunnitelman sisällöstä. Haastattelu ja työllistymissuunnitelma ovat toimintatapoja ja välineitä työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi ja palveluista sopimiseksi. Ehdotetun lain mukaan työnhakijan palvelutarve arvioidaisiin jatkossakin nykyistä vastaavasti kahden viikon kuluessa työhaun alkamisesta ja sen jälkeen säännöllisesti viimeistään kolmen kuukauden välein, mikäli työttömyys jatkuu. Palvelutarvearvion perusteella työnhakijan kanssa sovittaisiin hänen palvelutarpeensa mukaisista palveluista. Jatkossa maakunnalla olisi enemmän harkintaa sen suhteen millä tavoin ja minkälaisin välinein se järjestää edellä mainitut asiat.

Työnhakijan palvelutarve olisi arvioitava kahden viikon kuluessa työhaun aloittamisesta. Ensimmäinen palvelutarvearvio tapahtuisi pääsääntöisesti digitaalisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa. Jos työnhakijalla ei palvelutarpeen arvioinnin perusteella ole tarvetta harkinnan-

varaisille kasvupalveluille, hän ohjautuisi käyttämään avoimia palveluja eli verkko- ja puhe-
linpalveluja. Osalla työnhakijoista voisi olla palvelutarpeen arvioinnon perusteella tarve tiet-
tyyn palveluun, jolloin hän voisi ohjautua suoraan valitsemaan palveluntuottajan. Työnhakijat,
joilla arvioitaisiin olevan korkea riski pitkäaikaistyöttömyyteen tai tarve eri palveluiden yh-
teensovittamiseen, ohjautuisivat palvelutarpeen tarkempaan arviointiin.

Jos työnhakijan työttömyys pitkittyisi, hänen palvelutarpeensa tulisi arvioida kolmen kuukau-
den välein. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella työnhakijan kanssa sovittaisiin työhausta ja
palveluista, joilla työnhakijan työllistymistä olisi tarkoituksenmukaista edistää. Työnhakijaa
olisi myös ohjattava käyttämään valinnanvapauttaan silloin, kun hänen palvelutarvettaan vas-
taavaa palvelua tuottaisi useampi palveluntuottaja.

Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen mukaan maakunnalla olisi
vastuu palveluiden yhteensovittamisesta. Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan muun muas-
sa, että maakunnan järjestämistä olevien palvelujen yhteensovittaminen tarkoittaisi
kasvupalvelujen yhteensovittamista esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden kanssa. Yhteen
sovittuja palveluita tarvitsevat esimerkiksi heikossa työmarkkina-asemassa olevat työttömät
henkilöt, joiden työllistymisen edistämiseksi tarvitaan usein myös sosiaali- ja terveystieteiden
palveluita. Edellä mainittujen palveluiden lisäksi työnhakija-asiakas voi tarvita myös muun tahon kuin
maakunnan järjestämistä kuuluvia palveluja. Säännöksessä ei yksilöitäisi muita tahoja
tai niiden palveluita nimeltä, mutta tällaisia olisivat muun muassa Kansaneläkelaitoksen ja va-
kuutuslaitosten järjestämät ammatillisen kuntoutuksen palvelut ja kunnan järjestämistä kuulu-
vat nuorisotoimen palvelut taikka opetusviranomaisten järjestämistä kuuluvat palvelut.

Koska maakunnan järjestämistä olisivat sekä kasvupalvelut että sosiaali- ja terveystieteiden
palvelut ja maakunnalla olisi vastuu palveluiden yhteen sovittamisesta, laki työllistymistä edistä-
västä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin. Lain keskeisestä sisällöstä, monialaisen
palvelutarpeen arvioinnista ja palvelujen yhteensovittamisesta, säädettäisiin kuitenkin jatkos-
sakin lailla. Ehdotetussa rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevassa laissa säädettäisiin nyky-
tilaa vastaavasti ajankohdasta, jolloin työttömän tarve monialaiseen palveluun olisi viimeis-
tään arvioitava. Monialainen palvelu tarkoittaisi työttömän tarvitsemien kasvupalveluiden, so-
siaali- ja terveystieteiden sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalveluiden sekä muiden vi-
ranomaisten tai tahojen järjestämien palveluiden yhteensovittamista. Työttömän tarve monia-
laisen palvelun tarve olisi arvioitava, kun työtön on saanut työmarkkinatukea työttömyyden
perusteella vähintään 300 päivää tai on täyttänyt 25 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vä-
hintään 12 kuukautta tai on alle 25-vuotias ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 6 kuukaut-
ta. Monialaisen palvelun yhteensovittamiseen liittyvää toimintamallia ei säänneltäisi laissa,
vaan toimintamalli olisi maakunnan päätettävissä. Lailla ei kuitenkaan säädettäisi siitä, minkä-
laisella rakenteella tai toimintamallilla palvelut jatkossa järjestettäisiin, vaan tämä jäisi maa-
kunnan päätettäväksi. TYP-toimintamallissa hyväksi ja toimiviksi osoittautuneita käytäntöjä
voitaisiin hyödyntää myös maakuntamallissa.

Rekrytointipalvelut

Rekrytointipalveluilla edistettäisiin työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa sekä työn ja
työvoiman liikkuvuutta. Rekrytointipalveluilla tähdättäisiin työpaikkojen ja muiden työtilai-
suuksien nopeaan täyttämiseen osaamiseltaan ja ominaisuuksiltaan sopivilla työnhakijoilla.
Rekrytointipalveluna tarjottaisiin tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista,
rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa sekä sovitettaisiin yhteen työtilaisuuksia ja
työntekijöitä. Maakunta voisi harkintansa mukaan järjestää myös muita rekrytointia ja työnhaku-
tukevia palveluja.

Rekryointipalvelun perustan muodostaisi digitaalinen palvelualusta ”Työmarkkinatori”, jossa työtilaisuudet ja työnhakijat kohtaavat. Työmarkkinatori olisi julkisille ja yksityisille toimijoille avoin työnvälityspalvelu, jota tuetaan valtakunnallisella asiakaspalvelulla (puhelin, chat, some). Yrityksille ja työnantajille työmarkkinatori tarjoaa välineitä automaattiseen rekryointiprosessien hoitamiseen, sopivien työntekijöiden hakuun sekä muuhun yritystoiminnan kehittämiseen. Henkilöasiakkaille työmarkkinatori tarjoaa palveluja työnhaun tueksi ja oman yritystoiminnan käynnistämiseksi. Sen avulla työnhakija voi päivittää omia työnhakutietojaan, osaamisprofiiliaan ja markkinoida omaa osaamistaan. Työnhakijaa koskevat työnhaun ja rekrytoinnin kannalta tarpeelliset tiedot julkaistaisiin työmarkkinatorissa automaattiseksi, kun henkilön aloittaisi työnhakunsa. Tiedot julkaistaisiin siten, että työnhakija ei olisi tunnistettavissa tiedoista. Halutessaan työnhakija voisi laajentaa työmarkkinatorissa näkyvää tietosisältöä.

Yritykselle tai muulle työnantajalle tarjottavan rekryointipalvelun lähtökohtana olisi työvoiman tarve. Rekryointipalvelu alkaisi, kun yritys- tai työnantaja ilmoittaa avoimen työpaikan tai muun työtilaisuuden. Se voi käynnistyä myös yrityskontaktoinnin tai yrityspalveluyhteistyön yhteydessä havaituissa työvoiman ja osaamisen vahvistamisen tarpeista tilanteissa, jolloin konkreettista työpaikkaa tai muuta työtilaisuutta ei vielä ole syntynyt. Rekryointipalvelulla vastattaisiin yrityksen tai muun työnantajan palvelutarpeisiin käynnistymis-, kasvu- ja muutostilanteissa. Rekryointitarpeiden täyttämiseen tähtäävä kasvupalvelukoulutus, yritysten kehittämispalvelut ja muiden toimijoiden palvelut kytkettäisiin palvelutarpeen mukaisesti taroituksenmukaisella tavalla rekryointipalveluun.

Työnhakijalle suunnattavassa työhakua tukevassa palvelussa lähtökohtana olisi yrityksiä ja työpaikkoja koskeva tieto. Työnhaun palveluihin sisältyisi omatoimisen työnhaun tuki ja seuranta, työtarjoukset ja työpaikkaesittelyt sekä yrittäjyyden tukemiseen tähtäviä toimia. Työ- ja virkasuhteisiin perustuvien työpaikkojen lisäksi rekryointipalvelussa huomioitaisiin toimeksiantosuhteisiin perustuvat työtilaisuudet.

Yrittäjyys eri muodoissaan olisi aina vaihtoehto palkkatyölle. Asiakkaille tehdään työtarjouksia ja työpaikkaesittelyjä tarkoituksenmukaisella tavalla yritysten ja työpaikkojen rekryointitarpeista ja työnhakijan osaamisesta käsin.

Voimassa olevaan lakiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta sisältyvistä asiantuntija-arvioinneista ja valmennuksesta ei säädettäisi lailla. Maakunnan harkintansa mukaan järjestämiin rekryointia ja työhakua tukeviin palveluihin voisi kuitenkin jatkossakin sisältyä esimerkiksi osaamis- ja ammattitaitokartoituksia, yrittäjävalmiuksien arviointia, valmennusta työnhakuun sekä työhönvalmennusta.

Osaamispalvelut

Osaamispalveluilla kehitettäisiin työnhakijoiden ja muiden henkilöasiakkaiden osaamista siten, että heidän osaamisensa vastaisi työmarkkinoiden tarpeita ja edistäisi sitä kautta heidän työllistymistään. Osaamispalveluilla, joita jokaisen maakunnan tulisi järjestää, tarkoitettaisiin ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Maakunta voisi lisäksi järjestää myös työkokeiluja ja muita palveluja, jotka tähtäisivät osaamisen kehittämiseen.

Voimassa olevaan lakiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta sisältyvistä valmennuksesta ja koulutuskokeilusta ei säädettäisi lailla. Maakunnan harkintansa mukaan järjestämiin osaamista kehittäviin palveluihin voisi kuitenkin jatkossakin sisältyä esimerkiksi ammatinvalinta-

ja uravaihtojen selkiyttämiseksi järjestettävä koulutuskokeilu oppilaitoksessa tai valmennusta henkilön tukemiseksi ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämiseksi, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa ja työelämävalmiuksien kehittämisessä.

Osaamista voitaisiin kehittää myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alan järjestämän työvoimakoulutuksen avulla sekä tukemalla työttömän työnhakijan omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella. Ammatillista osaamista voitaisiin parantaa myös palkkatuetun työn avulla.

Ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämiseksi nykyistä vastaavasti toimia, joilla tuettaisiin henkilöasiakasta ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa.

Työvoimakoulutuksesta käytettäisiin jatkossa nimitystä kasvupalvelukoulutus. Tavoitteena on lisätä osaavan työvoiman tarjontaa, nopeuttaa työmarkkinoiden siirtymiä sekä tukea yritysten kasvua ja kansainvälistymistä.

Kasvupalvelukoulutuksessa painottuisivat yritysten ja yhteisöjen tarpeita, kehittymistä ja kasvua sekä kansainvälistymistä tukevat sisällöt kuin myös yksilöiden henkilökohtaisen osaamisen ja ammattitaidon sekä työllistyvyyden edistäminen. Kasvupalvelukoulutus tukisi uuden yritystoiminnan syntymistä sekä uusien yritysten sijoittumista Suomeen. Kasvupalvelukoulutuksella edistettäisiin myös maahanmuuttajien kotoutumista ja nopeaa työllistymistä tarjoamalla kotoutumislaissa tarkoitettua kotoutumiskoulutusta. Koulutussisällöt räätälöitäisiin edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti palvelemaan kasvupalvelujen eri asiakasryhmiä. Koulutuspalvelujen toteutuksessa painottuisivat maakunnalliset tarpeet, mutta myös valtakunnalliset tarpeet otettaisiin huomioon.

Työkokeilusta säädettäisiin voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavasti. Työkokeilusta tehtäisiin jatkossakin kirjallinen sopimus, jonka osapuolena olisi työkokeiluun osallistuvan henkilön ja työkokeilun järjestävän työnantajan lisäksi maakunta taikka sille palvelua tuottava taho. Laissa säädettäisiin nykyistä vastaavasti muun muassa sopimuksen sisällöstä, työkokeilun enimmäiskestosta ja työkokeilun keskeyttämisestä. Työkokeilua koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös muuhun työpaikalla järjestettäviin palveluihin, joissa palveluun osallistuva osallistuisi työtehtävien suorittamiseen.

Työttömyysturvalaki

Työttömyysturvajärjestelmän toimeenpano

Työttömyyskassa ratkaisisi jatkossa ansiopäivärahaa saavien kassan jäsenten ja Kansaneläkelaitos peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavien henkilöiden oikeuden työttömyysetuuteen lukuun ottamatta seuraamuksia, jotka asetetaan työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavasta menettelystä.

Käytännössä työttömyysetuuden maksaja ratkaisisi, onko henkilö työttömyysetuuteen oikeutettu työtön työnhakija sekä työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen, henkilön harjoittaman yritystoiminnan ja henkilön opintojen vaikutuksen oikeuteen saada työttömyysetuutta. Lisäksi työttömyysetuuden maksaja huolehtisi työttömyysetuuden saamisen edellytyksiä koskevasta neuvonnasta.

Muutos yksinkertaistaisi työttömyysturvajärjestelmää merkittävästi, kun työttömyysetuuden maksaja huolehtisi työttömyysturvaseuraamuksia lukuun ottamatta koko työnhakijan työttömyysturva-asian ratkaisemisesta. Työnhakija esittäisi työttömyyttään, työssä oloaan, opintojaan ja yrittäjyyttään koskevat työttömyysetuuteen vaikuttavat selvitykset samalle taholle, jolta hakee etuutta. Muutos todennäköisesti nopeuttaisi sekä työttömyysetuuden maksamista että mahdollisia valitusprosesseja.

Toisena vaihtoehtona työ- ja elinkeinotoimistoille nykyisin kuuluvat edellä mainitut työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvät tehtävät voitaisiin siirtää maakuntien hoidettavaksi. Tämä malli muistuttaisi nykyistä menettelyä, jossa työ- ja elinkeinotoimisto antaa työttömyysetuuden maksajalle sitovia työvoimapolitiittisia lausuntoja. Tässä mallissa ei saavutettaisi edellä mainittuja hyötyjä.

Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään liittyvät nykyisin työ- ja elinkeinotoimistoille kuuluvat tehtävät siirrettäisiin maakuntien hoidettavaksi. Työttömyysturvaan liittyviä seuraamuksia ovat korvauksettomat määrääjat eli ns. karenssit ja työssäolovelvoitteet ilman pätevää syytä tapahtuneista työstä tai palveluista kieltäytymisestä ja eroamisesta/keskeyttämisestä sekä työllistymissuunnitelmiin liittyvistä laiminlyönneistä. Lisäksi koulutusta vailla oleville nuorille voidaan asettaa seuraamuksia koulutukseen hakeutumiselvoitteen laiminlyönnistä.

Työttömyysturvaseuraamusten asettaminen on perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua merkittävää julkisen vallan käyttämistä. Merkittävää julkisen vallan käyttämistä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle, eivätkä työttömyyskassat ole viranomaisia. Vaihtoehtoisia tapoja järjestää seuraamusjärjestelmän toimeenpanoon liittyvät tehtävät olisi siirtää tehtävät Kansaneläkelaitoksen tai tulevien maakuntien hoidettavaksi viranomaistehtävänä.

Riippumatta siitä, hoitaako seuraamuksiin liittyvät tehtävät Kansaneläkelaitos vai maakunta, maakunnille ja kasvupalvelujen tuottajille jää työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä. Saadakseen työttömyysetuutta henkilön tulee jatkossakin ilmoittautua työnhakijaksi. Maakunnan on huolehdittava siitä, että maakunnassa on toimipaikkoja, joissa henkilö voi aloittaa työnhakunsa myös henkilökohtaisesti. Tieto työnhaun alkamisesta ja sen voimassaolosta ilmoitetaan etuuden maksajille. Etuuden maksajat tarvitsevat tiedot myös palveluun osallistumisesta, palvelun aikaisista tapahtumista kuten poissaoloista ja palvelun päättymisestä.

EU:n sosiaaliturvalainsäädännön mukaan työn voi lähteä työnhakuun toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin ja saada työttömyysturvaa lähtömaasta. Tällaiset Suomeen työnhakijaksi tulevat henkilöt eivät asioi Suomessa työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen kanssa. Tarvittava tietojenvaihto muun muassa työnhaun jatkumisesta työttömyysturvaa maksavan ulkomaan laitoksen kanssa jää maakuntien hoidettavaksi.

Maakuntavaihtoehdossa henkilö asioisi työnhaun ja kasvupalveluiden osalta maakunnan tai palveluntuottajan kanssa ja työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos ratkaisisi työttömyysetuuden saamisen yleiset edellytykset. Maakunta selvittäisi mahdollisen työvoimapolitiittisesti moitittavan menettelyn vaikutuksen oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työnhaku, palveluihin osallistuminen ja työttömyysetuuden hakeminen edellyttäisivät siten asiointia kahden toimijan kanssa.

Kansaneläkelaitos – vaihtoehdossa ansiopäivärahaa hakeva työnhakija asioisi työnhaun voimassa olon ja kasvupalveluihin osallistumisen osalta maakunnan tai sille palveluja tuottavan tahon kanssa, päivärahaa haettaisiin työttömyyskassalta ja lisäksi hakijan työvoimapolitiittisesti moitittavaa menettelyä selvittäisi ja mahdollisen seuraamuksen asettaisi Kansaneläkelaitos. Toimijoita olisi siten kolme.

Maakuntavaihtoehdossa henkilö saisi työnhakuun ja kasvupalveluihin sekä työttömyysetuuden saamiseen liittyvään velvoittavuuteen liittyvän neuvonnan maakunnalta. Jos työttömyysturva-seuraamuksiin liittyvät tehtävät kuuluvat Kansaneläkelaitokselle, maakunta voinee antaa vain asiaan liittyvää yleistä neuvontaa. Tarkempien neuvojen saamiseksi henkilön tulisi kääntyä Kansaneläkelaitoksen puoleen. Ansiopäivärahaa hakevien työttömien osalta neuvovia tahoja olisi siten kolme: maakunta, Kansaneläkelaitos ja työttömyyskassa.

Tulevalle valtion lupa- ja valvontavirastolle tulee jatkossa kuulumaan kasvupalvelujen lainmukaisuuden valvonta. Tältä osin olisi luontevaa, että aluehallintovirasto valvoisi myös maakuntien toimintaa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään liittyvän menettelyn osalta. Työttömyysturva-oikeutta koskevat valitusasiat on tarkoituksenmukaisinta säilyttää työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ja vakuutuslaitoksen toimivaltaan kuuluvina asioina. Kansaneläkelaitoksen itsenäisestä asemasta johtuen Kansaneläkelaitos – vaihtoehdossa ei voida nimeä ulkopuolista, valvontaa hoitavaa tahoja.

Työttömyysturvatehtävien siirtäminen työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi edellyttää tietojärjestelmämuutoksia. Jos työttömyysturvaseuraamuksiin liittyvät tehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos, maakunta joutuu siirtämään Kansaneläkelaitokselle tietoja esimerkiksi työnhakijan mahdollisesti työttömyysturvaseuraamuksen asettamiseen johtavasta menettelystä ja Kansaneläkelaitos joutuu siirtämään tietoja seuraamuksesta työttömyyskassalle. Maakuntavaihtoehdossa tällaista tiedonsiirtoa ei tarvita.

Maakunnat voisivat hoitaa työttömyysturvaseuraamuksiin liittyviä tehtäviä joko jokaisessa maakunnassa tai vaihtoehtoisesti keskitettynä tehtävänä. Keskitetty vaihtoehto turvaisi paremmin työttömyysturvatehtävissä tarvittavan resurssit ja osaamisen. Keskitetty toiminto mahdollistaisi myös maakuntien tukemisen kasvupalvelujen järjestämiseen liittyvissä työttömyysturva-asioissa. Tällä tavoin järjestettynä kyseessä olisi maakuntien oma, sisäinen tuki eikä ulkopuolinen ohjaus.

Maakuntavaihtoehdossa tulisi ottaa huomioon Uudenmaan erillisratkaisu. Uudellamaalla kasvupalvelujen järjestämisvastuu olisi kuntayhtymällä. Kuntayhtymä voisi olla osallisena maakuntien yhteisessä keskitetyssä toiminnossa.

Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmä

Työttömyysturvalain mukaan työttömyysetuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä. Työttömien työnhakijoiden aktiivisen työnhaun seuranta perustuu nykyisin siihen, että työnhakija hakee työ- ja elinkeinotoimiston hänelle tarjoamia avoimia työpaikkoja. Lisäksi työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan sopia omatoimisesta työnhausta ja työllistymistä tukeviin palveluihin osallistumisesta.

Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että aktiivista työnhakua koskevat säännökset korvaisivat nykyisen työllistymissuunnitelmien ja niitä korvaavien suunnitelmien toteuttamiseen perustuvan työnhakijoiden aktiivisen työnhaun seurannan. Muutoksen tavoitteena on tehostaa työnhakijoiden omatoimista työnhakua ja työttömyysetuuden vastikkeellisuutta sekä lisätä alueellista ja ammatillista liikkuvuutta. Työnhakijoilta edellytettäisiin nykyistä enemmän aktiivista omatoimista työnhakua ja työllistymisen edellytysten parantamista. Toisaalta tilanteet, joissa työnhakijalle asetetaan korvaukseton määräaika, vähentyisivät.

Työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi, että työnhakija hakee työttömänä ollessaan keskimäärin vähintään yhtä avointa työpaikkaa kutakin täyttä työttömyysviikkoa kohti. Jos maakunta tai maakunnalle palveluja tuottava taho on tehnyt työnhakijalle yksilöityjä työtarjouksia,

näitä paikkoja olisi haettava, mutta ne otettaisiin huomioon haettavien työpaikkojen määrässä. Työnhakija voisi jättää hakematta tai kieltäytyä maakunnan tai sille palveluja tuottavan tahon tarjoamasta työstä, jos hänellä olisi menettelynsä työttömyysturvalain 2 a luvun 5 – 8 §:ssä tarkoitettu pätevä syy. Tällaisessa tilanteessa työnhakijan olisi haettava muuta työtä, jotta hän täyttäisi työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä olevan aktiivisen työnhaun velvollisuuden.

Muiden kuin maakunnan tai sille palveluja tuottavan tahon tarjoamien työpaikkojen osalta haettavan työn olisi oltava sellaista, että työnhakija täyttää työpaikan saamisen yleiset edellytykset. Jos työnhakijan ensisijaisella työnhakualueella sijaitsevia tai työnhakijan ensisijaisen hakutoiveen mukaisia haettavia työpaikkoja ei olisi tarjolla, työnhakijan olisi laajennettava hakuaan alueellisesti ja/tai tehtävien sisällön osalta täyttääkseen aktiivisen työnhaun velvollisuuden. Tavoitteena on tältä osin ohjata työnhakijoita hakemaan työtä myös esimerkiksi oman asuinpaikkakunnan ja oman ydinosaamisalueen ulkopuolelta. Esityksessä ei kuitenkaan ehdotettaisi muutoksia päteviin syihin kieltäytyä työstä esimerkiksi työmatkaan käytettävän ajan tai ammattitaitosuojan perusteella.

Työnhakijan tulisi ilmoittaa aktiivisesta työnhaustaan maakunnalle tai palveluntuottajalle ensisijaisesti verkkopalvelun kautta. Ilmoitus tulisi tehdä seitsemän päivän kuluessa edellisestä ilmoituksesta. Ilmoittamisvelvollisuudesta säädetäisiin ehdotetussa laissa rekrytointi- ja osaamispalveluista. Ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti aiheuttaisi työnhaun voimassaolon päättymisen vastaavalla tavalla kuin nykyisin työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteuttamista koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti. Verkkopalvelussa työnhakijalle ilmoitettaisiin tarkastelujakso, jonka kuluessa hänen työnhakunsa aktiivisuutta tarkastellaan, sekä tarkastelujakson kuluessa haettujen ja vielä haettavien työpaikkojen lukumäärä.

Aktiivisesta työnhausta ilmoittaminen tukisi uudella tavalla työnhakijan palveluprosessia. Työnhausta kertyisi ajantasaista tietoa, jota työnhakija itse sekä maakunta tai palveluntuottaja voisi hyödyntää työnhaun ja sen tueksi tarvittavan palvelukokonaisuuden suunnittelussa. Esimerkiksi tilanteessa, jossa työnhakija ei ammatillisesta osaamisestaan huolimatta kykene täyttämään aktiivista työnhakua koskevaa velvollisuuttaan, hän voi tarvita esimerkiksi valmennusta työnhakuun tai tietoa ja tukea alueelliseen liikkuvuuteen.

Työttömyysetuuden jatkuminen ei edellyttäisi, että työnhakija hakee työpaikkoja sellaisten viikkojen aikana, joina hän on ollut työssä tai työllistynyt yrittäjänä. Työajalla tai työllistymisen kestolla ei olisi merkitystä. Työpaikkojen hakemista ei edellytettäisi myöskään sellaisten viikkojen aikana, joina työnhakija on osallistunut työttömyysturvalaissa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin vähintään yhtenä päivänä. Vastaavasti toimittaisiin, jos työnhakija osallistuu muuhun maakunnan tai sille palveluja tuottavan tahon järjestämään palveluun. Tällaisen palvelun tulisi kuitenkin tukea työnhakijan osaamista, työnhakua tai yrittäjyyttä.

Avoimia työpaikkoja tai työnhakijan palvelutarpeen mukaisia työllistymistä edistäviä palveluita ei välttämättä ole aina tarjolla. Tällaisissa tilanteissa työnhakija ja maakunta tai palveluntuottaja voisivat sopia muista tavoista, joilla työnhakija edistää omatoimisesti osaamistaan, työnhakuaan, työllistymistään tai yritystoiminnan aloittamista. Näiden tavoitteiden edistäminen olisi ymmärrettävä laajasti, ja se pitäisi sisällään esimerkiksi kotoutumiseen ja elämänhallintaan liittyviä toimia. Aktiivista työnhakua ei edellytettäisi myöskään silloin, kun työnhakija on sairauden tai tapaturman takia estynyt hakemasta työtä.

Työttömyysturvalaissa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumiseen liittyvien laiminlyöntien seuraamukset säilyisivät pääosin nykyisenkaltaisina, kasvupalvelulainsäädännöstä johtuvat muutostarpeet kuitenkin huomioon ottaen.

Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää muutettaisiin ns. nollatuntisopimusten ja provisio-palkkaisen työn osalta siten, että henkilöllä olisi pätevä syy erota työstä työttömyysetuutta menettämättä, jos työtä ei kolmen kuukauden aikana ennen irtisanoutumista ole ollut tarjolla millään kalenteriviikolla lähtökohtaisesti 18 tuntia, ellei työsopimuksessa alun perin sovittu esimerkiksi osa-aikatyön tekemisestä.

Edellä mainitun lisäksi henkilöllä olisi pätevä syy erota työstä työttömyysetuutta menettämättä, jos hänellä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen sen vuoksi, että työ on koko-aikaista tai työnantaja ei seuraa työaikaa ja työstä maksettava palkka on vähemmän kuin 1 187 euroa (2017) kuukaudessa. Työstä, josta maksettava palkka on vähemmän kuin 1 187 euroa kuukaudessa (tai osa-aikatyössä tätä palkkaa vastaava suhteellinen osa), voisi myös kieltäytyä työttömyysetuutta menettämättä.

Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta

Ehdotuksen mukaisesti säädettäisiin yhteinen laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta. Alueiden kehittämisen ja rakenerahastohankkeiden rahoittamisesta annettu laki sekä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettu laki kumottaisiin.

Esityksellä uudistettaisiin alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamista sekä rakenerahastojen hallinnointia koskeva lainsäädäntö siten, että niiden keskeinen sisältö säilytettäisiin. Esityksessä koottaisiin samaan lakiin ja yhdenmukaistettaisiin kansallisista varoista ja rakenerahastovaroista rahoitettavia alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoituspalveluja koskevia säännöksiä. Samalla rakenerahastojen hallinnointia koskevat säännökset koottaisiin entistä kattavammin samaan lakiin. Lain 7 lukuun ehdotetaan sisällytettäväksi Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakenerahasto-ohjelman hallinnointia ja toimeenpanoa koskevat keskeiset säännökset, joita sovellettaisiin kaikissa ohjelmaa toteuttavissa viranomaisissa. Laissa erikseen määritellyt 7 luvun pykälät koskisivat myös EU:n pk-yritysaloitteen mukaista Suomen takausohjelmaa.

Seuraavan ohjelmakauden säännökset tarkistettaisiin sen jälkeen, kun asiaa koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö valmistuu. Euroopan alueellinen yhteistyö –tavoitteen yhteistyöohjelmia koskeviin säädöksiin ei tehtäisi muutoksia lakiuudistuksessa, vaan ohjelmien toimeenpanoon sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä Euroopan unionin rakenerahasto-ohjelmakauden 2014–2020 loppuun saakka. Siirtymäsäännöksiin sisällytettäisiin asiaa koskevat säännökset.

Lain 2 luvussa säädettäisiin yritykselle myönnettävistä tuista. Laissa ehdotetaan, että maakunta voi kansallisista varoista myöntää tukea yrityksen toiminnan käynnistämiseen, kehittämistarpeiden arvioimiseksi tarpeellisiin analyysipalveluihin sekä toiminnan kehittämiseksi tarpeellisiin asiantuntijapalveluihin ja koulutuspalveluihin, sekä uuden liiketoiminnan kehittämiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Lain mukaan maakunta voisi myöntää rakenerahastovaroista tukea rakenerahasto-ohjelman mukaisesti 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin kehittämis- ja investointihankkeisiin.

Tuki yrityksen toiminnan käynnistämiseen korvaisi aiemmin työ- ja elinkeinotoimiston myöntämän starttirahan, jota on voitu myöntää yritystoiminnan aloittavalle henkilölle toimeentulon turvaamiseksi. Säännös tarkoittaisi sitä, että tukea ei voisi jatkossa myöntää enää luonnollisille henkilöille, koska kyse olisi yritykselle myönnettävästä tuesta.

Tuki kehittämistarpeiden arvioimiseksi tarpeellisiin analyysipalveluihin sekä toiminnan kehittämiseksi tarpeellisiin asiantuntijapalveluihin ja koulutuspalveluihin vastaisi pääosin aiempia yritysten kehittämispalveluja. Uusi sääntely mahdollistaisi palvelujen edelleen kehittämisen. Asiantuntijapalveluiksi voitaisiin jatkossa katsoa konsultointipalvelujen lisäksi selvitykset ja muut asiantuntijapalvelut, mikä laajentaisi tuen käyttömahdollisuuksia ja kannustaisi toiminnan kehittämiseen ryhtymistä. Palveluntuottajat ovat jatkossakin nykyistä vastaavasti kilpailutettuja tai muutoin laadittavan kasvupalvelulain hengen mukaisesti hyväksytyttä. Kuten muidenkin tukipäätösten osalta, analyysi-, asiantuntija- ja koulutuspalveluihin kohdistuvaan tukipäätökseen voisi vastaisuudessa hakea muutosta.

Myös tuki uuden liiketoiminnan kehittämiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviin kehittämisen- ja investointihankkeisiin vastaisi sisällöltään pääosin aiempaa yrityksen kehittämisavustus tukimuotoa.

Laissa korostettaisiin aloittavien yritysten merkitystä ja parempaa huomioon ottamista mahdollistamalla tuen myöntämisen toimintansa aloittavien yritysten uuden liiketoiminnan perustamistoimenpiteisiin. Tukea voitaisiin myöntää toimintansa aloittavien yritysten uuden liiketoiminnan perustamistoimenpiteiden lisäksi myös jo toimivien yritysten uuden liiketoiminnan käynnistämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Jatkovalmistelussa harkitaan tuen tarkempaa kohdistumista aloittavien yritysten perustamistoimenpiteisiin ja lisäksi pyritään luomaan mahdollisimman joustava tuen myöntämisen- ja maksamiskäytäntö. Jatkovalmistelussa pyritään hyödyntämään myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan maaseutuyritysten perustamistuesta saadut kokemukset.

Voimassa olevan lain mukaan yrityksen kehittämisavustusta voidaan I ja II tukialueilla myöntää myös suurten yritysten investointeihin, eli lähinnä koneiden ja laitteiden hankintaan sekä rakentamiseen. Tarkoitus on tukien suuntaamisessa jatkossakin painottaa voimakkaasti pienten ja keskisuurten yritysten hankkeita. Kuitenkin Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityistarpeita varten on perusteltua edelleen säilyttää mahdollisuus myöntää tukea näillä alueilla myös suurten yritysten investointeihin. Suurten yritysten tukemisessa on otettava huomioon valtioneuvoston yleinen ryhmäpoikkeusasetus (komission asetus 651/2014), jonka mukaan suurelle yritykselle tukea voidaan myöntää vain uuteen taloudelliseen toimintaan, joka ei saa olla samaa tai samankaltaista toimintaa kuin kyseisessä toimipaikassa aikaisemmin harjoitettu toiminta.

Tukea voitaisiin myöntää vain yritykselle, jolla arvioidaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Kehittämisen- ja investointihankkeisiin kohdistuvia tukia suunnattaisiin merkittäviin yritystoimintaa uudistaviin ja kehittäviin yritysten hankkeisiin. Tavoitteena on rahoituksen avulla käynnistää ja jouduttaa yritysten kehittäminen- ja investointihankkeita, jotka muuten jäisivät toteutumatta tai toteutuisivat merkitykseltään vähäisempinä.

Ehdotetussa laissa on tarkoitus yhdenmukaistaa eri laeissa aiemmin säänneltyjä takaisinperintää koskevia säännöksiä. Tuen palauttamista, takaisinperintää ja maksatuksen lopettamista koskevassa luvussa ei ole kuitenkaan merkittäväksi katsottavia muutoksia taustalla olevien nykyisten lakien sisältöön. Pienemmistä enintään 250 euron takaisinperinnöistä on tarkoituksemukaista luopua, koska niiden hallinnointi aiheuttaa valtiolle suhteettoman paljon kuluja, verrattuna niillä saataviin tuloihin.

Tarkoitus olisi sisällyttää yksityiskohtaisemmat säännökset tuen myöntämisestä ja käyttökohteista, tuen saajista, tuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä, hyväksyttävistä kustannuksista, tuen enimmäismäärästä ja tuen kohteen käyttöajasta ehdotetun lain nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen. Lain mukaan tukea voitaisiin myöntää kuljetuskustannusten perusteella siten kuin siitä erikseen säädettäisiin. Tarkoituksena on, että tuesta säädettäisiin valtioneuvostulain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetussa laissa ministeriöiden ja maakuntien voittoa tavoittelemattomille yhteisölle tarkoitettujen tukien sisältö vastaisi pääosin aiempia tukimuotoja. Uusi sääntely mahdollistaisi palvelujen edelleen kehittämisen ja paremman koordinaatio. Maakuntien myöntämistä alueiden kehittämiseksi tarkoitettuihin kehittämis- ja investointihankkeisiin liittyvillä tuilla on tavoitteena tukea kasvua ja elinkeinorakenteen monipuolistamista, innovaatioiden kehittämisen edellytysten luomista tai yritysten toimintaedellytysten kehittämistä varten. Tukea voitaisiin myöntää alueen kuntien välisen elinkeinopoliittisen yhteistyön edistämistä koskeviin kehittämishankkeisiin ja yritystoimintaa edistävien organisaatioiden hanketoimintaan. Kehittämishankkeeseen voisi sisältyä sellaisia investointeja, jotka ovat välttämättömiä kehittämishankkeen toteuttamiseksi. Kehittämishankkeessa investointien osuus voisi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista.

Maakunnat voisivat myöntää tukea kuntien toteuttamiin perusrakennetta koskeviin investointihankkeisiin eli perusrakenteen investointitukea. Tuen tulisi olla perusteltua aluekehityksen, erityisesti yritystoiminnan toimintaedellytysten kannalta. Perusrakenteen investointituki voisi olla esimerkiksi tiestöön, satamiin tai toimitiloihin kohdistuvia toimenpiteitä, joita kunnat itse toteuttavat. Tarkoitus ei siis ole rahoittaa kuntien vastuulla olevaa toimintaa, jolla ei ole suoraa elinkeinokytkentää. Perusrakenteeseen kohdistuvalla investointituella voitaisiin rahoittaa esimerkiksi yritystoiminnan kehittämiseksi rakennettujen toimitilojen käyttötarkoituksen muuttamiseen liittyvää peruskorjausta. Euroopan aluekehitysrahaston varoista voitaisiin tukea ainoastaan pienimuotoisia liikennehankkeita, joilla on selkeä elinkeinokytkentä.

Maakunnat voisivat myöntää tukea ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämishankkeisiin. Kehittämishankkeeseen voisi sisältyä sellaisia investointeja, jotka ovat välttämättömiä kehittämishankkeen toteuttamiseksi. Kehittämishankkeessa investointien osuus voisi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Euroopan aluekehitysrahaston varoista voitaisiin tukea ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviä kehittämishankkeita, joilla on selkeä elinkeinokytkentä.

Maakunnat voisivat myöntää tukea liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Tuen tulee olla perusteltua alueen kehittämisen kannalta. Euroopan aluekehitysrahaston varoista voitaisiin tukea liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviä kehittämis- ja investointihankkeita, joilla on selkeä elinkeinokytkentä.

Maakunnat voisivat myöntää tukea opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluviin kehittämis- tai investointihankkeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan hankkeissa olisi kuten aiemminkin erityinen lausuntomenettely, jolla varmistettaisiin edellä mainitun ministeriön asiantuntemuksen välittyminen maakuntaan. Lausuntomenettelystä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Maakunnat voisivat myöntää tukea työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseen liittyviin kehittämishankkeisiin.

Maakunnat voisivat myöntää tukea rakennerahastoista osarahoitettaviin teknisen tuen hankkeisiin.

Maakunnat voisivat myöntää tukea pääomasijoitustoimintaan julkiselle ja yksityiselle yhteisölle käytettäväksi pääoman merkintään pääomasijoitusrahastoon. Kohdennettaessa avustusta pääomasijoitustoimintaan noudatettaisiin valtioneuvoston yleistä ryhmäpoikkeusasetusta eli komission asetusta (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti tai Euroopan komission hyväksymän pääomasijoitusrahastoa koskevan erillisen tukiohjelman ehtoja.

Laki sosiaalisista yrityksistä

Esityksessä ehdotetaan, että laki sosiaalisista yrityksistä kumottaisiin. Sosiaalisten yritysten toimintamalli ei ole täyttänyt sille asetettuja tavoitteita. Nykyisille sosiaalisille yrityksille turvattaisiin siirtymäsäännöksillä mahdollisuus saada palkkatukea nykyisin ehdoin siirtymäkauden loppuun.

Lain kumoamisella voitaisiin purkaa normeja sekä vähentää hallinnollista työtä, joka aiheutuu sosiaalisiksi yrityksiksi hakeutuvien yritysten rekisteröintihakemusten käsittelystä ja rekisterin ajan tasalla pitämisestä.

4 Esityksen vaikutukset

Täydennetään

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset julkiseen talouteen

Maakuntaudistus aiheuttaisi merkittäviä muutoksia valtion talousarvion rakenteeseen. Maakuntia rahoitettaisiin yhdeltä valtion talousarvionmomentilta, josta määräraha osoitettaisiin valtionosuutena kullekin maakunnalle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja työ- ja elinkeinotoimistoille suunnatut toimintamenot ja niin sanotut substanssimäärärahat siirrettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta valtiovarainministeriön pääluokkaan osaksi maakuntien rahoitusta. Vuoden 2017 talousarvioon perustuvien tietojen mukaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävistä siirtyisivät osaksi maakuntien valtionosuusmomenttia momentit 32.01.02, 32.30.01, 32.30.51, 32.50.42, 32.50.44 ja 32.70.30, jotka muodostaisivat niin sanotun kasvupalvelurahoituksen. Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan rakennerahastomomentti 32.50.64 säilyisi niin sanottuna erillismomenttina.

Ehdotettu laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista on osa uudistusta, jossa nykyiset työvoima- ja yrityspalvelut uudistetaan kasvupalveluiksi ja siirretään perustettavien maakuntien järjestämisvastuulle. Samalla palvelujen rahoitus uudistuu siten, että nykyisin palvelujen järjestämiseen tarkoitettujen määrärahojen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokassa momentilla 32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (*siirtomääräraha 2 v*) siirretään osaksi maakuntien yleiskatteellista rahoitusta. Maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen taloudellisia vaikutuksia on kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle maakuntaudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 15/2017 vp) sekä hallituksen esitysluonnoksessa laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalve-

luista. Tässä esityksessä ehdotetulla lailla julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista ei olisi valtion menoja lisääviä vaikutuksia, ja sen taloudelliset vaikutukset liittyvät edellä mainittuihin laajoihin uudistuksiin.

Nykyisin työllisyysmäärärahoista rahoitettavista harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta, työolosuhteiden järjestelytuesta, työllisyyspoliittisesta avustuksesta ja kunnan lisätuesta on tarkoitus luopua. Mainittuihin korvauksiin, tukiin ja avustuksiin käytettiin vuonna 2016 yhteensä noin 23,1 miljoonaa euroa, mistä 55 000 euroa oli harkinnanvaraisesta kulukorvausta, 86 000 euroa työolosuhteiden järjestelytukea, 22,8 miljoonaa euroa työllisyyspoliittista avustusta ja 196 000 euroa kunnan lisätukea. Esityksen mukaan maakunta ei voisi myöntää vastaavia korvauksia, tukia ja avustuksia, jolloin tältä osin vuosittain käytetyt julkiset varat kohdennettaisiin jatkossa muihin käyttötarkoituksiin maakunnan parhaaksi katsomalla tavalla.

Rakennerahastomomentin 32.50.64 määräraha on osa Euroopan komission 11.12.2014 hyväksymän EU-osarahoitteen Kestävä kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman rahoituskehystä. Määrärahalla maksetaan Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) osarahoitettavien hankkeiden EU- ja valtion rahoitusosuudet sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen (EAY) ja Eurooppalaisen naapuruu-den välineen rajayhteistyöosion (ENI CBC) valtion rahoitusosuudet mukaan lukien ohjelmien toimeenpanoa varten tarkoitettuun tekniseen tukeen kunakin vuonna kohdentuvat menot. Määrärahalla maksetaan myös vähävaraisimmille suunnatun Eurooppalaisen avun rahastosta osarahoitettavan ohjelman (FEAD) sekä pk-yritysaloiteohjelman EU- ja valtion rahoitusosuudet. Rakennerahasto-ohjelman julkinen rahoituskehys on ohjelmakaudella yhteensä 2,6 miljardia euroa, josta EU-rahoitusosuus on puolet, 1,3 miljardia euroa. Pk-yritysaloiteohjelman EAKR:n ja kansallinen valtion rahoitus on yhteensä 40 miljoonaa euroa vuosina 2016–2020. Euroopan komissio ja tilintarkastustuomioistuin tarkastavat tuen toimeenpanoa ja määrärahaan liittyy mahdollisuus Euroopan komission rahoitusoikaisuihin. Hankkeiden viranomaispäätökset tehdään talousarviossa vuosittain myönnettävän valtuuden puitteissa.

Rakennerahastotoimintaa varten valtion talousarvioon otettaisiin vuosittain myöntämisvaltuus tukien myöntämiseen ja arviomääräraha kyseisen vuoden ja aikaisempien vuosien rakennerahasto-ohjelman mukaisten hankkeiden rahoituspäätöksistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Rakennerahastovarojen kohdentamisessa ohjelmakaudella 2014–2020 noudatetaan hyväksytyyn rakennerahasto-ohjelman mukaisia painotuksia ja tavoitteita sekä maakuntien välillä sovitut rahoituskehyksiä. Määrärahojen alueellisen jaon perustana ovat maakuntaohjelmiin sisältyvien toimeenpanosuunnitelmien rahoitussuunnitelmat. Maakuntien välisistä määrärahojen jakosuhteista sovitaan ohjelmakausittain. Valtioneuvosto päättäisi määrärahan jakamisesta.

Rakennerahastomomentin budjetointi, määrärahojen jako ja valtuusseuranta säilyisivät rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomaisena toimivan työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla kuten nykyäänkin. Ohjelmakauden varojen budjetointimenettelyä ei muutettaisi uudistuksen yhteydessä, jotta jaettujen ja vielä jakamatta olevien rahoituskehysten hallinta ei vaarantuisi. Rakennerahastorahoitusta ei voi yhdistää muihin momentteihin, koska EU-säädökset edellyttävät rahoituksen seurannan erillistä jäljitettävyyttä. Maakuntien rahoituslaissa määriteltyihin erillismomentteihin kuuluvasta rakennerahastomomentista ei säädetä maakuntien rahoituslaissa.

Välittävälle toimielimelle annettaisiin vuosittain ohjelmakauden 2014–2020 loppuun asti kirjausoikeus arviomäärärahan käyttöön. Maakunnat toimisivat tilintekijöinä valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 27 §:n 3 momentissa säädetyin perustein, ja arviomäärärahan käyttö maakunnissa tapahtuisi automatisoituna maksun välitystoimintona EURA 2014 – tietojärjestelmästä valtion maksuliikenteen kautta. Välittävä toimielin päättäisi rahoituksen myöntämisestä ja maksatushakemuksen tukikelpoisuustarkastuksesta, maksatuspäätöksestä

sekä tuensaajalle maksettavasta summasta, jolloin toimivalta, oikeudet ja vastuut säilyisivät kuten nykyisellään maakuntien liitoilla ja ELY-keskuksilla. Maksatuspäätöksen ratkaisisi välittävä toimielin.

Uudistuksella saataisiin prosessin hallintaan ja tuensaajille tehtäviin maksuihin sama käytäntö kaikissa välittävissä toimitelmissä. Merkittävin säästö kohdistuisi hallinnolliseen työhön maksajavirastossa sekä hallintoviranomaisessa. Säästöä syntyy, kun maakunnille ei enää irrotettaisi likvidiä maksurahaa, jolloin myöskään maksurahojen korkotuoton laskenta, seuranta ja tuottojen palautusta koskevat toimenpiteet eivät enää olisi tarpeellisia. Erillisten pankkitilien ylläpito ja hallinnointi maakunnan virastossa rakennerahastovarojen käytössä kävisi tarpeettomaksi, jolloin viraston maksuliikenteen ja tilitoimiston henkilöresurssien käyttö olisi aikaisempaan toteutusmalliin verrattuna tehokkaampaa ilman rakennerahastovarojen erillis seurantaa EURA 2014 -järjestelmän ulkopuolella. Tämän lisäksi kertaluotoisena kustannussäästönä voidaan pitää rakennerahastojärjestelmien muutostöihin liittyvä säästö, kun käytetään hyväksi jo olemassa olevaa automatisoitua, sähköistä rajapintaa rakennerahastojärjestelmien ja valtion kirjanpitojärjestelmän välillä.

Maakuntaudistus aiheuttaa merkittäviä muutoksia rakennerahastotietojärjestelmiin (EURA 2014 ja TUKI2014). Muutokset on toteutettava vuoden 2018 aikana, jotta toiminta vuoden 2019 alussa voisi jatkua uuden viranomaisrakenteen mukaisesti ilman pidempiaikaisia käyttökatkoksia. Asiointi tapahtuu ohjelmakaudella 2014–2020 EURA 2014 -järjestelmässä lakisäänteisesti pelkästään sähköisesti, joten katkokset tietojärjestelmien käytössä estävät mm. rakennerahastohankkeiden hakemisen, päätöksenteon ja maksatukset. Uudistuksessa tietojärjestelmiin on muun muassa luotava uusien viranomaisen mukaiset tietokantarakenteet valtuuksien ja hankkeiden hallinnointiin, luotava hankkeille uusien tukimuotojen mukaiset päätösmallit sekä tehtävä kirjanpito- ja maksuliikenne rajapintojen sekä sähköisen arkistoinnin metadatan muutokset. ELY-keskusten ja maakuntien liittojen hankkeet on vastuineen periyttävä uusille maakunnille ennen toiminnan jatkamista vuoden 2019 alussa. Maakuntahallintouudistuksesta aiheutuvien muutostöiden lisäkustannukset vuonna 2018 ovat EURA 2014 -järjestelmään arvioilta noin 1 miljoona euroa ja TUKI 2014 -järjestelmään noin 0,3 miljoonaa euroa. Muutostöiden toteutus voidaan aloittaa aikaisintaan vuoden 2018 alussa, kun muutostarpeet ovat riittävän pitkälle varmistuneet.

Rakennerahastojen hallinnointiin tarkoitettun teknisen tuen resurssien lisäksi hallinnointiin tarvitaan nykyisin maakuntien liitoissa kuntien rahoitusta sekä RR-ELY-keskuksissa toimintamenoihin varattua rahoitusta. Vastaavat resurssitarpeet tulee huomioida myös uusissa maakunnissa eli muun muassa osana yleiskatteellista rahoitusosuutta. Teknisen tuen maakuntakohtaiseen jakautumiseen vaikuttaa se, kuinka paljon teknistä tukea maakuntiin siirtyy hankkeiden ja myöntämisvaltuuksien periyttämisen yhteydessä, mahdolliset tehtävien kokoamista koskevat maakuntien väliset sopimukset, teknisen tuen henkilöstön siirtyminen RR-ELY-keskuksista ja maakuntien liitosta uusiin maakuntiin sekä yleiskatteelliseen ja nykyisin kuntien rahoitukseen sisältyvän henkilöstön siirtyminen maakuntiin.

Vaikutukset kuntatalouteen

Esityksessä ehdotetaan, että nykyisin kunnille maksettavasta lisätuesta luovuttaisiin. Lisätukea maksettiin vuonna 2016 yhteensä 196 000 euroa. Tukea sai yhteensä 44 kuntaa, joista neljä kuntaa sai tukea yli 10 000 euroa.

Koska lisätukea saaneiden kuntien määrä on jatkuvasti laskenut ja maksetun lisätuen suuruus on euromääräisesti melko alhainen, lisätuesta luopumisella ei arvioida olevan vaikutuksia kuntatalouteen. Yksittäisen kunnan kohdalla muutoksella voi olla vähäisessä määrin kunnan menoja lisäävä vaikutus, mikäli lisätukea on kunnalle maksettu säännöllisesti ja palkkatukipaikat ovat kohdentuneet yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneisiin henkilöihin. Kunnat rahoittavat 50 prosenttia yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työmarkkinatukimenoista ja 70 prosenttia yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työmarkkinatukimenoista.

Vaikutukset Kansaneläkelaitokseen ja työttömyyskassoihin

Esityksessä ehdotetaan, että työ- ja elinkeinotoimistojen työttömyysturvan toimeenpanoon liittyvät tehtävät työttömyysturvaseuraamuksiin liittyviä tehtäviä lukuun ottamatta siirrettäisiin Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen hoidettaviksi. Lisäksi Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen hoidettaviksi siirrettäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen vuorotteluvapaajärjestelmän toimeenpanoon liittyvät tehtävät.

Tehtävien siirrosta aiheutuu lähinnä tietojärjestelmien muutoksiin liittyviä kustannuksia jo vuonna 2017. Työ- ja elinkeinohallinnon, työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen tietojärjestelmiin tehtävien muutosten kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2017 yhteensä noin kolme miljoonaa euroa. Työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset on tarkoitus korvata valtion varoista. Tarkkoja arvioita ei vielä ole käytettävissä. *Täyden-*
netään.

Tehtävien siirtäminen tulee aiheuttamaan kustannuksia myös myöhempinä vuosina, ainakin vuosina 2018 ja 2019. Tältäkin osin työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset on tarkoitus korvata valtion varoista. Kustannukset johtuvat muun muassa tarvittavien tietojärjestelmien kehittämisestä ja siirtyvälle henkilöstölle tarvittavista työvälineistä ja mahdollisista toimitiloista. Myös siirtyvän henkilöstön palkkaukseen tarvittavat määrärahat siirrettäisiin työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle.

Vaikutukset kansantalouteen

Kasvupalvelu-uudistuksen mukainen monituottaja-malliin siirtyminen ja palvelujen nykyistä väljempi sääntely ehdotetussa laissa julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista mahdollistaisivat nykyistä monimuotoisempien palveluiden tarjoamisen asiakkaiden tarpeisiin. Tämä avaa mahdollisuuksia uudenlaisia palveluita tarjoaville yrityksille ja olemassa oleville yrityksille mahdollisuuksia laajentaa palvelutarjontaansa. Uusien palvelumarkkinoiden ja liiketoiminnan syntymistä koskevia vaikutuksia on kuvattu tarkemmin kasvupalvelu-uudistusta koskevassa hallituksen esityksessä xxxx, johon tämä esitys olennaisesti kytkeytyy.

Vaikutukset yritysisiin

Yrityksille ja yhteisöille myönnettävät tuet

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan maakunnille siirrettävien alueellisten kasvupalveluiden kautta myönnettiin vuonna 2015 tukea yhteensä vajaa 610 miljoonaa euroa muun muassa yrityksille, oppilaitoksille ja seudullisille yhtymille. Tästä merkittävän osan muodostavat

muun muassa työ- ja elinkeinotoimistojen myöntämät palkkatuet sekä EAKR-tuet. Palkkatukia myönnettiin vuonna 2015 noin 250 miljoonaa euroa. EAKR-tuesta yrityksille myönnettiin noin 74 miljoonaa euroa, joilla yritykset hankkivat palveluita, laitteita, koneita yms. yksityisiltä palveluntuottajilta kilpailluilta markkinoilta. Hieman yli puolet 610 miljoonasta eurosta myönnettiin vuonna 2015 yrityksille (palkkatuet + EAKR:n yritysosuus).

Erilaisten tukimuotojen kriteerit ja tukiehdot osaltaan vaikuttavat siihen, minkälaisille yrityksille tukea myönnetään ja minkä tyyppistä toimintaa tuen vaikutuksesta syntyy. Esimerkiksi ohjelmakaudella 2014-2020 rakennerahastotukien tarkoituksena on tukea erityisesti muun muassa pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä, kilpailukykyä, uuden tiedon ja osaamisen tuottamista, koulutusta sekä elinikäistä oppimista. Lisäksi erityistavoitteena on muun muassa vähähiilisen talouden edistäminen, johon kohdistuu 25 prosenttia EAKR:n rahoituksesta. Rakennerahastotuista reilu 60 prosenttia kohdistuu pääosin yrityksille ja yhteisöille yritystoiminnan alueiden, elinkeinon, ympäristön, liikenteen ja innovaatioiden kehittämiseen suunnattuun EAKR-tukeen ja 40 prosenttia sekä julkisille että yksityisille toimijoille suunnattuun ESR-tukeen, jossa tuen hyötyjä saattaa olla esimerkiksi työvoimaviranomaisen asiakas. Tällä hetkellä ESR-tuesta 17 prosenttia (noin 10 miljoonaa) kohdistuu Työ- ja elinkeinotoimistojen julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin. Nykyisin maakutien liitot myöntävät noin puolet EAKR-tuesta.

Ehdotetun alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamista koskevan lain mukainen tuki kohdistuisi pääosin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä yhteisöille alueiden kehittämiseen liittyviin hankkeisiin. Esityksessä tarkoitetuilla tuilla edistettäisiin alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta annetun lain mukaisia tavoitteita koskien kestävää talouskasvua, alueiden kehittämistä, työllisyyttä ja yritysten toimintaedellytysten edistämistä. Lain 2 luvun mukaisilla yrityksille myönnettävillä tuilla, sisältäen konsultointi- ja koulutuspalveluihin myönnettävät tuet, edistettäisiin erityisesti yritystoiminnan käynnistämistä, yritysten liiketoiminnan kehittämistä, kasvua ja kansainvälistymistä. Tarkoitus olisi suunnata tukia erityisesti hyvät kasvuedellytykset omaaville pk-yrityksille. Lain mukaisilla yrityksille myönnettävillä tuilla toteutettaisiin yleistä yrityspolitiikkaa sekä alueellista elinkeinopolitiikkaa.

Lain 3 luvun mukaisilla yksityisille ja julkisille oikeushenkilöille/yhteisöille myönnettävillä tuilla edistettäisiin alueiden kehittämistä, kasvua ja elinkeinorakenteen muutosta sekä osaamista, työllisyyttä ja syrjäytymisen ehkäisemistä. Luvun 3 mukaisilla toimilla ei vaikuteta suoraan yritysten toimintaan, mutta ehdotuksella on välillisesti vaikutuksia yritystoiminnan kehittämisen edellytyksiin viranomaisten ja muiden toimijoiden välisen vuorovaikutuksen, yhteistyön ja työnjaon selkeyttämisen kautta. Toimilla voidaan välillisesti vaikuttaa positiivisesti yritysten investointeihin ja tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä innovaatioihin ja samalla vahvistaa yritysten edellytyksiä kansainvälistymiseen. Ehdotuksen sisältämissä alueellisen kehittämistuen hankkeissa voi olla mukana yrityksiä.

Ehdotetun lain 4 luvussa säädettäisiin palkkatuesta. Vuosina 2015-2016 palkkatuetussa työssä aloitetuista jaksoista noin 33–34 prosenttia aloitettiin yrityksissä, 36–37 prosenttia kunnissa, noin 27 prosenttia kolmannella sektorilla ja noin 3 prosenttia valtiolla. Esityksessä ehdotetut muutokset eivät suoraan johtaisi palkkatuen kohdentumiseen uudella tavalla. Esityksessä ehdotetaan kunnille maksettavasta lisätuesta luopumista, mikä saattaisi vähentää yksittäisten kuntien mahdollisuuksia työllistää palkkatuella, mutta valtakunnan tasolla muutos olisi vähäinen.

Työllispoliittista avustusta saaneiden hankkeiden yhteydessä on useimmiten tarjottu myös palkkatukityöpaikkaa hankkeen järjestävästä yhdistyksestä tai säätiöstä. Niillä toimijoilla, joilla työllisyyspoliittisella avustuksella rahoitettu ohjaushenkilöstö on ollut välttämätöntä, palk-

katuettu työ vähenee. Jos yhdistyksen taloudellinen tilanne ei mahdollista ohjaushenkilöstön palkkaamista, palkkatuettu työ voi loppua. Työllisyyspoliittisen avustuksen poistuminen voi näin välillisesti vaikuttaa kolmannen sektorin osuuteen aloitetuista palkkatukityöpaikoista. Vaikutukset voivat olla myös hyvin vähäiset, koska on paljon yhdistyksiä, jotka tarjoavat palkkatuetta työtä, ilman työllisyyspoliittista avustusta. Mikäli kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden osuus laskee, yritysten osuus palkkatukityöllistäjistä voi kasvaa.

Koska maakunnilla olisi jatkossa mahdollisuus päättää palkkatukeen kohdennettavista määrärahoista ja tuen myöntämisestä, voisi palkkatuen kohdentuminen muuttua merkittävästikin nykyisestä. Nämä muutokset johtuisivat kuitenkin maakunnan itsenäisestä asemasta, eivätkä tässä esityksessä ehdotetuista palkkatuen säädöksistä.

Asiakaslähtöisen toimintatavan parantamiseksi ja riittävän maakuntakohtaisen joustovaran mahdollistamiseksi laissa säädettäisiin aikaisempia lakiehdotuksen mukaisia tukia koskevaa lainsäädäntöä jossain määrin yleisemmällä tasolla. Lailla purettaisiin myös normistoa yhdistämällä samaan lakiin aikaisemmin erillisinä lakeina olleet valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettu laki (9/2014) sekä alueiden kehittämisen ja rakennerrahastohankkeiden rahoittamisesta annettu laki (8/2014). Lakiin sisältyisi Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerrahasto-ohjelman osalta kaikki yrityksille ja yhteisöille myönnettäviä tukia koskevat säädökset. Poikkeuksena olisivat Innovaatorahoituskeskus Tekesin tutkimushankkeisiin myöntämät tuet, joihin kuitenkin sovellettaisiin lain 7 luvun rakennerrahasto-ohjelman toimeenpanoa koskevia yhteisiä säännöksiä. Uudistus selkeyttää ja yhdenmukaistaa rakennerrahastovarojen myöntämistä yrityksille ja muille yksityisille sekä julkisille yhteisöille. Osaa näistä tuista olisi mahdollista rahoittaa myös kansallisista ns. yleiskatteellisen momentin varoista. Lisäksi lakiin yhdistettäisiin myös nykyisin julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annetussa laissa (912/2012) olevat kansallisista varoista rahoitettavat yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämisspalvelut, joista säädettäisiin lakiehdotuksen yritykselle myönnettävien muiden tukien yhteydessä. Vastaavasti lakiin yhdistettäisiin myös julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annetussa laissa säädetty kansallisesti rahoitettu palkkatuki. Lailla myös yhdistettäisiin aikaisemmin eri lainsäädännössä olleet osittain samaan tarkoitukseen yhteisöille myönnettävät yritysten toimintaympäristön kehittämissavustus ja alueellinen kehittämistuki yhdeksi tukimuodoksi. Tukien yhdistäminen samaan lakiin yhdenmukaistaisi yrityksille ja yhteisöille myönnettävien tukien sääntelyä, mikä helpottaa myös hakijoiden asemaa.

Lakiesityksen mukaisten tukien vaikuttavuutta ja toimivuutta on tarkoitus tulevaisuudessa seurata muun muassa teettämällä tutkimuksia. EU:n rakennerrahastoista osarahoitettavaa toimintaa arvioidaan ohjelma-arvioinnilla. Lisäksi osassa yrityksille myönnettäviä tukia on tarkoitus jatkaa systemaattista, jokaisen hankkeen yhteydessä tehtävää vaikuttavuuden arviointia, jossa yhdessä tuen hakijan kanssa arvioidaan tuen vaikutus hankkeen toteuttamiseen ja tuettava hankkeen vaikutukset yrityksen liikevaihtoon, vientiin ja henkilöstömäärään avustuksen myöntämisen- ja maksatusvaiheessa.

Esityksen määrälliset vaikutukset yrityksiin ja yhteisöihin

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerrahasto-ohjelmalla tavoitellaan uuden liiketoiminnan syntyä ja yritysten kasvua ja kansainvälistymistä sekä innovaatio- ja osaamis-pohjan laajentamista. Tavoitteena on lisäksi uusiutuvan energian laajempi hyödyntäminen ja energia- ja materiaalitehokkuuden lisääminen. Ohjelma edistää nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä, työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kasvua, koulutuksen ja koulutuspalveluiden parantamista sekä syrjäytymisen torjuntaa.

Ohjelman tuloskehyksen mukaan vuosina 2017-2023 tulee saavuttaa määrällisinä tulostavoitteinä 4 274 kpl tukea saaneita pk-yrityksiä, 10 577 uutta työpaikkaa, 1 824 yritystä, joissa on merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys, 5 830 tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin aktiivisesti osallistunutta yritystä, 1 200 uutta tutkimus- ja T&K – työpaikkaa, 680 yritystä, jotka käynnistävät tuen seurauksena T&K&I-toiminnan tai T&K&I – yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa, 15 979 alle 30-vuotiaita osallistujia, 12 486 yli 54-vuotiaita osallistujia, 21 958 alemman tai ylemmän perusasteen koulutuksen suorittaneita osallistujia ja 16 784 osallistuneita opinto-ohjaajia, uraneuvoja ja muita ohjauspalveluiden asiantuntijoita, 1 908 työelämän ulkopuolella olevia (ei koulutuksessa tai opiskelemassa) osallistujia ja 7 529 pitkäaikaistyöttömiä.

Rakennerahasto-ohjelman rahoitusta on myönnetty vuosittain yhteensä noin 233 miljoonaa euroa maakunnissa rahoittavina viranomaisina nykyisin toimivien välittävien toimielimien käyttöön. Näistä 72 miljoonaa euroa on suunnattu yritystukiin ja 161 miljoonaa euroa yhteisöjen toteuttamiin kehittämissankkeisiin. Ohjelmakauden jäljellä olevina vuosina uuden lain voimaan tultua maakuntien käyttöön osoitetaan edelleen vuosina 2019 – 2020 vuositasolla edelleen noin 262 miljoonaa euroa. Rakennerahasto-ohjelman toteuttamiseksi myönnettäviä varoja tulee edelleen käyttää ohjelman tavoitteiden ja tuloskehysindikaattorien toteuttamiseen.

Valtionosuutena maakunnille osoitettavasta valtion talousarvion ns. yleiskatteellisen momentin määrärahasta rahoitettavien lakiesityksen mukaisten tukien vaikutuksia yrityksiin ja yhteisöihin ei voida tämän lakivalmistelun yhteydessä tarkemmin arvioida, koska kukin maakunta päättää rahoituksen kohdentamisesta tukiin oman harkintansa mukaan.

Työllisyyspoliittinen avustus

Esityksessä ehdotetaan, että työllisyyspoliittisesta avustuksesta ei jatkossa säädettäisi lailla. Vuonna 2016 työllisyyspoliittista avustusta myönnettiin 215 hankkeelle yhteensä noin 22,8 miljoonaa euroa.

Hanketoimijan kannalta työllisyyspoliittinen avustus on osa hankemuotoisen rahoituksen kokonaisuutta. Tämä näkyy erityisesti niiden toimijoiden kohdalla, jotka ovat saaneet samaan tai samankaltaiseen toimintaan rahoitusta peräkkäin eri rahoituslähteistä (Euroopan Sosiaalirahasto, RAY). Pienten toimijoiden kannalta työllisyyspoliittinen avustus on ollut muita parempi vaihtoehto sen muita avustusmuotoja kevyemmän hallinnoinnin vuoksi. Koska työllisyyspoliittiseen avustuksen liittyvät julkiset työvoimapalvelut on nykytilanteessa rahoitettu erikseen, on uudenlainen hanketoiminta tarvittaessa helposti kytkettävissä rekrytointi- ja osaamispalveluihin.

Sosiaaliset yritykset

Esityksessä ehdotetaan, että laki sosiaalisista yrityksistä kumottaisiin. Siirtymäsäännöksillä varmistettaisiin, että nykyisillä sosiaalisilla yrityksillä olisi riittävä siirtymäaika varautua siihen, että jatkossa mahdollinen palkkatuki maksettaisiin samantasoisena kuin muillekin yrityksille. Palkkatuki maksettaisiin sosiaalisia yrityksiä koskevin ehdoin tukipäätöksen mukaisena palkkatukijakson loppuun asti.

Niillä sosiaalisilla yrityksillä, jotka haluaisivat sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisen jälkeen ulkopuolisen tahon antamalla tunnuksella osoittaa toimivansa yhteiskuntavastuullisesti ja/tai arvoperusteisesti, olisi mahdollisuus hakea esimerkiksi Suomalaisen Työn Liiton

Yhteiskunnallinen yritys -yhteisömerkkiä tai liittyä Arvoliittoon. Yrityksillä olisi myös mahdollisuus liittyä FIBS:n Yritysvastuuverkostoon, joka edistää taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti vastuullista liiketoimintaa Suomessa. Verkostossa oli vuoden 2014 lopussa 255 jäsentä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Yleistä

Esitys on osa uudistusta, jossa nykyiset työvoima- ja yrityspalvelut uudistetaan kasvupalveluiksi ja siirretään perustettavien maakuntien järjestämisvastuulle. Nykyisten työ- ja elinkeinotoimistojen toiminta päättyy. Maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen vaikutuksia viranomaisten toimintaan on kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 15/2017 vp) sekä hallituksen esitysluonnoksessa laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista.

Tässä esityksessä ehdotetussa laissa julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista palvelut olisi määritelty osin väljemmin kuin nykyiset julkiset työvoima- ja yrityspalvelut. Maakunnilla olisi nykyisiin työ- ja elinkeinotoimistoihin nähden laajemmat mahdollisuudet hankkia erisälteisiä palveluita ja palvelujen muodostamia kokonaisuuksia. Hankintaosaamisen merkitys korostuisi nykyistä enemmän.

Esityksessä ehdotetaan, että nykyisin myönnettävästä harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta, työolosuhteiden järjestelytuesta, työllisyyspoliittisesta avustuksesta ja kuntien lisätuesta luovuttaisiin. Mainituista korvauksista, tuista ja avustuksista luopuminen vähentäisi hallinnollista työtä ja tulevien maakuntien viranomaistehtäviä työ- ja elinkeinotoimistojen nykyisiin tehtäviin verrattuna. Lopullinen vaikutus olisi riippuvainen siitä, mihin vapautuvat määrärahat kohdennetaan ja kuinka paljon viranomaistyötä uusi käyttötarkoitus edellyttäisi.

Vaikutukset rakennerahastojen hallintaan

Rakennerahastojen välittävän toimielimen tehtävät siirtyvät maakuntien liitoista ja rakennerahastotehtäviä hoitavista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (RR-ELY-keskukset) 1.1.2019 perustettaville maakunnille. Nykyisin yleisasetuksen 123-124 mukaisessa nimeämisprosessissa nimettyjä välittäviä toimielimiä ovat neljä RR-ELY-keskusta, yhdeksän maakunnan liittoa, Innovaatiorahoituskeskus Tekes, sosiaali- ja terveysministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö teknisen tuen osalta. Välittävän toimielimen tehtävät on koottu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta Pohjois-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin. Etelä-Suomessa maakuntien liittojen kaikki välittävän toimielimen tehtävät on koottu Uudenmaan liittoon ja Länsi-Suomessa Pirkanmaan liittoon. Itä- ja Pohjois-Suomessa kaikki maakuntien liitot on nimetty yleisasetuksen mukaisessa nimeämisprosessissa välittäviksi toimielimiksi ja vain osa välittävän toimielimen

tehtävistä on koottu aluekehitysasetuksella Pohjois-Karjalan maakuntaliittoon ja Lapin liittoon.

Maakuntaudistuksen jälkeen välittäviä toimielimiä olisivat uudet maakunnat, Innovaatio- ja tutkimuskeskus Tekes, sosiaali- ja terveysministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö teknisen tuen osalta. Alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain mukaan kaikki maakunnat toimivat välittävänä toimieliminä Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmassa vuodesta 2019 alkaen. Siirtymäsäännösten mukaan maakuntien liitot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voisivat lain voimaan tultua sopia siitä, kuinka välittävän toimielimen tehtävien hoitaminen järjestetään maakuntien yhteistoimintana vuoden 2019 alusta lukien rakennerahasto-ohjelmakauden 2014–2020 sulkemiseen saakka. Sopimusosapuolina olisivat maakuntien liitot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Työ- ja elinkeinoministeriö rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomaisena sovittaa yhteen neuvotteluja.

Maakuntaudistuksen yhteydessä välittävien toimielinten nimeämisprosessi on suoritettava uudestaan maakuntien osalta. Viranomaisten nimeäminen on ohjelmakautta 2014–2020 koskeva prosessi. Tarkastusviranomaisen (VM/VVC) arvioima hallinto- ja valvontajärjestelmä on edellytys viranomaisten nimeämiselle. Hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaukset on laadittava, jotta hallintoviranomainen ja tarkastusviranomainen voivat arvioida, täyttääkö hallinto- ja valvontajärjestelmä sille asetetut vaatimukset. Uusien maakuntien tulee täyttää kaikki rakennerahastoviranomaisten nimeämisvaatimukset, jotta ne voidaan nimetä välittäviksi toimielimiksi. Suomi voi jatkaa maksupyyntöjen toimittamista Euroopan komissiolle vasta nimeämisprosessin valmistumisen jälkeen.

Rakennerahastojen hallintoihin tarvittavat määrärahat osoitetaan teknisestä tuesta. Rakennerahastomomentille määritellään vuosittain henkilötövuosikehys, joka määritellään kohdennettavaksi välittävänä toimieliminä toimiville viranomaisille. Rakennerahastojen hallintoihin tarkoitettua teknisen tuen resurssien lisäksi hallintoihin tarvitaan nykyisin maakuntien liitoissa kuntien rahoitusta sekä RR-ELY-keskuksissa toimintamenoihin varattua rahoitusta. Vastaavat resurssitarpeet tulee huomioida myös uusissa maakunnissa, eli muun muassa osana yleiskatteellista rahoitusosuutta.

Ohjelman hallintoihin, kuten henkilöstön palkkaukseen käytettävän rakennerahastojen teknisen tuen määrä on mitoitettu ohjelmakaudeksi 2014–2020. Mitoituksessa on otettu huomioon ohjelmakauden alussa tehdyt hallinnon keskittämiskäytännöt. Ohjelmakauden 2007–2013 verrattuna teknisen tuen noin 30 miljoonan euron vähennyksen myötä säästöjä on haettu toiminnan tehostamisesta ja sähköiseen hallintojärjestelmään siirtymisestä. Teknisen tuen osuus kuluvalle ohjelmakaudella on kolme prosenttia ohjelmarahoituksesta aikaisemman ohjelmakauden neljän prosentin sijasta. Tavoitteena on ollut toimenpiteiden suuntaaminen entistä suuremman määrän varsinaiseen hanketoimintaan ja alueiden kehittämiseen.

Nykyään neljä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta hoitaa rakennerahastotehtävät sekä kansallisiin yritystukiin liittyvät tehtävät yhteensä 141 henkilötövuodella. Jos maakunnat eivät sovi tehtävien osalta yhteistoiminnasta, tulevat tehtävät jakaantumaan kaikille maakunnille. Tehdessään ratkaisuja tämän tyyppisten järjestelyjen jatkumisesta 1.1.2019 jälkeen, tulee maakuntien päätöksissään ottaa huomioon, miten parhaiten vastataan hallituksen linjaukseen paikkakuntasiirtojen minimoimisesta. Linjauksen toteuttamiseksi maakunnat voivat hyödyntää esimerkiksi maakuntalain 8 luvussa säädettyjä vapaaehtoisia yhteistoiminnan muotoja. Maakunnat voivat muun muassa perustaa yhteisiä virkoja tai sopia tehtävän antamisesta toisen maakunnan viranhaltijan hoidettavaksi. Maakunnat voivat myös sopia palvelujen tuottamisesta yhteistoiminnassa tai vastuumaakuntamallilla siten, että jokin maakunta hoitaa tehtävää yhden tai useamman maakunnan puolesta. Tehtävien jakaantuminen kaikille maakunnille saattai-

si tarkoittaa sitä, että tehtävää hoitavan henkilön työssäkäyntialue muuttuisi varsinkin, jos maakunnat eivät jatkossa sopisi tehtävien keskitetystä hoidosta. Henkilöiden nykyiset tosiasialliset työskentelypaikkakunnat selvitetään kevään 2017 aikana.

Teknisen tuen maakuntakohtaiseen jakautumiseen vaikuttaa se, kuinka paljon teknistä tukea maakuntiin siirryy hankkeiden ja myöntämisvaltuuksien periyttämisen yhteydessä, mahdolliset tehtävien kokoamista koskevat maakuntien väliset sopimukset, teknisen tuen henkilöstön siirtyminen RR-ELY-keskuksista ja maakuntien liitosta uusiin maakuntiin sekä yleiskatteelliseen ja nykyisin kuntien rahoitukseen sisältyvän henkilöstön siirtyminen maakuntiin.

Alla on esitetty arvio jaettavissa olevasta teknisen tuen määrästä vuosina 2018–2020 sekä henkilötyövuosien jakautumisesta. Maakuntien liitoissa ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa tehtävässä valmistelutyössä on huomioitava, että yhden välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen tarvitaan vähintään 10–11 henkilötyövuotta vastaavat resurssit.

ARVIO TEKNISEN TUEN JAKAANTUMISESTA 2018-2020					19.4.2017			
Maakunnille osoitettavat tekniset tuet vuosina 2018, 2019 ja 2020 (€, EU+valtio), arvio								
(tilanne, jos tekniset tuet jaettaisiin nykyisille viranomaisille)								
	2018	2019	2020	Yhteensä	Alkup.osuus	HTV 2016		Yhteensä
						Tekninen tuki	Toimintamenot *)	
RR-ELY Häme	541 503	552 340	563 391	1 657 234	4,77 %	10,10	11,30	21,40
RR-ELY Keski-Suomi	913 858	932 146	950 798	2 796 802	8,05 %	13,90	15,60	29,50
RR-ELY Pohjois-Pohjanmaa	1 437 197	1 465 959	1 495 293	4 398 449	12,66 %	25,34	12,65	37,99
RR-ELY Etelä-Savo pl. Keha	1 180 636	1 204 263	1 228 361	3 613 260	10,40 %	24,80	6,80	31,60
-Kehan osuus	60 000	60 000	60 000	180 000		1,00		1,00
RR-ELY Etelä-Savo ml. Keha	1 240 636	1 264 263	1 288 361	3 793 260		25,80		25,80
Lapin liitto	508 596	518 775	529 155	1 556 526	4,48 %	14,85	9,20	24,05
Pohjois-Karjalan mk.liitto	454 104	463 191	472 461	1 389 756	4,00 %	14,30	5,55	19,85
Uudenmaan liitto	613 040	625 308	637 822	1 876 170	5,40 %	5,85	6,80	12,65
Pirkanmaan liitto	316 738	323 076	329 541	969 355	2,79 %	3,16	13,00	16,16
Yhteensä	5 965 672	6 085 058	6 206 822	18 257 552		112,30	80,90	193,20
			Yhteiset, TEM, STM:		47,45 %	*) Kaikki maakuntien liitot yhteensä.		
					100,00 %			
						HTV 2016		
	2018	2019	2020	Yhteensä	Alkup.osuus	Tekninen tuki	Toimintamenot *)	Yhteensä
Etelä- ja Länsi-Suomi	2 385 139	2 432 870	2 481 552	7 299 561	21,01 %	33,01	46,70	79,71
Pohjois- ja Itä-Suomi	3 580 533	3 652 188	3 725 270	10 957 991	31,54 %	79,29	34,20	113,49
Yhteensä	5 965 672	6 085 058	6 206 822	18 257 552	52,55 %	112,30	80,90	193,20

Ohjelmakauden 2014–2020 jokaiselle hankkeelle, sekä käynnissä oleville että päättyneille, on nimettävä hankkeesta 1.1.2019 alkaen vastaava maakunta. Hankkeet siirretään EURA 2014- ja TUKI2014-järjestelmissä maakunnille. Hankkeen hyväksynyt välittävä toimielin näkyy tietojärjestelmien raportoinnissa. Jotta ohjelmakausi saadaan myöhemmin myös suljettua ongelmitta, tulee hankkeiden periytyksessä huomioida mm. EURA 2014 -järjestelmästä määräytyvät reunaehdot. Koska kyseessä on suuri muutos ja muutokseen liittyy useita kysymyksiä, joihin ratkaisut selviävät vasta eri prosessien edetessä, tulee tietojärjestelmiä koskevat muutostarpeet selvittää mahdollisimman ennakoivasti ja toiminnan jatkuvuus huomioiden. Maakunta vastaa välittävän toimielimen tehtävistä sille siirtyneiden hankkeiden osalta mukaan lukien päättyneiden hankkeiden jatkotoimenpiteet, jälkiseuranta ja arkistointi. Asiakirjahallinnon asiakirjojen siirtämisestä vastuulliselle maakunnalle on huolehdittava siltä osin, kun se ei tahdu rakennerahastojen tietojärjestelmissä.

Myös ohjelmakauden 2007–2013 hankkeita koskevat vastuut on siirrettävä maakunnille. Vaikka ohjelmakausi 2007–2013 on suljettu maaliskuussa 2017, hankkeita koskevat edelleen velvoitteet jälkiseurannasta, mahdollisista jatkotoimenpiteistä sekä asiakirjojen säilytyksestä.

Vaikutukset Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen tehtäviin

Esityksessä ehdotetaan työ- ja elinkeinotoimistoille nykyisin kuuluvien työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanoon liittyvien tehtävien siirtämistä pääosin työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Maakunta hoitaisi viranomaistehtävänä työttömyysturvaseuraamuksiin liittyvät tehtävät.

Kansaneläkelaitos ja työttömyyskassat ovat ilmoittaneet olevansa valmiita ottamaan uusia tehtäviä edellyttäen että tehtävien hoitamisen edellyttämät resurssit turvataan.

Työttömyyskassat ratkaisisivat jatkossa ansiopäivärahaa saavien työttömyyskassan jäsenten ja Kansaneläkelaitos peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavien henkilöiden oikeuden työttömyysetuuteen siltä osin kysymys olisi siitä, onko henkilö työttömyysetuuteen oikeutettu työtön työnhakija, oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävän palvelun ajalta sekä yritystoiminnan tai opiskelun vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Lisäksi työttömyysetuuden maksajien hoidettavaksi siirtyisi työnhakijalle annettava neuvonta työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä.

Näiden etuuden maksajille siirtyvien tehtävien hoidon edellyttämä lisäresurssin tarve olisi arviolta 210–220 henkilötyövuotta, kun kaikkiaan työ- ja elinkeinohallinnossa käytetään työttömyysturvaan liittyvien tehtävien hoitamiseen arviolta noin 250 – 280 henkilötyövuotta. [Tarkentuu valmistelun edetessä]. Valmistelun lähtökohdaksi on ollut, että siirtyviä tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi hoitamaan niitä Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen palvelukseen. Kansaneläkelaitoksella olisi hyvät mahdollisuudet sijoittaa siirtyvää henkilöstöä valtakunnallisesti. Muutama työttömyyskassa voisi alustavan arvionsa mukaan sijoittaa henkilöstöä pääkaupunkiseudun ulkopuolisiin toimipaikkoihin.

Aktiivista työnhakua koskevien muutosten vaikutukset viranomaisten tehtäviin

Esityksessä ehdotetaan, että työnhakijan tulisi ilmoittaa aktiivisesta työnhaustaan maakunnalle tai palveluntuottajalle ensisijaisesti verkkopalvelun kautta. Ilmoitus tulisi tehdä seitsemän päivän välein. Ehdotettu muutos lisäisi työnhakijoiden tekemien ilmoitusten määrää. Muutos ei kuitenkaan lisäisi viranomaisten työtä nykyiseen verrattuna. Pääsääntöisesti verkon kautta tapahtuvaa raportointia seurattaisiin automaattisesti vastaavalla tavalla kuin nykyisin työtärjoukseen ja työllistymissuunnitelmien toteuttamiseen liittyvää raportointia. Tarkoituksena ei olisi, että viranomaiset arvioisivat yksittäisiä raportteja erikseen, vaan työnhakua koskevia tietoja hyödynnettäisiin kootusti työnhakijan palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä kolmen kuukauden välein. Jos raportoinnissa ilmenisi seikkoja, joilla voi olla vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta, asian käsittelyä jatkettaisiin myös työttömyysturva-asiana.

4.3

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Palveluja koskevien muutosten vaikutukset työllisyyteen

Kasvupalvelu-uudistuksen mukainen monituottaja –malliin siirtyminen ja palvelujen nykyistä väljempi säätely ehdotetussa laissa julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista mahdollistaisivat nykyistä monimuotoisempien palveluiden tarjoamisen asiakkaiden tarpeisiin, ja siten edistää työttömien työllistymistä ja työnantajien osaavan työvoiman saatavuutta.

Esityksessä ehdotetaan, että tietyistä korvauksista, tuista ja avustuksista luovuttaisiin. Harkinnanvaraista kulukorvausta on maksettu vuonna 2016 noin 130:lle henkilöasiakkaalle, jotka eivät ole olleet oikeutettuja lakisääteiseen kulukorvaukseen tai korvaukseen palveluun osallistumisesta aiheutuvista kuluista jonkin muun lain nojalla. Harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta luopumisen ei arvioida heikentävän työnhakijoiden työllistymismahdollisuuksia tai edellytyksiä niiden parantamiseen.

Työolosuhteiden järjestelytukea on maksettu usein sellaisille työnantajille, joilla voidaan katsoa olevan edellytykset hankkia tarvittavat kalusteet, työvälineet tai avustaja ilman tukea. Lisäksi työterveyslaitoksen selvityksen mukaan työolosuhteiden järjestelytukea oli käytetty työpaikalla osatyökykyisen työntekijän tarpeiden vaatimissa mukautuksissa harvoin (6 %:ssa tapauksissa). Mikäli mukauttamiset olivat aiheuttaneet kustannuksia, olivat työnantajat useimmiten ne myös maksaneet. Näin ollen tuen poistumisen ei arvioida merkittävästi heikentävän työnantajien mahdollisuuksia työllistää osatyökykyisiä henkilöitä ja siten heikentävän osatyökykyisten asemaa työmarkkinoilla.

Esityksessä on ehdotettu kunnan lisätuesta luopumista. Niissä harvoissa kunnissa, jotka ovat saaneet lisätukea säännöllisesti, voi työllistäminen palkkatuella vähentyä työllistämisen kustannusten kasvaessa. Vaikutuksen suuruus on enintään 30 prosenttia työllistettyjen volyymissä, koska tätä alhaisemman määrän kunta voisi työllistää samoilla tai vähäisemmällä kustannuksilla, mitä se pystyisi työllistämään saadessaan lisätukea. Kuntien lisätuen poistolla ei olisi merkittäviä valtakunnallisia vaikutuksia, koska lisää saavia kuntia on vähän ja lisätuen poisto alentaisi työllistämisen volyymin kunnassa korkeintaan 30 prosentilla. Vaikutus olisi siis vuoden 2016 volyyymeilla enintään xx henkilötyövuotta, mikä vastaisi noin xx prosenttia palkkatuetun työn volyyymistä.

Kunnille maksettavasta lisätuesta luopuminen tukisi tavoitteita suunnata palkkatukea aiempaa enemmän yrityksiin. Yrityksiin työllistettyjen on havaittu useissa tutkimuksissa ja työ- ja elinkeinohallinnon työllisyysjaksojen jälkeisen työmarkkina-aseman seurannassa työllistyvän kuntiin työllistettyjä todennäköisemmin avoimille työmarkkinoille tukijakson jälkeen.

Aktiivista työnhakua koskevien muutosten vaikutukset työllisyyteen

Avointen työpaikkojen määrä on vuoden 2017 alusta jatkanut nopeaa kasvuaan. Työttömien työnhakijoiden suuresta määrästä huolimatta monilla aloilla työvoiman saatavuus on jo nousut ongelmaksi. Esityksessä ehdotetaan, että työttömän työnhakijan tulisi työttömyysetuuden saamiseksi hakea keskimäärin vähintään yhtä työpaikkaa viikossa. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on tehostaa työnhakijoiden omatoimista työnhakua ja työttömyysetuuden vastikkeellisuutta sekä lisätä alueellista ja ammatillista liikkuvuutta.

Talusteorian mukaan työttömyysetuuden ehtojen tiukentaminen alentaa työnhakijan niin sanottua reservaatiopalkkaa eli työnhakija madaltaa vaatimuksiaan haettavan työn suhteen. Teorian mukaan työttömyysetuusjärjestelmään tehtävät tiukennukset tai valvonnan lisääminen tulisi johtaa siihen, että työnhakijat lisäävät työnhaun aktiivisuutta, minkä johdosta työnhakijat ja työpaikat kohtaavat nopeammin. Tutkimustuloksista on nähtävissä tukea teorian oletuksille. Teorian mukaan henkilöt kuitenkin työllistyvät keskimäärin pienempipalkkaisiin töihin tai mahdollisesti muuten ehdoiltaan heikompiin paikkoihin, kuten osa-aikaiseen tai määräaikaiseen työhön kuin tilanteessa, jossa työnhaku olisi jatkunut pidempään johtuen siitä, että tällöin olisi suurempi todennäköisyys löytä paremmin työnhakijan toiveita vastaava paikka. Myös tästä on tehty useita empiirisiä havaintoja eri kansainvälisissä tutkimuksissa. Useissa tutkimuksissa on myös havaittu, että tiukemmat etuuden saamisen ehdot ja valvonta ovat johtaneet siirtymään muiden etuuksien saajiksi.

Tässä esityksessä ehdotetut aktiivista työnhakua koskevat muutokset työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään eivät sinänsä tiukentaisi työttömyysturvan saamisen edellytyksiä nykyiseen verrattuna. Työnhakijan aktiivinen työnhaku määriteltäisiin kuitenkin aiempaa selkeämmin ja edellytykset koskisivat lähtökohtaisesti samalla tavoin kaikkia työttömiä työnhakijoita huomioiden kuitenkin yksilölliset tilanteet kuten sairaudesta aiheutuvat esteet työn hakemiselle.

Koska käytettävissä ei ole tilastotietoja siitä, kuinka paljon työnhakijat nykyisin hakevat työpaikkoja oma-aloitteisesti ilman työ- ja elinkeinotoimiston tekemää työtarjousta, ei voida luotettavasti arvioida sitä, kuinka paljon aktiivista työnhakua koskeva ehdotus lisäisi työttömien tekemien työhakemusten määrää. Työ- ja elinkeinotoimistoihin ilmoitettiin vuoden 2016 aikana noin 592 400 avointa työpaikkaa. Työttömänä työnhakijana (ml lomautetut) oli vuoden 2016 aikana keskimäärin 348 800 henkilöä (keskiarvo kuukauden lopun tilanteesta). Mikäli edellä mainitut työnhakijat olisivat hakeneet kerran viikossa yhtä julkiseen työnvälitykseen ilmoitettua avointa paikkaa, olisi yhtä paikkaa haettu keskimäärin noin 30,6 kertaa. Todellisuudessa julkiseen työnvälitykseen ilmoitettuja paikkoja hakevat muutkin kuin työttömät ja työttömät hakevat myös muita kuin julkiseen työnvälitykseen ilmoitettuja paikkoja. Tilastokeskuksen vuoden 2016 työnantajahaastattelujen mukaan hieman yli 40 prosenttia avoimista paikoista tulee työ- ja elinkeinotoimistojen välitykseen. Lähes 60 prosenttia avoimista työpaikoista ilmoitetaan muulla tavoin. Lisäksi työnhakijat voivat hakea työtä kontaktoimalla työnantajia ilman, että nämä olisivat ilmoittaneet avoimista olevasta työpaikasta. Esityksessä ehdotettu velvollisuus hakea keskimäärin yhtä työpaikkaa viikossa ei myöskään koskisi viikkoja, jolloin työtön olisi työssä tai yrittäjänä, osallistuisi työllistymistä edistävään palveluun tai muulla, sovitulla tavalla edistäisi työllistymistään, osaamistaan tai valmiuksiaan toimia yrittäjänä.

Vuonna 2016 noin 30 prosenttia työttömyysjaksoista kesti alle 3 kuukautta. Päättyneiden yhtäjaksoisten työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto oli 25 viikkoa eli lähes kuusi kuukautta. Naisilla työttömyys kesti keskimäärin 23 viikkoa ja miehillä 27 viikkoa. Työttömyysjakson kestot vaihtelivat iän mukaan siten, että alle 25-vuotiailla työttömyysjaksot olivat keskimäärin 10 viikkoa, kun taas yli 60-vuotiailla keskimääräinen kesto oli 61 viikkoa. Työttömyysjaksojen keskimääräiset kestot vaihtelivat myös alueittain 18 viikosta (Etelä-Pohjanmaa) 31 viikkoon (Uusimaa).

Vaikutukset työttömiin

Esityksessä ehdotetaan, että julkisia rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevassa laissa ei säädettäisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia vastaavalla tavalla työnhakijan haastattelusta, sen järjestämisestä ja sisällöstä eikä työllistymissuunnitelman laatimisesta, tar-

kistamisesta ja suunnitelman sisällöstä. Ehdotettu muutos ei vaikuttaisi työttömän saamiin palveluihin, sillä työttömän palvelutarve tulisi jatkossakin nykyistä arvioida vastaavasti kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta ja sen jälkeen säännöllisesti viimeistään kolmen kuukauden välein, mikäli työttömyys jatkuu. Palvelutarvearvion perusteella työnhakijan kanssa sovittaisiin nykyistä vastaavasti hänen palvelutarpeensa mukaisista palveluista.

Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että aktiivista työnhakua koskevat säännökset korvaisivat nykyisen työllistymissuunnitelmien ja niitä korvaavien suunnitelmien toteuttamiseen perustuvan työnhakijoiden aktiivisen työnhaun seurannan. Muutoksen tavoitteena on tehostaa työnhakijoiden omatoimista työnhakua ja työttömyysetuuden vastikkeellisuutta sekä lisätä alueellista ja ammatillista liikkuvuutta. Työnhakijoilta edellytettäisiin nykyistä enemmän aktiivista omatoimista työnhakua ja työllistymisen edellytysten parantamista. Toisaalta tilanteet, joissa työnhakijalle asetetaan korvaukseton määräaika, vähentyisivät.

Työttömyysetuusjärjestelmän tarkoituksena on nykyisinkin turvata aktiivisen työnhaun aikainen toimeentulo. Työttömyysturvalakiin ehdotetun muutoksen mukaan työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi, että työnhakija hakee työttömänä ollessaan keskimäärin vähintään yhtä avointa työpaikkaa kutakin täyttä työttömyysviikkoa kohti. Käytettävissä ei ole tilastotietoja siitä, kuinka paljon työttömät hakevat omatoimisesti työtä. Nykyisin työnhakijan aktiivisen työnhaun seuranta on perustunut työ- ja elinkeinotoimiston tekemiin työtarjouksiin ja työllistymissuunnitelman toteutumisen seurantaan.

Koska nykyisin kaikille työttömille työnhakijoille ei tehdä työtarjouksia ja toisaalta kaikkien työttömien kanssa ei ole laadittu työllistymissuunnitelmaa tai siinä ei ole sovittu omatoimisesta työnhausta, työttömät ovat lähtökohtaisesti keskenään erilaisessa asemassa heiltä edellytettävän aktiivisen työnhaun suhteen. Ehdotettu muutos lisäisi työttömien keskinäistä yhdenvertaisuutta ja selkiyttäisi sitä, mitä aktiivisella työhaulla tarkoitetaan. Samalla kuitenkin otettaisiin huomioon se, että osalla työttömistä osaamisen tai työllistymisvalmiuksien kehittäminen osallistumalla työllistymistä edistäviin palveluihin on ensisijainen vaihtoehto aktiiviseen työpaikkojen hakemiseen nähden. Esityksessä olisi huomioitu myös tilanteet, jossa sopivia haettavia paikkoja tai työnhakijan palvelutarpeen mukaisia palveluja ei olisi tarjolla tai työnhakija olisi sairauden vuoksi tosiasiallisesti estynyt hakemasta työtä.

Nykyisin työnhakijalle tehdään selvityspyyntö, jos hän ei ole hakenut tarjottua työtä, on jättänyt saapumatta työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen, on kieltäytynyt työllistymissuunnitelman laatimisesta tai on laiminlyönyt suunnitelman toteuttamisen. Mikäli menettelyyn ei ole ollut pätevää syytä, jokaisesta tilanteesta asetetaan erikseen korvauksen määräaika, jonka pituus vaihtelee 15-60 päivään. Pisimmät korvauksettomat määräajat (60 päivää) koskevat työllistymissuunnitelman toteuttamisen laiminlyöntiä ja tarjotusta työstä kieltäytymistä. Jos edellä mainittu menettely on ollut toistuvaa, henkilölle voidaan asettaa työssäolovelvoite, jolloin oikeus työttömyysetuuteen lakkaa toistaiseksi.

Työttömän näkökulmasta esityksessä ehdotettu muutos yksinkertaistaisi työttömyysetuuden saamiseen liittyviä velvoitteita ja vähentäisi erilaisia tilanteita, joissa nykyisin tehdään selvityspyyntö ja mahdollisesti asetetaan korvaukseton määräaika. Ehdotetut muutokset tarkoittaisivat käytännössä sitä, että työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jäämistä, suunnitelman laatimisesta kieltäytymistä ja suunnitelman toteuttamisen laiminlyöntiä koskevat korvauksettomat määräajat poistuisivat. Jos työnhakija jättäisi hakematta työpaikkaa, johon maakunta tai palveluntuottaja olisi tehnyt hänelle työtarjouksen, yksittäisiä hakematta jättämiä ei selvitetäisi erikseen eikä niistä asetettaisi erikseen korvauksettomia määräaikoja kuten nykyisin. Yksilöidysti tarjotut työpaikat tulisi sisällyttää osaksi aktiivista työnhakua, jota arvioidaisiin 12 viikon tarkastelujaksoissa. Jos aktiivinen työnhaku olisi laiminlyöty, työnhakijalle

asetettaisiin vain yksi korvaukseton määräaika riippumatta siitä, kuinka monta työtarjoukseen perustuvaa paikkaa olisi jätetty hakematta. Toistuvasta aktiivisen työnhaun laiminlyönnistä ei myöskään asetettaisi työssäolovelvoitetta, joka lakkauttaisi oikeuden työttömyysetuuteen toistaiseksi, vaan uusi korvaukseton määräaika.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteilla oleva ns. työttömyysturvan aktiivimalli. Aktiivimallissa työttömyysetuus maksettaisiin 65 työttömyyspäivältä 4,65 prosentilla alennettuna, jos henkilö ei 65 edeltävän työttömyysetuuspäivän aikana ole osoittanut aktiivisuutta olemalla työssä yleensä yhtä työssäoloahtoon luettavaa viikkoa tai viittä päivää työllistymistä edistävässä palvelussa. Nykyinen omavastuu-aika lyhennettäisiin seitsemästä päivästä viiteen päivään. Käytännössä muutos tarkoittaisi sitä, että työttömyyden alkaessa etuutta maksettaisiin nykyistä enemmän kahden omavastuupäivän poistumisen takia, mutta kolmannelta työttömyyskuukaudesta alkaen etuutta maksettaisiin nykyistä vähemmän, jos työnhakija ei ole aktiivinen. Edellä mainittu prosenttimääräinen etuuden leikkaus vastaisi yhden päivän etuusmäärää kuukaudesta, eli työttömyysetuuden määrä alenisi nykyiseen verrattuna laskennallisesti vasta kuudennesta työttömyyskuukaudesta alkaen. Tässä esityksessä esitetyt aktiivista työnhakua koskevat säännökset ja työttömyysturvan aktiivimalli sovitettaisiin yhteen. Mikäli työnhakijalle asetettaisiin tässä esityksessä tarkoitettu 60 päivän korvaukseton määräaika aktiivisen työnhaun laiminlyönnistä, se syrjäyttäisi aktiivimallin mukaisen työttömyysetuuden alenemisen. Työttömälle ei siten aiheutuisi kaksinkertaista seuraamusta.

Aktiivista työnhakua seurattaisiin 12 viikon tarkastelujaksolla. Työnhausta raportoitaisiin maakunnalle seitsemän päivän kuluessa edellisestä raportoinnista. Vuonna 2016 työttömyysjaksoista noin 30 prosenttia kesti alle kolme kuukautta. Niiden työnhakijoiden kohdalla, jotka työllistyivät ensimmäisen kolmen työttömyyskuukauden aikana, työnhaun aktiivisuus ei tulisi erikseen tarkasteltavaksi. Aktiivista työnhakua koskeva velvoite ja siihen liittyvä raportointi kuitenkin saattaisi heidän kohdallaan vaikuttaa siten, että työttömyysjakso jäisi nykytilanteeseen verrattuna lyhyemmäksi.

Nykyisin työnhakijat raportoivat siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa työ- ja elinkeinotoimiston tekemien työtarjousten tuloksista ja työllistymissuunnitelman toteuttamisesta. Suunnitelman toteuttamiseen liittyvän raportoinnin laiminlyönti johtaa työnhaun voimassaolon päättämiseen. Ehdotettu aktiivista työnhakua koskeva raportointi korvaisi nykyiset työtarjouksiin ja suunnitelmiin liittyvät raportoinnit. Ne asiakkaat, joilla ei olisi mahdollisuutta käyttää verkkopalveluja, voisivat sopia muunlaisesta tavasta ilmoittaa aktiivisesta työnhaustaan.

Aktiivisesta työnhausta ilmoittaminen tukisi uudella tavalla työnhakijan palveluprosessia. Työnhausta kertyisi ajantasaista tietoa, jota työnhakija itse sekä maakunta tai palveluntuottaja voisi hyödyntää työnhaun ja sen tueksi tarvittavan palvelukokonaisuuden suunnittelussa.

Vaikutukset alueiden kehittämiseen

Ehdotuksen keskeisenä tavoitteena uudistaa tukimuotoja maakuntien ja eräissä tapauksissa ministeriöiden käyttöön ja näin lisätä alueiden kasvua, työllisyyttä ja edistää elinkeinorakenteen muutosta. Näillä toimilla on merkittävä vaikutus alueiden kehittämiseen.

Alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen sekä EU:n osarahoittaman toiminnan kytkeminen samaan lainsäädäntöön korostaa kasvupalvelujen roolia aluekehittämisen kokonaisuudessa. Aluekehittämisen muita osa-alueita ovat hyvinvoinnin, osaamisen, elinvoiman ja saavutettavuuden kehittäminen. Kaikkien osa-alueiden tulee kuitenkin olla yhtäaikaaisesti esillä alueke-

hittämistä koskevassa valtakunnallisessa ja maakuntien suunnittelussa, jotta varmistetaan eri hallinnonalojen toimenpiteiden samansuuntaisuus ja kokonaisvaikuttavuus.

Maakuntien harkintavalta aluekehittämistä koskevien tehtävien hoitamisessa vahvistuu, mikä lisää paikkaperustaisuutta ja mahdollisuutta paikallisten erityispiirteiden ja tarpeiden huomiointiin. Tämä on lähtökohtaisesti myönteistä erilaisten aluetyyppien ja niiden kehittämisen näkökulmasta. Ehdotuksen vaikutukset aluekehitystoimiin ja kasvupalvelujen rahoitukseen sekä investointien määrään riippuvat jatkossa maakuntien omista painotuksista ja rahoituksen kohdentamisen linjauksista. Yleiskatteisen määrärahan kohdentaminen aluekehittämistä tukeviin toimiin on maakunnan itsehallintoon kuuluva asia. Maakuntien tulisi painotuksissaan kuitenkin ottaa huomioon alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista annetun lain 30 §:n mukaiset valtioneuvoston asettamat kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet. Työ- ja elinkeinoministeriö seuraisi rahoituksen tason riittävyttä valtakunnallisesti ja maakunnittain sekä valvoisi kasvupalveluiden järjestämistä. Näillä toimilla voidaan arvioida olevan vaikutusta siihen kuinka maakunnat suuntaavat rahoitusta aluekehitys- ja kasvupalvelutoimiin. Rakennerahastovarojen kohdentamisessa ohjelmakaudella 2014-2020 noudatetaan kuitenkin hyväksytyt rakennerahasto-ohjelman mukaisia painotuksia ja maakuntien välillä sovittuja rahoituskehyksiä.

4.4 Ympäristövaikutukset

Lakiehdotuksella arvioidaan olevan korkeintaan välillisiä ympäristövaikutuksia. EU:n rakennerahasto-ohjelmien laatimisessa ja toimeenpanossa arvioidaan ympäristöön liittyviä näkökohtia. Hankkeiden valintavaiheessa arvioidaan hankekohtaisesti mahdolliset ympäristövaikutukset ja tarve erityiselle ympäristöluvalle hankkeen sisältö huomioon ottaen. Jokaisen hankkeen osalta arvioidaan myös ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävä kehityksen vaikutuksia hankehakemuksessa ja loppuraportissa. Yritysten kehittämis- ja investointihankkeiden osalta on tarkoitus kiinnittää huomiota alemmanasteisessa säännöstössä ja muissa toimeenpano tukevilla ohjeilla tuettavaksi esitettyjen hankkeiden ympäristövaikutuksiin ja siinä tarkoituksessa katsoa hankkeen myönteiset ympäristövaikutukset tuen myöntämistä puoltaviksi seikoiksi. Yhteisöille myönnettävien hanketukien avulla voidaan toteuttaa ympäristön tilaa parantavia hankkeita sen mukaan kuin asiaa koskevassa ohjelmassa tarkemmin ohjataan.

Kasvupalvelujen järjestäjällä eli maakunnalla on vastuu ottaa huomioon Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet. Maakunnan on huolehdittava siitä, että kasvupalvelujen tuottajat noudattavat niille asetettavia palvelun tuottamisessa noudatettavia ehtoja, joissa voidaan asettaa palveluille muun muassa ympäristövaikutuksia koskevia laatuvaatimuksia.

4.5 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutukset

Täydenty

Ehdotuksella mahdollistetaan mm. erilaisten yhdistysten ja järjestöjen mahdollisuudet osallistua alueiden kehittämiseen laissa määriteltyjen tukimuotojen puitteissa. Tätä kautta ylläpidetään välillisesti kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa heitä ja heidän elinympäristöön koskeviin asioihin.

Lakiehdotuksen mukaisen rakennerahasto-ohjelman tasa-arvovaikutuksia sekä yhdenvertaisuuden huomioimista arvioidaan ohjelman toteuttamisen osalta. Tuen hakijoita ei voi asettaa eriarvoiseen asemaan sukupuolensa vuoksi. Tämä koskee myös muuta henkilöön liittyvää yhdenvertaisuutta, kuten uskontoa tai syntyperää.

5 Asian valmistelu

Täydennetään

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu...

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausuntoa xxxxxxxx. Lausunnoista....

[lausuntopyyntö lähetetään:]

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset
Työ- ja elinkeinotoimistot
TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus
ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus

Sosiaali- ja terveysministeriö
Valtiovarainministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oikeusministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Ympäristöministeriö
Ahvenanmaan maakuntahallitus

Kansaneläkelaitos
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Finanssivalvonta
Työttömyysvakuutusrahasto
Maaseutuvirasto
Maakunnan liitot

Vakuutusoiikeus
Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta

Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
Valtiokonttori
Verohallinto
Verohallinto / Harmaan talouden selvitysyksikkö
Saamelaiskäräjät

Suomen Kuntaliitto ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

VM / Valtion työmarkkinalaitos
Kunnallinen työmarkkinalaitos
Suomen Yrittäjät ry
Palvelutyönantajat ry
Teknologiateollisuus ry
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Akava ry
Suomen luonnonsuojeluliitto
Keskuskauppakamari
Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry
Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Vammaisforumi ry
Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry

Finpro Oy
Finnvera Oyj
Innovaatiorahoituskeskus Tekes

Sosiaalisten yritysten rekisterissä olevat sosiaaliset yritykset

6 Riippuvuus muista esityksistä

Maakuntalaki...

Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista...

Kasvupalvelun tietojärjestelmiä koskeva laki... (työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmä)

Työttömyysturvan aktiivimallia koskevat muutokset työttömyysturvalakiin...

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformista johtuvat muutokset työvoimakoulutukseen..

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 16 §:n mukaan maakunnallisina kasvupalveluina voidaan järjestää rekrytointeja ja osaamista koskevia palvelukokonaisuuksia. Ehdotetussa laissa säädettäisiin edellä tarkoitettuun palvelukokonaisuuteen kuuluvista rekrytointi- ja osaamispalveluista.

Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 25 §:n mukaan Uudenmaan maakunnassa kasvupalveluiden järjestäminen kuuluisi maakunnan sijasta pääkaupunkiseudun kuntien muodostamalle kuntayhtymälle. Uudenmaan maakunnassa rekrytointi- ja osaamispalveluiden järjestämisestä vastaisi siten kuntayhtymä, johon sovellettaisiin, mitä ehdotetussa laissa säädettäisiin maakunnasta. Asiasta säädettäisiin 2 momentissa.

2 §. *Määritelmät.* Pykälässä määriteltäisiin laissa käytetyt keskeiset käsitteet. Ehdotetussa 1 kohdassa määriteltäisiin henkilöasiakas. Henkilöasiakkaalla tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä, joka hakee tai saa ehdotetussa laissa tarkoitettuja palveluita. Henkilöasiakkaan käsite vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua henkilöasiakkaan käsitettä.

Ehdotetussa 2 kohdassa määriteltäisiin työnhakija ja 3 kohdassa työtön. Työnhakijalla tarkoitettaisiin henkilöasiakasta, jonka työnhaku on voimassa siten kuin ehdotetun lain 4 - 6 §:ssä säädetään. Työttömällä tarkoitettaisiin henkilöä, joka ei ole työsuhteessa, joka ei työllisty työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettulla tavalla yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa ja joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija. Työsuhteessa olevaa pidettäisiin kuitenkin työttömänä, jos hän on kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa olisi alle 4 tuntia. Työnhakijan ja työttömän määritelmät vastaisivat voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 2 ja 3 kohtaa.

Ehdotetussa 4 kohdassa määriteltäisiin palveluntuottaja. Alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annettavan lakiehdotuksen 22 §:n mukaan maakunta voisi tuottaa sen järjestämisvastuulle kuuluvia kasvupalveluja vain niin sanotussa markkinapuutetilanteessa eli silloin, kun palveluja ei olisi muutoin saatavilla. Edellä mainittu tarkoittaa sitä, että maakunnallisten kasvupalveluiden tuottajina toimisivat pääasiassa yksityiset palveluntuottajat, jotka maakunta valitsisi kilpailutuksen tai hyväksymismenettelyn kautta. Palveluntuottajana voisi toimia yksityisoikeudellinen yhteisö, säätiö tai yksityinen elinkeinonharjoittaja. Yksityisoikeudellisia yhteisöjä ovat esimerkiksi osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta ja yhdistys. Ehdotetussa laissa palveluntuottajalla tarkoitettaisiin edellä mainittua tahoa, joka hankintasopimuksen tai maakunnan päätöksen perusteella tuottaa maakunnalle rekrytointi- ja osaamispalveluja. Palveluntuottaja voisi tuottaa joko yksittäistä palvelua, useasta yksittäisestä palvelusta muodostuvaa kokonaisuutta tai palveluntuottajalla voisi olla vastuu jonkin asiakasryhmän palveluprosessista.

3 §. *Tasapuolisuus.* Pykälässä säädettäisiin rekrytointi- ja osaamispalvelun tarjoamisessa noudatettavasta tasapuolisuudesta. Säännös vastaisi sisällöltään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 7 §:ää. Koska työttömällä työnhakijalla on työttömyysturvalain säännösten mukaan mahdollisuus kieltäytyä työttömyysetuutta menettämättä työstä, joka kuuluu lakon, sulun tai saarron piiriin, maakunnan tai palveluntuottajan olisi kerrottava työnhakijalle työriidasta työtarjouksen yhteydessä. Säännöksessä ei nykytilasta poiketen mainittaisi erikseen velvollisuudesta kertoa työriidasta henkilökohtaisen palvelun yhteydessä. Tiedossa

olevasta työriidasta tulisi kertoa työtarjouksen yhteydessä riippumatta tavasta, jolla työtarjous tehdään.

2 luku Henkilöasiakkaan palveluprosessi

4 §. *Työnhaun aloittaminen.* Pykälässä säädettäisiin työnhaun aloittamisesta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 1 momenttia vastaavasti. Työnhaun käynnistämisen sijasta säännöksessä käytettäisiin käsitettä työnhaun aloittaminen. Työnhaun aloittaminen tapahtuisi nykytilaa vastaavasti pääasiassa sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa. Voimassa olevan säännöksen mukaan työnhaun käynnistämistä voi pyytää myös henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön. Ehdotetun säännöksen mukaan työnhaun voisi aloittaa verkkopalvelun lisäksi pyytämällä sitä henkilökohtaisesti maakunnalta tai palveluntuottajalta, jonka maakunta olisi nimennyt tähän tarkoitukseen. Henkilökohtaisen pyynnön voisi esittää käyntiasioinnin yhteydessä, mutta se voisi tapahtua myös esimerkiksi kuvallisen etäyhteyden välityksellä tai puhelimitse. Henkilökohtaisuus tarkoittaisi kuitenkin sitä, että asiakkaan henkilöllisyys on edelleen pystyttävä varmistamaan.

Maakunnan olisi järjestettävä alueelleen fyysisiä toimipisteitä, joissa työnhaun voisi aloittaa käyntiasioinnilla. Tällä varmistettaisiin se, että työnhaun aloittaminen on mahdollista myös niille asiakkaille, jotka eivät voi tai halua aloittaa työnhakuaan verkkopalvelussa. Verkkopalveluiden käyttäminen ei ole mahdollista esimerkiksi sellaisille henkilöille, joilla ei ole verkkopalvelussa tunnistautumiseen vaadittavia tunnuksia tai joilla on puutteelliset taidot verkkopalvelun käyttämiseen. Fyysinen toimipiste voisi olla maakunnan oma toimipiste tai esimerkiksi sellaisen palveluntuottajan toimipiste, jonka maakunta olisi nimennyt tätä tehtävää varten. Maakunnan tulisi huolehtia siitä, että maakunnassa on saatavilla informaatiota siitä, missä työnhaun voi käynnistää.

5 §. *Ulkomaalaisen rekisteröinti työnhakijaksi.* Pykälässä säädettäisiin edellytyksistä, joilla työnhaun aloittamista pyytävä ulkomaalainen rekisteröidään työnhakijaksi. Ehdotetun 1 momentin mukaan työnhakijaksi rekisteröitäisiin niiden valtioiden kansalaiset, joilla on Suomea velvoittavien työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja tehdä ansiotyötä ilman maakunnan työvoimapolitiittista harkintaa. Työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevat sopimukset ovat sopimus Euroopan talousalueesta (OJ No L1 3.1.1994) ja Suomen liittymissopimus Euroopan unioniin (SopS 102-103/94), Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä tehty sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta (SopS 37-38/2002) sekä sopimus Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista (SopS 40/83). EU- ja ETA-maiden kansalaiset sekä heidän perheenjäsenensä, vaikka nämä eivät olisi EU-/ETA-maan kansalaisia, rekisteröitäisiin työnhakijoiksi.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joilla muun kuin EU- tai ETA-maan kansalainen tai tämän perheenjäsen rekisteröidään työnhakijaksi. Nykyistä vastaavasti työnhakijaksi rekisteröiminen edellyttäisi, että henkilöllä on oikeus ansiotyöhön myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaani liity työnantajaa koskevia rajoituksia. Työnhakijaksi rekisteröimisen kannalta ei olisi merkitystä sillä, millä perusteella oleskelulupa olisi myönnetty. Työnantajakohtaisia rajoituksia, jotka voisivat olla esteenä työnhakijaksi rekisteröimiselle, voi liittyä vain työntekijän oleskelulupaani (työnteon perusteella myönnetty A- tai B-oleskelulupa), mutta ei muihin oleskelulupaani. Yksinomaan ammattialaa koskeva rajoitus työntekijän oleskeluluvassa ei olisi este työnhakijaksi rekisteröimiselle.

Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 2 §:n 1 ja 2 momenttia. Valmisteilla oleva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista (vastaanottodirektiivi) saattaa edellyttää joitakin muutoksia ulkomaalaisten oikeuteen rekisteröityä työnhakijoiksi.

6 §. *Työnhaun voimassaolon päätyminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin perusteista, joilla työnhaun voimassaolo päättyisi. Ehdotetun 1 kohdan mukaan työnhaun voimassaolo päättyisi nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohtaa vastaavasti, jos työnhakija ilmoittaisi, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan työnhakijan työnhaun voimassa olo lakkaa, jos työnhakija ei asioi työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa viranomaisen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla. Työnhaun voimassa olo päättyy edellä mainitun kohdan perusteella esimerkiksi silloin, kun työnhakija ei saavu haastatteluun, jossa hänen palvelutarpeensa arvioidaan. Ehdotetun 2 kohdan mukaan työnhaun voimassaolo päättyisi, jos työnhakija ei osallistu palvelutarpeen arviointiin. Lisäksi 2 kohdassa säädettäisiin siitä, että työnhaun voimassa olo päättyy, jos työnhakija ei esitä palvelutarpeen arvioimisen kannalta tarpeellisia selvityksiä ammatillisesta osaamisestaan, työhistoriastaan, koulutuksestaan ja työkyvystään asetetussa määräajassa. Tämä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momentin 3 kohtaa. Työnhakijan palvelutarpeen arviointi saattaa edellyttää työkyvyn tarkempaa selvittämistä. Jos työnhakija ei osallistu palvelutarpeensa selvittämiseksi välttämättömiin työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin hänen työnhakunsa voimassa olo päättyisi ehdotetun 3 kohdan perusteella. Tämä vastaisi nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momentin 5 kohtaa.

Ehdotetussa 4 kohdassa säädettäisiin uudesta työnhaun voimassa olon päättymisperusteesta. Työnhaun voimassaolo päättyisi, jos työnhakija ei valitsisi palveluntuottajaa asetetussa määräajassa siitä, kun hänet olisi ohjattu käyttämään valinnanvapauttaan. Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen mukaan maakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaalla olisi oikeus valita haluamansa palveluntuottaja maakunnan järjestämisvastuunsa mukaisesti nimeämien palveluntuottajien joukosta, jollei toisin säädettäisi. Valinnanvapaus koskisi myös rekrytointi- ja osaamispalveluja siltä osin kuin työnhakijan arvioitun palvelutarpeen mukaista palvelua tuottaisi useampi palveluntuottaja. Työnhakijalla, joka olisi ohjattu käyttämään valinnanvapauttaan, olisi toisaalta myös velvollisuus valita palveluntuottaja. Työnhakijalle tulisi asettaa määräaika, jonka kuluessa hänen tulisi tehdä valintansa. Asetettavan määrärajan tulisi olla kohtuullinen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan työnhaku päättyy, jos työnhakija ei ilmoita työ- ja elinkeinoviranomaiselle työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa. Ehdotettuun lakiin ei sisälly säännöksiä työllistymissuunnitelmasta. Työttömän työnhakijan velvollisuutena olisi hakea aktiivisesti työtä sekä tarvittaessa osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin. Työnhakijan aktiivisuuden seurauksena työttömällä työnhakijalla olisi velvollisuus ilmoittaa verkkopalvelussa vähintään seitsemän päivän välein työnhakunsa jatkumisesta ja työnhakuun liittyvistä toimista. Jos työnhakija jättäisi tekemättä ilmoituksen, hänen työnhakunsa päättyisi. Säännös tästä olisi ehdotetussa 2 momentissa. Verkkopalvelussa tehtävän ilmoituksen voisi korvata myös muulla tavoin tehtävällä ilmoituksella. Muulla tavoin tehtävä ilmoitus edellyttäisi painavaa syytä. Painava

syy hyväksyä muulla tavoin tehtävä ilmoitus olisi esimerkiksi silloin, kun työhakijalla ei olisi mahdollisuutta verkkopalvelun käyttämiseen.

Ehdotetun 3 momentin mukaan ulkomaalaisen työnhakijan työhaun voimassaolo päättyisi myös silloin, jos hänen työnteko-oikeudessaan tapahtuisi sellaisia muutoksia, ettei häntä enää voitaisi rekisteröidä työnhakijaksi. Tällainen tilanne olisi esimerkiksi silloin, kun määräaikainen oleskelulupa umpeutuisi eikä henkilö hakisi uutta oleskelulupaa. Jos henkilö hakisi uutta oleskelulupaa ennen määräaikaisen oleskeluluvan päättymistä, hänen työnhakunsa voisi jatkua aiemman oleskeluluvan perusteella kunnes uusi oleskelulupaa koskeva hakemus olisi lainvoimaisesti ratkaistu. Säännös vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 2 §:n 3 momenttia.

7 §. *Työhaun aloittaminen uudelleen.* Pykälässä säädettäisiin työhaun aloittamisesta uudelleen. Työhaun voimassa olon päätyttyä työhaun voisi aloittaa uudestaan pyytämällä sitä verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti siten kuin ehdotetussa 4 §:ssä säädettäisiin. Jos työhaun voimassaolo olisi päättynyt sen vuoksi, ettei henkilö ole osallistunut työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin, jotka ovat välttämättömiä hänen palvelutarpeensa selvittämiseksi, työhaun uudelleen aloittamisen edellytyksenä olisi sitoutuminen edellä tarkoitettuihin tutkimuksiin ja arviointeihin. Pykälä vastaisi edellä mainituilta osin asiasisällöltään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 3 momenttia. Vastaavasti kuin edellytettäisiin sitoutumista työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin, työhaun uudelleen aloittaminen edellyttäisi sitoutumista palvelunpalvelun tuottajan valintaan, jos työhaun voimassa olo olisi päättynyt sen vuoksi, ettei työnhakija olisi valinnut palveluntuottajaa asetetussa määräajassa sen jälkeen, kun hänet olisi ohjattu käyttämään valinnanvapauttaan. Jos työnhaku olisi päättynyt sen vuoksi, että työnhakija ei ole osallistunut palvelutarpeen arviointiin tai ei ole esittänyt palvelutarpeen arvioimiseksi tarpeellisia tietoja, myös tältä osin työhaun käynnistäminen edellyttäisi sitoutumista osallistumaan palvelutarpeen arvioimiseen tai sitoutumista tarvittavien selvitysten esittämiseen.

8 §. *Työnhakijan palvelutarpeen arviointi.* Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n mukaan työnhakijan palvelutarve arvioidaan työnhakijan haastattelussa. Mainitun lain 2 luvun 4 §:ssä säädetään haastattelun järjestämisen määräajoista. Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee järjestää ensimmäisen haastattelu kahden viikon kuluessa työhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta. Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempisiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen.

Ehdotetun 1 momentin mukaan työnhakijan palvelutarve olisi arvioitava kahden viikon kuluessa työhaun alkamisesta. Palvelutarpeen arviointi tulisi tehdä kaikille työhaun aloittaville. Asiallisesti tämä vastaisi nykytilaa. Nykyisin ensimmäisen haastattelun järjestäminen on katsottu ilmeisen tarpeettomaksi, mikäli työnhakijalla on ollut tiedossa esimerkiksi työn tai perhevapaan alkaminen kolmen kuukauden kuluessa työhaun alkamisesta. Tällöin työnhakijan antamien tietojen perusteella on arvioitu haastattelua järjestämättä, ettei henkilöllä ole asian tuntijapalvelun tarvetta.

Työttömän työnhakijan palvelutarve tulisi arvioida säännöllisesti. Palvelutarve olisi tarkistettava viimeistään silloin, kun henkilön yhdenjaksoinen työttömyys on edellisen palvelutarvearvioin jälkeen jatkunut kolme kuukautta. Yhdenjaksoista työttömyyttä arvioidaisiin 2 §:n 3 kohdan työttömän määritelmän perusteella. Tältä osin ehdotettu säännös vastaisi nykytilaa.

Nykytilasta poiketen palvelutarpeen arvioinnin ei nimenomaisesti edellytettäisi tapahtuvan haastattelussa. Tämä mahdollistaisi palvelutarpeen arvioimisen esimerkiksi digitaalisesti. Pääsääntöisesti ensimmäinen palvelutarpeen arviointi tapahtuisikin digitaalisesti työnhakijan aloittaessa työnhakunsa siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa. Mikäli työnhakijan osaamisen sekä työnhakuvalmiuksien arvioitaisiin olevan ajan tasalla, hänet ohjattaisiin hakemaan oma-toimisesti työtä. Digitaalisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella työnhakija voisi ohjautua myös suoraan palveluun tai tarvittaessa tarkempaan palvelutarpeen arviointiin. Tarkemman palvelutarpeen arvioinnin suorittaisi maakunta tai palveluntuottaja. Maakunta voisi arvioida palvelutarpeen esimerkiksi silloin, kun työnhakijalla digitaalisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella on pitkäaikaistyöttömyyden riski tai monialaisen palvelun tarve.

Ehdotetun 2 momentin mukaan palvelutarpeen arvioinnissa tulisi selvittää työnhakijan työllistymiseen vaikuttavat seikat. Palvelutarvetta arvioitaessa tulisi selvittää muun muassa työnhakijan ammattitaito, työkyky ja työnhakutaidot sekä arvioida niitä suhteessa työnhakijan työllistymistä koskeviin tavoitteisiin. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä tulisi myös tehdä arvio työttömyyden pitkittymisen todennäköisyydestä. Ehdotettu säännös vastaisi olennaisilta osin voimassa olevan lain säännöstä työnhakijan haastattelun sisällöstä.

Työnhakijan kanssa sovittaisiin työnhakijan tarpeen mukaisista palveluista. Sovittavat palvelut voisivat olla esimerkiksi työnhakua tukevia rekrytointipalveluja tai hänen osaamistaan kehittäviä osaamispalveluja. Työnhakijan kanssa voitaisiin sopia myös muista maakunnan kasvupalveluista kuten esimerkiksi työllistymisen edistämisestä palkkatuen avulla. Työnhakijan kanssa voitaisiin sopia myös työnhakijan opintojen tukemisesta työttömyysetuudella tai haikutumisesta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaiseen työvoimakoulutukseen. Nykytilasta poiketen laissa ei määriteltäisi, että palveluista tulisi sopia työnhakijan kanssa laadittavassa työllistymissuunnitelmassa. Sovitut asiat tulisi kuitenkin tallentaa asiakastietojärjestelmään. Työnhakija olisi ohjattava hänelle sopivaan palveluun. Jos palvelulle, joka katsottaisiin työnhakijan palvelutarpeen mukaiseksi, olisi useampi tuottaja, työnhakijalla olisi vapaus valita palveluntuottaja. Työnhakijaa olisi tarvittaessa ohjattava valinnanvapauden käyttämisessä ja palveluntuottajan valinnassa. Valinnanvapauden käyttämiseen liittyvässä ohjauksessa olisi erityisesti huomioitava sellaiset henkilöt, joilla saattaa olla muita heikommät edellytykset valinnanvapauden käyttämiseen ilman ohjausta.

9 §. *Monialaisen palvelutarpeen arviointi.* Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin monialaisen palvelun tarve. Monialaisen palvelun tarpeella tarkoitettaisiin tilannetta, jossa työttömän työllistymisen edistäminen edellyttäisi kasvupalvelujen sekä sosiaali- ja terveystieteiden tai Kansaneläkelaitoksen järjestämistä kuuluviin kuntoutuspalvelujen yhteensovittamista. Työttömällä olisi palvelujen yhteensovittamisen tarve, kun työttömän työllistymisvaikeudet eivät johdu yksinomaan avointen työpaikkojen tai ammatillisen osaamisen puutteista, vaan työttömällä on lisäksi työllistymiseen vaikuttavia työ- ja toimintakyvyn rajoitteita tai elämäntilanteeseen liittyviä puutteita, jotka eivät ratkea viranomaisien tai palveluntuottajien välisellä konsultaatiolla. Määritelmä vastaisi asiasisällöltään työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettua monialaisen palvelun tarvetta.

Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen 19 §:n mukaan maakunnan on huolehdittava kasvupalveluja ja muita maakunnan järjestämistä kuuluviin yhteensovittettuja palveluja tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta. Ehdotetun julkisen rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain 9 pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, milloin työttömän tarve monialaiseen palveluun olisi viimeistään arvioitava. Monialaisen palvelun tarve olisi arvioitava, kun työtön on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivältä tai kun hän ollut yhdenjaksoisesti työttömänä tietyn ajan. Alle 25-vuotiaan tarve monialaiseen palveluun olisi arvioitava, kun hän on ollut yhdenjaksoisesti työtön

6 kuukautta. Muutoin monialaisen palvelun tarve olisi arvioitava, kun henkilön työttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti 12 kuukautta. Työttömyyden kestoa arvioitaisiin 2 §:n 3 kohdan perusteella. Työmarkkinatukea ei kuitenkaan katsottaisi maksetuksi työttömyyden perusteella, jos työmarkkinatuki on maksettu työttömyysturvalaissa tarkoitetun työllistymistä edistävän ajalta. Säännös vastaisi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 2 §:n 2 momenttia.

10 §. *Työttömän työnhakijan velvollisuudet.* Työttömän työnhakijan yleisenä velvollisuutena olisi hakea aktiivisesti työtä. Lisäksi hänen velvollisuutensa olisi osallistua palvelutarpeen arviointiin sekä hänen työnhakuaan tukeviin ja osaamistaan ja työmarkkinavalmiuksia edistäviin palveluihin. Säännöksessä tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyönnin seuraamuksista säädettäisiin muualla ehdotetussa laissa ja työttömyysturvalaissa, johon viitattaisiin informatiivisessa 3 momentissa. Asiasisällöltään säännös vastaisi pääosin voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 8 §:ää.

11 §. *Työnhakijan informointi.* Pykälässä säädettäisiin työnhakijan informointivelvollisuudesta. Ehdotetun 1 momentin mukaan työnhakijalle tulisi antaa työnhaun aloittamisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen tietoa työnhakuun liittyvistä seikoista ja hänelle tarjolla olevista rekrytointi- ja osaamispalveluista sekä muista maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvista kasvupalveluista, jotka edistävät hänen työllistymistään. Maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia muita kasvupalveluita olisivat esimerkiksi starttiraha ja palkkatuki. Edellä mainitun lisäksi työnhakijaa tulisi informoida työnhaun voimassaolon edellytyksistä ja muutosturvasta.

Ehdotetussa 2 momentissa säädetäisiin seikoista, joista työtöntä työnhakijaa olisi tarvittaessa informoitava 1 momentissa säädetyn lisäksi. Informointivelvollisuus koskisi muita palveluita, jotka voisivat edistää työnhakijan työllistymistä sekä velvollisuuksia, jotka ovat työttömyysetuuden saamisen edellytyksiä. Työtöntä työnhakijaa tulisi siten informoida esimerkiksi velvollisuudesta aktiiviseen työnhakuun sekä velvollisuudesta osallistua palveluihin. Pykälä vastaisi työnhakijalle annettavan informaation sisällön osalta pääosin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 3 §:ää. Koska työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisen edellytysten tutkiminen ei kuuluisi maakunnan toimivaltaan, maakunnalla ei olisi velvollisuutta informoida työttömyysetuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä, kuten yritystoiminnan tai opiskelun vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työnhakijaa olisi kuitenkin informoitava työttömyysetuuden hakemisesta.

Pykälässä ei säädetäisi informoinnin tavasta eikä antajasta. Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen mukaan maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluisi huolehtia asiakkaiden oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottaminen. Maakunnan tehtävänä olisi varmistaa, että työnhakijat saavat pykälässä tarkoitetut tiedot kullekin parhaiten soveltuvalla tavalla. Suurin osa työnhakijoista saa tiedot nykyisin sähköisesti, mutta tarvittaessa informointi tulisi järjestää muulla tavoin, esimerkiksi järjestämällä infotilaisuuksia.

3 luku Rekrytointi ja osaaminen

12 §. *Rekrytointipalvelut.* Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 1 ja 2 §:ää työnvälityspalveluista ja osittain 4 luvun 1 §:ää tieto- ja neuvontapalveluista. Työnvälityksen sijasta säännöksessä käytettäisiin käsitettä rekrytointipalvelut. Rekrytointipalvelut olisivat sekä työnantajalle että työnhakijalle tarjottavia palveluita, joiden tavoitteena olisi, että avoimet työpaikat täyttyisivät ja työnhakijat saisivat työtä nopeasti. Rekrytointipalvelut, joita maakunnassa olisi oltava tarjolla, määriteltäisiin pykälän 1 momentissa. Rekrytointipalveluina olisi tarjottava tietoa osaavan työvoiman

saatavuudesta ja työtilaisuuksista, rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa sekä työtilaisuuksien ja työnhakijoiden yhteensovittamista.

Rekrytointipalveluna voitaisiin tarjota myös muita työnhakua tukevia palveluja. Työnhakijoille voitaisiin järjestää esimerkiksi työnhakuun liittyvää valmennusta sekä työhönvalmennusta.

13 §. *Osaamispalvelut.* Pykälässä määriteltäisiin osaamispalvelut. Osaamispalveluilla edistetäisiin osaavan työvoiman saatavuutta sekä parannettaisiin aikuisten osaamista, mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka ja heidän valmiuksiaan toimia yrittäjänä. Lisäksi osaamispalveluilla edistetäisiin uuden yritystoiminnan syntymistä sekä yritystoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä. Maakunnassa tulisi olla osaamispalveluina tarjolla vähintään ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Ammatinvalinta- ja uraohjauksesta säädetäisiin 14 §:ssä ja kasvupalvelukoulutuksesta 15 – 20 §:ssä. Osaamista voitaisiin kehittää myös työkokeilun avulla ja osaamisen kehittämiseksi voitaisiin tarjota myös muita palveluita. Vaikka maakunnan olisi huolehdittava siitä, että maakunnassa on saatavilla ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta, ei yksittäisellä asiakkaalla olisi subjektiivista oikeutta kyseisiin palveluihin.

Osaamisen kehittämiseksi olisi käytettävissä myös ammatillisesta koulutuksesta annettavassa laissa tarkoitettu työvoimakoulutus. Työvoimakoulutuksen opiskelijavalinta kuuluisi maakunnalle. Työttömän työnhakijan osaamista voitaisiin edistää myös tukemalla työnhakijan omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella. Omaehtoisten opintojen tukemisesta työttömyysetuudella säädetäisiin työttömyysturvalaissa. Lisäksi työttömän työnhakijan ammatillista osaamista voitaisiin kehittää palkkatuetun työn avulla. Palkkatuen myöntämisestä säädetäisiin ehdotetussa alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamista koskevassa laissa.

14 §. *Ammatinvalinta- ja uraohjaus.* Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 3 §:ää. Ammatinvalinta- ja uraohjauksella tuettaisiin henkilöasiakkaan koulutus- ja työuran suunnittelua, työllistymisedellytysten parantamista, osaamisen kehittymistä ja työllistymistä. Henkilöasiakkaille annettava ammatinvalinta- ja uraohjaus tukisi myös yritysten ja muiden työnantajien osaavan ja motivoituneen työvoiman saatavuutta.

Ammatinvalinta – ja uraohjaus sisältäisi tiedon välittämistä ja neuvonnan antamista koulutusmahdollisuuksista ja muista osaamisen kehittämismahdollisuuksista, työmarkkinoista, aloista ja ammateista, yrittäjäksi ryhtymisestä, työelämän muutoksista sekä koulutus- ja työvoimatarpeiden ennakoinnista. Ammatinvalinta- ja uraohjaus voisi sisältää henkilökohtaista ohjausta. Henkilökohtaisen ohjauksen avulla asiakasta autettaisiin tunnistamaan edellytyksiään ja ammatillisia tavoitteitaan ja arvioimaan niitä suhteessa koulutus- ja työmahdollisuuksiin. Henkilökohtaisessa ohjauksessa lähtökohtana olisi henkilöasiakkaan oma aktiivisuus. Ohjaukseen voitaisiin liittää muita palveluita, joilla tuettaisiin ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämistä, ammatilliseen koulutukseen hakeutumista ja työelämävalmiuksien kehittämistä.

Tarvittaessa ammatinvalinta- ja uraohjauksessa voitaisiin henkilöasiakkaan suostumuksella hyödyntää hänen ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen, osaamisen sekä soveltuvuuden selvittämiseksi asianmukaisia psykologisia sekä muita arviointimenetelmiä. Psykologisten arviointimenetelmien käyttö edellyttää psykologin tutkintoa.

15 §. *Kasvupalvelukoulutus.* Kasvupalvelukoulutuksena tarjottaisiin ammatillisesti suuntautunutta koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen. Lisäksi kasvupalvelukoulutuksena voitaisiin tarjota yrittäjäyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämisestä an-

netun lain 17 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 1 §:n 2 momentista poiketen kasvupalvelukoulutuksena ei voitaisi järjestää koulutusta, jonka tavoitteena olisi ammatillisen tutkinnon tai sen osan suorittaminen. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä tutkintoon johtava ammatillinen koulutus esitetään siirrettäväksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alan järjestämisvastuulle. Tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämisestä säädettäisiin ammatillisesta koulutuksesta annettavassa laissa, jonka mukaan ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta järjestettäisiin työvoimakoulutuksena. Erotuksena ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutuksesta maakunnan järjestämästä nykyistä työvoimakoulutusta vastaavasta koulutuksesta käytettäisiin nimitystä kasvupalvelukoulutus.

16 §. *Opiskelijavalinta.* Pykälässä säädettäisiin opiskelijoiden valitsemisesta kasvupalvelukoulutukseen. Ehdotetun 1 momentin mukaan kasvupalvelukoulutukseen valitseminen edellyttäisi nykytilaa vastaavasti, että henkilö on soveltuva koulutukseen ja että hänellä on koulutustarve. Alle 20-vuotias voitaisiin valita kasvupalvelukoulutukseen vain silloin, kun koulutuksen suorittaminen ei ole mahdollista tai muutoin tarkoituksenmukaista omaehtoisena opiskeluna. Edellä mainittu ei kuitenkaan koskisi kotoutumiskoulutusta. Kasvupalvelukoulutuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen voitaisiin valita myös alle 20-vuotias maahanmuuttaja. Säännös vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 3 §:n 1 momenttia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan opiskelijoiden valitseminen kasvupalvelukoulutukseen olisi maakunnan tehtävä. Maakunta ei voisi siirtää opiskelijavalintaa koulutuspalvelun tuottajan tai muun palveluntuottajan tehtäväksi. Ehdotetussa 2 momentissa olisi säännös opiskelijavalintatilaisuuksien ja valintamenettelyyn liittyvien soveltuvuuskokeiden maksuttomuudesta koulutukseen hakeutuvalla. Säännös vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 3 §:n 4 momenttia.

17 §. *Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet.* Pykälässä säädettäisiin opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista kasvupalvelukoulutuksessa. Ehdotetun 1 momentin mukaan opiskelijalla olisi oikeus saada koulutuksen toteutussuunnitelman mukaista opetusta ja oikeus suorittaa opinnot kasvupalvelukoulutuksen keston ajan. Koulutuksen kesto määriteltäisiin hankintasopimuksessa. Ehdotetun 2 momentin mukaan opiskelijan tulisi osallistua säännöllisesti opetukseen ja edetä opinnoissaan koulutuksen toteutussuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla. Edellä mainitut säännökset vastaisivat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 4 §:n 1 ja 2 momenttia. Koulutus- ja opetussuunnitelman sijasta säännöksessä käytettäisiin käsitettä koulutuksen toteutussuunnitelma.

Ehdotetussa 3 momentissa viitattaisiin ammatillisesta koulutuksesta annettavaksi ehdotetun lain säännöksiin, joita sovellettaisiin myös kasvupalvelukoulutukseen. Sovellettavat säännökset koskisivat edellä mainitun lakiehdotuksen 80 §:n 1 ja 2 momenttia oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön, 84 §:ää huumausainetestauksesta, 85 §:ää kurinpidosta, 86 §:ää kurinpidosta asuntolassa, 87 §:ää häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta, 88 §:sää kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun, 93 §:n 3-6 momenttia menettelystä kurinpitoasiassa ja 95 §:ää opiskelijan salassapitovelvollisuudesta. Lisäksi koulutuspalvelun tuottajan päätökseen sovellettaisiin, ammatillisesta koulutuksesta ehdotetun lain 12 luvun säännöksiä muutoksenhausta.

18 §. *Koulutuksen keskeyttäminen.* Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin koulutuksen keskeyttämisperusteista. Keskeyttämisperusteet vastaisivat voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 5 §:n 1 momenttia. Kasvupalvelukoulutus keskeytet-

täisiin, jos opiskelija ei etenisi opinnoissaan 17 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tai hän olisi ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi koulutuspäivää. Keskeyttämisspätöksen tekeminen kuuluisi maakunnan toimivaltaan. Ennen päätöksen tekemistä maakunnan olisi hallintolain edellyttämällä tavalla kuultava opiskelijaa. Ehdotetun 2 momentin mukaan koulutuspalvelun tuottajalla olisi velvollisuus ilmoittaa keskeyttämisperusteista opiskelijavalinnasta päättäneelle maakunnalle.

19 §. *Koulutukseen liittyvä työssäoppiminen.* Pykälässä säädettäisiin kasvupalvelukoulutukseen liittyvästä työssäoppimisesta. Työssäoppimisjaksosta tehtäisiin kirjallinen sopimus. Sopimukseen sovellettaisiin, mitä 24 §:ssä säädettäisiin työkokeilua koskevasta sopimuksesta. Lisäksi sopimuksessa olisi sovittava ohjauksesta vastaavasta opettajasta ja ohjauksen toteuttamistavasta ja kestosta. Sopimuksesta säädettäisiin pykälän 2 momentissa ja se vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 6 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan työssäoppimisjakson järjestäjä vastaisi opiskelijan työturvallisuudesta työssäoppimisjakson aikana siten kuin työturvallisuuslaissa (738/2002) säädetään. Työturvallisuuslain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan lakia sovelletaan myös oppilaan tai opiskelijan työhön koulutuksen yhteydessä. Koulutuspalvelun tuottaja olisi velvollinen järjestämään opiskelijoille työssäoppimisjaksojen ajaksi ryhmävastuuvakuutuksen. Ehdotettu 3 momentti vastaisi sisällöllisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 6 §:n 3 momenttia.

20 §. *Koulutuksen yhteishankinta.* Pykälä vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 7 §:ää. Voimassa olevassa säännöksessä viitataan valtion tukien yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen ja de minimis –tukeen. Edellä mainittu ryhmäpoikkeusasetus ja de minimis –tukea koskevat asetukset on mainittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain määritelmä säännöksissä. Koska ehdotettuun julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annettuun lakiin ei sisältyisi yhteishankintakoulutusta lukuun ottamatta muita valtiontueksi katsottavia tukimuotoja, kirjoitettaisiin kyseessä olevat asetukset pykäliin.

4 luku Työkokeilu

21 §. *Työkokeiluun ohjaaminen.* Työkokeilua voitaisiin käyttää henkilöasiakkaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi. Työkokeilu järjestettäisiin työpaikalla käytännön työtehtävissä. Työkokeilun järjestäjänä voisi toimia nykytilaa vastaavasti yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto tai laitos. Myös maakunta voisi toimia työkokeilun järjestäjänä. Työkokeilun järjestäjänä ei kuitenkaan voisi toimia taho, johon henkilö on työ- tai virkasuhteessa työkokeilusopimusta tehtäessä.

Ehdotettu pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 §:ää ja 7 §:n 2 momenttia. Määräaikaisesti vuoden 2018 loppuun saakka voimassa olevassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun 4 luvun 5 §:n mukaan henkilöasiakas voidaan ohjata työkokeiluun työpaikalle myös soveltuvuuden arvioimiseksi, niin sanottuun rekrytointikokeiluun. Ehdotettuun säännökseen ei sisälly rekrytointikokeilua vastaavaa työkokeilun käyttötarkoitusta. Rekrytointikokeilun vakinaistamiseksi työkokeilun yhdeksi käyttötarkoitukseksi voidaan arvioida vasta sen jälkeen, kun kokeilusta on saatu kokemuksia ja sen vaikutuksia on selvitetty.

22 §. *Työkokeilun enimmäiskesto.* Työkokeilun enimmäiskesto olisi nykyistä vastaavasti 12 kuukautta. Työkokeilu ei kuitenkaan voisi kestää samalla kokeilun järjestäjällä kuutta kuu-

kautta pidempään. Kunta ja maakunta olisivat edellä mainituista poikkeus. Kuuden kuukauden kesto tarkasteltaisiin tehtäväkohtaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin enimmäiskeston laskemisen aloittamisesta uudelleen alusta. Säännös vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 6 §:n 2 momenttia.

23 §. *Työkokeilua koskevat rajoitukset.* Pykälä vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 7 §:ää. Jos maakunta valtuuttaisi palveluntuottajan tekemään työkokeilusopimuksia, maakunnan tulisi huolehtia siitä, että palveluntuottaja noudattaa myös työkokeilua koskevia rajoituksia.

24 §. *Sopimus työkokeilusta.* Työkokeilusta tehtäisiin aina kirjallinen sopimus. Sopimuksen tekisivät työkokeiluun osallistuva henkilöasiakas, työkokeilun järjestäjänä toimiva työnantaja sekä maakunta. Maakunnan sijasta työkokeilusopimuksen osapuolena voisi olla myös palveluntuottaja, jonka maakunta olisi valtuuttanut tekemään työkokeilusopimuksia. Sopimuksen sisällön osalta pykälä vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 9 §:n 1 ja 2 momenttia. Työkokeilun järjestäjällä olisi velvollisuus antaa arvio henkilön soveltuvuudesta maakunnalle tai palveluntuottajalle riippuen siitä, kumpi taho on sopimusosapuolena.

Työkokeilua koskevaan sopimukseen voitaisiin ottaa muitakin tarpeellisia ehtoja. Tästä säädettäisiin 2 momentissa. Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin siitä, ettei työkokeilun järjestäjänä toimiva työnantaja voi siirtää sopimuksesta johtuvia velvoitteita muulle taholle. Momentti vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 9 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentti työkokeiluun osallistuvan henkilön nimen ja 1 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen ilmoittamisesta luottamusmiehelle tai muulle työkokeilun järjestäjän palveluksessa olevia työntekijöitä edustavalle henkilölle vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 9 §:n 4 momenttia.

25 §. *Oikeusasema sekä vastuu työturvallisuudesta ja tietosuojasta.* Pykälä vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 8 §:ää. Työkokeiluun osallistuva henkilöasiakas ei olisi työsuhteessa työkokeilun järjestäjään eikä maakuntaan tai sille palveluja tuottavaan tahoon. Tästä säädettäisiin 1 momentissa. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 8 §:n 2-5 momentti yhdistettäisiin 2 momentiksi, jonka mukaan työkokeiluun osallistuvaan sovellettaisiin nykyistä vastaavasti naisten ja miesten tasavertaisuuslakia, yhdenvertaisuuslakia, työturvallisuuslakia, nuorista työntekijöistä annettua lakia sekä yksityisyyden suojasta työelämästä annetun lain erikseen mainittuja säännöksiä. Lisäksi säännökseen lisättäisiin maininta salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten noudattamisesta. Kokeiluun osallistuvan salassapitovelvollisuus määräytyisi niiden erillisten säännösten mukaan, jotka koskevat vastaavissa tehtävissä työskentelevien työntekijöiden ja vi-ranhaltioiden tehtävissään saamien tietojen salassapittoa.

Pykälän 3 ja 4 momentti vastaisivat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 8 §:n 6 ja 7 momenttia. Ehdotetun 3 momentin mukaan työkokeilun järjestäjä rinnastettaisiin työnantajaan ja työkokeiluun osallistuva työntekijään. Ehdotetussa 4 momentissa olisi informatiiviset viittaukset rangaistussäännöksiin.

26 §. *Työkokeilun keskeyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin työkokeilun keskeyttämisestä sekä työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta. Työkokeilu keskeytettäisiin 1 momentin pe-

rusteella, jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi kokeilupäivää tai jos poissaoloja olisi muutoin niin paljon, etteivät työkokeilulle asetetut tavoitteet täytyisi. Keskeyttämisperusteet vastaisivat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 10 §:n 1 momentissa säädettyjä työkokeilun keskeyttämisperusteita. Päätöksen kokeilun keskeyttämisestä poissaolojen perusteella tekisi maakunta. Työkokeilun järjestäjänä toimiva työnantaja olisi velvollinen ilmoittamaan 1 momentissa tarkoitetuista poissaoloista sopimuksen osapuolena olevalle maakunnalle tai palveluntuottajalle. Palveluntuottajalla olisi velvollisuus siirtää poissaoloja koskeva asia maakunnalle keskeyttämisen harkintaa varten.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sopimuksen purkamisesta muun syyn kuin poissaolon perusteella. Maakunta tai sille palveluja tuottava taho tai työkokeilun järjestäjänä toimiva työnantaja voisi purkaa sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Purkaminen ei saisi kuitenkaan perustua laissa kiellettyyn syrjäntäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn. Voimassa olevassa työkokeilusopimuksen purkamista koskevassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 10 §:n 3 momentissa ei mainita kokeiluun osallistuvan oikeudesta purkaa sopimus. Käytännössä kokeiluun osallistuvalla on katsottu olevan ilman nimenomaista säännöstä oikeus keskeyttää kokeilu milloin tahansa. Selkeyden vuoksi säännökseen otettaisiin erikseen maininta työkokeilun osallistuvan henkilöasiakkaan oikeudesta purkaa sopimus. Työkokeilun keskeyttämisen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa.

27 §. *Muu työpaikalla järjestettävä palvelu.* Pykälä olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin ehdoista, joita työpaikalla järjestettävässä palvelussa olisi noudatettava siitä riippumatta, minkä nimisenä palvelu järjestettäisiin. Ehdotetussa laissa ei säänneltäisi tyhjentyvästi palveluita, joita voitaisiin järjestää työnhaun tai osaamisen kehittämisen tueksi. Jos tällaiseen palveluun sisällytetäisiin työpaikalla toteutettavia jaksoja, palvelussa olisi noudatettava työkokeilua koskevia säännöksiä. Säännös koskisi sellaisia työpaikalla toteutettavia jaksoja, joissa henkilö osallistuu käytännön työtehtävien suorittamiseen työpaikalla. Tällaisia jaksoja voitaisiin järjestää ainoastaan henkilöasiakkaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi. Säännös ei kuitenkaan rajoittaisi esimerkiksi lyhytkestoisten tutuuskäyntien järjestämistä työpaikoille. Myös kasvupalvelukoulutukseen liittyvä työssäoppiminen jäisi soveltamisen ulkopuolella, koska siitä säädettäisiin erikseen ehdotetussa 19 §:ssä.

Työpaikalla järjestettävässä palvelussa olisi noudatettava työkokeilua koskevia 21 – 26 §:n säännöksiä. Palvelun kesto laskettaisiin yhteen työkokeilun 12 kuukauden enimmäiskeston kanssa.

5 luku Työllistämiselvoite

28 §. *Kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuuden järjestäminen.* Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan työttömälle työnhakijalle, jonka oikeus palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan johdosta hänen täytettyään 57 vuotta, mutta ennen kuin hän täyttää 60 vuotta, turvataan mahdollisuus työllistymistä edistävään kuntoutukseen tai työvoimakoulutukseen. Lisäksi edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimiston tulee järjestää 60 vuotta täyttäneelle työttömälle työnhakijalle mahdollisuus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun tai palkkatuettuun työhön muun kuin kunnan palveluksessa ennen kuin hänen oikeutensa palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan takia. Pykälän 3 momentissa säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää työntekomahdollisuus, jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu työtön työnhakija ei työllisty avoimille työmarkkinoille eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa työttömyysturvalaissa tarkoitettua työllistymistä edistävää palvelua, kuntoutusta tai

palkkatuettua työtä muun kuin kunnan palveluksessa. Ehdotettu pykälä sisältäisi vastaavan säännöksen. Työvoimakoulutuksen sijasta ehdotetussa laissa viitattaisiin kasvupalvelukoulutukseen sekä ammatillisesta koulutuksesta annettavassa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen, jolloin säännös vastaisi nykytilaa.

Työttömyyspäivärahan enimmäisajasta säädetään työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä. Enimmäisaika on joko 300, 400 tai 500 päivää. Työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:ssä säädetään työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeudesta. Lisäpäiviin oikeutetuille voidaan maksaa työttömyyspäivärahaa edellä tarkoitettun enimmäisajan estämättä sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona henkilö täyttää 65 vuotta. Maakunnan velvollisuus turvata mahdollisuus kuntoutukseen tai koulutukseen taikka velvollisuus järjestää mahdollisuus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun tai palkkatuettuun työhön muun kuin kunnan palveluksessa koskisi nykytilaa vastaavasti säännöksessä mainitut ikäraajat täyttäviä työttömiä, jotka eivät ole oikeutettuja työttömyyspäivärahan lisäpäiviin. Viime kädessä henkilön kotikunnan tulisi maakunnan osoituksesta järjestää työntekomahdollisuus.

29 §. *Työllistämismääräytteen perusteella järjestettävä työ.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 4 ja 5 momenttia.

30 §. *Työllistämismääräytteen rajoitukset ja lakkaaminen.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 2 §:ää.

6 luku Erinäiset säännökset

31 §. *Muutosturvan toteuttamiseen liittyvät maakunnan tehtävät.* Rakennemuutostilanteissa toteutettaisiin muutosturvan toimintamallia työnantajien, työntekijöiden ja maakuntien välisenä yhteistyönä. Muutosturvan toimintamalli koostuu useasta eri osasta ja eri laeissa olevista säännöksistä. Maakunnat huolehtisivat kasvupalvelulain 36 §:n mukaisesti rakennemuutostilanteiden hallintaan ja hoitoon liittyvistä tehtävistä.

Muutosturvan toteuttamiseksi maakunnan tehtävänä olisi kartoittaa yhdessä työnantajan ja henkilöstön edustajien kanssa irtisanomistilanteessa palvelujen tarve sekä sovittaa nämä palvelut yhteen työnantajan kustantaman valmennuksen tai koulutuksen kanssa sekä varata riittävät resurssit ja varautua tarpeellisiin toimenpiteisiin saatuaan työnantajalta yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) 48 §:ssä, työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (449/2007) 8 §:ssä tai yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) 24 §:ssä säädetyn ilmoituksen. Maakunnan tehtävänä olisi myös avustaa työnantajia mainittujen lakien mukaisten työllistymistä edistävien toimintasuunnitelmien laatimisessa ja toteuttamisessa julkisen rekrytointi- ja osaamispalvelun osalta.

Suomen hakiessa Euroopan globalisaatiorahaston rahoitusta EGR-asetuksen mukaisesti irtisanomistilanteisiin maakunnan tulisi hoitaa julkisena hallintotehtävänä Euroopan globalisaatiorahaston hankkeiden alueellinen toimeenpano.

32 §. *Tiedonsaantioikeus.* Pykälässä säädettäisiin rekrytointi- ja osaamispalveluun liittyvästä tiedonsaantioikeudesta. Ehdotettu 1 momentti koskisi maakunnan tiedonsaantioikeutta. Maakunnalla olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen rekrytointi- ja osaamispalvelun järjestämisessä välttämättömät tiedot. Maakunnalla olisi oikeus saada esimerkiksi työttömyyskassoilta ja Kansaneläkelaitokselta tietoja henkilölle maksetusta työttömyyspäivärahasta 28 §:ssä säädetyn kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuuden järjestämiseksi.

Rekrytointi- ja osaamispalvelun tuottajan oikeudesta saada henkilöasiakasta koskevia tietoja säädettäisiin ehdotetussa 2 momentissa. Maakunta voisi säännöksen perusteella antaa palveluntuottajalle henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka olisivat välttämättömiä palvelun tuottamiseksi. Tietojen luovuttamiseen ei tarvittaisi asiakkaan suostumusta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työnantajan oikeudesta saada työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana. Säännös vastaisi voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 3 momenttia.

Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin tietojen antamisesta konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla voimassa olevaan 12 luvun 6 §:n 4 momenttia vastaavasti.

33 §. *Työnhakua koskevien tietojen julkaiseminen.* Pykälässä säädettäisiin työnhakua koskevien tietojen julkaisemisesta sekä työnhakijan tietojen luovuttamisesta työnantajalle. Ehdotetun 1 momentin mukaan työnhakijaa koskevat työnhaun ja rekrytoinnin kannalta tarpeelliset tiedot julkaistaisiin työnhakua ja rekrytointia tukevassa verkkopalvelussa eli niin sanotussa *Työmarkkinatorissa*. Tiedot siirtyisivät Työmarkkinatoriin automaattisesti, kun henkilö aloittaa työnhaun 4 §:ssä säädettyllä tavalla. Tiedot olisi julkaistava sellaisina, ettei työnhakija ole tunnistettavissa tiedoista. Työnhakijasta ei siten julkaistaisi esimerkiksi nimeä, ikää ja yhteystietoja. Työnhaun ja rekrytoinnin kannalta tarpeellisia tietoja olisivat ammatillista osaamista koskevat tiedot kuten koulutus ja työkokemus. Työnhakijan tietojen luovuttaminen työnantajalle siten, että työnhakija on tiedoista tunnistettavissa, edellyttäisi nykytilaa vastaavasti työnhakijan suostumusta. Terveystilaa koskevien tietojen luovuttamiseen työnantajalle tarvittaisiin työnhakijan nimenomainen kirjallinen suostumus.

33 §. *Vakuutusturva.*
täydennetään

34 §. *Oikaisuvaatimus ja valitus.*
täydennetään

35 §. *Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon.*
täydennetään

1.2 Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta

1 Luku Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen momentin mukaisesti myönnettäessä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa laissa (XX/2017) tarkoitettuja rahoituspalveluja ja palkkatukea Manner-Suomen alueella eli muualla Suomessa kuin Ahvenanmaan maakunnan alueella.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin lain soveltamisesta Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmasta rahoitettaviin tukiin sekä ohjelman toimeenpanoon. Lakia sovellettaisiin kokonaisuudessaan lain 3, 8 ja 9 §:n mukaisesti, kansallisiin ja rakennerahasto-ohjelmasta rahoitettaviin tukiin. Lakia sovellettaisiin maakuntien myöntä-

mien tukien lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön myöntämiin tukiin sen mukaan mitä lain 8 §:ssä säädettäisiin.

Lain 7 luvun säännöksiä sovellettaisiin Kestävää kasvua ja työtä 2014 – 2020 -Suomen rakennerahasto-ohjelman toimeenpanossa kaikissa välittävissä toimielimissä, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Lain 7 luvun säännösten ohella välittävät toimielimet soveltaisivat myös asiaa koskevaa kansallista tukilainsäädäntöä. Lain 3, 8 ja 9 §:n soveltamisessa tukilainsäädännöllä tarkoitettaisiin tätä lakia. Nykyisistä, lain valmisteluajankohdan mukaisista välittävistä toimielimistä Innovaattiorahoituskeskus Tekesin osalta tukilainsäädännöllä tarkoitettaisiin valtionavustuslakia (688/2001), jota edellä mainittu välittävä toimielin noudattaisi, jollei tämän lain 7 luvusta muuta johdu.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että lakia sovellettaisiin alueiden kehittämisen kansallisiin määrärahoihin silloin, kun työ- ja elinkeinoministeriö tai maakunta myöntää tukia näistä määrärahoista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Suomen takausohjelmasta. Suomen takausohjelmalla tarkoitetaan Euroopan unionin Investointi kasvuun ja työllisyyteen 2014 – 2020 aloitteen ja Pk-yritysaloitteen mukaista rakennerahasto-ohjelmaa, joka on tarkoitettu kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin lain soveltamisalasta suhteessa valtionavustuslakiin (688/2001), jota valtionaputoiminnan yleislakina on sovellettava valtionavustuksiin, jollei muussa laissa toisin säädetä. Alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamiseksi myönnettävien tukien erityispiirteiden johdosta on tarpeen säätää tässä laissa tarkoitetuista tuista eräiltä osin valtionavustuslaista poikkeavasti. Tämä koskee erityisesti tukien käyttöä, valvontaa, tarkastusoikeutta, tietojen saantia ja luovuttamista, asiakirjojen säilyttämistä, avustuksen palauttamista ja takaisinperintää. Poikkeamistarpeita valtionavustuslain sääntelystä aiheuttavat erityisesti rakennerahastosääntelyyn liittyvät seikat. Valtionavustuslaista poikkeavat säännökset sisältyvät pääosin tämän lain 7 lukuun. Lisäksi 4 momentissa olisi viittaus taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin (429/2016), jota olisi tarkoitus muuttaa koskemaan myös maakuntia tukien myöntäjinä.

Kestävää kasvua ja työtä 2014 – 2020 -Suomen rakennerahasto-ohjelmalla tarkoitetaan Euroopan unionin Investointi kasvuun ja työllisyyteen 2014 – 2020 aloitteen mukaista rakennerahasto-ohjelmaa.

2 §. *Määritelmät.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi lain kannalta keskeisiä käsitteitä. Pykälän 1 kohdan mukaan valtiontukien yleisellä ryhmäpoikkeusasetuksella tarkoitettaisiin tiettyjen tukimuotojen toteutamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) N:o 651/2014. Pykälän 2 kohdan mukaan vähämerkityksisellä tuella tarkoitettaisiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 tarkoitettua tukea eli de minimis -tukea.

Pykälän 3 kohdassa tarkoitettuja rakennerahastoja ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Kohdassa 4 määriteltäisiin, että rakennerahastovaroilla tarkoitetaan Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä ja niitä vastaavia kansallisia rakennerahastojen varoja. Vastaavasti 5 kohdassa Euroopan aluekehitysrahaston varoilla tarkoitettaisiin Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä ja niitä vastaavia kan-

sallisia Euroopan aluekehitysrahaston varoja ja 6 kohdassa Euroopan sosiaalirahaston varoilla Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä ja niitä vastaavia kansallisia Euroopan sosiaalirahaston varoja.

Pykälän kohdissa 7, 8, 9 ja 10 määriteltäisiin rakennerahastojen hallintoon osallistuvat viranomaiset. Hallintoviranomaisella tarkoitettaisiin alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua viranomaista, joka vastaa yleisasetuksen 125 artiklan ja tämän lain 41 §:n mukaisista tehtävistä. Todentamisviranomaisella tarkoitettaisiin alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua viranomaista, joka vastaa yleisasetuksen 126 artiklan ja tämän lain 42 §:n mukaisista tehtävistä. Tarkastusviranomaisella tarkoitettaisiin alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua viranomaista, joka vastaa yleisasetuksen 127 artiklan ja tämän lain 43 §:n mukaisista tehtävistä. Välittävällä toimielimellä tarkoitettaisiin alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua viranomaista, joka vastaa tämän lain 44 §:n mukaisista tuensaajiin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä, jotka ovat pääosin tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyviä tehtäviä.

Pykälän 11 ja 12 kohdissa määriteltäisiin rakennerahastojen hallintoon keskeisesti liittyvät EU:n asetukset. Yleisasetuksella tarkoitettaisiin yhteiseen strategiakehykseen kuuluvaa Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1303/2013. Varainhoitoasetuksella tarkoitettaisiin Euroopan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 966/2012.

Pykälän 13 kohdan mukaisesti rakennerahasto-ohjelmalla tarkoitettaisiin Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa ja Suomen takausohjelmaa kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi.

Pykälän 14 kohdassa määriteltäisiin, että maakunnalla tarkoitetaan maakuntalain (xxxx/2017) 2 §:ssä tarkoitettua julkisoikeudellista yhteisöä.

Pykälän 15 kohdassa määriteltäisiin, mitä Uudenmaan kuntayhtymällä tarkoitetaan.

2 Luku Yritykselle myönnettävät tuet

3 §. *Tuki yritystoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen.* Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin kansallisista varoista myönnettävästä tuesta yritystoiminnan käynnistämiseen. Tuki korvaisi aiemmin työ- ja elinkeinotoimiston myöntämän starttirahan, jota on voitu myöntää yritystoiminnan aloittavalle henkilölle toimeentulon turvaamiseksi. Suurin muutos aikaisempaan verrattuna olisi se, että tukea yritystoiminnan käynnistämiseen myönnettäisiin vain yritykselle eikä yrityksen perustamista harkitsevalle henkilölle. Starttirahan tarkoituksena on turvata yrittäjän toimeentuloa sinä aikana, jonka päätoimisen yritystoiminnan käynnistäminen ja vakiinnuttaminen kestää. Uudessa yritykselle myönnettävässä tuessa tarkoituksena on myös, ettei myöntämisperusteena enää korostuisi yrittäjän toimeentulon turvaaminen. Tämä johtuu lähinnä siitä, että jatkossa kyse on yritykselle myönnettävästä tuesta, jonka osalta yrittäjän toimeentulon turvaaminen ei toimintatukiluonteensa puolesta sovellu kovin hyvin yritystukien myöntämisperiaatteisiin. Lakiehdotuksen mukaisissa tukien myöntämisessä keskeisenä

myöntämisen edellytyksenä on se, että tukea voidaan myöntää, jos yrityksellä arvioidaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan.

Starttirahaa ei voida myöntää, jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut päätoimisen yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty. Uuden tuen jatkovalmistelussa tulee harkittavaksi yritykselle myönnettävien tukien osalta käytössä oleva periaate, jonka mukaan tuen hakija voi omalla riskillä ryhtyä hankkeen toteuttamiseen sen jälkeen, kun hakija on jättänyt hakemuksen.

Uuden tuen osalta tulee harkittavaksi myös se mikä olisi tuen kestoaika jatkossa. Starttirahaa voidaan myöntää nykyään enintään 12 kuukaudeksi ja sitä myönnetään enintään kuuden kuukauden jaksoissa.

Lakiehdotuksen jatkovalmistelussa tulee harkita myös eräiden muiden starttirahan myöntämisperiaatteiden soveltuvuutta. Harkittavaksi tulee muun muassa se mikä on myönnettävän tuen määrä ja kuinka monessa maksuerässä tuki maksetaan.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin kansallisista varoista myönnettävästä tuesta yritysten kehittämispalveluihin. Palveluita olisivat pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) kehittämiseksi tarkoitetut analyysipalvelut, asiantuntijapalvelut sekä koulutuspalvelut. Palveluita tarjottaisiin yrityksen elinkaaren eri vaiheissa. Palveluiden sisältöjen osalta sääntely mahdollistaisi niiden edelleen kehittämisen tarpeita vastaavaksi. Analyysipalvelut olisivat yrityksen kehittämistarpeiden arvioimiseksi tarjottavia palveluita. Asiantuntijapalveluita olisivat yrityksen toiminnan kehittämiseksi tarpeelliset konsultointipalvelut, selvitykset ja muut asiantuntijapalvelut. Toiminnan kehittämiseksi tarpeellisia koulutuspalveluita olisivat yrittäjien ja yritysten avainhenkilöiden palvelut, jotka voisivat sisältää myös yrityskohtaista asiantuntijapalvelua. Koulutuspalvelut voitaisiin tarvittaessa kohdistaa tietyille yritysjoukkoille tai asiakassegmentille. Analyysi-, asiantuntija-, ja koulutuspalvelut korvaisivat voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 8 luvun 5 §:ssä tarkoitetut yritystoiminnan kehittämispalvelut.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin kansallisista varoista myönnettävästä tuesta yrityksen uuden liiketoiminnan kehittämiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Tukea voitaisiin lain nojalla myöntää aineellisiin ja aineettomiin investointeihin sekä kehittämistoimenpiteisiin. Aineellisella investoinnilla tarkoitetaan maa-alueiden, rakennusten, koneiden, laitteiden ja kaluston hankintaa sekä koneiden ja laitteiden pitkäaikaista vuokraamista. Aineettomalla investoinnilla tarkoitetaan tekniikan siirtoon liittyvien patenttioikeuksien, käyttö lupien, taitotiedon ja patentoimattoman teknisen tietämyksen hankintaa. Kehittämistoimenpiteellä tarkoitetaan liiketoimintaosaamisen, kansainvälistymisen, tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämistä, hankkeiden valmistelua sekä muuta niihin rinnastettavaa yritystoiminnan merkittävää kehittämistä. Tarkoituksena on ottaa erityisesti aloittavat yritykset tärkeytensä ja erilaisten lähtökohtiensa vuoksi paremmin huomioon. Tukea voitaisiin kuitenkin myöntää toimintansa aloittavien yritysten uuden liiketoiminnan perustamistoimenpiteiden lisäksi myös jo toimivien yritysten uuden liiketoiminnan käynnistämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Pykälän 2 momentti olisi viittaussäännös, jonka mukaan maakunnan, Uudenmaan kuntayhtymän ja yksittäisen palveluntuottajan keskinäisestä toimivallanjaosta tuen myöntämisessä säädettäisiin alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 18 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että maakunnan käyttöön osoitetuista Euroopan aluekehitysrahaston varoista voitaisiin myöntää tukea 1 momentin 3 kohdan mukaisiin kehittämis- ja investointihankkeisiin, jotka soveltuvat rahoitettavaksi rakennerahasto-ohjelmasta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä ja käyttökohteista.

4 §. *Tuen saajat.* Pykälässä säädettäisiin siitä, kenelle tukea yritystoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen voidaan myöntää. Pykälän 1 momentin mukaan avustusta voitaisiin myöntää pienille ja keskiuurille yrityksille (pk-yritys). Pykälän 1 momentin mukainen peruslähtökohhta, jonka mukaan tukea myönnetään pääsääntöisesti pk-yrityksille vastaa muun muassa voimassa olevaa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettua lakia. Koska tukea voitaisiin myöntää vain yrityksille, tukijärjestelmän ulkopuolelle jäisivät muun muassa luonnolliset henkilöt, jotka vasta suunnittelevat yritystoiminnan aloittamista. Tällaisten henkilöiden avustamiseen ja neuvontaan on käytettävissä muita maakunnan ja muiden toimijoiden tarjoamia palveluita.

Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta, jonka mukaan tukea on mahdollista myöntää myös suuren yrityksen investointiin. Momentin mukaisesti alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain mukaisella I ja II -tukialueella voitaisiin suurelle yritykselle myöntää tukea investointeihin, eli lähinnä koneiden ja laitteiden hankintaan sekä rakentamiseen. Suurten yritysten tukemisen tarkemmista ehdoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Vaikka tuen myöntämisen painopiste on pk-yrityksissä, I ja II tukialueen erityistarpeita varten on perusteltua edelleen säilyttää mahdollisuus myöntää tukea näillä alueilla myös suurten yritysten investointeihin.

Momentin mukaisella pk-yrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka täyttää valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen liitteen 1 mukaisen pk-yrityksen määritelmän, jonka mukaan pk-yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 50 miljoonaa euroa sekä joka täyttää yrityksen riippumattomuutta kuvaavat ja muut määritelmään sisältyvät pk-yrityksen tunnusmerkit. Pienellä yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa sekä joka täyttää yrityksen riippumattomuutta kuvaavat ja muut suosituksen sisältyvät tunnusmerkit. Suurella yrityksellä tarkoitetaan muuta kuin edellä tarkoitettua pk-yritystä.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin ne toimialat, joille tukea ei voida myöntää. Kalatalouden, maatalouden ja metsätalouden osalta rajaus säilyisi nykyisen valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain mukaisena, eli näille toimialoille ei edelleenkään voitaisi myöntää tukea. Kalataloudella tarkoitetaan tässä yhteydessä veden elollisten luonnonvarojen hyödyntämistä ja vesiviljelyä sekä kalastustuotteiden tuotantoa, jalostusta ja kaupan pitämistä. Maataloudella tarkoitetaan peltoviljelyä, karjataloutta tai muuta tuotantoeläinten pitoa, kasvi- ja eläinhuoneutuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviiljelyä, turkistarhausta, hevosten kasvatusta, porotaloutta, mehiläistaloutta, ammattimaista metsästyä, marjastusta tai sienestystä taikka muuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa. Metsätaloudella tarkoitetaan tässä yhteydessä alkutuotantona harjoitettavaa metsän hoitoa ja puuston kasvatusta, mutta ei esimerkiksi puun tai muiden metsävarojen jalostamista erilaisiin käyttötarkoituksiin.

Uuden liiketoiminnan kehittämiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin kohdistuvan tuen ulkopuolelle olisi rajattu voimassa olevaa yritystoiminnan kehittämiseksi annettua lakia vastaavasti maataloustuotteiden jalostus ja kaupan pitä-

minen, joiden rahoituksen olisi tarkoitus kuulua maa- ja metsätalousministeriön tukijärjestelmän piiriin. Maataloustuotteiden jalostuksella ja kaupan pitämisellä tarkoitetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä 1 tarkoitettujen maataloustuotteiden sellaista käsittelyä, jonka tuloksena saatava tuote on edelleen liitteessä 1 tarkoitettu maataloustuote sekä tuotteen markkinoille saattamista.

Pykälän 2 momentin mukaisesti avustusten myöntämisessä olisi lisäksi otettava huomioon Euroopan unionin lainsäädäntöön perustuvat toimialakohtaiset rajoitukset, jotka koskevat mm. terästeollisuutta, synteettikuituteollisuutta, liikennettä, moottoriajoneuvoteollisuutta ja laivanrakennusta.

Pykälän 3 momentin mukaan tuki myönnettäisiin valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai vähämerkityksisenä tukena. Tukiin sovellettavista valtiontukisäännöistä säädettäisiin lain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen saajista.

5 §. *Tuen myöntämisen yleiset edellytykset.* Pykälän 1 momentin mukaisesti tukia yrityksen käynnistämiseen ja kehittämiseen voitaisiin myöntää, jos yrityksellä arvioidaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Kannattamattoman toiminnan tukeminen ei olisi perusteltua kansantalouden edun, yritystoiminnan tehokkuuden eikä toimivan kilpailun näkökulmasta. Tuen myöntämistä harkitessa tulisi myös tarkistaa, että yrityksen suunnittelema hankkeen rahoitus on riittävä ja toteuttamiskelpoinen. Lisäksi tulisi tarkistaa, ettei yrityksen tukeminen ole kiellettyä EU:n valtiontukisääntelyn perusteella, jos yritys täyttää vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmän. Vaikeuksissa oleva yritys on määritelty valtiontukien yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa.

Toiminnan kannattavuuden arviointi olisi kokonaisharkintaa, jossa voitaisiin ottaa huomioon muun muassa yrityksen taloudelliset tunnusluvut. Lisäksi tässä arvioinnissa voitaisiin huomioida erilaisista julkisista ja yksityisistä rekistereistä saatavat tiedot yrityksen maksuhäiriöistä sekä verojen ja muiden julkisoikeudellisten maksujen suorittamisesta. Lähtökohtana harkinnanvaraisia tukia myönnettäessä olisi luonnollisesti se, että tuensaaja olisi hoitanut asianmukaisesti julkisoikeudelliset ja yksityisoikeudelliset velvoitteensa. Tukea voitaisiin kuitenkin myöntää, jos velvoitteiden laiminlyönti olisi vain vähäinen. Lisäksi tukea voisi erityisestä syystä myöntää myös silloin, kun laiminlyönti olisi olennainen, mutta velvoitteiden hoitamisesta olisi tehty maksusuunnitelma, jota olisi jo jonkin aikaa noudatettu. Tuen myöntäminen olennaisten velvoitteiden laiminlyöntien yhteydessä olisi kuitenkin hyvin poikkeuksellista ja perustuisi aina tapauskohtaiseen arviointiin.

6 §. *Hyväksyttävät kustannukset, tuen määrä ja tuen kohteen käyttöaika.* Pykälän 1 momentin mukaan tuki voitaisiin myöntää prosenttiosuutena hankkeesta aiheutuvien hyväksyttävien kustannusten mukaan. Lisäksi kustannuksia olisi mahdollista hyväksyä myös muun tarkoituksenmukaisen kustannusmallin mukaisesti, jolloin esimerkiksi hankkeen välillisiä kustannuksia voitaisiin hyväksyä laskennalliseen prosenttiosuuteen perustuen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin investointituella hankitun omaisuuden käyttöajasta. Käyttöajat säilyisivät samoina kuin kumottavassa laissa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. Käyttöajan laskeminen tuen viimeisen erän maksamisesta vastaa nykyistä sääntelyä. Maksamisella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä maksupäätöksen päätöspäivää, eikä tuen todellista maksupäivää. Käyttöajan pidentämiseen on katsottava olevan erityisesti syytä esimerkiksi silloin, kun pidemmällä käyttöajalla pyritään estämään tuen kohteena olevan omai-

suuden mahdollinen myöhempi siirtyminen liiketoiminnan käytöstä yksityiseen käyttöön tai kun pyritään estämään muutoin lain tavoitteiden vastaiset vaikutukset. Esimerkkinä tällaisesta tuen kohteesta voidaan mainita matkailualan yrityksen lomamökit. Käyttöajan määrittelemisen sisältää myös tuen saajaa koskevan veloitteen käyttöä tuen kohteena olevaa omaisuutta sille määrätyn käyttöajan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, tuen enimmäismäärästä ja tuen kohteen käyttöajasta.

7 §. *Tuki yrityksen kuljetuskustannuksiin.* Pykälän mukaan tukea voitaisiin myöntää kuljetuskustannusten perusteella siten kuin siitä erikseen säädettäisiin. Esitystä annettaessa on voimassa alueellisesta kuljetustuesta vuosina 2014 - 2017 säädetty valtioneuvoston asetus (1248/2014). Lisäksi kuljetustuen osalta on voimassa, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Kuljetustuen tarkoitus on ylläpitää ja kehittää harvaan asuttujen alueiden pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä vähentämällä tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuva kustannusrasitetta. Kuljetustukea voidaan voimassa olevan asetuksen nojalla myöntää pk-yrityksen jalostamien tuotteiden kuljetuksesta, kun tuote on jalostettu Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon tai Etelä-Savon maakunnan alueella, taikka Kannonkosken, Karstulan, Kinnulan, Kivijärven, Kyyjärven, Pihlajpirtin, Saarijärven tai Viitasaaren kunnassa.

3 Luku Voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle myönnettävät tuet kehittämis- ja investointitoimintaan

8 §. *Työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön myöntämät tuet.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi työ- ja elinkeinoministeriön oikeudesta myöntää tukea sekä kansallisista varoista rahoitettuihin hankkeisiin että työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta myöntää tukea Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston varoista.

Pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voisi myöntää tukea alueiden kehittämisen erityismäärärahasta edellyttäen, että valtiontalousarviossa on myönnetty määrärahaa sellaiseen toimintaan, jonka valtakunnallinen merkittävyys tai toiminnan hyödyntäminen useammalla kuin yhdellä alueella edellyttää päätöksen tekemistä ministeriössä. Momentin nojalla työ- ja elinkeinoministeriö voisi myöntää tukea kansallisista varoista myös itse toteuttamiinsa tutkimus-, selvitys- ja verkostohankkeisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö voisi myöntää sekä Euroopan aluekehitysrahaston että Euroopan sosiaalirahaston varoja ministeriön itse toteuttamiin teknisen tuen hankkeisiin. Välittävän toimielimen olisi eriytettävä itse toteuttavan hankkeen toteutus välittävän toimielimen tehtävistä moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.

Pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi myöntää sen käyttöön osoitettua Euroopan sosiaalirahaston varoista tukea valtakunnallisesti merkittäviin, useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin rakennerahasto-ohjelman mukaisiin kehittämishankkeisiin. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö voisi myöntää sekä Euroopan aluekehitysrahaston että Euroopan sosiaalirahaston varoja ministeriön itse toteuttamiin teknisen tuen hankkeisiin. Välittävän toi-

mielimen olisi eriytettävä itse toteuttavan hankkeen toteutus välittävän toimielimen tehtävistä moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä ja tuen käyttökohteista.

9 §. *Maakunnan myöntämät tuet.* Pykälässä säädettäisiin maakunnan myöntämistä alueiden kehittämiseksi tarkoitettuihin kehittämis- ja investointihankkeisiin liittyvistä tuista.

Maakunnat voisivat pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan myöntää tukea valtion talousarvioon otettujen määrärahojen rajoissa kasvua ja elinkeinorakenteen monipuolistamista, innovaatioiden kehittämisen edellytysten luomista tai yritysten toimintaedellytysten kehittämistä varten. Tukea voitaisiin myöntää alueen kuntien välisen elinkeinopoliittisen yhteistyön edistämistä koskeviin kehittämishankkeisiin ja yritystoimintaa edistävien organisaatioiden hanketoimintaan. Kehittämishankkeeseen voisi sisältyä sellaisia investointeja, jotka ovat välttämättömiä kehittämishankkeen toteuttamiseksi. Kehittämishankkeessa investointien osuus voisi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan maakunnat voisivat myöntää tukea kuntien toteuttamiin perusrakennetta koskeviin investointihankkeisiin eli perusrakenteen investointitukea. Tuen tulisi olla perusteltua aluekehityksen, erityisesti yritystoiminnan toimintaedellytysten kannalta. Perusrakenteen investointituki voisi olla esimerkiksi tiestöön, satamiin tai toimitiloihin kohdistuvia toimenpiteitä, joita kunnat itse toteuttavat. Tarkoitus ei siis ole rahoittaa kuntien vastuulla olevaa toimintaa, jolla ei ole suoraa elinkeinokytkentää. Perusrakenteeseen kohdistuvalla investointituella voitaisiin rahoittaa esimerkiksi yritystoiminnan kehittämiseksi rakennettujen toimitilojen käyttötarkoituksen muuttamiseen liittyvää peruskorjausta. Euroopan aluekehitysrahaston varoista voitaisiin tukea ainoastaan pienimuotoisia liikennehankkeita, joilla on selkeä elinkeinokytkentä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan maakunnat voisivat myöntää tukea ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämishankkeisiin. Kehittämishankkeeseen voisi sisältyä sellaisia investointeja, jotka ovat välttämättömiä kehittämishankkeen toteuttamiseksi. Kehittämishankkeessa investointien osuus voisi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Maakunnat voisivat myöntää Euroopan aluekehitysrahaston varoista tukea vain sellaisiin ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämishankkeisiin, joilla on selkeä elinkeinokytkentä.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan maakunnat voisivat myöntää tukea liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Tuen tulee olla perusteltua alueen kehittämisen kannalta. Maakunnat voisivat myöntää Euroopan aluekehitysrahaston varoista tukea vain sellaisiin liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin, joilla on selkeä elinkeinokytkentä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan maakunnat voisivat myöntää tukea opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluviin kehittämis- tai investointihankkeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan hankkeissa olisi erityinen lausuntomenettely, jolla varmistettaisiin edellä mainitun ministeriön asiantuntemuksen välittyminen maakuntaan. Lausuntomenettelyä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan maakunnat voisivat myöntää tukea työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseen liittyviin kehittämishankkeisiin.

Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan maakunnat voisivat myöntää tukea rakennerahastoista osarahoitettaviin teknisen tuen hankkeisiin.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaan maakunnat voisivat myöntää tukea pääomasijoitustoimintaan julkiselle ja yksityiselle yhteisölle käytettäväksi pääoman merkintään pääomasijoitusrahastoon. Kohdennettaessa avustusta pääomasijoitustoimintaan noudatettaisiin valtioneuvoston yleistä ryhmäpoikkeusasetusta eli komission asetusta (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti tai Euroopan komission hyväksymän pääomasijoitusrahastoa koskevan erillisen tukiohjelman ehtoja.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin selkeyden vuoksi maakunnan ja yksittäisen palveluntuottajan keskinäisestä toimivallanjaosta tuen myöntämisessä, josta on säädetty alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 18 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä tukimuodoista, joita maakunta voisi rahoittaa Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan aluekehitysrahaston varoista. Maakunta voisi myös rahoittaa maakunnan itse toteuttamia hankkeita sekä kansallisista että rakennerahastovaroista. Maakunnan olisi eriytettävä itse toteuttavan hankkeen toteutus moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.

Pykälän 4 momentin mukaan maakunnan olisi pyydettävä opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausunto merkittävimmistä hankkeista sen varmistamiseksi, ettei hankkeessa poiketa laista, asetuksesta, toimialoja koskevista eduskunnan tai valtioneuvoston päätöksistä eikä opetus- ja kulttuuriministeriön tai opetushallituksen ratkaisuvallasta kuuluvasta lakiin perustuvasta päätöksestä.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä, tuen käyttökohteista ja opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvista kehittämis- ja investointihankkeista ja niihin sovellettavasta lausunnotmenettelystä.

10 §. *Tuen saaja.* Pykälässä määriteltäisiin tuensaajat, joille voitaisiin myöntää lain 3 luvussa tarkoitettuja tukia. Tukea voitaisiin myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle voittoon tavoittelemattomalle oikeushenkilölle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että tuensaajan tulee olla voittoon tavoittelematon oikeushenkilö.

Voittoon tavoittelemattomuudella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä sitä, ettei organisaatio jaa mahdollista voittoon omistajilleen vaan käyttää voiton organisaation hyödyksi. Osakeyhtiön voittoon tavoittelemattomuudesta on osakeyhtiölain (624/2006) 1 luvun 5 §:n mukaisesti määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Säätiön ja rekisteröidyn yhdistyksen osalta yleishyödyllisyys todennetaan tuloverolain (1535/1992) 22 §:n perusteella. Yleishyödyllinen yhteisö ei saa tuottaa toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä. Edellä mainitun tuloverolain 22 §:n edellytysten tulee kaikkien täytyä yhtäaikaisesti, jotta yhteisöä voitaisiin pitää yleishyödyllisenä. Säätiön tai rekisteröidyn yhdistyksen perustamisasiakirja ei ole riittävä todiste voittoon tavoittelemattomuudesta.

Lisäksi ensimmäisessä momentissa säädettäisiin siitä, että tuki voitaisiin myöntää useammalle kuin yhdelle tuensaajalle yhteisesti. Tällöin kyseessä olisi yhteishanke, jonka osapuolet sopi-

sivat hankkeen toteuttamisesta ja kunkin osapuolen oikeuksista ja velvollisuuksista hankkeen sisällä.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen saajista ja niistä menettelyistä, joita noudatettaisiin vähämerkityksisen tuen myöntämisessä.

11 §. *Tuen myöntämisen yleiset edellytykset.* Pykälässä määriteltäisiin 3 luvussa tarkoitettujen tukien myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että tuen tulee olla perusteltua sen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta. Momentin 2 kohtaan ehdotetaan säädettäväksi siitä, että tuella tulisi olla merkittävä vaikutus toiminnan toteuttamiseen. Momentin 3 kohdan mukaan tuensaajalla edellytettäisiin olevan riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa toiminta, johon rahoitus myönnetään. Tämä vaatimus luo viranomaiselle oikeuden ja myös velvollisuuden tarkistaa hakijan taloudellista asemaa niin, että voidaan varmistua siitä, että hakijalla on koko hankkeen toteutusajan, myös maksatusten välillä taloudelliset mahdollisuudet hankkeen toteuttamiseen. Muilla edellytyksillä tarkoitetaan muun muassa tuensaajan hallinnollisia tai tiedollisia edellytyksiä toteuttaa hanke. Viranomaisen pyytämien selvitysten osalta viranomaisen tulee aina harkita, että selvitykset ovat välttämättömiä asian tutkimiseksi. Tarkoituksena ei ole lisätä tuensaajien hallinnollista taakkaa tai viranomaiselle erilaisten selvitysten ja liitteiden käsittelystä aiheutuvaan työtä tarpeettomasti. Momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että tuensaajalla tulee olla myös edellytykset vastata toiminnan jatkuvuudesta tuen käytön päättymisen jälkeen. Tarkoituksena on vahvistaa hankkeilla aikaansaajien tulosten pidempiaikaista vaikuttavuutta. Sellaisissa hankkeissa, jotka ovat kertaluonteista tai muutoin sen luonteisia ettei niillä ole tarkoituskaan saada aikaan pysyvää hyötyä, ei tällaista selvitystä voida edellyttää.

Momentin 5 kohdan mukaan tuen myöntämisen yleisenä edellytyksenä kehittämishankkeissa tulisi olla se, että tukea saaneen toiminnan tulosten on oltava yleisesti hyödynnettävissä. Edelleen ehdotetaan säädettäväksi momentin 6 kohdassa siitä, että tuen kohteena olevien investointien on oltava yleisesti hyödynnettävissä. Yleisellä hyödynnettävyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, ettei tuettu investointi saa jäädä ainoastaan kyseisen tuensaajaorganisaation hyödyksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että tukea ei saisi myöntää eikä käyttää yleisenä toimintatukena. Tämän lain mukaiset tuet ovat luonteeltaan valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaisia erityisavustuksia eikä niitä ole tarkoitettu tuensaajaorganisaation sellaiseen normaaliin toimintaan käytettäväksi mitä organisaatio yleensä rahoittaa omilla toimintamenoillaan. Hanke on aina erotettava erilliseksi kokonaisuudekseen hakijan muusta toiminnasta.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säädettäväksi valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä.

12 §. *Tuen siirtäminen toiselle tuettavan hankkeen toteuttamista varten.* Pykälässä säädettäisiin tuen myöntämisen edellytyksistä niissä tapauksissa, joissa tukea on tarkoitus siirtää toiselle voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle tuettavan hankkeen toteuttamista varten. Siirrettävän tuen määrää ehdotetaan rajattavaksi ja sopimuksen sisältöä tarkennettavaksi.

Tuen siirtämisellä tarkoitettaisiin tuen tietyn rahamääräisen osan siirtämistä. Tuen saajan velvollisuuksia tai oikeuksia ei tarkoiteta siirrettäväksi. Tuen siirtäminen on erotettava yhteishankkeesta, jossa tuen saajat vastaavat yhteisvastuullisesti hankkeen toteuttamisesta. Siirtämisellä ei myöskään tarkoiteta julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön alaan kuuluvia tuetta-

van hankkeen toteuttamiseksi tehtäviä tavara- tai palveluhankintoja. Hankkeen suunnitteluvaiheessa tulisi mukana olevien tahojen päättää, hakevatko ne tukea yhdessä, yhteishankkeen muodossa, jolloin vastuu hankkeen toteuttamisesta ja muista velvollisuuksista jakautuu hakijoiden kesken, vai toimiiko joku niistä tuen hakijana. Valittava toteuttamistapa riippuu toteuttavan hankkeen laajuudesta ja sisällöstä. Jos toteutettava toimenpide päätetään toteuttaa siten, että yksi taho hakee tukea myös muiden tahojen puolesta, ja tuki myönnetään tälle taholle, vastaa tämä taho kaikista tuen saajalle kohdistuvista velvoitteista.

Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tuen saajan lisäksi myös muiden osallistuvien tahojen tulisi täyttää tuen saajalle asetetut vaatimukset. Lisäksi edellytettäisiin, että viranomaisen tekee hankekohtaisesti perustellun päätöksen siitä, että tuen siirtäminen on hankkeen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista. Tarkoituksena on ehkäistä muun muassa tilanteet, joissa tuen saaja ei osallistuisikaan hankkeen toteuttamiseen itse, vaan sen pääasiallisena tehtävänä olisi toimia vain tuen välittäjänä. Tämän vuoksi esitetään, että siirrettävän tuen osuus voisi olla enintään puolet hankkeelle myönnetystä tuesta.

Viranomaisen tukimenettelyyn liittyviä tehtäviä ei ole tarkoitus siirtää tuen saajalle. Tällaisessa toiminnassa mahdollisuus erilaisiin väärinkäytöksiin, kuten riski valtiontukisäännösten tai hankintasäännösten kiertämiseen, saattaa kasvaa. Useamman vastuullisen hankkeen toteuttajan välinen yhteishankemalli olisi laajoissa hankekokonaisuuksissa ensisijainen vaihtoehto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen saajan ja muiden hankkeeseen osallistuvien tahojen velvollisuudesta sopimuksella varmistaa tuen myöntämisen ja maksamisen, tarkastamisen sekä muiden tuen ehtojen noudattaminen. Sopimuksen tulee sisältää osapuolten perustietojen lisäksi hankkeen sisältö, kunkin osapuolen vastuut ja rooli, hankkeen tulosten hyödyntäminen ja rahoituksen kulku. Lisäksi sopimuksessa on sovittava eräistä hankkeen toteuttamiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä kuten kirjanpidon, julkisten hankintojen, hankkeen sisällä tapahtuvan tiedonkulun sekä muiden hankkeen tuen ehtojen noudattamisen varmistamiseksi vaadittavista asioista. Sopimus on esitettävä viimeistään ennen siirron tekemistä. Tuen saaja vastaa hankkeen toteuttamisesta viranomaiselle ja mahdollinen takaisinperintä voidaan kohdistaa vain tuen saajaan.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tuen siirtoa koskevasta menettelystä.

13 §. *Yhteishanke.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi yhteishanketta koskevat perussäännökset. Pykälän 1 momentin mukaan tukea voidaan myöntää useammalle kuin yhdelle hakijalle yhteisesti. Yhteishankkeelle voitaisiin tukea myöntää vain, kun se on perusteltua hankkeen tavoitteiden toteuttamiseksi. Ohjelmien toteuttamisen kannalta suurempien hankekokonaisuuksien aikaansaaminen on tärkeää. Suomen kaltaisessa pienessä maassa ei kuitenkaan kaikille toimialoilla ole suuria organisaatioita, joilla olisi mahdollisuutta toteuttaa suuria ja vaikutuksiltaan merkittäviä hankkeita. Useamman toteuttajan yhdessä toteuttavat hankkeet ovat tarpeellisia hankkeiden vaikuttavuuden ja eri toimijoiden verkostoitumisen lisäämiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen saajien olisi täytettävä tässä laissa tuen saajille asetetut edellytykset. Yhteishankkeen kaikkien osapuolten olisi myös osallistuttava hankkeen rahoittamiseen, ellei tästä poikkeamiseen ole erityisiä syitä. Tällainen syy on esimerkiksi jonkun osapuolen muita suurempi rooli hankkeen kokoamisessa.

Pykälän 3 momentin mukaan yhteishankkeen osapuolten on tehtävä hankkeen toteuttamisesta sopimus, jossa määritellään yhteishankkeen osapuolten oikeudet ja velvollisuudet. Yhteishankkeen osapuolten on valittava keskuudestaan yksi taho eli niin kutsuttu päätoteuttaja, joka

vastaa yhteydenpidosta tuen myöntäneen viranomaisen kanssa. Tämä osapuoli vastaa myös hankkeessa tarvittavasta yhteensovittamisesta ja hankkeen hallinnoinnista. Vähämerkityksistä tukea sisältävissä hankkeissa tämän osapuolen tehtäviin kuuluu ilmoittaa vähämerkityksisen tuen määrästä jokaisen hankkeen osapuolen osalta.

Pykälän 4 momentin mukaan hankkeen osapuolilla on yhteisvastuu hankkeen toteuttamisesta. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä yhteishanketta koskevasta menettelystä.

14 §. *Hyväksyttävät kustannukset, tuen määrä ja tuen kohteen käyttöaika.* Pykälässä määriteltäisiin hanketoiminnassa noudatettavat hyväksyttäviä kustannuksia, tuen määrää ja tuen kohteen käyttöaikaa koskevat säännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan tuki myönnettäisiin hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin prosentiosuutena hyväksyttävistä kustannuksista tai kertakorvauksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan tukea myönnettäessä on hankkeesta aiheutuvista kustannuksista vähennettävä hankkeeseen välittömästi kohdistuvat tai siihen liittyvät tulot, jollei valtiontukea koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu. Jos tuki on myönnetty hankkeen tuensaajalle valtiontukisääntöjen nojalla, ei hankkeesta tuensaajalle kohdistuvia tuloja vähennettäisi hankkeesta aiheutuvista kustannuksista.

Jos myönnetty valtiontuki kuitenkin kanavoituu kokonaisuudessaan muille taloudellisille toimijoille kuin hankkeen välittömälle tuensaajalle, olisi tuensaajalle hankkeesta kohdistuvat tulot vähennettävä hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista.

Tulon käsite on laaja. Tulona pidetään kaikkea tuetusta toiminnasta hankkeen toiminnan aikana saatuja tuloja, kuten tuotteiden tai palvelujen myynnistä saatuja tuloja, muun käyttö- tai vaihto-omaisuuden myynnistä saatuja tuloja, sekä saatuja käyttökorvauksia, kuten vuokratulot ja niitä vastaavia tuloja.

Tuloa on kaikki hankkeen saama rahoitus, joka on annettu vastikkeellisesti, kuten esimerkiksi hankkeen hyödynsaajina olevilta taloudellisilta toimijoilta hankkeen tukitoimenpiteisiin osallistumisesta perittävät maksut.

Tuensaajan olisi hanketta koskevassa maksatushakemuksessa ilmoitettava toteutuneet tulot. Tulot vähennettäisiin tukikelpoisista kustannuksista maksatuskausittain. Hankkeen voittoa tuottamattomuudesta ehdotetaan säädettäväksi nimenomaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan tuki ei voisi kattaa hankkeesta aiheutuvien kustannusten täyttämää ja tuen hakijan tulisi itse osallistua hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin, jollei poikkeamiseen ole erityisiä syitä. Hakijan itse hankkeeseen osoittamaa rahoitusta kutsuttaisiin omarahoitukseksi. Erityisenä perusteena poikkeamiseen voisi olla muun muassa, että hanke on sellainen, ettei siihen ole saatavissa omarahoitusta tai hakija kokoa hankkeeseen tarvittavan rahoituksen eri rahoituslähteistä. Lähtökohtana on, että tuensaajan on hankehakemuksessaan esitettävä se rahoitusosuus, jonka tämä aikoo sijoittaa itse hankkeeseen. Se, ettei hankkeessa edellytetä omarahoitusosuutta, tulee aina perustella nimenomaisesti hanketta koskevassa tukipäätöksessä. Omarahoituksella on hankkeen asianmukaista toteuttamista ohjaava vaikutus ja sillä varmistetaan tuensaajan sitoutuminen hankkeeseen. Rakennerahastojen teknisen tuen hankkeissa ei vaadita omarahoitusosuutta niiden hallinnollisen luonteen johdosta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tuen kohteena olevan investoinnin käyttöajasta. Käyttöaika laskettaisiin tuen viimeisen erän maksamisesta. Maksamisella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä hankkeen viimeisen maksatuspäätöksen päätöspäivämäärää, eikä tuen todellista maksupäivää. Käyttöajan pidentämiseen on katsottava olevan syytä esimerkiksi silloin, kun pidemmällä käyttöajalla pyritään estämään tuen kohteena olevan omaisuuden mahdollinen siirtyminen hanketta koskevan päätöksen mukaisesta käyttötarkoituksesta muuhun tarkoituksen vastaiseen käyttöön. Käyttöajan määrittely sisältää myös tuen saajaa koskevan velvoitteen käyttää tuen kohteena olevaa omaisuutta sille määrätyn käyttöajan.

Pykälän 5 momentissa olisi tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, tuen määrästä ja tuen kohteen käyttöajasta ehdotetaan annettavan valtioneuvoston asetuksella.

4 Luku Palkkatuki

Luvussa säädettäisiin palkkatuesta pääasiassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 lukua vastaavasti. Koska palkkatuen myöntämisestä vastaisi työ- ja elinkeinotoimiston sijasta maakunta tai Uudenmaan kuntayhtymä, säännöksiin tehtäisiin tästä johtuvat muutokset.

Säännöksin ei enää sisältyisi sosiaalisia yrityksiä koskevia erillisiä palkkatuen määrää ja kestoa koskevia säännöksiä. Säännökset olisivat tarpeettomia, koska laki sosiaalista yrityksistä ehdotetaan kumottavaksi. Palkkatukea koskevassa luvussa ei säädettäisi myöskään palkkatuen maksamisen esteistä. Maksamisen esteistä säädettäisiin ehdotetun lain 5 luvussa kaikkia ehdotetussa laissa tarkoitettuja tukevia koskevana.

15 §. *Palkkatuki.* Pykälässä säädettäisiin palkkatuen käsitteestä ja palkkatuella tuettavan työn tarkoituksesta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 1 §:ää vastaavasti. Palkkatuella tarkoitettaisiin tukea, jota työnantajalle voitaisiin myöntää työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin. Palkkatuetun työn tarkoituksena olisi parantaa tuella palkattavan henkilön ammatillista osaamista ja siten edistää hänen työllistymistään avoimille työmarkkinoille. Nykytilasta poiketen palkkatuen myöntämisestä päättäisi työ- ja elinkeinotoimiston sijasta maakunta.

16 §. *Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset.* Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset vastaisivat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 2 §:ssä säädettyjä edellytyksiä.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukaan palkkatuen myöntäminen edellyttäisi, että maakunta tai Uudenmaan kuntayhtymä arvioisi henkilön työttömyyden johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista. Lisäksi palkkatuetun työn tulisi maakunnan tai Uudenmaan kuntayhtymän arvon mukaan parantaa henkilön ammatillista osaamista ja hänen mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille. Momentin 2 ja 3 kohdassa säädettäisiin tilanteista, jolloin palkkatukea voitaisiin myöntää ilman arviota ammatillisen osaamisen puutteista. Ehdotetun 2 kohdan mukaan palkkatukea voitaisiin myöntää, jos tuella palkattavan henkilön tuottavuus olisi olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentunut vamman tai pitkäaikaissairauden johdosta. Palkkatuki voitaisiin myöntää 3 kohdan mukaan myös silloin, kun tuella palkattava henkilö olisi täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään vuoden välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin lisäedellytyksestä, jota edellytettäisiin myönnettäessä palkkatukea alle vuoden työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen 1 momentin 1 kohdan pe-

rusteella. Palkkatuen myöntäminen alle 12 kuukautta yhdenjakoisesti työttömänä olleen henkilön palkkaamisen edellyttäisi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä pitkityisi ja kestäisi todennäköisesti yli 12 kuukautta. Työttömyyden pitkittymisen arvioinnissa käytettäisiin apuna asiakastietojärjestelmän profilointityökalua ja muuta asiakkaasta käytettävissä olevaa tietoa.

17 §. *Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset.* Pykälän 1 momentin mukaan palkkatukea voitaisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 3 §:n 1 momenttia vastaavasti myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin palkkatuen myöntämisen rajoituksista, jotka liittyisivät työnantajaan. Ehdotetun 1 kohdan mukaan palkkatukea ei myönnettäisi taloudellista toimintaa harjoittavalle työnantajalle, joka olisi tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän ja työntekijän irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Säännöksessä mainittu 12 kuukauden tarkastelujakso perustuu EU:n valtion tukisäännöksiin. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 32 ja 33 artiklassa säädetään palkkatuen myöntämisestä epäedullisessa asemassa olevien ja alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työhönottoon. Artiklan kolme kohdan mukaan, jos työhönotto ei johda kyseisen yrityksen työntekijöiden nettomäärän lisääntymiseen verrattuna edellisen 12 kuukauden jakson keskiarvoon, toimen on pitänyt vapautua vapaaehtoisen poistuman, työkyvyttömyyden, iästä johtuvan eläkkeelle siirtymisen, vapaaehtoisen työajan lyhentämisen tai työntekijän virheestä johtuvan laillisen erottamisen vuoksi eikä irtisanomisten seurauksena. Ehdotetun 3 momentin mukaan palkkatuki voitaisiin kuitenkin myöntää, jos työnantaja on ottanut irtisanonut työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen palkkatukihakemuksen tekemistä.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan mukaan palkkatukea ei myönnettäisi, jos palkkatuella olisi kilpailua vääristäviä vaikutuksia. Palkkatuki ei saisi antaa työnantajalle kilpailuetua muihin samoja tuotteita tai palveluja tarjoaviin nähden.

Ehdotetun 3 momentin 3 kohdan mukaan palkkatukea ei myönnettäisi, jos työnantaja olisi laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan tai velvollisuuttaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja taikka sillä olisi olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä. Palkkatukea ei olisi tarkoituksenmukaista myöntää esimerkiksi työnantajalle, jonka työntekijät ovat joutuneet hakemaan palkkasaataviaan palkkaturvasta. Jos palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti on ollut vähäinen tai siitä on kulunut jo kauan aikaa ja työnantaja on korjannut laiminlyöntinsä suorittamalla palkkasaatavat työntekijöilleen, maakunta voisi harkintansa mukaan myöntää tuen.

18 §. *Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 4 §:ää. Ehdotetun 1 momentin mukaan palkkatuen myöntäminen edellyttäisi, että työnantaja sitoutuu maksamaan tuella palkatulle vähintään kyseiseen työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaisen palkan. Jos sovellettavaa työehtosopimusta ei ole, palkan tulee vastata kyseistä työstä maksettavaa tavanomaista ja kohutuulista palkkaa. Koska palkkatuki korvaa työnantajalle tuella palkattavan ammatillisessa osaamisessa olevista puutteista tai vammasta taikka sairaudesta johtuvasta alentuneesta tuottavuudesta aiheutuvia kustannuksia, palkan tulisi pääosin perustua ennakolta sovittuun tunti- tai kuukausipalkkaan (aikapalkka). Palkkatukea ei voitaisi myöntää, jos tuella palkattavan palkka määräytyisi yksinomaan työn tuloksen perusteella. Tällöin työnantajalle ei aiheutuisi ammatillisen osaamisen puutteista tai vammasta taikka sairaudesta johtuvasta tuottavuuden alentumisesta ei aiheudu työnantajalle sellaisia kustannuksia, jotka tulisi palkkatuella kattaa.

Palkkatukea ei myönnettäisi vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen. Säännös asiasta olisi ehdotetussa 2 momentissa.

19 §. *Tuella palkatun siirtäminen.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 5 §:ää.

20 §. *Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle.* Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa palkkatuki myönnettäisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai vähämerkityksisenä tukena. Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 6 §:ää.

21 §. *Palkkatuella katettavat palkkauskustannukset.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 7 §:ää.

22 §. *Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:ää.

23 §. *Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto eräissä tapauksissa.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 9 §:ää.

24 §. *Tilapäinen keskeyttäminen.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 11 §:ää.

25 §. *Enimmäiskeston laskeminen uudelleen alusta.* Pykälä vastaisi sisällöltään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 12 §:ää.

26 §. *Muun tuen vaikutus palkkatuen maksamiseen.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 13 §:ää.

5 Luku Tuen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen

27 §. *Tuen hakeminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen hakemisesta. Pykälän 1 momentin mukaan tukea on haettava ennen hankkeen aloittamista, 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua yritystoiminnan aloittamista tai 4 luvussa tarkoitettua palkkatuen perusteena olevan työsuhteen aloittamista. Näillä vaatimuksilla pyritään välttämään tuen myöntämistä sellaiseen toimintaan tai hankkeeseen, jonka toteuttamiseen tuen myöntämisellä ei ole merkitystä tai joissa tuella olisi vain vähäinen merkitys.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että tukea haettaisiin pääsääntöisesti valtakunnallisesti ylläpidettävässä sähköisen asioinnin järjestelmässä, silloin kun tällainen järjestelmä olisi käytettävissä. Yhteisiä sähköisen asioinnin järjestelmiä puoltaa tukimuodon hakijoiden kannalta yhdenmukainen hakuprosessi sekä kustannustehokkuus. Mikäli tällaista sähköisen asioinnin järjestelmää tuen hakemiseen ei olisi käytettävissä, tukea voitaisiin hakea myös kirjallisesti lomakkeella, joka toimitettaisiin maakunnalle, Uudenmaan kuntayhtymälle tai palvelun tuottajalle.

Palkkatukeen liittyvien erityispiirteiden vuoksi 2 momentissa olisi erityiset säännökset koskien sen hakemista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, mikä olisi toimivaltainen maakunta tuesta päätettäessä. Lähtökohtana olisi se, että toimivaltainen olisi se maakunta, jonka alueella tuettava hanke

pääosin toteutettaisiin tai vaihtoehtoisesti se maakunta, jonka alueella tuettava toiminta pääosin tapahtuisi. Jälkimmäinen vaihtoehto koskisi niitä tukia, joissa on kyse muusta kuin hanketyyppisestä toiminnasta. Vastaavasti määräytyisi myös Uudenmaan kuntayhtymän toimivalta.

Ehdotetun 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta sekä hankkeen ja yritystoiminnan aloittamisesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

28 §. *Tuen myöntämistä koskeva päätös.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tukipäätös tehtäisiin valtakunnallisesti ylläpidettävällä tuen käsittelyjärjestelmällä, jos sellainen on käytettävissä. Tällaisina järjestelminä toimisivat alkuvaiheessa EURA 2014, TUKI2014 ja URA Yhteisten käsittelyjärjestelmien tarvetta puoltaisivat mm. yhdenmukainen tuen käsittelyn prosessi, kustannustehokkuus sekä yhdenmukaiset seurantatiedot. Lisäksi momentissa todettaisiin, että tukea voitaisiin maksaa vain sellaisiin kustannuksiin, jotka olisivat syntyneet hankemuksen vireilletulon jälkeen. Poikkeuksena tähän olisivat 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen hankkeen esivalmistelukustannukset. Tällaisia esivalmistelukustannuksia olisivat kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyvissä investointihankkeissa muun muassa suunnittelutyöstä, lupien hankinnasta ja toteutettavuustutkimuksista aiheutuvat kustannukset sekä kehittämissä hankkeissa ulkomailla järjestettävien näyttelyiden ja messujen näyttelypaikan varaaminen ennakolta ja siihen liittyvä ennakko- tai varausmaksu katsottaisiin hankkeen esivalmisteluksi.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että laissa ja sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen ehtojen lisäksi tuen saajan olisi noudatettava tukipäätöksessä olevia ehtoja ja rajoituksia. Tämä vaatimus olisi sisällöltään vastaava kuin valtionavustuslain 13 §:n 2 momentissa säädetty.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä tukipäätöksen tekemisestä ja tuen käyttöä koskevista ehdoista voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

29 §. *Tuen maksamisen hakeminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, miten tuen maksamista tulee hakea, toimivaltaisesta maakunnasta tai Uudenmaan kuntayhtymästä sekä maksamisen hakemisen määräajasta.

Pykälän 1 momentin mukaan maksamista haettaisiin valtakunnallisesti ylläpidettävän sähköisen asioinnin järjestelmän avulla, silloin kun tällainen järjestelmä olisi käytettävissä. Yhteisiä sähköisen asioinnin järjestelmiä puoltaisivat tukimuodon hakijoiden tasapuolisen kohtelun kannalta yhdenmukainen maksatuksen hakuprosessi sekä kustannustehokkuus. Mikäli tällaista sähköisen asioinnin järjestelmää ei olisi käytettävissä, tuen maksatusta voitaisiin jatkossakin hakea perinteiseen tapaan lomakkeella, joka toimitetaan maksajalle. Selkeänä tavoitteena olisi, että jatkossa valtaosa maksatushakemuksista toimitettaisiin sähköisen asioinnin järjestelmän avulla.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen maksamisen hakemiselle voitaisiin asettaa määräaika. Määräaika voitaisiin säätää joko lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa taikka vaihtoehtoisesti määräaika voitaisiin asettaa yksittäisessä tukipäätöksessä. Määräajan pituus riippuisi tukimuodosta ja tuettavan hankkeen tai toiminnan laajuudesta.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä maksatuksen hakemisesta, määräajoista ja maksatuksessa noudatettavasta menettelystä.

30 §. *Tuen maksaminen.* Pykälässä säädettäisiin tuen maksamisesta ja ennakkoa koskevista menettelyistä.

Pykälän 1 momentin mukaan tuki maksettaisiin valtakunnallisesti ylläpidettävällä sähköisellä järjestelmällä, jos sellainen olisi käytettävissä. Tuki maksettaisiin tuen saajalle takautuvasti toteutuneiden tukikelpoisten kustannusten perusteella taikka vaihtoehtoisesti päätöksessä määrätyn muun kustannusmallin mukaisesti. Muilla kustannusmalleilla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä yksinkertaistettuja kustannusmalleja, jolloin kustannuksia ei tarvitsisi todentaa.

Eräissä tukimuodoissa tuki maksettaisiin kokonaan todellisten kustannusten perusteella ja eräissä taas muun hyväksytyt kustannusmallin mukaisesti. Joissakin tapauksissa samassa päätöksessä voitaisiin käyttää näiden kustannusmallin yhdistelmiä, jolloin osa kustannuksista hyväksyttäisiin toteutuneiden kustannusten mukaisesti ja osa taas muun kustannusmallin mukaisesti. Yksinkertaistetuilla kustannusmalleilla pyritään nopeuttamaan ja selkeyttämään tukiprosessia sekä tuen hakijan että myöntäjän kannalta. Tuki voitaisiin maksaa tarvittaessa useampana eränä. Niissä tapauksissa, joissa tuki maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella, tuen kohteena olevan hankinnan on oltava maksettu ja tuen saajalle toimitettu.

Pykälän 2 momentin mukaan tuesta voitaisiin maksaa ennakkoa, jos se olisi tuen käytön kannalta perusteltua ja valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista. Ennakon maksaminen on momentissa tarkoitettulla tavalla perusteltua silloin, kun tuetun hankkeen tai toiminnan käynnistäminen tai toteuttaminen tukipäätöksessä tarkoitettussa aikataulussa ja laajuudessa vaatisi, että tuen saaja saa toimintaan tai hankkeeseen rahoitusta. Ennakon maksaminen olisi poikkeuksellista ja se perustuisi aina tapauskohtaiseen harkintaan. Ennakon maksamisen edellytyksenä olisi myös se, että ennakon maksaminen ei estä tuen käytön valvontaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että eräissä tapauksissa tukea vastaava korvaus voitaisiin maksaa myös palvelun tuottajalle. Käytännössä tämä tarkoittaisi tukimuotoja, joissa tuen saaja saa palvelun subventoituun hintaan ja tukea vastaava korvaus palvelun tuottamisesta maksetaan suoraan palvelun tuottajalle. Esimerkkinä tällaisesta tukimuodosta voidaan mainita nykyiset yritysten kehittämispalvelut, joita on myönnetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä tuen maksamisesta ja ennakkoa koskevista menettelyistä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §. *Tuen maksamisen esteet.* Lain 28 §:n 2 momentissa todettaisiin, että sen lisäksi, mitä tässä laissa ja tämän lain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella säädetään, tuen saajan on noudatettava tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä olevia ehtoja ja rajoituksia. Jos tuen maksatusvaiheessa todetaan, ettei tuen saaja noudata Euroopan unionin tai kansallisessa lainsäädännössä tai tukipäätöksessä asetettuja ehtoja tai tuen myöntämisen jälkeen ilmenee, että tuen edellytykset eivät täyty taikka että tuki on myönnetty esimerkiksi virheellisin perustein tai määrältään liian suurena, maksajan tulee evätä tuki joko tietyltä maksatusjaksolta tai koko tukikaudelta.

Ehdotetun pykälän 1 kohdassa säädettäisiin siitä, ettei tukea maksettaisi, jos tuen saaja ei noudata laissa, lain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tai tukipäätöksessä asetettuja ehtoja. Pykälän 2 kohdan mukaan tukea ei maksettaisi, jos tuen myöntämisen jälkeen käy ilmi, etteivät tuen myöntämisen edellytykset ole täyttyneet tuen myöntämisaikankohdalla tai sen jälkeen. Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin siitä, ettei tukea makseta, jos tuki on myönnetty virheellisesti, liikaa tai perusteettomasti. Virheellisesti tai liikaa myönnetty tuki olisi kyseessä esimerkiksi tilanteissa, joissa tuki on myönnetty määrältään suurempana tai kestoaltaan pidemmäksi ajaksi kuin säännösten mukaan olisi voitu myöntää. Virheellisesti myönnetty tuki olisi kyseessä esimerkiksi myös silloin, jos tuki elinkeinotoimintaa harjoittavalle tuensaajalle olisi myönnetty valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, vaikka tuki

olisi pitänyt myöntää vähämerkityksisenä tukena. Perusteettomasti tukea olisi myönnetty, jos tukea ei olisi säännösten mukaan voinut lainkaan myöntää. Pykälän 4 kohdan mukaan tukea ei maksettaisi, jos Euroopan unionin lainsäädäntö kieltää maksamisen.

32 §. *Maksamisen keskeyttäminen.* Pykälässä olisi viittaus valtionavustuslain 19 §:ään, jossa säädetään valtionavustuksen maksatuksen keskeyttämisestä. Tarkoitus olisi noudattaa samoja periaatteita maksatuksen keskeyttämisilanteissa kuin valtionavustuslaissa. Maksamisen keskeyttämisspätös olisi turvaamistoimi, jolla maksatus tilapäisesti keskeytetään asian tarkemman selvittämisen ajaksi. Selvittämisen jälkeen olisi tehtävä joko päätös maksamisen jatkamisesta tai maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Erityisen tärkeää olisi se, että maksamisen keskeyttämisspätöstä ei saisi tehdä vain tosiasiallisesti keskeyttämällä maksaminen, vaan keskeyttämisilanteissa olisi aina tehtävä kirjallinen päätös. Maksamisen keskeyttämistä koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta siten kuin nyt ehdotetun lain 67 §:ssä säädetään.

6 Luku Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä maksatuksen lopettaminen

33 §. *Tuen palauttaminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuen saajan velvoitteesta palauttaa virheellisesti, liikaa tai muutoin ilmeisen perusteetta saamansa tuki tai sen osa. Palautettava on myös tuki tai sen osa, jos sitä ei voida käyttää tukipäätöksessä edellytetyllä tavalla. Pykälä sisältää näin tuissa sovellettavan yleisen perusteettoman edun palauttamista koskevan velvoitteen. Momentti edellyttää perusteetonta etua saaneen tuen saajan ryhtyvän oma-aloitteisesti ja viipymättä toimenpiteisiin liikaa taikka ilmeisen perusteetta saadun etuuden palauttamiseksi. Virheellisesti tai liikaa saatua tukea on momentin mukaan suoritus, joka tuen saajan tai myöntäjän virheen taikka teknisen virheen vuoksi maksetaan perusteetta tai liian suurena. Tuen saajan on oma-aloitteisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin vastoin tukipäätöstä tai muutoin virheellisesti maksetun tuen tai sen osan palauttamiseksi. Ilmeisen perusteetta saatuna tukena momentin tarkoittamalla tavalla pidetään tukea, joka on saatu, vaikka tuen saaja ei täytä tuen myöntämisen yleisiä tai lailla taikka sen nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä tuen myöntämisen edellytyksiä. Momentissa asetettu perusteettomuuden ilmeisyyden vaatimus täyttyy aina silloin, kun tukea ei olisi voitu lain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksen mukaan myöntää. Perusteettoman edun palauttaminen saadaan jättää tekemättä, jos palautettava määrä on tukipäätöskohtaisesti enintään 250 euroa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksesta palauttamisvelvollisuuteen laskennallisen perusteen mukaan myönnettävissä tuissa. Momentin mukaan palauttamisvelvollisuus ei koske laskennallisen perusteen mukaan myönnetyn ja tämän mukaisen määrän alittavien toteutuneiden kustannusten välistä erotusta. Ennen toiminnan tai hankkeen toteuttamista vahvistetun laskennallisen perusteen mukaan myönnettyissä tuissa tuen saaja voi siten lukea hyväkseen laskennallisten perusteiden mukaan maksetun tuen määrän ja toteutuneiden kustannusten välisen erotuksen. Muilta osin perusteettoman edun palauttamista koskevaa 1 momenttia sovelletaan myös laskennallisen perusteen mukaan myönnettäviin avustuksiin.

Siltä osin kuin tukea säädetyllä tavalla palautetaan takaisin, maakunnalle tulee velvollisuus vahvistaa päätöksellä palautusvelvollisuuden olemassaolo ja määrä sekä siihen kohdistuvan koron oikeellisuus. Tarvittaessa asia ratkaistaan takaisinperintänä siten kuin lain 35 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään.

34 §. *Yrityksen investointiin kohdistuneen tuen takaisinperintä toiminnan lopettamisen vuoksi.* Pykälässä säädettäisiin maakunnan ja Uudenmaan kuntayhtymän velvollisuudesta periä aineelliseen ja aineettomaan investointiin myönnetty tuki tai sen osa takaisin, jos toiminta lopetetaan sille määrättyinä käyttöaikana. Perintävelvollisuuteen liittyy velvollisuus ratkaista mah-

dollinen takaisinperintäasia päätöksellä aina silloin, kun arvioitavaksi tulee tuen saajan toiminnan lopettaminen, supistaminen, toiminnan tai omaisuuden toiselle luovuttaminen, tuen saajan siirtyminen toiselle alueelle, yhtiömuodon muutos, jakautuminen, sulautuminen, liike-toimintasiirto, selvitystilaan asettaminen, rekisteristä poistaminen, tuetun omaisuuden joutuminen ulosottotoimenpiteen kohteeksi, saneerausmenettelyn kohteeksi joutuminen tai konkurssi.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tuen kohteena olevan toiminnan lopettaminen käyttöajan kuluessa johtaa tuen takaisinperintään. Keskeinen peruste tuen takaisinperinnälle on tällöin tuetulla toiminnalla sitä haettaessa ja myönnettäessä tavoiteltujen myönteisten vaikutusten kuten työllisyyden saavuttamatta jääminen tai lakkaaminen. Tuen saaminen näin ollen velvoittaisi käynnistämään ja ylläpitämään toimintaa sille määrätyn ajan, mikä on yhdenmukaista Euroopan unionin rakennerahastorahoituksen sääntelyn periaatteiden kanssa. Vastaavasti toiminnan olennainen supistaminen johtaisi supistamista vastaavan suuruisen investointiin kohdistuneen tuen osan takaisinperintään. Olennaisella toiminnan supistamisella tarkoitetaan tuetun toiminnan tuotannon tai sen työllistävyyden olennaista vähenemistä.

Toiminnan lopettamisen tai olennaisen supistamisen katsottaisiin tapahtuneen välittömästi toimintaa supistettaessa tai toiminnan keskeytyessä, ellei kysymyksessä katsottaisi olevan pitempää korjausta edellyttävää vahinkotapahtumasta kuten vaikkapa laajan tulipalon seurausten korjaamisesta. Jos tuen kohteena ollut omaisuus on tuhoutunut, vahingoittunut tai anastettu eikä tilalle hankita hankintahinnaltaan ja laadultaan vastaavaa uutta omaisuutta, toiminta on katsottava lopetetuksi tai olennaisesti supistetuksi.

Maakunnan ja Uudenmaan kuntayhtymän velvollisuutena olisi ryhtyä asian selvittämiseen ja takaisinperintäharkintaan viipymättä asiasta tiedon saatuaan.

Toiminnan lopettamiseen rinnastettaisiin yrityksen rekisteristä poistaminen tai yrityksen asettaminen selvitystilaan. Yksinomaan yrityssaneerausmenettelyn kohteeksi joutumista ei yleensä pidettäisi takaisinperinnän perusteena. Myös yrityssaneerausmenettelyn aikana tai sen johdosta tapahtuvasta toiminnan lopettamisesta, olennaisesta supistamisesta tai omaisuuden toiselle luovuttamisesta seuraisi takaisinperintä.

Pelkästään tuen saajan osakkeiden tai omistusosuuksien myymistä taikka osakevaihtoa ei katsottaisi toiminnan lopettamiseksi. Pelkästään tuen saajana olevan yhteisön yhtiömuodon muutosta, jakautumista, sulautumista tai osakkeita vastaan tapahtuvaa liiketoimintasiirtoa ei katsottaisi toiminnan lopettamiseksi, koska tukeen kohdistuneiden velvoitteiden, kuten omaisuuden käyttöajan katsotaan siirtyvän toimintaa jatkavalle toimijalle.

Tuen säädetyt tukitason piiriin kuuluvalla alueella tarkoitetaan alueita, joissa tukea voidaan säädösten mukaan myöntää. Siltä osin kuin tuen saajan toimintaa siirrettäisiin tukipäätöksen osoittamalta alueelta sellaiselle alueelle, jossa tukea säädösten mukaan voitaisiin myöntää vähemmän kuin tukipäätöksessä, investointiin kohdistuvan tuen takaisinperintä tulee kohdistaa myönnetyn tuen ja siirron kohteena olevalla alueella siirtohetkellä myönnettävissä olevan tuen erotukseen. Toiminnan siirtäminen ulkomaille johtaisi aina tuen takaisinperintään.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisesti tuen kohteena olleen toiminnan tai omaisuuden taikka osan siitä toiselle luovuttaminen johtaisi tuen takaisinperintään. Luovuttamisella toiselle tarkoitetaan toimia, joiden johdosta tuen kohteena oleva toiminta tai omaisuus siirtyy toisen omistukseen tai hallintaan taikka muulla tavalla hyödynnettäväksi. Toiminnan luovuttamisella tarkoitetaan esimerkiksi jonkun tuen kohteena olleen liiketoiminnan tai koko tuen saajan liiketoiminnan omistus- tai hallintaoikeuden luovuttamista. Omaisuuden luovuttamisella tarkoite-

taan tuen kohteena olleen omaisuuden omistus- tai hallintaoikeuden luovuttamista. Tuen saajan myydessä esimerkiksi osan tuen kohteena olevista koneista ja laitteista siten, että tilalle ei hankita uutta vastaavaksi katsottavaa omaisuutta, on maakunnan perittävä myytyyn omaisuuteen kohdistunut tuki takaisin. Vastaavasti silloin, kun tuen saaja esimerkiksi myy tuen kohteena olevan kiinteistön toiselle jäaden siihen edelleen vuokralaiseksi, on maakunnan perittävä myytyyn omaisuuteen kohdistunut tuki takaisin. Kiinteistöön kohdistuneen tuen osalta perintään ei katsottaisi olevan aihetta tuotantotoiminnan jatkajalle vuokraamisen johdosta, vaikka tuotannolliseen liiketoimintaan tai omaisuuteen kohdistuva tuki perittäisiinkin takaisin perustuen sen toiselle luovuttamiseen. Suoraan kiinteistöyhtiölle yritysten toimitilojen rakentamiseen myönnettyä tukea käsiteltäessä tilojen tilapäisesti tyhjilleen jäämisestä ei seuraisi takaisinperintää. Luovuttamiseen rinnastettaisiin myös tuetun omaisuuden joutuminen ulosotto-toimenpiteen kohteeksi.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädetään tuen takaisinperimisestä tilanteessa, jossa investointiin kohdistuneen tuen saaja on 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun käyttöajan kuluessa asetettu konkurssiin. Konkurssiin asettamisesta johtuva takaisinperintäpäätös olisi peruutettava, jos konkurssiin asettaminen määrätään peruuntumaan tai se kumotaan valituksen johdosta.

Pykälän 2 momentin mukaan takaisinperittäväksi on määrättävä 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa se osuus maksetun tuen määrästä, joka saadaan vähentämällä omaisuuden toteutunutta käyttöaikaa vastaava osuus 6 §:n 2 momentissa tarkoitetusta käyttöajasta. Toteutunutta käyttöaikaa laskettaessa huomioitaisiin vain täydet kuukaudet. Momentin soveltamisessa kysymykseen tulisi esimerkiksi tilanne, jossa tuen kohteena oleva omaisuus olisi myyty 13 kuukautta ja 18 päivää käyttöajan alkamisesta hankkeessa, johon kohdistuisi kolmen vuoden (36 kk) käyttöaika. Toteutuneen käyttöajan perusteella takaisinperittäväksi tulisi tällöin määrätä täysiä käytettyjä kuukausia vastaavasti 23/36 osaa laskennallisesta enimmäismäärästä ja perimättä jätettäisiin 13/36 osaa. Momenttia ei sovellettaisi konkurssitilanteissa.

Pykälän 3 momentin mukaan takaisinperintä saadaan jättää tekemättä, jos perittävä määrä on tukipäätöskohtaisesti enintään 250 euroa.

35 §. *Velvollisuus tuen takaisinperintään muilla perusteilla.* Pykälässä säädettäisiin muista kuin 34 §:ssä mainituista velvoittavista perusteista määrätä tuen maksaminen lopetettavaksi ja tuki takaisinperittäväksi. Pykälässä säädetyissä tilanteissa maakunnalla ja Uudenmaan kuntayhtymällä ei olisi takaisinperintään ryhtymisen suhteen harkintavaltaa, vaan sen olisi määrättävä tuen maksaminen lopetettavaksi ja jo maksettu tuki perittäväksi takaisin. Maksamisen lopettamisen ja takaisinperinnän perusteina olisivat tuen saajan olennaisesti virheellinen tai vilpillinen menettely taikka tuen palautusvelvollisuuden rikkominen.

Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti takaisinperinnässä edellytetään virheen olennaisuutta. Olennaisiksi virheiksi on luettava virheet, joiden johdosta tukea ei olisi myönnetty tukipäätöksen suuruisena. Vastaavasti tuen käyttäminen tarkoitukseen, johon sitä ei olisi tullut lainkaan myöntää tai johon sitä olisi tullut myöntää merkittävästi vähemmän, on pykälän tarkoittama olennainen virhe. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti pykälää sovellettaessa on maksamisen määrääminen lopetettavaksi ja maksetun tuen takaisinperintä rajoitettava virhettä vastaavaan määrään. Toimenpide voisi kuitenkin kohdistua koko myönnettyyn tukeen, jos tukea ei olisi ilmenneen tilanteen mukaisissa olosuhteissa tullut lainkaan myöntää tai jos virheen seurauksena tukea ei oleellisilta osin voida käyttää tukipäätöksen mukaisella tavalla.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin velvollisuudesta määrätä tuen maksaminen lopetettavaksi ja tuki takaisinperittäväksi tilanteessa, jossa tuen saaja on jättänyt palauttamatta sellaisen tuen tai sen osan, joka 33 §:n mukaan on palautettava. Maksamisen lopettaminen ja ta-

kaisinperintä olisi tässä tilanteessa useimmiten rajoitettava siihen määrään, joka 33 §:n mukaan olisi palautettava. Kohdan nojalla maakunta ja Uudenmaan kuntayhtymä voisi tarvittaessa takaisinperintäpäätöksellä määrätä palautusvelvollisuuden olemassaolon ja takaisinperittävän määrän korkoineen. Laissa säädetyn nimenomaisen veloitteen vastainen menettely olisi aina olennainen virhe. Sen vuoksi kohdassa ei ole erikseen säädetty olennaisuusvaatimusta.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi takaisinperintäperusteeksi tuen käyttäminen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty. Maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä ovat seuraamuksia tuen saajan menettelystä, jolla rikotaan tukipäätöksessä ja myönnettyä tukea koskevissa säädöksissä asetettuja ehtoja tuen käyttötarkoituksesta. Tukipäätöksen mukainen tuen käyttötarkoitus ei tällöin toteudu joko lainkaan tai merkittävästi osin.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan maksamisen lopettamisen tai takaisinperinnän perusteena on väärän tai harhaanjohtavan tiedon antaminen seikasta, joka on omiaan olennaisesti vaikuttamaan tuen saantiin, määrään tai ehtoihin. Virheellisen tiedon antamisen ohella olennaisen tiedon salaaminen on pykälän mukaan maksamisen lopettamisen ja takaisinperinnän peruste. Väärällä tiedolla tarkoitetaan tietoja, jotka eivät vastaa tosiasioita tiedon antamishetkellä. Harhaanjohtavalla tiedolla tarkoitetaan tietoja ja esittämistapaa, jonka johdosta maakunta ei saa olennaisilta osin oikeaa ja riittävää kuvaa tuen myöntämisen perusteiden täyttymisestä ja tuen käyttötarkoituksesta. Taloudellisessa raportoinnissa olennaisesti virheellisinä on pykälän mukaan lähtökohtaisesti pidettävä kaikkia sellaisia tietoja, joiden esittämisen johdosta tilintarkastuslain mukaisessa tilintarkastuksessa tilintarkastaja ei voisi tilintarkastuskertomuksessa varauksetta puoltaa tilinpäätöksen vahvistamista.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa maksamisen lopettamisen tai takaisinperinnän perusteena on oikeiden ja riittävien tietojen antamatta jättäminen tuen maksamisen yhteydessä. Tuen saajan katsotaan olevan velvollinen huolehtimaan siitä, että mahdollisesti asetettuja maksamisen edellytyksiä koskevat tiedot annetaan riittävän laajoina ja oikean sisältöisinä niin, että maakunta voi yksinomaan tuen saajan antamien tietojen perusteella saada oikean kuvan maksamisen edellytysten täyttymisestä. Ellei niin ole tapahtunut ja tukea on maksettu aiheetta, tukeen tulee kohdistaa takaisinperintä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi maksamisen lopettamisen tai takaisinperinnän perusteeksi tuen käyttöä koskevan maksatuksen, valvonnan ja tarkastuksen vaikeuttaminen. Kohdassa valvonnalla ja tarkastuksella tarkoitetaan myös tukiviranomaisten paikan päällä tekemää varmennusta. Käytännössä kyseessä voi olla mm. aineiston salaaminen valvonnassa tai tarkastuksessa, valvonnasta tai tarkastuksesta kieltäytyminen tai valvonnan, tarkastuksen tai maksatuksen liittyvän valvonnan tarkoituksen saavuttamisen estäminen tai vaikeuttaminen kieltäytymällä antamasta tarvittavia tietoja tai muulla yhteistyöhaluttomalla menettelyllä. Kieltäytyminen sallimasta lainkaan lain mukaista valvontaa tai tarkastusta on yleensä peruste periä tuki kokonaisuudessaan takaisin. Samoin takaisinperintä kokonaisuudessaan tulee kysymykseen, jos maksatuksen, valvonnan tai tarkastuksen yhteydessä tuen saaja antaa olennaisesti virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja tai asiakirjoja.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi maksamisen lopettamisen ja takaisinperinnän perusteeksi 8 tai 9 §:n mukaisella tuella hankitun omaisuuden omistus- tai hallintaoikeuden luovuttaminen ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamispäivästä, taikka tuen saaja on lopettanut tuen kohteena olleen toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti.

Pykälän 1 momentin 7 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi maksamisen lopettamisen ja takaisinperinnän perusteeksi tuen saajan muuttuminen omistussuhteiltaan olennaisesti 9 §:n mukaisena perusrakenteen investointitukena maksetun tuen osalta ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen maksuerän maksamispäivästä ja kun muutosten on samalla katsottava vaikuttavan hankkeen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin taikka hyödyttävän aiheettomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä.

Pykälän 1 momentin 8 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi maksamisen lopettamisen ja takaisinperinnän perusteena se, että tuen saaja pykälän 1—7 kohtaan verrattavalla tavalla olennaisesti rikkoo tuen käyttämistä koskevia säännöksiä ja tukipäätökseen otettuja ehtoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta määrätä tuen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu tuki tai sen osa takaisin perittäväksi myös silloin, kun Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään. Peruste tuen maksamisen lopettamiseen tai takaisinperintään on momenttia sovellettaessa määritelty Euroopan unionin lainsäädännössä. Unionin lainsäädäntö voi käytännössä koskea joko jäsenvaltion varoista myönnettävien valtiontukien ehtoja ja sääntöjä tai yhteisön talousarviosta rahoitettavia yhteisön tukia sekä niiden toimeenpanoa. Momentin soveltaminen ei edellytä, että Euroopan unionin toimielin tai elin olisi tehnyt päätöksen, joka edellyttää kyseisen avustuksen maksamisen lopettamista tai takaisinperintää. Maakunnalla on Euroopan unionin lainsäädännön perusteella tällöin velvollisuus lopettaa tuen maksamisen ja periä tuki takaisin.

Pykälän 3 momentin mukaan takaisinperintä saadaan jättää tekemättä, jos perittävä määrä on tukipäätöskohtaisesti enintään 250 euroa.

Pykälän 4 momentin mukaan yhteishankkeessa vastaavat kaikki tuen saajat tuen palauttamisesta ja takaisin maksamisesta yhteisvastuullisesti. Yhteishankkeen tukea voidaan myöntää 13 §:n mukaisissa hankkeissa.

36 §. *Tuen harkinnanvarainen takaisinperintä.* Pykälässä säädetään avustuksen harkinnanvaraisesta maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Pykälässä ovat kyseessä eräät tuen saajan menettelyt, jotka eivät välttämättä ole sillä tavalla olennaisia, että niiden seurauksena pitäisi järjestelmällisesti olla tuen maksamisen lopettaminen tai takaisinperintä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa tehostetaan tuen saajan velvollisuutta noudattaa tukipäätökseen asetettuja ehtoja.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa asetetaan harkinnanvaraiseksi tuen maksamisen määrääminen lopetettavaksi sekä jo maksetun tuen tai sen osan takaisin periminen, kun 8 tai 9 §:ssä tarkoitettua tukea saatuaan tuensaajaan kohdistuu saneerausmenettely, ulosotto, selvitystila tai konkurssi ellei tuen käyttötarkoituksesta muuta johdu.

Pykälän 1 momentin 3 ja 4 kohdassa pyritään tehostamaan avustuksen saajalle asetettua velvollisuutta tuoda viranomaisille tiedoksi niitä tuen saajan toimintaan ja tuella hankittuun omaisuuteen kohdistuvia muutoksia, joita omaisuudelle asetettuna käyttöaikana tapahtuu. Pykälän 5 kohdassa tarkoitettu tilanne on kysymyksessä tuen saajan ryhtyessä toimiin tai järjestelyihin, joka asiallisesti vastaavat 34 – 36 §:ssä mainittuja takaisinperintäperusteita, mutta joille on annettu asian todellisesta luonteesta tai tarkoituksesta poikkeava muoto.

Pykälän 2 momentin mukaan takaisinperintä saadaan jättää tekemättä, jos perittävä määrä on tukipäätöskohtaisesti enintään 250 euroa.

Pykälän 3 momentin mukaan yhteishankkeessa vastaavat kaikki tuen saajat tuen palauttamisesta ja takaisin maksamisesta yhteisvastuullisesti. Tukea voidaan myöntää yhteishankkeisiin vain 13 §:n mukaisissa hankkeissa.

37 §. *Takaisinperittävän määrän kohtuullistaminen.* Pykälässä säädettäisiin hallinto-oikeudellisen kohtuusperiaatteen soveltamisesta kansallisin varoin rahoitettuun tukeen siten, että takaisinmaksettava tuki tai osa siitä tai tuelle määrättävä korko voidaan tietyin perustein jättää takaisinperintäpäätöstä tehtäessä perimättä. Suoritusvelvollisuutta helpotettaisiin vain siltä osin, kuin tuen tai sille määrättävän koron takaisinperintä on kohtuutonta. Kohtuullistamisessa on aina otettava huomioon tuen perimiseen johtanut kokonaistilanne.

Takaisinperinnän kohtuullistamisen tarvetta vähentää se, että lain 34 §:n 2 momentin perusteella investointiin kohdistuneen 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisen tuen takaisinperinnässä huomioitaisiin takaisinperittävää määrää alentavasti omaisuuden jo toteutunut käyttöaika.

Avustuksen saajan olosuhteiden johdosta tuen ja sille määrättävän koron takaisinperintää voitaisiin pitää kohtuuttomana esimerkiksi silloin, kun omistajayrittäjän tai vastaavan avainhenkilön työkyvyn menetyksestä aiheutuisi lähinnä alle kymmenen henkilöä työllistävän yrityksen tai sitä kooltaan jossain määrin suuremman pienen yrityksen toiminnan lopettaminen. Keski-suuren tai suuren yrityksen osalta edellä mainitut perusteet eivät käytännössä tulisi kysymykseen. Liiketoiminnan epäonnistumisesta aiheutuvaa toiminnan lopettamista ei voitaisi myöskään katsoa perusteeksi kohtuullistamiseen.

Takaisinperinnän perusteena olevaan tuen saajan toimintaan nähden kohtuuttomana voitaisiin pitää tuen ja sille määrättävän koron takaisinperintää, joka kohdistettaisiin sinänsä oikeita tietoja antaneeseen tuen saajaan tai jos takaisinperinnän perusteena olevassa menettelyssä olisi vain vähäiseksi tai epäolennaiseksi katsottava virhe tai poikkeama. Kohtuullistamista puoltaisi myös se, että menettelyyn olisi osaltaan vaikuttanut viranomaisen virheellinen menettely tai virheellisten neuvojen antaminen. Koron osalta kohtuullistaminen olisi mahdollista mm. silloin, kun takaisinperintämenettely on kestänyt viranomaisen toiminnasta johtuen kohtuuttoman kauan. Kohtuullistaminen ei tule kysymykseen, jos takaisinperintä johtuisi avustuksen saajan tahallisuudesta väärinkäytöksestä.

Pykälän 2 momentin mukaan rakennerahastovaroista myönnetyn tuen takaisinperinnän kohtuullistamisesta säädetään 62 §:n 4 momentissa.

38 §. *Takaisinperinnän määräaika.* Pykälässä säädettäisiin pääosin valtionavustuslain mukaisella tavalla maksatuksen keskeyttämiseen ja lopettamiseen sekä takaisinperintään sovellettavista määräajoista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ajasta, jonka kuluessa tuen ja sille laskettavan koron takaisin perimiseen on mahdollista ryhtyä. Esityksen mukaan perimiseen ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tai niissä tapauksissa, joissa avustuspäätöksessä on asetettu tuen viimeisen erän maksamisesta määräaika avustuksen tai sillä tuetun omaisuuden käyttämiselle lain 6 §:n 2 momentissa tai 14 §:n 4 momentissa säädettyllä tavalla, kymmenen vuotta on kulunut määräajan päättymisestä. Jos esimerkiksi tukipäätöksessä käyttöajaksi on asetettu viisi vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta, takaisinperintään voidaan ryhtyä viidentoista vuoden kuluessa avustuksen viimeisen erän maksamisesta. Päätös voitaisiin kuitenkin tehdä säädetyn kymmenen vuoden määräajan jälkeenkin, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään.

39 §. *Sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön myöntämän tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä maksatuksen lopettaminen.* Pykälässä säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön tämän lain nojalla myöntämistä tuista siten, että niihin liittyviin palauttamisiin ja takaisinperintöihin sekä maksatuksen lopettamisiin sovellettaisiin, mitä edellä 33 §:ssä ja 35 – 38 §:ssä säädetään maakuntien myöntämistä tuista. Tuen takaisinperinnästä ja maksatuksen lopettamisesta päättää silloin tuen myöntänyt ministeriö.

7 Luku Euroopan unionin rakennerahastoja koskevat erityissäännökset

40 §. *Soveltamisala.* Pykälässä ehdotetaan, että lukua 7 sovellettaisiin Kestävää kasvua ja työtä 2014 – 2020 -Suomen rakennerahasto-ohjelman hallinnointiin. Lukua sovellettaisiin ohjelman hallinnointiin ja toimeenpanoon kaikissa ohjelmaa toteuttavissa viranomaisissa, mukaan lukien kaikissa välittävissä toimielimissä.

Lain 7 luvun säännösten ohella välittävät toimielimet soveltaisivat myös asiaa koskevaa kansallista tukilainsäädäntöä. Lain 3, 8 ja 9 §:n soveltamisessa tukilainsäädännöllä tarkoitettaisiin tätä lakia. Nykyisistä, lain valmisteluajankohdan mukaisista välittävistä toimielimistä Innovaatiotietokeskus Tekesin osalta tukilainsäädännöllä tarkoitettaisiin valtionavustuslakia (688/2001), jota edellä mainittu välittävä toimielin noudattaisi, jollei tämän lain 7 luvusta muuta johdu.

Näitä säännöksiä kukin rakennerahastovaroja myöntävä välittävä toimielin soveltaisi sen lisäksi, mitä asiaan sovellettavassa tukilainsäädännössä säädetään. Tämän luvun 41 – 43 ja 48 pykälä sovellettaisiin Suomen takausohjelman kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi -ohjelman hallinnointiin.

41 §. *Hallintoviranomaisen tehtävät.* Pykälässä määriteltäisiin ne hallintoviranomaisen tehtävät, joista hallintoviranomainen vastaa yleisasetuksen 125 artiklassa säädettyjen tehtävien lisäksi. Hallintoviranomaisella on päävastuu ohjelman vaikuttavasta ja tehokkaasta täytäntöönpanosta, mistä syystä sillä on merkittävä määrä muun muassa ohjelman hallintoon, seurantaan, varainhoitoon ja valvontaan liittyviä tehtäviä. Pykälän 1 momentin 1 kohta perustuu yleisasetuksen 74 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että ohjelmien hallinto- ja valvontajärjestelmät perustetaan rahastokohtaisten sääntöjen mukaisesti ja että nämä järjestelmät toimivat tehokkaasti. Momentin 2 kohta perustuu yleisasetuksen 54–57 artiklaan sekä 114 artiklan 1 kohtaan, joissa säädetään ennakoarviointien, ohjelmakauden aikana tehtävien arviointien ja jälkiarviointien suorittamisesta sekä arviointisuunnitelman laatimisesta. Arviointeja tehdään ohjelmien suunnittelun ja täytäntöönpanon parantamiseksi sekä ohjelmien vaikuttavuuden, tehokkuuden ja vaikutusten arvioimiseksi.

Momentin 3 – 6 kohdat perustuvat yleisasetuksen 115 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltion tai hallintoviranomaisen on laadittava viestintästrategia ja huolehdittava siitä, että perustetaan yksi keskitetty verkkosivusto tai yksi keskitetty verkkoportaali, jossa on tietoa kaikista jäsenvaltion ohjelmista ja linkit niihin ja myös tietoa ohjelmatyön toteuttamisen aikataulusta ja siihen liittyvistä julkisista kuulemismenettelyistä. Hallintoviranomainen on perustanut tätä varten rakennerahastot.fi -verkkoportaalin. Tämän lisäksi jäsenvaltion ja hallintoviranomaisten on tiedotettava potentiaalisille tuensaajille ohjelman tarjoamista rahoitusmahdollisuuksista ja tehtävä koheesiopolitiikan ja rahastojen merkitystä ja saavutuksia tunnetuksi unionin kansalaisten keskuudessa järjestämällä tiedotus- ja viestintätoimia kumppanuussopimuksen, ohjelmien ja hankkeiden tuloksista ja vaikutuksista.

Avoimuuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden tai hallintoviranomaisten on pidettävä internetissä yllä luetteloa hankkeista ohjelmittain ja rahastoittain. Hallintoviranomainen on perustanut tätä varten julkisen internet-pohjaisen rakennerahastotietopalvelun. Viestintästrategian on sisällettävä yleisasetuksen liitteessä XII säädetyt osatekijät. Tämä liite sisältää lisäksi yleisasetuksen 115 artiklaa täsmentäviä hankkeiden luettelolle, yleisölle suunnatuille tiedotus- ja viestintätoimenpiteille ja potentiaalisille tuensaajille ja tuensaajille suunnattuja tiedotustoimenpiteitä koskevia vaatimuksia. Kansallisessa lainsäädännössä on tarpeen täsmentää hallintoviranomaisen ja välittävän toimielimen välinen toimivallan jakautuminen rakennerahastotukea koskevassa tiedottamisessa ja viestinnässä, mikä tapahtuu välittäviä toimielimiä koskevan 44 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että osa hallintoviranomaisen tehtävistä voitaisiin siirtää välittäville toimielimille. Siirto tapahtuisi valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hallintoviranomaisen oikeudesta asettaa varojen osoittamispäätöksessä välittävän toimielimen noudatettavaksi asiaa koskevaan Euroopan unionin tai kansalliseen lainsäädäntöön perustuvia velvoittavia ehtoja ohjelman hallinnoinnista, tuen myöntämisestä, maksamisesta, seurannasta, valvonnasta ja jatkotoimenpiteistä.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hallintoviranomaisen tehtävistä.

42 §. *Todentamisviranomaisen tehtävät.* Pykälässä määriteltäisiin ne todentamisviranomaisen tehtävät, joista todentamisviranomaisen vastaa yleisasetuksen 126 artiklassa säädettyjen tehtävien lisäksi. Todentamisviranomaisen tehtävät vastaisivat ohjelmakauden 2014-2020 aiempaa kansallista sääntelyä lukuun ottamatta pykälän 1 momentin 1 kohtaa, joka oli alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (356/2014) 16 pykälässä säädetty aiemmin hallintoviranomaisen tehtäväksi. Tehtävä soveltuu sen luonteen vuoksi paremmin todentamisviranomaisen tehtäväksi.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan todentamisviranomaisen vastaisi julkisen rahoitusosuuden peruuttamisesta rakennerahasto-ohjelmasta sääntöjenvastaisten menojen johdosta. Tämä liittyy 1 momentin 4 kohdan toimeenpanoon.

Momentin 2 kohdan mukaan todentamisviranomaisen vastaisi yleisasetuksen 112 artiklan mukaisista maksuennusteiden ja muiden taloudellisten tietojen toimittamisesta komissiolle.

Momentin 3 kohdan mukaan todentamisviranomaisen vastaisi yleisasetuksen 122 artiklan mukaisista sääntöjenvastaisuusilmoitusten toimittamisesta Euroopan komissiolle ja Euroopan petostentorijuntavirastolle.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin todentamisviranomaisen tehtäväksi yleisasetuksen 137 artiklan 2 kohdan mukainen niin sanottu blokeeraus-oikeus. Blokeeraus-oikeudella tarkoitetaan jäsenvaltion oikeutta jättää pois vuosittaisesta tilityksestä ja välimaksupyynnöstä komissiolle tilivuotta koskeneeseen välimaksupyynnöön aiemmin sisältyneitä menoja siksi, että niiden laillisuuden ja asianmukaisuuden arviointi on kesken. Edellä mainitut menot voidaan sisällyttää kokonaan tai osittain jotakin seuraavaa tilivuotta koskevaan välimaksupyynnöön, kun menojen laillisuus ja asianmukaisuus on ratkennut.

Pykälän 2 momentin mukaan todentamisviranomaisen voi velvoittaa välittävän toimielimen tai hallintoviranomaisen määräjassa ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin, joilla sääntövastaisuudesta johtuva virhe voidaan oikaista tai sen toistuminen estää.

Kolmannessa momentissa ehdotetaan, että todentamisviranomaisella olisi oikeus yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisen kanssa asettaa 41 §:n 3 momentin mukaiseen varojen osoittamispäätökseen välittävien toimielinten noudatettavaksi sellaisia velvoittavia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä todentamisviranomaisen tehtävien hoitamiseksi.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä todentamisviranomaisen tehtävistä.

43 §. *Tarkastusviranomaisen tehtävät.* Pykälässä määriteltäisiin ne tarkastusviranomaisen tehtävät, joista tarkastusviranomaisen vastaa yleisasetuksen 127 artiklassa sekä ja alueiden kehittämisestä ja kasvupalvelusta annetun lain 8 §:ssä säädettyjen tehtävien lisäksi. Tarkastusviranomaisen tehtäviin ei tehtäisi muutoksia ohjelmakauden 2014-2020 aikaisempaan kansalliseen sääntelyyn nähden. Tarkastusviranomaisen antaa alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annettavan lain 8 §:n nojalla yleisasetuksen 124 artiklassa säädettyt hallinto- ja todentamisviranomaisen ja lisäksi välittävien toimielimen nimeämiseen liittyvän riippumattoman tarkastuselimen kertomuksen ja lausunnon yleisasetuksen XIII liitteessä säädettyjen nimeämisen edellytyksenä olevien hyväksymisperusteiden täyttymisestä.

Pykälän 1 momentin mukaan tarkastusviranomaisen vastaisi tarvittaessa yleisasetuksen 124 artiklan 5 kohdan mukaisesti toimenpiteisiin ryhtymisestä rakennerahasto-ohjelmassa nimetty viranomaisen nimeämisen peruuttamiseksi. Koska yleisasetuksessa ei ole erikseen nimetty nimeämisperusteiden täyttymättömyyden seurauksena tapahtuvaa koeajalle asettamista, ja nimeämisen peruuttamista vastaavaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista, on pykälässä tarpeen antaa tarkemmat säännökset siitä, että tarkastusviranomaisen tehtävänä olisi tarvittaessa ryhtyä EU:n lainsäädännön edellyttämiin toimenpiteisiin, mikäli olemassa olevat tarkastus- ja valvontatulokset osoittavat, että nimetty viranomaisen ei enää täytä yleisasetuksen XIII liitteen mukaisia nimeämisperusteita. Pykälän toisen momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä.

44 §. *Välittävien toimielinten tehtävät.* Yleisasetuksen 123 artiklassa säädetään, että jäsenvaltio voi nimetä yhden tai useamman välittävän toimielimen, joka suorittaa tietyt hallinto- ja tai todentamisviranomaisen tehtävät. Järjestelyt on vahvistettava kirjallisesti, mistä syystä ne olisi yksilöitävä pykälässä. Välittävien toimielinten tehtävät vastaisivat 1 momentin 1-4 ja 7 kohtien osalta aiempaa ohjelmakauden 2014–2020 sääntelyä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi välittävän toimielimen tehtäväksi tuen myöntämis- ja maksuspäätöksen tekeminen sekä aiheettomasti maksetun tuen takaisinperintä ja muut jatkotoimenpiteet. Jatkotoimenpiteillä tarkoitetaan muun muassa tuen maksamisen keskeyttämistä, tuen oma-aloitteista palauttamista, tuen maksamisen lopettamista, tuen takaisinperintää ja tuen määräämistä palautettavaksi.

Momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi välittävän toimielimen tehtäväksi rakennerahastotukea koskevat tiedottamis- ja viestintätoimenpiteet välittävän toimielimen toiminta alueella. Toimenpiteet kuvataan tarkemmin hallintoviranomaisen viestintästrategiassa.

Momentin 3 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi hankkeiden seurannasta. Yleisasetuksen 125 artiklan 2 kohdan a-alakohdan mukaan hallintoviranomaisen tehtävänä on tukea seurantakomitean työtä ja toimittaa sille tietoja ohjelman edistymisestä ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa sekä taloudellisia tietoja ja indikaattoreihin ja välitavoitteisiin liittyviä tietoja. Yleisasetuksen 50 artiklan 2 kohdan mukaan vuotuisissa täytäntöönpanokertomuksissa on esitettävä keskeisimpiä tietoja ohjelman prioriteettien täytäntöönpanosta ottamalla huomioon taloudelliset tiedot, yhteiset ja ohjelmakohtaiset indikaattorit ja määrälliset tavoitearvot, tarvittaessa

myös tulosindikaattoreiden arvojen muutokset, sekä vuodesta 2017 alkaen tuloskehyksessä määritetyt välitavoitteet. Hanketasolla hankehakemusten sisältämien tulos- ja tuotosindikaattotietojen edistymisen seuranta esitetään säädettäväksi välittävien toimielinten tehtäväksi.

Momentin 4 kohdan mukaan välittävien toimielimien tehtävänä olisi tuensaajille maksettujen menojen hallinnolliset ja paikan päällä tehtävät varmennukset sekä vuosittaisen varmennussuunnitelman laadinta. Yleisasetuksen 125 artiklan 4 kohdan a-alakohdan mukaan hallintoviranomaisen tehtävänä on muun muassa tarkistaa, että osarahoitetut tuotteet ja palvelut on toimitettu ja tuensaajien ilmoittamat menot on maksettu ja että ne ovat sovellettavan lainsäädännön, ohjelman ja hankkeelle asetettujen tukiedellytysten mukaisia. Toimivalta ehdotetaan säädettäväksi välittäville toimielimille.

Momentin 5 kohdassa säädettäisiin sääntöjenvastaisuuksien selvittämisestä, asianmukaisten ilmoitusten tekemisestä poliisiviranomaiselle ja petoksantorjuntatoimenpiteisiin ryhtymisestä. Ohjelmakauden 2014–2020 viranomaisten yhtenä nimeämisperusteena on tehokkaiden ja oikeasuhteisten petostantorjuntatoimenpiteiden käyttöönotto ja toimeenpano.

Momentin 6 kohdassa välittävien toimielinten tehtäväksi esitetään säädettäväksi sääntöjenvastaisuusilmoitusten tekeminen todentamisviranomaiselle EURA 2014 -tietojärjestelmässä. Todentamisviranomaisen tehtävänä on lain 42 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan sääntöjenvastaisuusilmoitusten toimittaminen Euroopan komissiolle ja Euroopan komission Euroopan petostantorjuntavirastolle (OLAF). Todentamisviranomaisen saa tiedot EURA 2014 -järjestelmästä, jonne välittävät toimielimet veloitetaan tallentamaan ilmoitukset.

Momentin 7 kohdassa välittävän toimielimen tehtäväksi esitetään säädettäväksi hallintoviranomaisen avustaminen seurantakomiteatyössä ja ohjelman täytäntöönpanokertomusten laatimisessa komissiolle. Yleisasetuksen 50 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle ohjelmaa koskeva vuotuinen täytäntöönpanokertomus ja lopullinen täytäntöönpanokertomus seurantakomitean hyväksymisen jälkeen.

Pykälän 2 momentin mukaan välittävä toimielin vastaisi saamansa valtuuden osan seurannasta ja toimittaisi seurantatiedot valtuusseurannan kokonaisvastuussa olevalle työ- ja elinkeinoministeriölle. Maakunnat toimisivat tilintekijöinä valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 27 §:n 3 momentissa säädetyin perustein. Maakunnat säädettäisiin kuuluvaksi valtuusseurannan piiriin. Maakunnat toimisivat valtuuden käyttäjinä samoin periaattein kuin valtion virastot, ottaen huomioon mitä myönnettyjen valtuuksien käyttöajasta ja vuotuisuusperiaatteesta on säädetty. Hankkeiden päättymisen jälkeen purkautuneet sidonnat voidaan ottaa uudelleen käyttöön lisätalousarvion ja uudelleenbudjetointimenettelyn kautta kaikkien välittävien toimielimien osalta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi välittäville toimielimelle yleisasetuksen liitteen XIII mukainen raportointivelvoite. Liitteessä XIII edellytetään, että silloin, kun tehtäviä siirretään välittäville elimille, käytössä on raportointimenettelyt siirrettyjen tehtävien osalta.

Pykälän 4 momentissa valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan annettavaksi tarkemmat säännökset välittävän toimielimen tehtävistä ja niiden hoitamisesta.

45 §. *Välittävänä toimielimenä toimimisen edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin välittävänä toimielimenä toimimisen edellytyksistä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että välittävien toimielinten on niille siirrettyjen tehtävien osalta täytettävä yleisasetuksen liitteen XIII mukaiset nimeämisperusteet. Nimeämisperusteet

koskevat sisäistä valvontaympäristöä, riskienhallintaa, hallinto- ja valvontatoimia sekä seuranta. Välittävällä toimielimellä pitää olla suunnitelma asianmukaisesta henkilöstöstä, jolla on tarvittavat tekniset taidot ja henkilöstön kohdentamisesta organisaation eri tasoille ja eri tehtäviin.

Pykälän 2 momentissa velvoitettaisiin välittävät toimielimet noudattamaan Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön lisäksi tämän lain 41 §:n 3 momentin mukaisia varojen osoittamispäätöksessä asetettuja varojen käytön ehtoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että välittävän toimielimen on laadittava ja ylläpidettävä hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvausta. Yleisasetuksen 124 artiklan mukaiseen viranomaisten nimeämismenettelyyn sisältyy vaatimus siitä, että viranomaisen nimeäminen on peruuttava, mikäli yleisasetuksen nimeämisperusteet eivät täyty. Tämän lain 43 §:ssä tarkastusviranomainen määrättäisiin ryhtymään toimenpiteisiin viranomaisen nimeämisen peruuttamiseksi. Hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus on perustana tarkastusviranomaisen tarkastustyölle nimeämisperusteiden täyttymisen arvioinnissa ja hallintoviranomaisen valvonnalle.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että välittävä toimielin eriyttää rakennerahastojen tuen myöntämisen, maksamisen ja paikan päällä varmentamisen sekä takaisinperimisen ja muiden jatkotoimenpiteiden toteuttamisen. Yleisasetuksen nimeämisperusteissa edellytetään organisaatorakenteessa noudatettavan tehtävien eriyttämistä koskevaa periaatetta. Toiminnallinen eriyttäminen sisältää vaatimuksen siitä, että välittävän toimielimen tehtävät on eroteltu tehtäväkohtaisesti. Tehtävien eriyttäminen perustuu tehtävien nelijakoon: tuen myöntämiseen liittyviin hallinnollisiin tehtäviin, tuen maksamiseen liittyviin hallinnollisiin tehtäviin ja paikan päällä tehtäviin varmuuksiin, takaisinperintään ja muihin jatkotoimenpiteisiin sekä varainkäytön todentamiseen liittyviin tehtäviin. Tehtävien eriyttämisvaatimuksesta johtuen, välittävän toimielimen itse toteutettavien hankkeiden toteutukseen osallistuvat henkilöt eivät voi osallistua välittävän toimielimen tehtäviin. Välittävän toimielimen tehtävät hoidetaan tietojärjestelmässä tämän lain 57§:n mukaisesti. Tietojärjestelmien prosessit ja käyttöoikeudet tukevat tehtävien eriyttämistä.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan valtioneuvoston asetuksella annettavaksi tarkemmat säännökset välittävälle toimielimelle asetettavista edellytyksistä.

46 §. *Hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten välinen selvittelymenettely.* Tässä pykälässä säädettäisiin, miten toimitaan, mikäli hallintoviranomaisella ja välittävällä toimielimellä on eri näkemys välittävälle toimielimelle asetettujen velvoitteiden noudattamisesta ja toimeenpanosta.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten välisestä selvittelymenettelystä. Momentin perusteella hallintoviranomaisen ja välittävän toimielimen on ensisijaisesti neuvotteluteitse selvitettävä asia, jos välittävä toimielin ei hoida tämän lain 44 §:n mukaisia tehtäviä tai täytä 45 §:n mukaisia edellytyksiä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että jos neuvottelut eivät johda kohtuullisessa ajassa ratkaisuun, voi hallintoviranomainen esittää kyseisen välittävän toimielimen valtuuden jakoon muutosta.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan valtioneuvoston asetuksella annettavaksi tarkemmat säännökset selvittelymenettelystä.

47 §. *Hallintoviranomaisen oikeus takaisinperintään välittävältä toimielimeltä.* Pykälässä säädettäisiin hallintoviranomaisen oikeudesta periä välittävältä toimielimeltä takaisin sen rakennerahastovaroista maksamat varat tai niiden osa.

Pykälän 1 momentin mukaan hallintoviranomaisella olisi takaisinperintäoikeus välittävään toimielimeen nähden, jos välittävä toimielin on käyttänyt varoja muuhun tarkoitukseen kuin ne on osoitettu. Edelleen momentissa ehdotetaan hallintoviranomaiselle takaisinperintäoikeutta tilanteissa, joissa välittävä toimielin on olennaisesti rikkonut varoja myöntäessään, varoja maksaessaan tai jatkotoimenpiteitä tehdessään Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä tai niiden perusteella annettuja hallintoviranomaisen varojen käytön ehtoja. Olennaiseksi on katsottava sellainen säännösten tai varojen osoittamispäätöksessä asetetun ehdon rikkominen, jonka johdosta tukea ei olisi lainkaan myönnetty tai ei olisi myönnetty päätöksen suuruisena.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hallintoviranomaisen takaisinperintämenettelyistä välittäviin toimielimiin nähden.

48 §. *Määrärahat ja niiden jako.* Pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö ottaisi Euroopan unionin rakennerahastovarat ja valtion rahoitusosuuden valtion talousarvioon myöntämisvaltuutena ja arviomäärärahana. Rakennerahastorahoitusta ei voi yhdistää muihin momentteihin. Ohjelmakauden varojen budjetointimenettelyä ei muutettaisi uudistuksen yhteydessä, jotta jaettujen ja vielä jakamatta olevien rahoituskehysten hallinta ei vaarantuisi. Rakennerahastomomentin budjetointi, määrärahojen jako ja valtuusseuranta säilyisivät rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomaisena toimivan työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla. Rakennerahastomomentti kuuluu maakuntien rahoituslaissa määriteltyihin niin sanottuihin erillismomentteihin, josta ei säädetä maakuntien rahoituslaissa, vaan tässä laissa.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto päättäisi määrärahan jakamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö osoittaisi välittävälle toimielimelle myöntämisvaltuutena rakennerahastovaroista Euroopan unionin ja valtion rahoitusosuutta rakennerahasto-ohjelman mukaisesti hankkeisiin valtion talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa. Työ- ja elinkeinoministeriö asettaisi tarvittaessa varojen käytön ehdot 41 §:n 3 momentissa säädetyillä perusteilla. Työ- ja elinkeinoministeriö voisi myös osoittaa Suomen takausohjelman toteuttamiseen rahoitusosuutta rakennerahastovaroista. Alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa laissa säädetään siirtymäsäännöksenä, että maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaan sovelletaan alueiden kehittämisestä ja rakennerahastojen hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 33 §:n säännöksiä. Edellä mainitun siirtymäsäännöksen nojalla noudatetaan myös alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (356/2014) 12 §:ää. Alueellisen jaon perustana ovat näin ollen maakuntaohjelmiin sisältyvien toimeenpanosuunnitelmien rahoitussuunnitelmat. Maakuntien välisistä jakosuhteista sovitaan ohjelmakausittain.

Pykälän 3 momentin mukaan välittävälle toimielimelle annettaisiin vuosittain kirjausoikeus arviomäärärahan käyttöön. Maakunnat toimisivat tilintekijöinä valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 27 §:n 3 momentissa säädetyin perustein. Arviomäärärahan käyttö maakunnissa tapahtuisi automatisoituna maksun välitystoimintona EURA 2014 - tietojärjestelmästä valtion maksuliikenteen kautta. Kirjausoikeus annettaisiin vuosittain ohjelmakauden 2014–2020 loppuun asti. Valtion kirjanpitoyksiköt välittävät itse maksut valtion maksuliikenteeseen. Sellainen välittävä toimielin, joka ei ole valtion kirjanpitoyksikkö, toimisi työ- ja elinkeinoministeriön tilintekijänä, jolloin maksuliikenne kulkisi EURA 2014 - tietojärjestelmän kautta ilman työ- ja elinkeinoministeriön toimenpiteitä. Välittävä toimielin päättäisi rahoituksen myöntämisestä ja maksatushakemuksen tukikelpoisuustarkastuksesta sekä maksatuspäätöksestä että tuensaajalle maksettavasta summasta, jolloin toimivalta, oikeudet

ja vastuut säilyisivät nykyisellään, mutta likvidejä määrärahojen siirtoja ei enää tarvittaisi. Maksatuspäätöksen ratkaisisi kuten nykyisinkin välittävä toimielin, jonka jälkeen tuensaajalle menevä maksutapahtuma välitettäisiin automaattisesti EURA 2014 -tietojärjestelmän ohjaamana ajantasaisesti tuensaajan tilille valtion maksuliikenteen kautta. Maakunnille voitaisiin antaa arviomäärärahan käyttöoikeus myös eri ohjelmakausien velvoitteita koskevien erien maksuun EURA 2014 -tietojärjestelmässä automatisoituna toimintona valtion maksuliikenteen kautta. Maakunta vastaisi siitä, että maksut kulkisivat vain EURA 2014 -tietojärjestelmän kautta ja sen tulisi vahvistaa TEM:stä saamansa kausittaisen kirjanpidon raportilla olevien tietojen oikeellisuus. Uudistuksella saataisiin prosessin hallintaan ja maksuihin tuensaajille sama käytäntö kaikissa välittävissä toimielimissä. Siirrettävien maksutiedostojen määrän väheneminen parantaisi järjestelmän eheyttä ja samalla vähentäisi prosessiriskejä. Valtion talousarvioon otettujen rakennerahastovarojen kokonaishallinta paransi merkittävästi ja toimintatapa keventäisi rakennerahastojen hankehallintoa välittävissä toimielimissä sekä hallintoviranomaisessa. Uudistus tukisi hallitusohjelman digitalisointi- ja yksinkertaistustavoitteita.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset varojen jakamisesta, rahoitussuunnitelmasta ja maksuliikenteen järjestämisestä.

49 §. *Tuen myöntämisen yleiset edellytykset.* Pykälässä määriteltäisiin tuen myöntämisen yleiset edellytykset koskien rakennerahastohankkeita.

Pykälän 1 momentin mukaan tuki voitaisiin myöntää sillä edellytyksellä, että tarvittava rahoitus on osoitettu valtion talousarviossa.

Pykälän 2 momentin mukaan rakennerahastovaroista rahoitettavan hankkeen on oltava rakennerahasto-ohjelman mukainen ja sen olisi noudatettava kumppanuussopimuksen mukaista käyttötarkoitusta.

Pykälän 3 momentin mukaan muissa kuin 3 §:n mukaisissa tuissa on kehittämishankkeiden tulosten ja tuen kohteena olevien investointien oltava yleisesti hyödynnettävissä. Investointien yleisellä hyödynnettävyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, ettei tuettu investointi saa jäädä ainoastaan kyseisen tuensaajaorganisaation hyödyksi.

Pykälän 4 momentin mukaan tuen tulisi olla perusteltua sen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta ja tuella tulisi olla merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen.

Pykälän 5 momentin mukaan tukea ei saa myöntää eikä käyttää yleisenä toimintatukena. Tämän lain mukaiset tuet ovat luonteeltaan valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaisia erityisavustuksia eikä niitä ole tarkoitettu tuensaajaorganisaation sellaiseen normaaliin toimintaan käytettäväksi mitä organisaatio yleensä rahoittaa omilla toimintamenoillaan. Hanke on aina erotettava erilliseksi kokonaisuudekseen hakijan muusta toiminnasta.

Pykälän 6 momentin mukaan tuenhakijan, tuen siirronsaajan ja hankkeen on täytettävä yleisasetuksen 125 artiklan 3 kohdan mukaiset seurantakomitean vahvistamat yleiset valintaperusteet ja tuensaajan on oltava rakennerahasto-ohjelman mukainen.

Pykälän 7 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset tuen myöntämisen edellytyksistä.

50 §. *Hankkeen ohjausryhmä.* Pykälän 1 momentin mukaan hankkeen ohjausta ja seurantaa varten voitaisiin tarvittaessa valita ohjausryhmä, jonka tuen myöntävä viranomaisen hyväksyy. Tuen hakija voisi tehdä esityksen ohjausryhmän kokoonpanosta. Ohjausryhmässä olisi ol-

tava riittävä määrä asiantuntijoita. Ohjausryhmä voidaan valita, jos tuen saaja tai tuen myöntävä viranomaiskatsoo sen tarpeelliseksi. Tarkoituksena olisi, että ohjausryhmä asetetaan ainakin sellaisille hankkeille, joiden toiminta ulottuu useammalle alueelle tai on muuten laaja-alaista. Ohjausryhmä asetettaisiin myös hankkeille, joiden kustannukset ovat suuret. Ohjausryhmän hyväksyy tuen myöntäjä varmistuttuaan, että siihen kuuluu riittävä määrä asiantuntijoita. Ohjausryhmän perustamisesta määrättäisiin tukipäätöksessä. Ohjausryhmässä tulisi olla edustettuina kaikkien rahoittajien edustajat. Ohjausryhmän tarkoituksena on toimia tuen saajan tukena hankkeen toteuttamisessa, mutta se ei ole vastuussa hankkeen toteuttamisesta, vaan vastuu on aina tuen saajalla.

Pykälän 2 momentin mukaan hankkeen toteuttamista, sisältöä ja rahoitusta koskevat muutostarpeet käsiteltäisiin tarvittaessa ohjausryhmässä ennen kuin niitä koskeva hakemus toimitetaan tuen myöntäneelle viranomaiselle. Jotta ohjausryhmällä olisi mahdollisuus vaikuttaa hankkeissa tehtäviin ratkaisuihin, ja sillä olisi ajantasainen tieto hankkeessa tarvittavista muutoksista, olisi pykälän 2 momentin mukaan viranomaiselle toimitettavat muutosesitykset käsiteltävä tarvittaessa pääsääntöisesti ohjausryhmässä etukäteen. Kiireelliset muutosesitykset on toimitettava välittömästi tuen myöntäneelle viranomaiselle ja ne voidaan saattaa ohjausryhmän tiedoksi vasta jälkikäteen. Ohjausryhmän pöytäkirjat on toimitettava tiedoksi tuen myöntäneelle viranomaiselle. Tuen myöntäneen viranomaisen kannanotto ohjausryhmässä ei korvaa hankkeen muutoksiin tarvittavaa viranomaisen muutospäätöstä. Ohjausryhmää asetettaessa on tarkoin harkittava, että siitä saatava hyöty kattaa siitä aiheutuvat kustannukset ja viranomaisille aiheutuvan työn. Viranomaisella on mahdollisuus seurata hankkeen etenemistä myös muilla tavoilla.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset ohjausryhmästä ja sen tehtävistä.

51 §. *Euroopan sosiaalirahaston valtakunnallisen toimenpidekokonaisuuden ohjausryhmä.* Pykälän 1 momentin mukaan Euroopan sosiaalirahaston valtakunnallista toimenpidekokonaisuutta varten voitaisiin asettaa ohjausryhmä, jonka tehtävänä on kokonaisuuden strateginen ohjaus, seuranta, arviointi ja toteutuksen tukeminen. Pykälän toisessa momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ohjausryhmä voisi olla yhteinen usealle toimenpidekokonaisuudelle ja yhteinen vastaavaa tehtävää varten asetetun valtakunnallisen johto-, ohjaus- tai muun ryhmän kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset valtakunnallisen toimenpidekokonaisuuden ohjausryhmästä ja sen tehtävistä.

52 §. *Välittävän toimielimen seurantavelvoite ja tuensaajan seuranta varten toimittamat tiedot.* Pykälän 1 momentin mukaan välittävän toimielimen olisi seurattava hankkeen toteuttamista ja ryhdyttävä viivytyksettä tarvittaviin toimenpiteisiin, jos hanke ei etene hyväksytyin hankesuunnitelman ja tukipäätöksen mukaisesti. Hankkeen toteuttamisen seuranta on oleellinen osa hankkeen hallinnointia viranomaisessa. Seurannalla voidaan puuttua hankkeen toteuttamisessa ilmeneviin ongelmiin siinä vaiheessa, kun niiden korjaaminen on mahdollista.

Pykälän 2 momentin mukaan tuensaajan olisi ilmoitettava maksatushakemuksen yhteydessä tukipäätöksen ehdoissa edellytetyt seuranta koskevat tiedot. Tuensaajan olisi hankkeen viimeisen maksatushakemuksen yhteydessä toimitettava hankkeen loppuraportti. Loppuraportin toimittaminen olisi viimeisen maksatuspäätöksen maksamisen edellytys. Loppuraportti on olennainen seurannan, ohjelma-arvioinnin ja tarkastusten kohde.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset välittävän toimielimen seurantavelvoitteesta ja tuensaajan seuranta koskevista tiedoista.

53 §. *Hyväksyttävät kustannukset ja tuen määrä.* Pykälässä määriteltäisiin hanketoiminnassa noudatettavat hyväksyttäviä kustannuksia ja tuen määrää koskevat säännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan tuki myönnettäisiin hankkeeseen tuen myöntävän viranomaisen hyväksymän, asetuksella erikseen säädetyn kustannusmallin mukaan tai hankkeesta aiheutuviin hyväksyttävien, todellisten, tarpeellisten ja määrältään kohtuullisten kustannusten perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan yleisasetuksen 69 artiklan mukaisia luontoissuorituksia ei rakennerahastohankkeissa voisi käyttää.

Pykälän 3 momentin mukaan tukea ei voitaisi myöntää siltä osin kuin julkisen rahoituksen osuus hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärän.

Pykälän 4 momentin mukaan tuen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen sovellettaisiin, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) säädetään. Tuensaajan on tällöin esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta, ellei hankkeeseen myönnetty tuki ole myönnetty kertakorvausmenettelyn mukaisesti.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset hyväksyttävistä kustannuksista, kustannusmalleista, niiden määräytymisen perusteista, käyttökohteista, enimmäistukimääristä tai -osuuksista sekä menettelyistä.

54 §. *Tuen hakeminen ja myöntäminen.* Pykälässä annettaisiin yleiset säännökset tuen hakemisesta ja myöntämisestä rakennerahasto-ohjelmassa. Pykälän 1 momentin mukaan tukea haettaisiin sähköisesti toimivaltaiselta viranomaiselta ja tukipäätös tehtäisiin sähköisesti 57 §:n mukaiset edellytykset täyttävässä tietojärjestelmässä. Tuen hakeminen edellyttäisi vahvaa sähköistä tunnistautumista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin informaatioluonteisesti, että hakemuksen on sisällettävä kyseiseen hankkeeseen sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä, Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä luvussa edellytetyt tiedot. Hakemuksen allekirjoitukseen sovellettaisiin, mitä vahvasta sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) henkilön yksilöimistä ja tunnistamisesta säädetään.

Pykälän 3 momentti sisältäisi tukipäätökseen otettavat vähimmäistiedot. Päätöksessä on todettava myönnetyn tuen määrä, tässä laissa määritellyt tuen ehdot, sekä tuen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset. Lisäksi päätökseen on otettava Euroopan unionin lainsäädännöstä sellaiset ehdot ja edellytykset, joilla on olennainen ja välitön vaikutus tuen käyttöön ja maksamiseen. Merkittävimmät asiat, kuten takaisinperintäperusteet tulevat kansallisesta lainsäädännöstä. Tukipäätöksellä hyväksytään hakijan laatima hankesuunnitelma. Viranomaisen on edellytettävä, että hankesuunnitelmaa tarkennetaan tarvittaessa ennen päätöksen tekemistä. Hankesuunnitelman on oltava toteuttamiskelpoinen, selkeä ja konkreettinen hankkeen tukimuoto huomioon ottaen.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset sähköisestä tuen hakemis- ja myöntämismenettelystä.

55 §. *Maksatuksen hakeminen ja maksaminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen maksatuksen hakemisesta ja myöntämisestä rakennerahastohankkeissa.

Pykälän 1 momentin mukaan tuen maksatusta haettaisiin sähköisesti 57 §:n pykälän mukaiset edellytykset täyttävässä järjestelmässä toimivaltaiselta viranomaiselta. Maksatushakemuksen allekirjoitukseen sovellettaisiin, mitä vahvasta sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan välittävä toimielin tekisi maksuspäätöksen sähköisesti 57 §:n mukaiset edellytykset täyttävässä tietojärjestelmässä. Tuen maksaminen maakunnissa tapahtuisi automatisoituna maksun välitystoimintona EURA 2014 -tietojärjestelmästä valtion maksuliikenteen kautta. Valtion kirjanpitoyksiköt välittävät itse maksut valtion maksuliikenteeseen, mutta sellainen välittävä toimielin, joka ei ole valtion kirjanpitoyksikkö, toimisi työ- ja elinkeinoministeriön tilintekijänä, jolloin maksuliikenne kulkisi EURA 2014 -järjestelmän kautta ilman työ- ja elinkeinoministeriön toimenpiteitä. Välittävä toimielin päättäisi maksatushakemuksen tukikelpoisuustarkastuksesta, maksuspäätöksestä sekä tuensaajalle maksettavasta summasta, jolloin toimivalta, oikeudet ja vastuut säilyisivät nykyisellään.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset sähköisestä maksatuksen hakemis- ja myöntämismenettelystä sekä maksuliikenteen järjestämisestä.

56 §. *Viranomaisten tietojen saanti ja luovuttaminen rakennerahasto-ohjelmassa.* Pykälässä olisi säännökset sekä tietojen saannista, että tietojen luovuttamisesta rakennerahasto-ohjelmassa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tiedon saantioikeudesta. Rakennerahasto-ohjelman hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisella sekä välittävillä toimielimillä olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta muulta viranomaiselta, verohallinnolta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta tuen hakijaa tai -saajaa koskevia tietoja. Oikeus tietojen saantiin koskisi myös tuen hakijan tai -saajan taloudellista asemaa ja liike- ja ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkittävää olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi. Tuen hakemiseen ja myöntämiseen liittyy aina mahdollinen väärinkäytösten riski. Tuen hakija on veloitettu hakemuksessaan antamaan tuen myöntämistä tai tuen maksamista varten riittävät tiedot. Tukea myöntävällä tai valvovalla viranomaisella tulee olla riittävän laajat oikeudet varmistaa annetun tiedon paikkansa pitävyys tai muutoinkin tarkastaa tuen myöntämisen tai valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja.

Pykälän 2 momentin mukaan pyydetyn tiedon yhteys käsiteltävään asiaan ja välttämättömyys olisi perusteltava tietoa pyydetessä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin viranomaisten oikeudesta luovuttaa tietoja. Rakennerahasto-ohjelman hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisella sekä välittävillä toimielimillä olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän hoitamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin ja kansallista lainsäädäntöä on noudatettu.

Pykälän 4 momentin mukaan edellä mainituilla viranomaisilla olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta verohallinnolta tuen hakijaa ja saajaa koskevat sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä tuen myöntämiseksi tai sen valvomiseksi.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan, että pykälässä mainitut tiedot voidaan luovuttaa myös sähköisesti tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

Pykälän 6 momentin mukaan tämän pykälän perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

57 §. Rakennerahasto-ohjelman tietojärjestelmä. Pykälän 1 momentissa olisi informaatioluontoisesti todettu, että hallintoviranomainen vastaa kansallisen seurantajärjestelmän, EURA 2014-tietojärjestelmän toteuttamisesta ja vastaa siitä, että seurantajärjestelmä täyttää sille Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa säädetty edellytykset. Tietojärjestelmää käytetään Euroopan unionin lainsäädännössä, alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa laissa sekä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että välittävät toimielimet vastaavat siitä, että tuen hakemista, myöntämistä, maksamista ja valvontaa sekä jatkotoimenpiteitä ja seurantaan koskevat oikeat ja riittävät tiedot hallinnoidaan EURA 2014 -tietojärjestelmässä, tai hallintoviranomaisen hyväksymässä liitännäisjärjestelmässä. Nykyisin hallintoviranomaisen hyväksymiä EURA 2014 -tietojärjestelmän liitännäisjärjestelmiä ovat yritystukien hallinointiin tarkoitettu työ- ja elinkeinoministeriön omistama TUKI2014 -tietojärjestelmä sekä Innovaatorahoituskeskus Tekesin omistama EVAL -tietojärjestelmä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin liitännäisjärjestelmien omistajille asetuista velvoitteista. Liitännäisjärjestelmien omistajat vastaavat siitä, että siirrettävän tiedon sisältö ja tarkkuus vastaavat EURA 2014 -tietojärjestelmän sisältöä.

Pykälän 4 momentin mukaan liitännäisjärjestelmän omistajalla olisi velvollisuus noudattaa EURA 2014 -tietojärjestelmän sisältövaatimuksia ja tiedonohjaussuunnitelmaa hallintoviranomaisen edellyttämällä tavalla.

Pykälän 5 momentin mukaan tuen hakijalla olisi oikeus seurata EURA 2014 -tietojärjestelmässä tuen hakemista, maksamista, tarkastamista, ja takaisinperintää koskevan asiansa etenemistä, jos tukea on haettu kyseisessä tietojärjestelmässä. Tietoturvallisuuden kannalta on tärkeää, että asian seuraaminen edellyttää vahvaa sähköistä tunnistautumista.

Pykälän 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä rakennerahastojen tietojärjestelmistä, niihin tallennettavista tiedoista, tietojen luovuttamisesta ja tietojen käyttämisestä.

58 §. ESR Henkilö -palvelu. Pykälän ensimmäinen momentti sisältäisi säädöksen ESR Henkilö-palvelun oikeusperustasta toimia henkilörekisterinä, hanketoteuttajan velvollisuudesta tallentaa siihen tietoja, hankkeeseen osallistuvan luonnollisen henkilön suostumuksen nimenomaisuudesta, rekisterinpitäjästä ja henkilötietojen käsittelijästä. ESR Henkilö-palvelu on hallintoviranomaisen seurantajärjestelmän liitännäisjärjestelmä, jonka pitäminen on jäsenvaltiolle lakisääteinen velvoite. ESR Henkilö -palvelulla toteutetaan EU:n yleisasetuksessa (1303/2013) 125 ja 27 artikloissa säädetty velvoitteet. Sisällöllisistä reunaehdoista on säädetty ESR-asetuksen 5 artiklassa. Jos ESR-rahoitteisessa hankkeeseen osallistuu luonnollinen henkilö, on häneltä saatava nimenomainen kirjallinen suostumus rekisteritietojen keräämiseksi. Rekisteritietojen tallentamisesta vastaa hankkeen tuensaaja, jolle myönnetään palveluun käyt-

töoikeus. Käyttöoikeudet palveluun ovat rajattu tarkasti. Sellainen hankkeen tuensaaja, joka toteuttaa hanketta, johon osallistuu luonnollinen henkilö, velvoitetaan lomakkeella ennalta laadittujen kysymysten vastaukset, perustuen luonnollisen henkilön samalla lomakkeella antamaan nimenomaiseen suostumukseen. Velvoite kerätä osallistujatietoja toimeenpanojärjestelmän osalta on hallintoviranomaisella, jolla on myös velvoite todentaa riittävällä evidenssillä, että indikaattoritietoja on ponnisteltu aidosti keräämään. Jos hankkeeseen osallistuva henkilö kieltää hankkeeseen osallistuessaan tietojensa keräämisen, on kieltolomakkeet myös säilytettävä ohjelmakauden sulkemiseen asti hankkeessa. Indikaattoritietojen keräämisvelvoite on hankepäättöksen ehdoissa yhtenä ehtona ja myös maksatus on sidottu indikaattoritietojen keräämiseen.

ESR Henkilö -palvelun käyttöoikeudet on huolellisesti rajattu tietoteknisillä ratkaisulla. Hankkeen tuensaaja, jolle hankekohtaisesti myönnetään tallentamisoikeus, näkee ainoastaan kyseisen oman hankkeen osallistujien tiedot. Välittävällä toimielimellä, joka vastaa hankkeen rahoituksesta, ei ole oikeuksia eikä myöskään oikeutta katsoa tai ylläpitää hanketta koskevia tallennettuja tietoja. Lomake, jonka hankkeeseen osallistuva luonnollinen henkilö täyttää säilytetään tietoturvallisesti ohjelmakauden lopulliseen sulkemiseen asti hanketoteuttajan toimesta. Tietoturvallinen säilyttämistapa on kassakaapissa/paloturvakaapissa tai muutoin valvotussa tilassa, jonne ulkopuolisella ei ole pääsyä. Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut katselu-oikeuden palveluun tallennettuihin tietoihin merkittävän rajatusti. Vaikka ESR Henkilö -palveluun rekisteröidyt tiedot ovat henkilörekisterinä tietokannassa, pääsee tietoja katsomaan ainoastaan hallintoviranomaisen erikseen nimetyt kolme virkamiestä. Tietoja ei myöskään käytetä tyypillisiin henkilörekisterikäyttötarkoituksiin.

Pykälän toinen momentti sisältäisi säädöksen siitä, ettei luonnollisella henkilöllä ole oikeutta vaatia rekisteröityjen tietojensa oikaisemista. Tietosuoja-asetuksessa myönnettyyn oikeuteen tehtävä poikkeus perustuu siihen, että summaustasolla komissiolle luovutettavat tiedot koskevat sellaista tietoa, joka on ajallisesti rajattu. ESR Henkilö-palvelun tietosisältö perustuu luonnollisen henkilön ajallisesti sidottuna hetkenä tekemän subjektiiviseen itsearviointiin tilanteestaan, jonka mukaan hankkeen palvelut suunnataan luonnolliselle henkilölle.

Pykälän kolmas momentti sisältäisi säädöksen rekisterinpitäjän oikeudesta tietojen luovuttamisesta ainoastaan tilastolliseen tutkimustarkoitukseen. Rekisteröidyn tietoja ei luovuteta mihinkään seuraavaan käyttötarkoitukseen, eikä tietosisällöllä ole vaikutuksia rekisteröidyn muihin oikeuksiin tai velvoitteisiin. Henkilötietojen luovuttamista tilastollisiin tutkimustarkoituksiin hakemuksesta puoltaa Euroopan neuvoston näkemys siitä, että luovuttaminen ei edellytä rekisteröidyn suostumusta.

59 §. *Tietojen julkisuus ja säilyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin tietojen julkisuudesta ja säilyttämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan tietojärjestelmään tallennettujen tietojen julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Julkisia ovat lisäksi tiedot, jotka jäsenvaltioiden on asiaa koskevan Euroopan unionin lainsäädännön perusteella julkaistava. Hallintoviranomaisen tehtävänä on huolehtia tietojärjestelmään tallennettujen tuensaajia, hankkeita ja tuen määrää koskevien tietojen julkisuuteen saattamisesta sillä tavoin kuin Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään.

Pykälän 2 momentissa on informaatioluonteinen säännös rekisteröidyn oikeudesta tarkistaa häntä koskevat tiedot, ja oikeudesta niissä olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen. Asiaan sovelletaan, mikä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Pykälän 3 momentin mukaan tilanteessa, jossa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään valtiontuen tai muun tuen seurantaan varten perustettavaksi rekistereitä, EURA 2014 - tietojärjestelmän tiedoista muodostetaan vaadittu rekisteri, ja sen tiedot siirretään tarvittaessa vähämerkityksistä tukea tai muuta tukea koskevaan rekisteriin.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojen säilyttämisestä ja määräajoista.

60 §. *Päätöksen tiedoksi*. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että lain 3 luvussa tarkoitettu sähköisesti tehty päätös annettaisiin tiedoksi sähköisesti noudattaen, mitä sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä säädetään. Säännös on informaatioluonteinen.

61 §. *Hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus*. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen tarkastusoikeudesta.

Alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa laissa sekä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi on välttämätöntä, että hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisella on riittävän laaja oikeus suorittaa rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä välittäviin toimielimiin sekä tuensaajiin liittyviä tarkastuksia.

Jos hankkeessa on siirretty tukea muulle taholle, kohdistuu edellä mainittu tarkastusoikeus myös tuen siirronsaajan toimintaan. Tarkastusviranomaisen tehtävänä on tarkastuksilla varmistaa, että rakennerahasto- ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmä toimii moitteettomasti ja tehokkaasti. Tarkastukset perustuvat otokseen. Tarkastukset tehdään joko järjestelmätarkastuksina tai hankkeisiin kohdistuvina tarkastuksina. Tarkastusoikeuden tulee kohdistua kokonaisuudessaan rakennerahastojen hallinto- ja valvontajärjestelmään ja ulottua siten kaikkiin rakennerahastovaroja myöntäviin ja käyttäviin toimijoihin. Yksittäistä hanketta tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan.

Pykälän 2 momentin mukaan hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen voisi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen tai tuensaajaan kohdistuvan tarkastuksen puolestaan. Momentissa annettaisiin tilintarkastajia koskevat edellytykset. Mainittujen viranomaisten viranomaisen puolesta tarkastuksia tekevien tarkastajien olisi oltava auktorisoituja tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä. Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, sekä hallintolakia, kielilakia ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Jos tarkastusviranomaisen ei itse suorita tarkastuksia, tulee sen yleisasetuksen 127 artiklan mukaan huolehtia siitä, että tarkastusta suorittavat viranomaiset tai tilintarkastajat ovat vaadittavalla tavalla toiminnallisesti riippumattomia.

Pykälän 3 momentin mukaan hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisella tai valtuutetulla tilintarkastajalla on oikeus päästä tuen käytön kannalta merkityksellisiin paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä tuensaajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Tarkastaja voi ottaa tämän aineiston myös väliaikaisesti haltuunsa, jos tarkastuksen suorittaminen sitä edellyttää.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkastusviranomaisella ja sen valtuuttamilla tarkastajilla olisi oikeus saada poliisilta korvaukset virka-apua tarkastuksen suorittamisessa.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tarkastusoikeudesta.

62 §. *Rakennerahastohankkeiden takaisinperintää koskevat erityissäännökset.* Pykälässä säädetäisiin niistä rakennerahastohankkeiden takaisinperintää koskevista erityissäännöksistä, jotka välittävän toimielimen on otettava huomioon rakennerahastohankkeiden takaisinperintää, palauttamista ja muita jatkotoimenpiteitä tehdessään. Tämän lain nojalla myönnettyjen tukien osalta on välittävän toimielimen otettava huomioon myös lain 6 luvun säädökset.

Pykälän 1 momentin mukaan välittävän toimielimen olisi takaisinperintää, palauttamista ja muita jatkotoimenpiteitä koskevissa asioissa valmisteltava päätös EURA 2014-tietojärjestelmässä. Rakennerahastohankkeita koskevien jatkotoimenpiteiden tekeminen yhdessä järjestelmässä edistää asianmukaisen seurannan, menettelyiden yhdenmukaistamisen ja hallinnollisen johdonmukaisuuden varmistamista.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että välittävä toimielin vastaisi edellä 1 momentissa säädettyjen päätösten täytäntöönpanosta.

Pykälän 3 momentin mukaan välittävän toimielimen olisi sovellettava takaisinperittävään määrään yleisasetuksen 122 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on perittävä takaisin aiheuttomasti maksetut määrät ja viivästyskorkoa myöhässä oleville maksuille. Välittävä toimielin voisi jättää perimättä määrän, joka ei ylitä 250 euroa. Suomen rakennerahasto-ohjelmasta myönnettyjen tukien osalta tuen takaisinperintä on säädetty lain 44 §:ssä välittävän toimielimen tehtäväksi. Välittävän toimielimen on siten perittävä takaisin aiheuttomasti maksettu tuen määrä kokonaisuudessaan eikä sitä rakennerahastohankkeiden osalta voi kohtuullistaa. Lisäksi yleisasetuksessa asetetaan velvoite periä viivästyskorkoa myöhässä oleville maksuille.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin hallinto-oikeudellisen kohtuusperiaatteen soveltamisesta rakennerahastovaroin rahoitettuun tukeen siten, että tuelle määrättävä korko voidaan tietyin perustein jättää takaisinperintäpäätöstä tehtäessä perimättä. Suoritusvelvollisuutta helpotettaisiin vain siltä osin, kuin tuelle määrättävän koron takaisinperintä on kohtuutonta. Rakennerahastovaroin myönnettävissä tuissa kohtuullistaminen rajoittuu vain koron kohtuullistamiseen, mikä on yhdenmukaista Euroopan unionin lainsäädännön kanssa. Kohtuullistamisessa on aina otettava huomioon tuen perimiseen johtanut kokonaistilanne.

Avustuksen saajan olosuhteiden johdosta määrättävän koron takaisinperintää voitaisiin pitää kohtuuttomana esimerkiksi silloin, kun omistajayrittäjän tai vastaavan avainhenkilön työkyvyn menetyksestä aiheutuisi lähinnä alle kymmenen henkilöä työllistävän yrityksen tai sitä kooltaan jossain määrin suuremman pienen yrityksen toiminnan lopettaminen. Keskisuuren tai suuren yrityksen osalta edellä mainitut perusteet eivät käytännössä tulisi kysymykseen. Liiketoiminnan epäonnistumisesta aiheutuvaa toiminnan lopettamista ei voitaisi myöskään katsoa perusteeksi kohtuullistamiseen.

Takaisinperinnän perusteena olevaan tuen saajan toimintaan nähden kohtuuttomana voitaisiin pitää tuelle määrättävän koron takaisinperintää, joka kohdistettaisiin sinänsä oikeita tietoja antaneeseen tuen saajaan tai jos takaisinperinnän perusteena olevassa menettelyssä olisi vain vähäiseksi tai epäolennaiseksi katsottava virhe tai poikkeama. Kohtuullistamista puoltaisi myös se, että menettelyyn olisi osaltaan vaikuttanut viranomaisen virheellinen menettely tai virheellisten neuvojen antaminen. Koron kohtuullistaminen olisi mahdollista mm. silloin, kun takaisinperintämenettely on kestänyt viranomaisen toiminnasta johtuen kohtuuttoman kauan.

Kohtuullistaminen ei tule kysymykseen, jos takaisinperintä johtuisi avustuksen saajan tahallista väärinkäytöksestä.

63 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muutoksenhausta. Tuensaajien yhdenvertaisen kohtelun vuoksi on tärkeää, että rakennerahasto-ohjelmassa noudatetaan yhdenmukaista muutoksenhakumenettelyä kaikissa ohjelmaa toteuttavissa välittävissä toimielimissä. Sen sijaan mitä maakuntalaissa on säädetty muutoksenhausta, myös maakuntien välittävänä toimieliminä tekemiin päätöksiin sovellettaisiin hallintolain (434/2003) mukaista muutoksenhakumenettelyä. Pykälän 1 momentin mukaan luvussa 3 tarkoitettuihin välittävän toimielimen päätöksiin olisi liitettävä sähköisesti oikaisuvaatimusohjeet hallintolain 46 §:ssä säädetyllä tavalla. Tuen hakija tai tuensaaaja saa vaatia oikaisua päätökseensä sähköisesti EURA 2014 –tietojärjestelmässä, sen liitännäisjärjestelmässä tai liitännäisjärjestelmän verkkopalvelussa päätöksen tehneeltä välittävältä toimielimeltä, siten kuin hallintolaissa säädetään. Tuen hakija tai tuensaaaja saa vaatia päätökseen oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannta. Välittävän toimielimen on tehtävä oikaisuvaatimukseen annettava päätös EURA 2014 –tietojärjestelmässä tai sen liitännäisjärjestelmässä ja liitettävä siihen hallintolain 47 §:n mukainen valitusosoitus. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

64 §. *Asiakirjojen säilyttämisvelvollisuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kaikkia tuensaa- jia koskevista asiakirjojen säilyttämisvelvollisuudesta ja säilyttämiseen sovellettavista säädök- sistä.

Pykälän 1 momentin mukaan tuensaaajalla olisi velvollisuus säilyttää tuen kohteena olevan hankkeen kirjanpitoaineisto ja muu hanketta koskeva aineisto siten kuin kirjanpitolaisissa (1336/1997) säädetään. Kirjanpitoaineiston lisäksi tuensaaajan olisi säilytettävä kaikki hanketta koskevat tarpeelliset tiedot, selvitykset ja asiakirjat sekä tallenteet, joilla voi olla merkitystä tuen myöntämisen perusteiden täyttymistä, käyttöä ja tuen ehtojen noudattamista valvottaessa. Kirjanpitoaineisto ja muu hanketta koskeva aineisto on säilytettävä 10 vuotta rahoituspäätök- sessä vahvistetusta hankkeen päättymispäivästä. Kymmenen vuoden säilyttämisaika vastaa ohjelmakaudella 2014 – 2020 säädettyä menettelyä. Säilyttämisaikan pituuteen vaikuttaa sekä yleisasetuksen 140 artiklan asettamat määräajat, joiden johdosta määräajan laskeminen yksit- täiselle hankkeelle on haasteellista, että tuensaaajan oikeusturva. Tuensaaajan oikeusturva sisäl- tää vaatimuksen asetettujen velvoitteiden selkeydestä, mikä tässä tapauksessa sisältää vaati- muksen siitä, että tuensaaajalla on oikeus saada selkeät säilyttämisaikaa koskevat määräykset.

Pykälän 2 momentin mukaan välittävän toimielimen on otettava tukea koskevaan päätökseen ehto tuensaaajan asiakirjojen säilyttämisvelvollisuudesta ja säilyttämisaikasta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että välittävä toimielin voi jatkaa tuensaaajalle annettavalla kirjallisella ilmoituksella 1 momentissa tarkoitettua säilyttämisaikaa yleisasetuksen 140 artik- lan 1 kohdan neljännen alakohdan nojalla. Säilyttämisaikaa voidaan perustellusta syystä jatkaa esimerkiksi oikeudenkäynnin johdosta tai komission edellyttämän toimenpiteen johdosta. Jos säilyttämisaikaa jatketaan, on välittävän toimielimen annettava tästä tuensaaajalle kirjallinen ilmoitus. Jos kansallisessa lainsäädännössä tai valtioneuvoston oikeusturva koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään pidempää säilyttämisaikaa, noudatetaan sitä.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännök- siä asiakirjojen säilyttämisestä.

8 Luku Erinäiset säännökset

65 §. *Valvonta, tarkastusoikeus, tarkastuksen suorittaminen ja virka-apu.* Pykälässä olisi viittaus valtionavustuslain valvontaa, tarkastusoikeutta, tarkastuksen suorittamista ja virka-apua koskeviin säännöksiin. Kyseisistä asioista säädetään valtionavustuslain 15 – 18 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin ne tahot, jotka olisivat toimivaltaisia näissä tehtävissä eli maakunnat, Uudenmaan kuntayhtymä ja rakennerahasto-ohjelmien välittävät toimielimet sekä tarkastus-, todentamis- ja hallintoviranomainen.

Pykälän 3 momentin perusteella maakunnalla ja Uudenmaan kuntayhtymällä olisi oikeus kohdistaa vastaavia valvonta- ja tarkastustoimenpiteitä myös kilpailuttamaansa tai hyväksymäänsä palvelun tuottajaan. Tämä olisi välttämätöntä, jotta viranomaiset voivat tehokkaasti varmistaa palvelun tuottajien asianmukaisen toiminnan ja palveluiden laatutason.

66 §. *Oikeus tietojen saamiseen ja luovuttamiseen.* Pykälän 1 momentissa olisi viittaus valtionavustuslain tietojen saamiseen ja luovuttamiseen koskeviin säännöksiin. Kyseisistä asioista säädetään valtionavustuslain 31 – 32 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin ne tahot, jotka olisivat toimivaltaisia näissä tehtävissä eli maakunnat, Uudenmaan kuntayhtymä ja rakennerahasto-ohjelmien välittävät toimielimet sekä tarkastus-, todentamis- ja hallintoviranomainen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työnantajan oikeudesta saada tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijaksi rekisteröityneenä. Säännös on tarpeen, koska työnhakijan työvoimapaalveluiden henkilöasiakkuus on salassa pidettävä tieto viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 24 kohdan mukaisesti. Tästä poikkeuksesta salassapitoon ei ole säännöstä valtionavustuslaissa.

67 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muutoksenhausta maakunnan, sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, Uudenmaan kuntayhtymän ja palvelun tuottajan tekemiin päätöksiin. Yhdenmukaisuuden vuoksi kaikkiin tässä laissa tarkoitettuihin päätöksiin sovellettaisiin muutoksenhakua, jossa ensivaiheen oikaisuvaatimuksen jälkeen muutosta voisi valittamalla hakea hallinto-oikeudelta ja edelleen korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Muutoksenhakuoikeutta korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi kuitenkin osin rajoitettu.

Takaisinperintäpäätösten lisäksi avustusten palauttamista, myöntämistä ja myöntämättä jättämistä sekä maksamista ja maksamisen keskeyttämistä sekä lopettamista ja avustuspäätöksen voimassaoloajan pidentämistä koskevasta päätöksestä voisi ensivaiheessa tehdä oikaisuvaatimuksen ja oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla. Palvelun tuottajan päätöksestä haettaisiin oikaisua maakunnalta tai Uudenmaan kuntayhtymältä.

Oikaisuvaatimusmenettelyssä voidaan pyytää tarkastamaan päätöksensä laillisuus. Oikaisuvaatimusmenettelyn etuina ovat sen nopeus ja joustavuus, koska selvissä tapauksissa päätös voidaan muuttaa tarvittaessa hyvinkin nopeasti ja näin voidaan välttää asian tarpeeton käsittely valitusasteissa. Oikaisuvaatimus on tarkoitettu muutoksenhaun ensimmäiseksi vaiheeksi. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen voitaisiin hakea muutosta valittamalla.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin selvyyden vuoksi, että oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saisi hakea valittamalla muutosta hallintolainkäyttölaissa säädetyllä tavalla. Tarkempia säännöksiä oikaisuvaatimusmenettelystä on hallintolain (434/2003) 7 ja 7a luvuissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valitusluvasta, haettaessa muutosta hallinto-oikeuden päätökseen. Valituslupa olisi tarpeen muissa tapauksissa kuin maksatuksen keskeyttämistä ja lopettamista sekä takaisinperintää koskevissa asioissa. Valitusluvasta päättäisi korkein hallinto-oikeus.

68 §. *Täytäntöönpano.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että lain mukainen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Nopeasti täytäntöön pantavia ovat erityisesti ehdotetun lain 32 §:ssä säädettyä maksamisen keskeyttämistä koskevat päätökset. Asianosaisen mahdollisuus saada tehokasta oikeussuojaa täytäntöönpanokelpoisuudesta huolimatta olisi turvattu siten, että muutoksenhakuviranomainen voi tarvittaessa keskeyttää täytäntöönpanon.

Pykälässä säädettäisiin myös siitä, että avustuksen takaisinperintää koskeva, tämän lain 34 – 36 §:n nojalla tehty lainvoimainen päätös voitaisiin panna täytäntöön verojen ja maksujen täytäntöönpanosta säädettyssä järjestyksessä. Säännöksen mukaan päätös kelpaisi sellaisenaan ulosottoperusteeksi.

69 §. *Voimaantulo.* Pykälän mukaan lain ehdotetaan tulevan voimaan päivänä kuuta 20 .

70 §. *Kumottavat säädökset.* Pykälän mukaan lailla kumottaisiin laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (8/2014) ja laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2014).

71 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän mukaan tällä lailla kumottuja lakeja ja niiden nojalla annettuja säännöksiä sovellettaisiin niiden nojalla myönnettyyn tukeen. Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan hakemukseen sovelletaan tätä lakia.

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen yhteistyöohjelmien toimeenpanoon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmakauden 2014 – 2020 loppuun asti.

1.3 Laki yksityisistä rekryointipalveluista

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä määriteltäisiin lain soveltamisala. Laki sovellettaisiin yksityisiin rekryointipalveluihin. Yksityisillä rekryointipalveluilla tarkoitettaisiin yksityisen tai oikeushenkilön tarjoamia työnvälityspalveluja ja muita työnhakuun liittyvät palveluja sekä työvoiman vuokrausta, joiden tarjoaminen tapahtuisi maakunnasta riippumattomasti. Määritelmä vastaisi sisällöllisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua yksityisen työvoimapalvelun määritelmä, jolla tarkoitetaan työ- ja elinkeinoviranomaisesta riippumattomasti tarjottavia työnvälityspalveluja. Lakia ei sovellettaisi yksityisten palvelutarjoajien tuottamiin rekryointipalveluihin, joita maakunta hankkisi palveluntuottajilta. Julkisia rekryointipalveluja tuottaessa palveluntuottajien olisi noudatettava lakia alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista sekä lakia julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista.

2 §. *Tasapuolisuus ja alaikäisen työvoiman tarjoamiskielto.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yksityisiä rekryointipalveluja tarjoavien velvollisuudesta noudattaa tasapuolisuutta ja 2 momentissa kiellosta tarjota alaikäistä työvoimaa työhön, johon sen ottaminen on nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) mukaan kiellettyä. Säännöksellä tasapuolisuuden noudattamisesta pyritään varmistamaan Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yksityisiä työnvälitystoimistoja koskevan yleissopimuksen (nro 181) 5 artikla edellyttää työntekijöiden ja työnhaki-

joiden yhdenvertaista kohtelua yksityisessä työnvälityksessä. Yleissopimus edellyttää työntekijöiden yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun edistämistä työsaannissa ja tiettyihin ammatteihin pääsyssä. Jäsenvaltion on varmistettava, että yksityiset työnvälitystoimistot kohtelevat työntekijöitä syrjimättä heitä rodun, ihonvärin, sukupuolen, uskonnon poliittisen mielipiteen, kansallisen alkuperän, yhteiskunnallisen aseman tai muun kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä tarkoitetun seikan, kuten ikä tai vajaakuntoisuus, perusteella. Myös ILO:n erityisyleissopimus edellyttää yhdenvertaista kohtelua.

Yksityisiä työnvälitystoimistoja koskevan ILO:n yleissopimuksen 9 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, etteivät yksityiset työnvälitystoimistot käytä tai tarjoa lapsityövoimaa. Lakia nuorista työntekijöistä sovelletaan yleisesti työhön, jota alle 18-vuotias tekee työ- tai virkasuhteessa. Laki koskee myös yksityisiä työnvälitystoimistoja niiden palkatessa työntekijöitä vuokrattavaksi edelleen. Ehdotetulla 2 momentilla varmistettaisiin sopimuksen toimeenpano myös työvoimaa tarjottaessa.

Pykälä vastaisi sisällöltään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 4 §:n 2 momenttia.

3 §. *Työnvälityksen maksukielto.* Yksityisiä työnvälitystoimistoja koskevan yleissopimuksen 7 artiklan ja erityisyleissopimuksen normin A1.4 alakohta 5b sisältävät määräyksen siitä, että työnhakijalta ei saa periä maksua työnvälityspalvelusta. Vuokratyöstä annetun Euroopan neuvoston ja parlamentin direktiivin 2008/104/EY (vuokratyödirektiivi) 6 artiklan 3 kohdan mukaan työvoiman vuokrausyritykset eivät saa periä työntekijöiltä maksua vastineeksi toimeksiantojen järjestämisestä käyttäjäyrityksissä tai siitä, että työntekijä tekee työsopimuksen käyttäjäyrityksen kanssa tai solmii siihen työsuhteen toimeksiannon päätyttyä kyseisessä käyttäjäyrityksessä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 5 §:n mukaan yksityisiä työvoimapalveluja tarjoavat eivät saa periä henkilöasiakkaalta maksua tarjolla olevia avoimia työpaikkoja koskevien tietojen välittämisestä, työnhakijalle sopivien työpaikkojen etsimisestä ja tarjoamisesta, työnhakijan esittelystä työnantajalle, avoimia työpaikkoja ja työnhakua koskevasta neuvonnasta eikä henkilöasiakkaan rekisteröimisestä työnhakijaksi. Edellä mainitun lisäksi maksukielto koskee myös tilanteista, joissa vuokratyöntekijänä työskennellyt henkilö siirtyy toimeksiannon päätyttyä käyttäjäyrityksen palvelukseen. Nykytilaa vastaavasti ehdotetussa 3 §:ssä säädettäisiin yksityisiä rekrytointipalveluja tarjoavia koskevasta työnvälityksen maksukiellosta. Maksukiellon piiriin kuuluisivat ehdotetun julkisia rekrytointi- ja osaamispalveluita koskevan lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitetut rekrytointipalvelut. Maksua ei saisi periä myöskään työnhakijaksi rekisteröimisestä eikä vuokratyöntekijältä, joka siirtyy käyttäjäyrityksen palvelukseen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 5 §:n 3 momentin mukaan työnvälityksen maksukielto ei koske toimintaa, jossa suomalaisille nuorille ulkomailta ja ulkomaisille nuorille Suomessa tarjotaan perheessä kotityötä vastaan mahdollisuus oleskeluun ulkomailla. Ehdotettu 2 momentti sisältäisi vastaavan au pair -asemaan välittämistä koskevan poikkeuksen. Nykytilaa vastaavasti nuorella tarkoitettaisiin pääsääntöisesti alle 30-vuotiaita.

Ehdotetussa 3 momentissa olisi informatiivinen viittaus rikoslain 47 luvun 6 §:ään, jossa säädetään työnvälityksen maksukiellon rikkomisesta.

4 §. *Tietojenantovelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön oikeudesta saada yksityisiä rekrytointipalveluja tarjoavilta tai niitä edustavilta yhteisöiltä yksityisiä rekrytointipalveluja koskevia tietoja. Säännös vastaisi sisällöltään julkisesta työvoima- ja yrityspal-

velusta annetun lain 12 luvun 4 §:n 3 momenttia. ILO:n työnvälitystä koskevat yleissopimukset sekä merityöyleissopimus edellyttävät yksityisen työnvälityksen valvontaa ja seurantaa. Yksityisiä työnvälitystoimistoja koskevan yleissopimuksen 13 artiklan mukaan yksityisten työnvälitystoimistojen on toimivaltaisen viranomaisen määräämin väliajoin toimitettava viranomaiselle sen pyytämät tiedot, joita tarvitaan, jotta toimivaltainen viranomainen kansallisten ehtojen ja käytäntöjen edellyttämällä tavalla olisi selvillä yksityisten työnvälitystoimistojen rakenteesta ja toiminnoista, sekä tilastollisiin tarkoituksiin.

5 §. *Voimaantulo.*

1.4 Työttömyysturvalaki

1 luku Yleiset säännökset

3 §. *Etuuden saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet.* Pykälän 1 momentissa korostettaisiin etuuden saajan omaa aktiivista työnhakua ja velvollisuutta tarvittaessa hakeutua ja osallistua sellaisiin tarjolla oleviin palveluihin, jotka tukevat hänen työllistymistään. Lisäksi etuuden saajan tulisi toimittaa maakunnalle tai palveluntuottajalle palvelujen tarjoamista varten tarvittavat tiedot sekä tiedot muun muassa omatoimisesta työhauusta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisesti työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä. Oikeutta työttömyysetuuteen ei voitaisi evätä tämän säännöksen perusteella. Velvollisuuksien laiminlyönti voisi johtaa työhauun voimassaolon päättymiseen rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain mukaisesti tai työttömyysturvaoikeuden menettämiseen 2 ja 2 a luvun nojalla.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin informatiivisesti niihin lakeihin, joiden mukaisesti maakunnat tukevat työttömien työnhakua ja työllistymistä. Säännös ei olisi tyhjentevä.

4 §. *Lain toimeenpano.* Pykälän 3 momentissa otettaisiin huomioon työ- ja elinkeinotoimistojen toiminnan lakkaaminen vuoden 2019 alusta lukien sekä 2 ja 2 a luvussa säädettyjen korvauskeuhkettomien määräaikaisten, työssäolovelvoitteiden ja koulutusta vailla olevia nuoria koskevien seuraamusten asettamisen siirtäminen maakuntien tehtäväksi.

5 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin 10 ja 10 a kohta kumottaisiin. Kotoutumissuunnitelmia lukuun ottamatta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisella tai tarkistamisella ei enää olisi merkitystä työttömyysturvaseuraamusten tai työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavan työttömyysetuuden määrän osalta, eikä suunnitelmiin liitettävää määritelmää sen vuoksi enää tarvita.

Myös 1 momentin 11 kohta, jossa määritellään korkein korotettu palkkatuki, kumottaisiin. Määritelmässä mainittu säännösviittaus on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin aiemmin tehtyjen muutosten vuoksi virheellinen. Korkeinta korotettua palkkatukea koskevat säännökset olivat voimassa vuoden 2014 loppuun.

Työllistymistä edistävä palvelu määriteltäisiin 1 momentin 15 kohdassa. Nykyistä vastaavasti työllistymistä edistäviä palveluja olisivat työvoimakoulutus, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu, työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta. Lisäksi työ- ja elinkeinohallinnon järjestämisvastuulle kuuluva kasvupalvelukoulutus olisi työllistymistä edistävä

palvelu. Kasvupalvelukoulutus on osa nykyistä työvoimakoulutuksena järjestettävää koulutusta.

Koska rekrytointi- ja osaamispalveluista annettavassa laissa ei säädettäisi työnhaku- ja uravalmennuksesta, nämä palvelut eivät enää olisi työttömyysturvalaissa määriteltyjä työllistymistä edistäviä palveluja. Työllistymistä edistävänä palveluna pidettäisiin kuitenkin maakunnan tai palveluntuottajan järjestämää rekrytointia, työnhakua tai osaamista tukevaa palvelua. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että palvelua järjestetään keskimäärin vähintään neljä tuntia päivässä. Päivakohtainen järjestämisaika laskettaisiin jakamalla osallistumisen edellyttämä tuntimäärä palvelun keston sisältyvien arki- ja arkipyhäpäivien lukumäärällä. Päivien lukumäärässä otettaisiin huomioon myös palvelun alkamisen ja päättymisen väliseltä ajalta myös ne arki- ja arkipyhäpäivät, joina työnhakijan ei ole tarkoitus osallistua palveluun.

Työllistymistä edistävän palvelun määritelmällä on merkitystä muun muassa arvioitaessa, onko työnhakijalla velvollisuus osallistua palveluun työttömyysetuuden menettämisen uhalla ja maksetaanko palvelun ajalta korotettua työttömyysetuutta ja kulukorvausta.

Pykälän 1 momentin 16 kohdassa määriteltäisiin työssäkäyntialue. Työssäkäyntialue vaikuttaa työnhakijalle työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavan kulukorvauksen määrään. Lisäksi työssäkäyntialuetta koskevaan säännökseen viitataan usein järjestettäessä henkilöstön asemaa valtionhallinnon organisaatiomuutosten yhteydessä. Määritelmä olisi uusi, mutta työssäkäyntialueen laajuus vastaisi nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 9 §:ssä säädettyä työssäkäyntialuetta. Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikkana pidettäisiin hänen työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle ilmoittamaansa osoitetta.

Pykälän 1 momentin uudessa 17 kohdassa määriteltäisiin maahanmuuttaja. Määritelmä on tarpeen, koska 2 a luvussa ehdotetaan säädettäväksi eräistä vain maahanmuuttajia koskevista työttömyysturvaseuraamuksista. Määritelmällä olisi merkitystä myös työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun edellytysten ja opiskelun ajalta maksettavan kulukorvauksen osalta. Näistä edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi 9 ja 10 a luvussa.

Pykälän 1 momentin 18 kohta olisi uusi. Säännöksessä määriteltäisiin palveluntuottaja viittaamalla ehdotetun rekrytointi- ja osaamispalveluista annettavan lain 2 §:n 4 kohtaan. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan palveluntuottajalla tarkoitetaan yksityisoikeudellista yhteisöä, säätiötä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa, joka hankintasopimuksen tai maakunnan päätöksen perusteella tuottaa maakunnalle rekrytointi- ja osaamispalveluista annettavassa laissa tarkoitettuja rekrytointi- ja osaamispalveluja. Määritelmä on tarpeen, koska työttömyysturvalaissa ehdotetaan säädettäväksi maakunnan ja palveluntuottajan työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä.

2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset.

1 §. *Työtön työnhakija.* Pykälän 3 momentissa ei enää säädettäisi yksityiskohtaisesti asioinnista työ- ja elinkeinotoimistossa. Työttömyysetuuden saaminen kuitenkin edellyttäisi, että henkilön työnhaku on voimassa rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 4 - 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Tarkoituksena on, että työttömyysetuuden maksaja voisi tältä osin tukeutua maakunnan tai palveluntuottajan ilmoitukseen työhaun voimassaolosta.

Pykälän 4 momentti kumottaisiin. Kumoamisesta huolimatta työttömyysetuuden saamisen yleisenä edellytyksenä olisi 1 momentin perusteella pääsääntöisesti edelleen, että työnhakija

hakee kokoaikatyötä. Kokoaikatyön hakemista koskevan edellytyksen täytyminen perustuisi nykyistä vastaavasti työnhakijan omaan ilmoitukseen.

10 §. *Opiskelu.* Pykälän 4 momenttia muutettaisiin ottamalla huomioon nykyisen työvoimakoulutuksen järjestäminen osittain rekrytointi- ja osaamispalveluista annettavan lain mukaisena kasvupalvelukoulutuksena ja nykyisin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin ja kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin sisältyvien työnhakijan työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevien säännösten siirtäminen työttömyysturvalakiin.

11 §. *Päätoimisen opiskelun päätyminen.* **Täydentyy**

13 §. *Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen.* Pykälän 1 momentissa otettaisiin huomioon, että osa nykyisin työvoimakoulutuksena järjestettävästä koulutuksesta on jatkossa rekrytointi- ja osaamispalveluista annettussa laissa tarkoitettua kasvupalvelukoulutusta. Muutos ei vaikuttaisi työnhakijoiden työttömyysturva-oikeuteen.

14 §. *Koulutukseen hakemisvelvollisuuden korvaaminen muilla toimilla.* Pykälä kumottaisiin, koska maakunnalla tai palveluntuottajalla ei olisi velvollisuutta laatia työnhakijoiden kanssa työllistymissuunnitelmia.

Seikat, joiden perusteella työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa on voitu sopia koulutusta vailla olevan nuoren kanssa 13 §:ssä säädetystä pääsäännöstä poikkeavasta opiskelupaikan hakemisesta tai hakuvelvollisuutta korvaavista toimita, olisivat päteviä syitä jättää hakematta opiskelupaikkaa. Asiasta säädettäisiin 15 §:ssä.

15 §. *Pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot.* Koulutusta vailla olevalla nuorella olisi pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa ja keskeyttää opinnot pykälän 1 momentissa mainituista syistä.

Nykyisin nuoren erityinen suuntautuminen tiettyihin opintoihin ei ole pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa, ellei asiasta ole sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Koska maakunnalla tai palveluntuottajalla ei jatkossa olisi velvollisuutta laatia työnhakijoiden kanssa työllistymissuunnitelmia tai niitä korvaavia suunnitelmia, nuoren erityinen suuntautuminen tiettyihin opintoihin olisi pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa 13 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Nykyistä soveltamiskäytäntöä siitä, milloin nuoren katsotaan osoittaneen erityistä suuntautumista tiettyihin opintoihin, ei ole tarkoitus muuttaa.

Nykyisestä poiketen nuorella olisi pätevä syy keskeyttää opinnot, jos hänen katsotaan osoittaneen erityistä suuntautumista tiettyihin opintoihin. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi opintojen keskeyttäminen muihin opintoihin siirtymisen takia. Pelkästään halu vaihtaa opintoja tai oppilaitosta ei kuitenkaan olisi säännöksessä tarkoitettu pätevä syy.

16 §. *Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturva-oikeuden palautuminen.* Pykälään tehtäisiin 14 §:n kumoamisesta johtuvat muutokset.

2 a luku Työvoimapolitiisesti moitittava menettely

2 §. *Pätevä syy työstä eroamiseen.* Pykälän 1 momentin uudessa 3 kohdassa säädettäisiin henkilön oikeudesta erota työstä työttömyysturva-oikeutta menettämättä, jos työtä ei tosiasiallisesti

ole ollut tarjolla. Säännöstä sovellettaisiin esimerkiksi niin sanotun nollatuntisopimuksen tehneen henkilön irtisanoutuessa työstään.

Keskeistä säännöksen soveltamisalan osalta olisi se, ettei työnantaja ole sitoutunut työsopimuksessa tarjoamaan lainkaan työtä. Jos työsopimuksessa on sovittu esimerkiksi muutaman työtunnin tarjoamisesta tietyn tarkastelujakson kuluessa, säännöstä ei sovellettaisi. Säännöstä ei sovellettaisi myöskään silloin, jos työtä ei työsopimuksen ehdosta huolimatta ole tarjottu tai työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet esimerkiksi lomautuksen, lomautukseen rinnastettavan syyn tai työntekijän sairauden takia.

Henkilölle tarjottuja työtunteja tarkasteltaisiin irtisanoutumista edeltävän 12 kalenteriviikon ajalta. Tarkastelu olisi soveltuvin osin yhtenevä sen kanssa, miten työttömyyspäivärahan edellytyksenä oleva työssäoloehto kertyy 5 luvun säännösten perusteella. Työsuhteen päättymisajankohta ei vaikuttaisi tarkastelujakson alkamiseen.

Myös 1 momentin 4 kohta olisi uusi. Työnhakijalla olisi pätevä syy erota työstä työttömyysetuutta menettämättä, jos työstä maksettava palkka on vähemmän kuin 1 187 euroa kuukaudessa (2017). Säännöksessä mainittu euromäärä olisi vuoden 2013 tasossa ja sitä tarkistettaisiin vuosittain 14 luvun 1 a §:ssä tarkoitetulla tavalla. Samaa euromäärää sovellettaisiin riippumatta siitä, onko työ kokoaikaista tai osa-aikaista.

Työstä saatavan palkan määrää koskevan edellytyksen lisäksi 4 kohdan soveltaminen edellyttäisi, ettei työnhakijalla ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten takia, eli oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen on tai olisi eväty sen vuoksi, että kyse on kokoaikatyöstä tai työnantaja ei valvo työaika. Säännöstä sovellettaisiin esimerkiksi provisiopalkkaiseen työhön, jossa työstä saatava ansio voi jäädä alhaiseksi huolimatta työn kokoaikaisuudesta.

Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohta vastaisivat nykyistä 1 momenttia.

4 §. *Tarjotun työn hakematta jättäminen ja työstä kieltäytyminen.* Pykälän otsikossa otettaisiin huomioon, että korvaukseton määräaika voidaan asettaa nimenomaisen työstä kieltäytymisen lisäksi myös tilanteissa, joissa työnhakija ilman pätevää syytä jättää hakematta hänelle tarjottua työtä. Otsikon muuttaminen olisi luonteeltaan säännöstä selkeyttävä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavasti korvauksettoman määräajan asettamisesta tilanteissa, joissa henkilö kieltäytyy varmasta työpaikasta. Kieltäytymisenä pidettäisiin nykytilaa vastaavasti nimenomaisen kieltäytymisen lisäksi myös esimerkiksi työn aloittamatta jättämistä.

Jos työnantaja tarjoaa henkilölle työtä suoraan, työsuhteen syntyminen on käytännössä rinnastettavissa tilanteeseen, jossa henkilö on valittu kyseiseen työhön. Tästä syystä 1 momenttia sovellettaisiin myös näissä tilanteissa. Tältä osin säännös olisi uusi.

Pykälän 3 momentti olisi säännöksenä uusi, mutta vastaisi lähtökohdiltaan nykytilaa. Erona olisi kuitenkin se, että jokaisesta tarjotusta työpaikasta, jota työnhakija on jättänyt hakematta ilman pätevää syytä, ei asetettaisi korvauksetonta määräaika. Mahdollista tarjotun työn hakematta jättämistä arvioitaisiin osana uudessa 8 a §:ssä tarkoitettua aktiivista työnhakua ja mahdollinen korvaukseton määräaika asetettaisiin 8 a §:n perusteella. Tarjotun työn osalta kyse olisi aina maakunnan tai palveluntuottajan harkintaan perustuvasta työtarjouksesta. Säännös kattaisi tarjotun työn hakematta jättämisen lisäksi nimenomaisen kieltäytymisen kyseisestä

työstä sekä henkilön kaiken sellaisen menettelyn, joka johtaa siihen, ettei hän työllisty kyseiseen työpaikkaan.

Pykälän nykyinen 3 ja 4 momentti kumottaisiin.

5 §. *Pätevä syy tarjotun työn hakematta jättämiseen ja työstä kieltäytymiseen.* Pykälän otsikossa, 2 momentin johdantokappaleessa ja 3 momentissa otettaisiin huomioon säännöksen soveltaminen nimenomaisen työstä kieltäytymisen lisäksi tilanteisiin, joissa työnhakija jättää hakematta hänelle tarjottua työtä. Muutos olisi säännöstä selkeyttävä eikä vaikuttaisi työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaa täsmennettäisiin yhdenmukaisesti 2 §:n 1 momentin 4 kohdan kanssa. Työnhakija voisi kieltäytyä työttömyysetuutta menettämättä työstä, josta ei makseta työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Jos työehtosopimusta ei ole, työstä voisi kieltäytyä työttömyysetuutta menettämättä, jos työstä maksettava palkka on vähemmän kuin 1 187 euroa kuukaudessa (2017). Säännöksessä mainittu euromäärä olisi vuoden 2013 tasossa ja sitä tarkistettaisiin vuosittain 14 luvun 1 a §:ssä tarkoitetulla tavalla. Jos työ on osa-aikaista, euromäärä suhteutettaisiin tarjotun työn työaikaan.

6 §. *Tarjotun työn hakematta jättäminen ja työstä kieltäytyminen alueellisen liikkuvuuden perusteella.* 7 §. *Ulkomailta tarjotun työn hakematta jättäminen ja työstä kieltäytyminen.* 8 §. *Ammattitaitosuoja.* Pykälissä otettaisiin huomioon säännösten soveltaminen nimenomaisen työstä kieltäytymisen lisäksi tilanteisiin, joissa työnhakija jättää hakematta hänelle tarjottua työtä. Muutokset olisivat säännöksiä selkeyttäviä eivätkä vaikuttaisi työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin.

8 a §. *Aktiivisen työnhaun laiminlyönti.* Pykälä olisi uusi. Ehdotettu säännös korvaisi nykyisen työllistymissuunnitelmien ja niitä korvaavien suunnitelmien toteuttamiseen perustuvan työnhakijoiden aktiivisen työnhaun seurannan.

Työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi, että työnhakija hakee työttömänä ollessaan keskimäärin vähintään yhtä avointa työpaikkaa kutakin täyttä työttömyysviikkoa kohti. Aktiivisen työnhaun laiminlyönnistä asetettava korvaukseton määräaika olisi pituudeltaan 60 päivää ja se alkaisi tarkastelujakson päättymistä seuraavan 30 päivän kuluttua.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin aktiivisen työnhaun tarkastelujaksosta, joka olisi 12 viikkoa. Tarkastelujakso alkaisi työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai sitä myöhemmästä päätoimisten opintojen päättymisestä. Työttömyyden jatkuessa tarkastelujakso alkaa edellisen tarkastelujakson päättymisestä. Tarkastelujakso päättyisi myös tilanteessa, jossa henkilö aloittaisi vähintään 90 päivää kestävänsä kokoaikatyön.

Jos maakunta tai maakunnalle palveluja tuottava taho on tehnyt työnhakijalle yksilöityjä työtarjouksia, näitä paikkoja olisi haettava, mutta ne otettaisiin huomioon haettavien työpaikkojen määrässä. Muiden kuin maakunnan tai sille palveluja tuottavan tahon tarjoamien työpaikkojen osalta haettavan työn olisi oltava sellaista, että työnhakija täyttää työpaikan saamisen yleiset edellytykset. Jos henkilö omalla menettelyllään aiheuttaisi sen, ettei työhakemus johda työsuhteen syntymiseen, hakemus ei täyttäisi edellytystä aktiivisesta työnhausta.

Työnhakija voisi jättää hakematta tai kieltäytyä maakunnan tai sille palveluja tuottavan tahon tarjoamasta työstä, jos hänellä olisi menettelynsä työttömyysturvalain 2 a luvun 5 – 8 §:ssä tarkoitettu pätevä syy. Tällaisessa tilanteessa työnhakijan olisi haettava muuta työtä, jotta hän

täyttäisi työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä olevan aktiivisen työnhaun velvollisuuden.

8 b §. *Aktiivisen työnhaun rajoitukset.* Pykälä olisi uusi. Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin tilanteista, jolloin työnhakijan ei edellytettäisi hakevan aktiivisesti työtä ehdotetussa 8 a §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Työttömyysetuuden jatkuminen ei edellyttäisi, että työnhakija hakee työpaikkoja sellaisten viikkojen aikana, joina hän on ollut työssä tai työllistynyt yrittäjänä. Työajalla tai työllistymisen kestolla ei olisi merkitystä. Työpaikkojen hakemista ei edellytettäisi myöskään sellaisten viikkojen aikana, joina työnhakija on osallistunut työttömyysturvalaissa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin vähintään yhtenä päivänä. Vastaavasti toimittaisiin, jos työnhakija osallistuu muuhun maakunnan tai sille palveluja tuottavan tahon järjestämään palveluun. Tällaisen palvelun tulisi kuitenkin tukea työnhakijan osaamista, työnhakua tai yrittäjyyttä.

Avoimia työpaikkoja tai työnhakijan palvelutarpeen mukaisia työllistymistä edistäviä palveluita ei välttämättä ole aina tarjolla. Tällaisissa tilanteissa työnhakija ja maakunta tai palveluntuottaja voisivat sopia muista tavoista, joilla työnhakija edistää omatoimisesti osaamistaan, työnhakuaan, työllistymistään tai yritystoiminnan aloittamista. Näiden tavoitteiden edistäminen olisi ymmärrettävä laajasti, ja se pitäisi sisällään esimerkiksi kotoutumiseen ja elämänhallintaan liittyviä toimia. Aktiivista työnhakua ei edellytettäisi myöskään silloin, kun työnhakija on sairauden tai tapaturman takia estynyt hakemasta työtä. Tästä säädettäisiin ehdotetussa 2 momentissa.

9 §. *Kotoutumissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen.* 10 §. *Kotoutumissuunnitelman laatimisesta kieltäytyminen.* Säännökset vastaisivat sisällöllisesti nykyisiä säännöksiä, mutta niitä sovellettaisiin vain maahanmuuttajien kanssa tehtävän kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja alkukartoituksen toteuttamiseen. Koska maakunnalla tai palveluntuottajalla ei olisi velvollisuutta laatia työnhakijoiden kanssa työllistymissuunnitelmia, säännöksiä ei sovellettaisi muihin työnhakijoihin.

11 §. *Työllistymissuunnitelman toteuttamisen laiminlyönti.* Pykälä kumottaisiin. Työnhakijoiden aktiivisen työnhaun ja työllistymisen edistämiseen liittyvien toimien laiminlyönti voisi johtaa työttömyysturva- oikeuden menettämiseen uuden 8 a §:n perusteella.

12 §. *Palvelusta kieltäytyminen.* Säännöstä sovellettaisiin lähtökohtaisesti nykytilaa vastaavasti muun kuin maahanmuuttajan työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua lukuun ottamatta kaikkiin 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdassa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin. Korvaukseton määräaika voitaisiin asettaa myös mainitun 15 kohdan f alakohdassa tarkoitetuista palveluista kieltäytymisen perusteella. Käytännössä f alakohta koskee vastaavan kaltaisia palveluita, joista kieltäytymisestä on säädetty nykyisessä 2 momentissa.

Ehdotettu 2 momentti vastaisi nykyistä 3 momenttia ja ehdotettu 4 momentti nykyistä 4 momenttia.

12 a §. *Palvelun keskeyttäminen.* Pykälän soveltamisalaa muutettaisiin 12 §:ää vastaavasti. Muulta osin säännös vastaisi asiasisällöltään nykyistä 12 §:ää.

13 §. *Pätevä syy palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen.* Koska maakunnalla tai palveluntuottajalla ei olisi velvollisuutta laatia työnhakijoiden kanssa työllistymissuunnitelmia, 1 momentin 5 kohdasta poistettaisiin viittaus suunnitelmiin.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin ottamalla huomioon nykyisen työvoimakoulutuksen järjestäminen osittain rekrytointi- ja osaamispalveluista annettavan lain mukaisena kasvupalvelukoulutuksena. Pykälän 3 momentissa otettaisiin huomioon 12 ja 13 §:n soveltamisalaan ehdotetut muutokset.

14 §. *Toistuva työvoimapolitiittisesti moitittava menettely.* Pykälän 2 momentin 2 kohtaan tehtäisiin muutos, joka johtuu työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua koskevien julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain säännösten siirtämisestä työttömyysturvalain 9 lukuun. Lisäksi 4 momenttiin tehtäisiin 2 luvun 14 §:n kumoamisesta johtuva muutos. Käytännössä muutokset eivät vaikuttaisi tässä pykälässä tarkoitettuihin työnhakijoiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin.

5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

4 a §. *Palkansaajan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edistävissä palvelussa.* 10 §. *Työssäoloehdon voimassaolo.* 11 §. *Työssäoloehto eräissä tilanteissa.* 13 §. *Omavastuu aika.* Pykäliin tehtäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain kumoamisesta ja rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain säätämisestä johtuvat teknisluonteiset muutokset. Lisäksi 11 §:ssä otettaisiin huomioon, että työvoimakoulutusta järjestetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain perusteella.

6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

3 §. *Korotusosan ja korotetun ansio-osan maksaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta.* Koska maakunnalla tai sille palveluja tuottavalla taholla ei olisi velvollisuutta laatia työnhakijoiden kanssa työllistymissuunnitelmia, työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien edellytyksenä ei enää olisi, että palveluun osallistumisesta on sovittu suunnitelmassa. Muutoksen tarkoituksena ei ole vähentää työnhakijalle tarjottavien palvelukokonaisuuksien suunnitelmallisuutta.

8 §. *Päivärahakauden alkaminen alusta ja palkan uudelleenlaskeminen.* 9 §. *Lisäpäiväoikeus.* Pykäliin tehtäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain kumoamisesta ja rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain säätämisestä johtuvat teknisluonteiset muutokset.

7 luku Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

2 §. *Työmarkkinatuen odotusaika. Täydentyy*

5 §. *Oikeus työmarkkinatuen korotusosaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta.* Koska maakunnalla tai sille palveluja tuottavalla taholla ei olisi velvollisuutta laatia työnhakijoiden kanssa työllistymissuunnitelmia, työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan korotusosan edellytyksenä ei enää olisi, että palveluun osallistumisesta on sovittu suunnitelmassa.

10 §. *Omavastuu aika.* Pykälään tehtäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain kumoamisesta ja rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain säätämisestä johtuva työhaun voimassaoloa koskeva teknisluonteinen muutos.

9 luku Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Nykyisin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa olevat työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua koskevat säännökset siirrettäisiin työttömyysturvalain 9 lukuun. Siirrettäviin säännöksiin yhdistettäisiin kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22 – 24 §:ssä tarkoitettu työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu.

1 §. *Opiskelun tukemisen tarkoitus.* Pykälä vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nykyistä 6 luvun 1 §:ää.

2 §. *Yleiset edellytykset ja etuudet.* Pykälä vastaisi opiskelun tukemista koskevien edellytysten osalta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nykyistä 6 luvun 2 §:ää. Ratkaisun pykälässä tarkoitettujen edellytysten täyttymisestä tekisi työ- ja elinkeinotoimiston sijasta kuitenkin maakunta. Lisäksi opiskelun tukemisesta ei enää olisi tarpeen sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa.

3 §. *Opiskelua koskevat edellytykset.* Pykälän 1 momentin johdantokappaleeseen tehtäisiin teknisiä muutoksia, jotka johtuvat säännöksen siirtämisestä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista työttömyysturvalakiin. Lisäksi 2 momentissa otettaisiin huomioon, että nykyistä työvoimakoulutusta järjestetään jatkossa rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain mukaisena kasvupalvelukoulutuksena ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisena työvoimakoulutuksena. Muulta osin säännös vastaisi nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:ää.

4 §. *Tämän luvun poikkeava soveltaminen maahanmuuttajiin.* Maahanmuuttajien omaehtoisen opiskelun tukemista koskevat kotoutumisen edistämisestä annetun lain säännökset poikkeavat jonkin verran muita työnhakijoita koskevista julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa säädetyistä opiskelun tukemista koskevista edellytyksistä. Merkittävimmät poikkeukset koskevat tukemisen tavoitteita, vaatimusta opintojen päätoimisuudesta sekä henkilön ikää.

Maahanmuuttajia koskevat poikkeukset koottaisiin 4 §:ään. Pykälän 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta vastaisivat kotoutumisen edistämisestä annetun lain 23 §:n 1 momenttia, 2 momentti kotoutumisen edistämisestä annetun lain 23 §:n 2 momenttia ja 3 momentin 2 – 4 kohta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 24 §:n 1 momentin 1 ja 5 kohtaa ja 2 momenttia. 4 momentissa säädettäisiin muista maahanmuuttajia koskevista, nykyistä vastaavista poikkeuksista.

5 §. *Opiskelun tukemista koskeva hakemus ja lausunto tukemisesta.* Opiskelun tukemista työttömyysetuudella tulisi hakea työ- ja elinkeinotoimiston sijasta maakunnalta. Maakunta ratkaisisi muun muassa koulutustarpeeseen liittyvät tukemisen edellytykset, joista säädettäisiin 1 – 4 §:ssä ja 5 §:n 1 ja 2 momentissa. Muut opiskelun tukemiseen liittyvät työttömyysetuuden saamisen edellytykset ratkaisisi työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos.

Opiskelun tukemista tulisi hakea maakunnalta vähintään kaksi viikkoa ennen opintojen aloittamista. Tarkoituksena on, että maakunnalla olisi tosiasiallinen mahdollisuus selvittää muun muassa työnhakijan koulutustarvetta. Työnhakijan kannalta taas on keskeistä, että hän saa tiedon, onko hänellä mahdollisuus opiskella työttömyysetuudella tuettuna, mahdollisimman aikaisin. Maahanmuuttajien opiskelusta työttömyysetuudella tuettuna tulisi sopia kotoutumissuunnitelmassa ennen opiskelun aloittamista.

Edellä mainittu kahden viikon määräaika ei olisi ehdoton. Määräajasta voitaisiin poiketa 2 momentissa tarkoitettusta syystä. Poikkeamismahdollisuus koskisi myös ajankohtaa, jona opiskelun tukemisesta sovitaan kotoutumissuunnitelmassa.

6 §. *Tukiaika.* 7 §. *Työnhakijan velvollisuudet.* Pykälät vastaisivat nykyisiä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 5 ja 6 §:ää. Työnhakija tekisi ilmoituksen työttömyysetuudella tuettuna opiskelemisen tilapäisestä keskeyttämisestä kuitenkin työ- ja elinkeinoimiston sijasta työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

8 §. *Opintojen seuranta ja tuen lakkaaminen.* Työnhakijan olisi nykyistä vastaavasti edistytävä opinnoissaan 7 §:ssä säädetyllä tavalla. Opintojen etenemistä seuraisi työttömyysetuuden maksaja. Opiskelun tukeminen voitaisiin lakkauttaa nykyistä vastaavasti myös poissaolojen tai opintoihin liittyvien laiminlyöntien perusteella.

Päätöksen opiskelun tukemisen lakkauttamisesta tekisi työttömyysetuuden maksaja. Työttömyysturvalaissa ei säädettäisi työnhakijan kuulemisesta ennen päätöksen tekemistä. Työnhakijaa olisi kuitenkin kuultava hallintolain (434/2003) 34 §:n perusteella. Opiskelun tukemiseksi maksettavan työttömyysetuuden lakkauttaminen on eri asia kuin opintojen päättyminen tai esimerkiksi oppilaitoksesta erottaminen. Viimeksi mainitusta päättää koulutuspalvelujen tuottaja sitä koskevan lainsäädännön perusteella.

Työttömyysturvalain 9 luvussa ei olisi nykyisen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 8 §:n kaltaista säännöstä työnhakijan tietojenantovelvollisuutta. Työnhakijan tietojenantovelvollisuudesta säädetään 11 luvun 2 §:ssä.

9 §. *Koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuus.* Maakunta ilmoittaisi koulutuspalvelujen tuottajille niiden työnhakijoiden nimet ja henkilötunnukset, joiden osalta maakunta on päättänyt, että opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella. Maakunta tekisi ilmoituksen siitä riippumatta, onko oikeus työttömyysetuuteen eväty työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen toimivaltaan kuuluvan etuuden saamisen edellytyksen perusteella. Koulutuspalvelujen tuottaja ilmoittaisi opintojen päättymisestä sekä maakunnalle että työttömyysetuuden maksajalle.

10 luku Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

2 §. *Työttömyysetuuteen oikeutettu.* Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain kumoamisesta ja rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain säätämisestä johtuva työnhaun voimassaoloa koskeva teknisluonteinen muutos. Lisäksi 3 momentin 3 kohdassa otettaisiin huomioon 2 luvun 14 §:n kumoaminen.

3 §. *Poissaolo eräistä työllistymistä edistävästä palveluista.* Poissaolo työkokeilusta ja kuntouttavasta työtoiminnasta vaikuttaisi oikeuteen saada työttömyysetuutta kuten nykyisin. Poissaoloja seurattaisiin ja niillä olisi vaikutusta työttömyysturva-oikeuteen myös silloin, kun työnhakija osallistuu 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun palveluun. Tältä osin säännös vastaisi nykyistä työnhakuvalmennusta ja uravalmennusta koskevaa sääntelyä.

4 §. *Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta.* 5 §. *Kasvupalvelukoulutusta ja työvoimakoulutusta koskevat erityissäännökset.* Pykälissä otettaisiin huomioon, että nykyistä työvoimakoulutusta järjestetään jatkossa rekrytointi- ja osaamispalve-

luista annetun lain mukaisena kasvupalvelukoulutuksena ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisena työvoimakoulutuksena.

6 §. *Kulukorvaus.* Pykälä kumottaisiin. Oikeudesta kulukorvaukseen säädettäisiin uudessa 10 a luvussa.

10 a luku Kulukorvaus

Kulukorvausta koskeva 10 a luku olisi uusi. Luku vastaisi pääosin nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 lukua ja työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:ää, jotka kumottaisiin.

1 §. *Oikeus kulukorvaukseen.* Kulukorvausta maksettaisiin nykyisen työvoimakoulutuksen korvaavien kasvupalvelukoulutuksen ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen työvoimakoulutuksen, maahanmuuttajien omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun opiskelun, työkokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan ajalta. Tältä osin säännös vastaisi nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 1 momenttia.

Edellä mainittujen palvelujen lisäksi kulukorvausta maksettaisiin 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen palvelujen ajalta. Tällaisia palveluja voivat olla muun muassa työnhakuun ja uravalmennukseen liittyvät palvelut, joiden ajalta kulukorvausta maksetaan nykyäänkin.

2 momentti: Voisiko nykyisen työnhaun tuen muuttaa kulukorvaukseksi? Olisi kuitenkin oltava muu ratkaisu kuin tosiasiallisten kulujen korvaaminen. KESKEN

Kulukorvauksen myöntäisi ja maksaisi 3 momentin mukaan aina työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos. Jos työnhakija ei saa työttömyysetuutta, hänellä ei olisi oikeutta kulukorvaukseen, koska nykyisestä työ- ja elinkeinotoimiston harkintaan perustuvasta kulukorvauksesta luovutaisiin.

2 §. *Kulukorvauksen määrä.* Pykälä vastaisi pääosin nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:ää. Pykälän 2 ja 3 momentissa otettaisiin kuitenkin huomioon, että nykyistä työvoimakoulutusta järjestetään jatkossa rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain mukaisena kasvupalvelukoulutuksena ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisena työvoimakoulutuksena.

Pykälän 4 momentissa otettaisiin huomioon työ- ja elinkeinotoimistojen julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin liittyvien tehtävien siirtäminen maakuntien ja palveluntuottajien hoidettavaksi.

3 §. *Kulukorvauksen korvauspäivät.* Pykälä vastaisi pääosin nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 3 §:ää. Pykälän 1 momentissa otettaisiin kuitenkin huomioon, että nykyistä työvoimakoulutusta järjestetään jatkossa rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain mukaisena kasvupalvelukoulutuksena ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisena työvoimakoulutuksena.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kulukorvauksen korvauspäivistä työnhakijan osallistuessa 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun palveluun. Tältä osin säännös vastaisi nykyistä työnhakuvalmennusta ja uravalmennusta koskevaa sääntelyä.

4 §. *Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen.* Pykälän 1 momentissa otettaisiin huomioon, että nykyistä työvoimakoulutusta järjestetään jatkossa rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain mukaisena kasvupalvelukoulutuksena ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisena työvoimakoulutuksena. Muulta osin säännös vastaisi nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 4 §:ää.

5 §. *Työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain soveltaminen.* Pykälä vastaisi pääosin nykyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:ää.

Koska nykyisin työ- ja elinkeinotoimiston harkintaan perustuvaa kulukorvausta ei jatkossa enää maksettaisi, pykälässä ei säädettäisi harkintaan perustuvaa kulukorvausta koskevasta valituksesta.

Luvut 11 – 13

Kesken / täydentyy

- *Maakunta tai palveluntuottaja ilmoittaisi työttömyyskassalle tai Kelalle tarpeelliset tiedot työnhaun voimassaolosta ja osallistumisesta palveluihin.*

- *Maakunta ilmoittaisi kassalle tai Kelalle seuraamusasian selvittämisestä ja antaisi hakijalle päätöksen työttömyysturvaseuraamuksista. Seuraamusasia tulisi vireille joko kassan tai Kelan ilmoituksen perusteella (lähinnä työstä eroaminen, joka on ilmennyt etuushakemuksen yhteydessä) tai silloin, kun maakunta/palveluntuottaja havaitsee seikan, jonka perusteella seuraamus on asetettava. Päätös annettaisiin tiedoksi etuuden maksajalle.*

- *Päätöksen antamiseen, korjaamiseen jne. sovellettaisiin TTL:a, valitustie TTLK -> Vako.*

14 luku Erinäisiä säännöksiä

1 a §. *Palkkakertoimella tehtävät tarkistukset.* Pykälän 1 momentissa otettaisiin huomioon 2 a luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohtaan ja 5 §:n 1 momentin 2 kohtaan ehdotetut muutokset.

3 d §. *Muita rahoitusta koskevia säännöksiä.* Pykälän 1 momentissa otettaisiin huomioon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain kumoaminen ja kulukorvausta koskevien säännösten kokoaminen työttömyysturvalain uuteen 10 a lukuun. Muutos ei vaikuttaisi liikkuvuusavustuksen ja kulukorvauksen rahoittamiseen.

1.5 Vuorotteluvapaalaki

2 §. *Soveltamisala. Täydentyy*

3 §. *Määritelmät.* Vuorotteluvapaan keskeisiin tavoitteisiin kuuluu työmahdollisuuksien tarjoaminen työttömille. Vuorotteluvapaan määritelmää muutettaisiin siten, ettei siinä enää edellytetä, että vuorotteluvapaasijaiseksi palkattava työtön on myös työnhakijana. Määritelmä-säännöksen muuttaminen ei vaikuttaisi sijaiseksi palkattavaa koskeviin edellytyksiin.

8 §. *Vuorottelusopimus.* Vuorottelusopimus ja selvitys sijaisen palkkaamisesta toimitettaisiin työ- ja elinkeinotoimiston sijasta vuorottelukorvauksen maksajalle eli työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

9 §. *Sijainen.* Kesken/täydentyä, Kts. pykäläluonnos.

- *Jos sijainen on työtön tai osa-aikatyössä, työttömyysetuuden edellytykset ohjaavat työnhakijaksi. Jos taas kyse on ns. yhden päivän työttömistä, työnhaun aloittaminen ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista yksinomaan vuorotteluvapaasijaiseksi kelpoisuuden näkökulmasta. Olisiko näissä tilanteissa tarkoituksenmukaista, että kassa tai Kela toteaisi sijaisen työttömyyden?*

11 §. *Sijaisen palvelussuhteen päättymisen vaikutukset.* Kesken/täydentyä.

- *Riippuvainen 9 §:ssä mahdollisesti tehtävälle muutokselle.*

17 §. *Työvoimapolitiittinen lausunto.* Kesken/täydentyä

- *Jatkoa 9 §:lle. Jos maakunnan pitää todeta sijaiseen liittyviä asioita, ilmoitusvelvollisuudesta pitänee säätää tässä 17 §:ssä.*

18 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* 20 §. *Muutoksenhaku.* 21 §. *Työttömyysturva- ja vuorotteluvapaain soveltaminen.*

- *Jatkoa 9 §:n ratkaisulle.*

23 §. *Toimeenpanoelimet.* Kesken/täydentyä

1.6 Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta

6 §. *Toimivaltaiseksi nimetyt laitokset eräissä työnhakuun liittyvissä tilanteissa.* Täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohta koskee toisesta EU- tai ETA-maasta tai Sveitsistä Suomeen työnhakijaksi tulevia henkilöitä. Nämä henkilöt saavat perusasetuksessa tarkoitetun työnhakumatkan ajalta työttömyysturvaa lähtömaasta, eivätkä he sen vuoksi ole suomalaisen työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen asiakkaina. Täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden työnhakua Suomessa koskevien tietojen ilmoittaminen lähtömaahan olisi maakunnalle kuuluva tehtävä. Asiasta säädettäisiin 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa.

Perusasetuksen 64 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan toimivaltainen viranomais tai laitos voi antaa henkilölle luvan lähteä perusasetuksessa tarkoitettuun työnhakuun toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin ennen pääsääntönä olevan neljän viikon työttömyyttä koskevan edellytyksen täyttymistä. Nykyisin luvan antamisen ratkaisee työ- ja elinkeinotoimisto. Tehtävä siirrettäisiin työttömyysetuuden maksajan hoidettavaksi säätämällä asiasta 1 momentin 2 ja 3 kohdassa.

Perusasetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksessa tarkoitettuja työvoimaviranomaisia olisivat 2 momentin mukaan jatkossa maakunnat. **Kesken/täydenty**

- *Varmistettava, että kaikki soveltuu maakunnan hoidettavaksi.*

11 §. *Todistusten ja muiden esitettävien asiakirjojen antaminen.* Täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohta koskee toisesta EU- tai ETA-maasta tai Sveitsistä Suomeen työnhakijaksi tulevia henkilöitä. Maakunnan tehtävästä antaa näille henkilöille työnhakuun liittyviä todistuksia säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

23 §. *Yhteistyöryhmä.* **Kesken/täydenty**

1.7 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta

Kesken/täydenty

1.8 Laki toimeentulotuesta

Kesken/täydenty

1.9 Valtion virkamieslaki ja valmiuslaki

Kesken/täydenty

1.10 Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälässä säädetään lain soveltamisalasta. Voimassa olevaa lakia sovelletaan, kun valtion viranomaisen tukiohjelma tai lain soveltamisalan piiriin kuuluva tukiohjelman ulkopuolinen tuki täyttäisi SEUT -sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan valtiontuen edellytykset. Lain soveltamisalan ulkopuolella ovat maa- ja metsätalouden alkutuotanto ja kalatalouden tukeminen. Lakia sovelletaan aina, kun kyse on taloudelliseen toimintaan kohdistuvasta tukiohjelmasta tai tukiohjelman ulkopuolisesta yksittäisestä tuesta, joka täyttää SEUT -sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määritellyt valtiontuen edellytykset. Lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi maakuntiin ja kuntayhtymiin. Kuntayhtymällä tarkoitetaan esimerkiksi pääkaupunkiseudun erillisratkaisua, Uudenmaan kuntayhtymää.

SEUT -sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suu- simalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tuen katsominen valtiontueksi edellyttää neljän kriteerin täyttymistä. Valtiontuen tulee olla myönnetty julkisista varoista, tuen pitää olla valikoiva, tuen pitää vääristää tai uhata vääristää kilpailua ja tuen pitää vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Voimassa olevan lain mukaan valtion varoista myönnettävällä tuella tarkoitetaan sellaista 2 §:ssä määriteltyä tukea, joka rahoitetaan valtion talousarvioon sisältyvällä määrärahalla tai valtion erillisistä talousarvion ulkopuolisista rahastoista. Lain soveltamisalaan kuuluvat sekä suoraan että välillisesti valtion varoista myönnettävä tuki. Välillisesti valtion varoista myönnettävällä tuella tarkoitetaan valtion viranomaisten, valtion erityisrahoituslaitosten, kuntien taikka muiden julkisten tai yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden välittämää, valtion varoista peräisin olevaa taloudelliseen toimintaan tarkoitettua tukea. Kuntien omista varoistaan myöntämä tuki on lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Voimassa olevaa lakia sovelletaan Euroopan unionin varoista myönnettäviin tukiin kuten esimerkiksi Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR), jos tukeen kanavoidaan EU rahoituksen lisäksi myös kansallista rahoitusta. Sen sijaan EU-rahoitus, joka ei suoraan tai välillisesti kuulu jäsenvaltion määräysvaltaan ja jonka myöntämisestä päättää keskitetysti komissio tai muu EU:n toimielin, ei kuulu valtioneuvoston sääntöjen, eikä tämän lain soveltamisalaan.

Mitä edellä säädetään valtion varoja koskien tarkoitettaisiin jatkossa myös maakuntien ja kuntayhtymien varoja. Tukien yhdenmukaisuus ja tehokas käyttö edellyttävät, että tukiviranomaiset noudattavat samoja sääntöjä myöntäessään tukia taloudelliseen toimintaan.

2§. Määritelmät. Pykälässä säädetään määritelmistä. Pykälän 3 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi tukiviranomaisen käsitteen laajentaminen maakuntiin ja kuntayhtymään, jolla tarkoitetaan Uudenmaan kuntayhtymää. Voimassaolevan lain mukaan tukiviranomaisella tarkoitetaan sitä valtion viranomaista, jonka tehtäviin tukea tai tukiohjelmaa koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat tai sellaista yhteisöä taikka säätiötä, joka myöntää tuen viranomaisen puolesta. Tukiviranomaisella tarkoitetaan sitä valtion viranomaista, joka muun lainsäädännön perusteella toimii kussakin valtionavustuksessa säädettyinä tukiviranomaisena. Varsinaisen tuen myöntäminen tapahtuu usein aluehallinnossa, esimerkiksi Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja verohallinnossa. Myös esimerkiksi Euroopan rakennerahasto-ohjelmassa maakuntien liitot myöntävät Euroopan aluekehitysrahaston ja niitä vastaavia kansallisia varoja ns. välittävänä toimieliminä hallintoviranomaisena toimivan valtion viranomaisen työ- ja elinkeinoministeriön puolesta. Maakuntien liitot kuuluvat lain soveltamisalaan myöntäessään rakennerahasto-ohjelmien mukaista tukea työ- ja elinkeinoministeriön eli hallintoviranomaisen puolesta alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden toteuttamisesta annetun lain (8/2014) nojalla. Tukiviranomaisella tarkoitettaisiin myös maakunnan viranomaista tai kuntayhtymää, esimerkiksi Uudenmaan kuntayhtymää. Lakia ei sovellettaisi Ahvenanmaan maakuntaan perustuen itsehallintolakiin.

Valtion varoista myönnettävällä tuella tarkoitetaan voimassa olevan lain mukaan sellaista 2 §:ssä määriteltyä tukea, joka rahoitetaan valtion talousarvioon sisältyvällä määrärahalla tai valtion erillisistä talousarvion ulkopuolisista rahastoista. Lain soveltamisalaan kuuluu sekä suoraan että välillisesti valtion varoista myönnettävä tuki. Välillisesti valtion varoista myönnettävällä tuella tarkoitetaan valtion viranomaisten, valtion erityisrahoituslaitosten, kuntien taikka muiden julkisten tai yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden välittämää, valtion varoista peräisin olevaa taloudelliseen toimintaan tarkoitettua tukea. Lain soveltamisalan ulkopuolella ovat maa- ja metsätalouden alkutuotanto sekä kalatalous sekä kuntien myöntämät tuet.

Tavoitteena on varmistaa tukien Euroopan unionin valtioneuvoston lainsäädännön mukaisuuden kansallinen ennakoarviointi sekä yhdenmukaistaa ja tehostaa tukien käyttöä.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan säännösten osalta vuoden 2019 alusta.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

täydennetään

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan...

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

täydennetään

Esitys liittyy perustuslaissa turvatuista perusoikeuksista erityisesti.....

Perustuslain 6 §:n mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

PL 18 § 2 momentti. Julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvamaan jokaiselle oikeus työhön. Oikeudesta työllistävään koulutukseen säädetään lailla.

PL 21 § oikeusturva. Jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt joissakin tilanteissa yksilöoikeusasemaa koskevan sääntelyn epätarkkuutta valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisena.

Hallitus katsoo, että...

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain (/) 16 §:n 2 momentissa tarkoitetuista rekrytointeja ja osaamista koskevista maakunnan palveluista.

Mitä tässä laissa säädetään maakunnasta, sovelletaan Uudenmaan maakunnassa alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 25 §:ssä tarkoitettuun kuntayhtymään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *henkilöasiakkaalla* tämän lain mukaisia palveluita hakevaa tai saavaa henkilöä;
- 2) *työnhakijalla* henkilöä, jonka työnhaku on voimassa 4 - 6 §:ssä säädetyllä tavalla;
- 3) *työttömällä* henkilöä, joka ei ole työsuhteessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettulla tavalla työllistyy päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa ja joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija; työttömänä pidetään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia;
- 4) *palveluntuottajalla* yksityisoikeudellista yhteisöä, säätiötä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa, joka hankintasopimuksen tai maakunnan päätöksen perusteella tuottaa maakunnalle tässä laissa tarkoitettuja rekrytointi- ja osaamispalveluja.

3 §

Tasapuolisuus

Rekrytointi- ja osaamispalvelun tarjoamisessa noudatetaan tasapuolisuutta ja puolueettomuutta, eikä työriita vaikuta palvelun tarjoamiseen. Työnhakijalle on kerrottava työriidasta työtarjouksen yhteydessä.

2 luku

Työnhakijan palveluprosessi

4 §

Työhaun aloittaminen

Henkilön työnhaku alkaa sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa taikka henkilökohtaisesti maakunnalta tai maakunnan siihen tarkoitukseen nimeämältä palveluntuottajalta ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi asiakastietojärjestelmään. Maakunnassa on oltava toimipisteitä, joissa työhaun voi aloittaa henkilökohtaisesti asioimalla.

5 §

Ulkomaalaisen rekisteröinti työnhakijaksi

Niiden valtioiden kansalaiset, joilla Suomea velvoittavien, työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella on oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja tehdä ansiotyötä ilman maakunnan työvoimapoliittista harkintaa, rekisteröidään 4 §:ssä säädetyllä tavalla työnhakijoiksi, jollei näistä sopimuksista muuta johdu.

Jollei Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu, muut ulkomaan kansalaiset ja kansalaisuutta vailla olevat rekisteröidään 4 §:ssä säädetyllä tavalla työnhakijoiksi, jos heillä on oikeus ansiotyöhön myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaan liity työnantajaa koskevia rajoituksia.

6 §

Työhaun voimassaolon päätyminen

Työhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija:

- 1) ilmoittaa, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa;
- 2) ei osallistu palvelutarpeen arviointiin tai ei esitä palvelutarpeen arvioimisen kannalta tarpeellisia selvityksiä ammatillisesta osaamisestaan, työhistoriastaan, koulutuksestaan ja työkyvystään asetetussa määräajassa;
- 3) ei osallistu hänelle tarjottaviin työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin, jotka ovat välttämättömiä hänen palvelutarpeensa selvittämiseksi;
- 4) ei valitse palveluntuottajaa asetetun määräajan kuluessa siitä, kun hänet on ohjattu käyttämään valinnanvapauttaan.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi työttömän työnhakijan työhaun voimassa olo päättyy, jos työnhakija ei vähintään seitsemän päivän välein ilmoita siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa työnhakunsa jatkumisesta ja aktiiviseen työnhakuunsa liittyvistä toimista. Maakunta tai palveluntuottaja voi painavasta syystä hyväksyä muun kuin verkkopalvelussa tehdyn ilmoituksen edellä tarkoitetuista seikoista.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ulkomaalaisen työnhakijan työhaun voimassaolo päättyy, jos hän ei enää täytä 5 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ulkomaalaisen rekisteröinnille työnhakijaksi.

7 §

Työhaun aloittaminen uudelleen

Työhaun voimassaolon päätyttyä työhaun voi aloittaa uudelleen siten kuin 4 §:ssä säädetään. Jos työhaun voimassaolo on päätynyt 6 §:n 1 momentin 2 - 4 kohdassa tarkoitetun menettelyn johdosta, edellytetään lisäksi, että henkilöasiakas pyytäessään työhaun aloittamista sitoutuu esittämään 2 kohdassa tarkoitetut selvitykset, sitoutuu osallistumaan palvelutarpeen arviointiin taikka työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin tai valitsemaan palveluntuottajan.

8 §

Työnhakijan palvelutarpeen arviointi

Työnhakijan palvelutarve on arvioitava kahden viikon kuluessa työhaun alkamisesta. Työhaun alkamisen jälkeen työttömän työnhakijan palvelutarve on arvioitava yhdessä työnhakijan kanssa säännöllisesti, kuitenkin viimeistään, kun työttömyys on edellisen palvelutarvearvion jälkeen kestänyt yhdenjaksoisesti kolme kuukautta.

Palvelutarvetta arvioitaessa selvitetään työnhakijan työllistymiseen vaikuttavat seikat sekä tehdään arvio työttömyyden pitkittymisen todennäköisyydestä.

Palvelutarvearvion perusteella työnhakijan kanssa sovitaan hänen tarpeensa mukaisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, muista maakunnan kasvupalveluista sekä hänen osaamistaan kehittävästä muista palveluista. Työnhakija on ohjattava sovittuihin palveluihin ja häntä on tarvittaessa ohjattava palveluntuottajan valinnassa.

9 §

Monialaisen palvelutarpeen arviointi

Työttömällä on monialaisen palvelun tarve, jos hänen työllistymisensä edistäminen edellyttää kasvupalvelujen sekä sosiaali- ja terveystalveluiden tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalveluiden yhteensovittamista.

Työttömän tarve monialaiseen palveluun on arvioitava viimeistään, kun työtön on:

- 1) saanut työmarkkinatukea 300 päivää työttömyyden perusteella;
- 2) täyttänyt 25 vuotta ja ollut työtön yhtäjaksoisesti 12 kuukautta; tai
- 3) alle 25-vuotias ja on ollut työtön yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa työttömyyden perusteella maksettuun etuuteen ei lasketa työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitetun työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksettua työmarkkinatukea.

Jos työttömällä on monialaisen palvelun tarve, 1 momentissa tarkoitetut palvelut on sovittava yhteen tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Monialaiseen palvelukokonaisuuteen voi kuulua myös kunnan, muun viranomaisen tai tahon järjestämiä palveluja. Yhteensovittaminen tapahtuu yhteistyössä palvelua tuottavan tai järjestävän tahon kanssa.

10 §

Työttömän työnhakijan velvollisuudet

Työttömän työnhakijan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä. Työtön työnhakija on velvollinen osallistumaan palvelutarpeensa arviointiin sekä palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen osaamistaan ja työmarkkinavalmiuksiaan.

Työtön työnhakija on velvollinen ilmoittamaan työnhakunsa jatkumisesta ja aktiiviseen työnhakuunsa liittyvistä toimista siten kuin 6 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 2 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien vastaisen menettelyn vaikutuksesta henkilön oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa.

11 §

Työnhakijan informointi

Työnhakijaa on informoitava työnhaun alkamisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen työnhakuun liittyvistä seikoista, hänelle tarjolla olevista rekrytointi- ja osaamispalveluista ja muista maakunnan kasvupalveluista, työnhaun voimassaolon edellytyksistä sekä muutosturvasta.

Työtöntä työnhakijaa tulee lisäksi informoida tarvittaessa hänen työllistymistään edistävästä muista palveluista, työttömyysetuuden hakemisesta sekä velvollisuuksista, jotka ovat työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä.

3 luku

Rekrytointi- ja osaamispalvelut

12 §

Rekrytointipalvelut

Rekrytointipalveluilla edistetään uusien työpaikkojen syntymistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Rekrytointipalvelut perustuvat työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.

Rekrytointipalveluina tarjotaan tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa sekä työtilaisuuksien ja työnhakijoiden yhteensovittamista. Lisäksi rekrytointipalveluina voidaan tarjota muita rekrytointia ja työnhakua tukevia palveluita.

Rekrytointipalveluja voidaan tarjota kansainvälisesti.

13 §

Osaamispalvelut

Osaamispalveluilla edistetään osaavan työvoiman saatavuutta, uuden yritystoiminnan syntymistä, yritystoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä sekä parannetaan aikuisten osaamista, mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka ja heidän valmiuksiaan toimia yrittäjänä.

Osaamispalveluina tarjotaan ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Lisäksi osaamispalveluna voidaan tarjota työkokeilua ja muita henkilöasiakkaan osaamista kehittäviä palveluita.

14 §

Ammatinvalinta- ja uraohjaus

Ammatinvalinta- ja uraohjausta voidaan tarjota henkilöasiakkaalle hänen tukemisekseen ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa. Psykologisten arviointimenetelmien käyttäminen ammatinvalinta- ja uraohjauksessa edellyttää asiakkaan suostumusta.

15 §

Kasvupalvelukoulutus

Kasvupalvelukoulutuksena voidaan tarjota ammatillisesti suuntautunutta koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen, sekä yrittäjäyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämistä annetun lain (/) 17 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta.

16 §

Opiskelijavalinta

Opiskelijaksi voidaan valita henkilöasiakas, joka on soveltuva koulutukseen ja jolla on maakunnan tai palveluntuottajan toteama koulutustarve. Alle 20-vuotias oppivelvollisuuden suorittanut voidaan valita muuhun kuin kotoutumiskoulutukseen vain, jos koulutuksen suorittaminen ei ole mahdollista tai muutoin tarkoituksenmukaista omaehtoisena opiskeluna.

Opiskelijoiden valitsemisesta koulutukseen päättää maakunta. Koulutuksen opiskelijavalintatilaisuudet ja valintamenettelyyn liittyvät soveltuvuuskokeet ovat koulutukseen hakeutuvalla maksuttomia. Opiskelijoiden valintamenettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

17 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelijalla on oikeus saada koulutuksen toteutussuunnitelman mukaista opetusta ja ohjausta sekä oikeus suorittaa opintoja koulutuksen keston ajan.

Opiskelijan tulee osallistua säännöllisesti opetukseen ja edetä opinnoissaan koulutuksen toteutussuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla.

Kasvupalvelukoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (/):

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;
- 3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä säädetään kurinpidosta asuntolassa;
- 4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;
- 5) 88 §:ssä säädetään kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon ja tuomioistuinten ratkaisuun;
- 7) 93 §:n 3 – 6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa
- 8) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;
- 9) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.

18 §

Koulutuksen keskeyttäminen

Jos opiskelija ei etene opinnoissaan 17 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tai hän on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi koulutuspäivää, maakunta tekee päätöksen koulutuksen keskeyttämisestä.

Koulutuspalvelun tuottaja on velvollinen ilmoittamaan 1 momentissa tarkoitettujen koulutuksen keskeyttämisperusteiden täyttymisestä maakunnalle.

19 §

Koulutukseen liittyvä työssäoppiminen

Koulutukseen liittyvän työssäoppimisjakson aikana opiskelija ei ole työsuhteessa sen järjestäjään eikä koulutuspalvelun tuottajaan, elleivät opiskelija ja työssäoppimisjakson järjestäjä ole toisin sopineet. Jos työssäoppiminen on sovittu toteutettavaksi työsuhteessa, 2 ja 3 momentin säännöksiä ei sovelleta.

Koulutuspalvelun tuottaja, työssäoppimisjakson järjestäjä ja opiskelija tekevät työssäoppimisjaksosta määräaikaisen kirjallisen sopimuksen. Sopimukseen ja koulutuspalvelun tuottajan tehtäviin sovelletaan, mitä 20 §:ssä säädetään työkokeilusta tehtävästä sopimuksesta ja maakunnan tehtävistä. Sopimuksessa on lisäksi sovittava ohjauksesta vastaavasta opettajasta sekä ohjauksen toteuttamistavasta ja kestosta.

Työssäoppimisjakson järjestäjä vastaa opiskelijan työturvallisuudesta työssäoppimisjakson aikana noudattaen mitä työturvallisuuslaissa (738/2002) säädetään. Koulutuspalvelun tuottaja on velvollinen järjestämään opiskelijoille työssäoppimisjaksojen ajaksi ryhmävastuuvakuutuksen.

20 §

Koulutuksen yhteishankinta

Kasvupalvelukoulutus voidaan toteuttaa yhdessä työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyysoikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä osallistuu koulutuksen rahoittamiseen (*koulutuksen yhteishankinta*), kun koulutus järjestetään:

1) määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille taikka vuokratyöntekijöille; tai

2) yrittäjäksi aikovalle, jolla olisi harvalukuisia toimeksiantajia tai jonka on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyysoikeudet toiselta yritykseltä.

Jos työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä osallistuu 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen, valtion rahoittamaan osuuteen yrittäjän koulutuksesta sovelletaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettua komission asetusta (EU) N:o 1407/2013, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla annettua komission asetusta (EU) N:o 1408/2013 tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen kalastus- ja vesiviljelyalalla annettua komission asetusta (EU) N:o 717/2014.

Jos koulutus toteutetaan yhdessä elinkeinotoimintaa harjoittavan työnantajan kanssa siten, että koulutukseen osallistuu työnantajan tehtävissä työskenteleviä henkilöitä ja koulutuksen tavoitteena on, että työntekijät jatkavat työnantajan tehtävissä koulutuksen jälkeen, valtion rahoittamaan osuuteen sovelletaan tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuiksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) N:o 651/2014.

4 luku

Työkokeilu

21 §

Työkokeiluun ohjaaminen

Henkilöasiakas voidaan ohjata työkokeiluun työpaikalle ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi.

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, maakunta, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto tai laitos, johon henkilöasiakas ei ole työsuhteessa 24_§:ssä tarkoitettua sopimusta tehtäessä.

22 §

Työkokeilun enimmäiskesto

Työkokeilun kesto on enintään 12 kuukautta, josta enintään kuusi kuukautta samalla järjestäjällä, tai jos työkokeilun palvelun järjestäjänä on kunta tai maakunta, enintään kuusi kuukautta samoissa tehtävissä.

Työkokeilun enimmäiskeston laskenta aloitetaan uudelleen alusta, kun henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta tai kun alle 25-vuotias on ollut enimmäiskeston täytyttyä yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään kolme kuukautta.

23 §

Työkokeilua koskevat rajoitukset

Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos:

- 1) työkokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua;
- 2) kysymys on sellaisista tehtävistä, joiden suorittamiseksi työkokeilun järjestäjä edellyttää yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 6 §:ssä tarkoitetun huumausainetestin koskevan todistuksen esittämistä, jos henkilöasiakas ei halua esittää mainittua todistusta;
- 3) kysymys on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaisista tehtävistä, jos henkilöasiakas ei halua ottaa vastaan tällaisia tehtäviä;
- 4) kokeilu alkaisi kahden viikon kuluessa yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta kestäneen työkokeilun päättymisestä, jollei henkilöasiakas toisin pyydä.

24 §

Sopimus työkokeilusta

Henkilöasiakas, työkokeilun järjestäjä sekä maakunta tai maakunnan valtuuttama palveluntuottaja tekevät työkokeilusta määräaikaisen kirjallisen sopimuksen, josta tulee käydä ilmi:

- 1) työkokeilun tavoitteet;
- 2) työkokeilun suoritus aika ja -paikka;
- 3) työkokeilun päivittäinen kesto, joka voi olla vähintään neljä ja enintään kahdeksan tuntia, sekä ajoittuminen;
- 4) työkokeilun viikoittainen kesto, joka voi olla enintään viisi päivää, sekä ajoittuminen;
- 5) tehtävät, joita työkokeiluun osallistuva suorittaa työkokeilun aikana
- 6) työkokeiluun osallistuvan ohjauksesta ja valvonnasta työpaikalla vastaava henkilö;
- 7) työttömyysetuuden maksaja, jolle työkokeilun järjestäjän on ilmoitettava poissaoloista;
- 8) ehto, jonka mukaan kokeilun järjestäjän tulee työkokeilun päätyttyä antaa maakunnalle tai palveluntuottajalle arvio henkilöasiakkaan soveltuvuudesta työhön, ammattiin tai alalle, sekä jos työkokeilu on järjestetty työmarkkinoille paluun tukemiseksi, työelämävalmiuksien ja osaamisen kehittämistarpeista.

Maakunta tai palveluntuottaja voi asettaa sopimuksessa työkokeilun järjestäjälle työkokeilun toteuttamisen tai siihen osallistuvan kannalta tarpeellisia ehtoja. Työkokeilun järjestäjä ei voi siirtää sopimuksesta johtuvia velvoitteita muulle taholle.

Työkokeilun järjestäjän on ilmoitettava työkokeiluun osallistuvan henkilöasiakkaan nimi sekä 1 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot luottamusmiehelle tai muulle henkilölle, joka edustaa työkokeilun järjestäjän palveluksessa olevia työntekijöitä.

25 §

Oikeusasema sekä vastuu työturvallisuudesta ja tietosuojasta

Työkokeiluun osallistuva ei ole työsuhteessa työkokeilun järjestäjään eikä maakuntaan tai palveluntuottajaan.

Työkokeiluun osallistuvaan sovelletaan:

1) naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia (609/1986) ja yhdenvertaisuuslakia;

2) työaikalain (605/1996) 28 §:n säännöksiä päivittäisistä lepoajoista sekä 35 §:n säännöksiä työvuoroluettelosta.

3) yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 3 §:ää, 4 §:n 1 ja 2 momenttia, 5 §:n 1, 2 ja 4 momenttia, 6 §:ää, 7 §:n 1–3 momenttia, 9, 10, 14 ja 15 §:ää, 5 ja 6 lukua, 21 §:n 2 momenttia sekä 22 ja 24 §:ää;

4) työturvallisuuslakia sekä, mitä nuorista työntekijöistä annetussa laissa säädetään työturvallisuudesta;

5) mitä vastaavissa tehtävissä työskentelevien työntekijöiden ja viranhaltijoiden tehtäväsään saamien tietojen salassapidosta erikseen säädetään.

Sovellettaessa 2 momentissa mainittuja lakeja työkokeilun järjestäjä rinnastetaan työnantajaan ja työkokeiluun osallistuva työntekijään.

Rangaistus työturvallisuusrikkomuksesta säädetään työturvallisuuslain 63 §:ssä. Rangaistus työaika-rikkomuksesta säädetään työaikalain 42 §:ssä. Rangaistus yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain rikkomisesta säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 24 §:ssä. Rangaistus syrjinnästä, työsyrynnästä, kiskonnantapaisesta työsyrynnästä, työturvallisuusrikoksesta, henkilörekisteririkoksesta, tietomurrosta, salakatselusta, salakuuntelusta, viestintäsalaisuuden loukkauksesta, salassapitorikoksesta ja virkarikoksista säädetään rikoslaissa (39/1889).

26 §

Työkokeilun keskeyttäminen

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, maakunta tekee päätöksen työkokeilun keskeyttämisestä. Työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan edellä tarkoitettusta poissaoloista sopimuksen osapuolena olevalle maakunnalle tai palveluntuottajalle.

Sopimuksen osapuolena olevalla maakunnalla, palveluntuottajalle ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta syystä ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn. Myös palveluun osallistuva voi purkaa työkokeilua koskevan sopimuksen ilmoittamalla siitä muille osapuolille.

27 §

Muu työpaikalla järjestettävä palvelu

Jos muuhun palveluun kuin kasvupalvelukoulutukseen sisältyy työpaikalla järjestettäviä jaksoja, joiden aikana henkilöasiakas osallistuu työtehtävien suorittamiseen olematta työsuhteessa, palveluun sovelletaan, mitä 21 – 26 §:ssä säädetään työkokeilusta. Työkokeilujen ja edellä

tarkoitettujen työpaikalla järjestettävien jaksojen yhteenlaskettu kesto voi olla enintään 12 kuukautta.

5 luku

Työllistämismäärä

28 §

Kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuuden järjestäminen

Työttömälle työnhakijalle turvataan mahdollisuus työllistymistä edistävään kuntoutukseen, kasvupalvelukoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetun laissa (/) tarkoitettuun työvoimakoulutukseen, jos hänen oikeutensa palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan johdosta hänen täytettyään 57 vuotta, mutta ennen kuin hän täyttää 60 vuotta.

Maakunnan tulee järjestää 60 vuotta täyttäneelle työttömälle työnhakijalle mahdollisuus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun tai palkkatuettuun työhön muun kuin kunnan palveluksessa ennen kuin hänen oikeutensa palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan takia. Työllistymistä edistävä palvelu tai palkkatuettu työ on järjestettävä kestoaltaan vähintään sellaisena, että työnhakija täyttää työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu työtön työnhakija ei työllisty avoimille työmarkkinoille eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa työttömyysturvalaissa tarkoitettua työllistymistä edistävää palvelua, kuntoutusta tai palkkatuettua työtä muun kuin kunnan palveluksessa 1 tai 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, hänen kotikuntansa on maakunnan osoituksesta järjestettävä hänelle työntekomahdollisuus kuuden kuukauden ajaksi (*työllistämismäärä*). Kunnan on järjestettävä työntekomahdollisuus siten, että työllistettävä voi aloittaa työn työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyessä. Kunnan oikeudesta saada palkkatukea niistä työntekijöistä, jotka se on työllistämismäärän nojalla työllistänyt, säädetään alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta annetussa laissa.

29 §

Työllistämismäärän perusteella järjestettävä työ

Työllistämismäärän perusteella järjestettävän työn tulee olla alan säännöllisen työajan mukaista kokoaikatyötä. Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavalle järjestetään hänen työkykyään vastaavaa työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon täyttävää osa-aikatyötä.

Työllistämismäärän toimeenpanosta ja siihen liittyvistä ilmoituksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Työllistämismäärän rajoitukset ja lakkaaminen

Jos henkilö on jättämällä hakematta työttömyyspäivärahaa tai muutoin saanut aikaan sen, ettei työttömyyspäivärahan enimmäisaika ole täyttynyt ennen 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua 57 vuoden ikää, 28 §:ää ei sovelleta.

Työttömyysturvalaissa säädetyn työssäoloehdon tarkastelujakson kuluessa tehty työssäoloehtoon luettava työ ja osallistuminen työssäoloehtoon luettavaan työllistymistä edistävään palveluun vähentävät kuuden kuukauden työllistämismäärävelvoitetta vastaavasti.

Työllistämismäärävelvoite lakkaa, jos:

- 1) työntekomahdollisuuteen oikeutettu ilman työttömyysturvalain 2 a luvussa tarkoitettua pätevää syytä kieltäytyy hänelle osoitetusta työkykyyn nähden sopivasta työllistämismäärävelvoitteen nojalla järjestetystä työstä;
- 2) työ, johon työnhakija on osoitettu, keskeytyy työnhakijasta johtuvasta syystä; tai
- 3) työnhakijalle ei voida työnhaun voimassaolon lakattua järjestää työtä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun työllistämismäärävelvoite on tullut voimaan.

6 luku

Erinäiset säännökset

31 §

Muutosturvan toteuttamiseen liittyvät maakunnan tehtävät

Maakunta, työnantaja ja työntekijät toteuttavat yhteistyönä muutosturvan toimintamallia, jonka avulla pyritään edistämään irtisanotun, lomautetun tai määräaikaisessa työsuhteessa olevan työttömäksi jäävän työntekijän mahdollisimman nopeaa uudelleen työllistymistä..

Muutosturvan toteuttamiseksi maakunnan tehtävänä on kartoittaa yhdessä työnantajan ja henkilöstön edustajien kanssa irtisanomistilanteessa palvelujen tarve, sovittaa palvelut yhteen työnantajan kustantaman valmennuksen tai koulutuksen kanssa sekä varata riittävät resurssit ja varautua tarpeellisiin toimenpiteisiin saatuaan työnantajalta yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) 48 §:ssä, työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (449/2007) 8 §:ssä tai yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) 24 §:ssä säädetyn ilmoituksen. Maakunnan tehtävänä on myös avustaa työnantajia mainittujen lakien mukaisten työllistymistä edistävien toimintasuunnitelmien laatimisessa ja toteuttamisessa julkisen rekrytointi- ja osaamispalvelun osalta.

Suurissa irtisanomistilanteissa Suomen hakiessa Euroopan globalisaatiorahaston rahoitusta EGR-asetuksen mukaisiin toimenpiteisiin maakunta hoitaa julkisena hallintotehtävänä Euroopan globalisaatiorahaston hankkeiden alueellisen toimeenpanon.

32 §

Tiedonsaanti

Maakunnalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta rekrytointi- ja osaamispalveluiden järjestämisessä välttämättömät tiedot valtion, maakunnan ja kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskas-

salta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, rekrytointi- ja osaamispalvelujen palveluntuottajalta sekä työkokeilun järjestäjältä.

Palveluntuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta 1 momentissa mainituilta tahoilta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa tarkoitetun palvelun tuottamiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta maakunnalta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana siten kuin 4 §:ssä säädetään. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

33 §

Työnhakua koskevien tietojen julkaiseminen

Työnhakijasta julkaistaan työnhaun alkaessa työnhakua ja rekrytointia tukevassa verkkopalvelussa työnhaun ja rekrytoinnin kannalta tarpeelliset tiedot työnhakijan ammatillisesta osaamisesta ja työnhakutoiveista. Tiedot on julkaistava muodossa, josta työnhakija ei ole tunnistettavissa.

Muiden kuin edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen luovuttaminen työnantajalle edellyttää työnhakijan suostumusta. Työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja saa luovuttaa työnantajalle vain työnhakijan nimenomaisella kirjallisella suostumuksella.

34 §

Vakuutusurva

**Maakunnan on järjestettävä ryhmävastuu- ja tapaturmavakuutus tai edellytettävä palveluntuottajalta vakuutuksen järjestämistä.
-vähimmäisvaatimukset vakuutusten tasolle?**

35 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, maakunnan tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä maakunnalta siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kasvupalvelukoulutuksen opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos päätös perustuu 16 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin. Opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka perustuu henkilön soveltuvuuteen, saa kuitenkin vaatia oikaisua tai valittaa, jos kyse on muusta kuin 20 §:ssä tarkoitetusta koulutuksen yhteishankinnasta.

Maakunnan tai palveluntuottajan ratkaisuun olla tarjoamatta henkilöasiakkaalle muuta tässä laissa tarkoitettua palvelua, ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

36 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

Maakunnan tämän lain nojalla tekemä päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen tai valitusviranomainen toisin määrää.

7 luku

Voimaantulo

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

38 §

Kumottavat säädökset

Tällä lailla kumotaan laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012) ja laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1369/2014).

39 §

Siirtymäsäännökset

täydennetään

2.

Laki

alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta

1 LUKU

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan myönnettäessä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain (xx/2017) 16 §:n 2 momentin mukaisia rahoituspalveluja, alueiden kehittämiseen liittyviä määrärahoja sekä työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettua palkkatukea Manner-Suomen alueella.

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin rakennerahastovaroista rahoitettaviin 3, 8 ja 9 §:n mukaisiin tukiin Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmassa. Lain 7 luvun säännöksiä sovelletaan Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman toimeenpanoon kaikissa välittävissä toimielimissä, sen lisäksi, mitä asiaan sovellettavassa tukilainsäädännössä säädetään, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Suomen takausohjelman kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi toimeenpanoon sovelletaan Euroopan unionin rakennerahastoja koskevaa lainsäädäntöä sekä lain 41 – 43 ja 48 §:ää.

Tässä laissa tarkoitettuihin tukiin sovelletaan lisäksi, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetussa laissa (429/2016) säädetään, jollei jäljempänä muuta säädetä.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *valtiontukien yleisellä ryhmäpoikkeusasetuksella* tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) N:o 651/2014;

2) *vähämerkityksisellä tuella* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 tarkoitettua tukea (de minimis -tuki);

3) *rakennerahastoilla* Euroopan aluekehitysrahastoa ja Euroopan sosiaalirahastoa;

4) *rakennerahastovaroilla* Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä ja niitä vastaavia kansallisia rakennerahastojen varoja;

5) *Euroopan aluekehitysrahaston varoilla* Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä ja niitä vastaavia kansallisia Euroopan aluekehitysrahaston varoja;

6) *Euroopan sosiaalirahaston varoilla* Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä ja niitä vastaavia kansallisia Euroopan sosiaalirahaston varoja;

7) *hallintoviranomaisella* alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua viranomaista, joka vastaa yleisasetuksen 125 artiklan ja tämän lain 41 §:n mukaisista tehtävistä;

8) *todentamisviranomaisella* alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua viranomaista, joka vastaa yleisasetuksen 126 artiklan ja tämän lain 42 §:n mukaisista tehtävistä;

9) *tarkastusviranomaisella* alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua viranomaista, joka vastaa yleisasetuksen 127 artiklan ja tämän lain 43 §:n mukaisista tehtävistä;

10) *välittävällä toimielimellä* alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua viranomaista, joka vastaa tämän lain 44 §:n mukaisista tuensaajiin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä;

11) *yleisasetuksella* yhteiseen strategiakehykseen kuuluvaa Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1303/2013;

12) *varainhoitoasetuksella* Euroopan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 966/2012;

13) *rakennerahasto-ohjelmalla* Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa ja Suomen takausohjelmaa kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi;

14) *maakunnalla* maakuntalain (xxxx/2017) 2 §:ssä tarkoitettua julkisoikeudellista yhteisöä.

15) *Uudenmaan kuntayhtymällä* Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien perustamaa kuntayhtymää, jonka jäsenkunnaksi on oikeus tulla myös muita Uudenmaan maakunnan kuntia.

2 LUKU

Yritykselle myönnettävät tuet

3 §

Tuki yritystoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen

Maakunta ja Uudenmaan kuntayhtymä voi kansallisista varoista myöntää tukea yrityksen:

- 1) toiminnan käynnistämiseen;
- 2) kehittämistarpeiden arvioimiseksi tarpeellisiin analyysipalveluihin sekä toiminnan kehittämiseksi tarpeellisiin asiantuntijapalveluihin ja koulutuspalveluihin;
- 3) uuden liiketoiminnan kehittämiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin.

Maakunnan ja Uudenmaan kuntayhtymän sekä palveluntuottajan keskinäisestä toimivallanjaosta tuen myöntämisessä säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 18 §:ssä.

Maakunta voi myöntää rakennerahastovaroista tukea rakennerahasto-ohjelman mukaisiin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin kehittämis- ja investointihankkeisiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä ja käyttökohteista.

4 §

Tuen saajat

Tukea voidaan myöntää pienille ja keskisuurille yrityksille. Tukea voidaan myöntää myös suurelle yritykselle 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen investointiin, joka toteutetaan alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain mukaisella I tai II tukialueella.

Tukea ei voida myöntää kalatalouteen, maatalouteen eikä metsätalouteen. Tukea 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisiin hankkeisiin ei voida myöntää myöskään maataloustuotteiden jalostukseen ja kaupan pitämiseen. Tuen myöntämisessä on otettava huomioon myös Euroopan unionin toimialakohtaiset rajoitukset.

Tuki myönnetään valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai vähämerkityksisenä tukena.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen saajista ja sovellettavista valtioneuvoston asetuksista.

5 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tukea voidaan myöntää, jos yrityksellä arvioidaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Tukea ei myönnetä, jos yritys on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai sillä on olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä, ellei maakunta tai Uudenmaan kuntayhtymä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Tukea 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen yrityksen kehittämis- ja investointihankkeeseen voidaan myöntää, jos:

- 1) tuella arvioidaan olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen; ja
- 2) hankkeen arvioidaan olevan yrityksen toiminnan kehittämisen kannalta merkittävä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä.

6 §

Hyväksyttävät kustannukset, tuen määrä ja tuen kohteen käyttöaika

Tuki myönnetään prosenttiosuutena hankkeesta aiheutuviin hyväksyttäviin, todellisiin, tarpeellisiin ja määrältään kohtuullisiin kustannuksiin taikka muun hyväksytyyn kustannusmallin mukaisesti.

Pienten ja keskisuurten yritysten on käytettävä 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun investointiin myönnetyn tuen kohteena olevaa omaisuutta kolme vuotta ja suurten yritysten

viisi vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta. Erityisestä syystä tuen myöntäjä voi määrätä käyttöajaksi enintään kymmenen vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, tuen enimmäismäärästä sekä tuen kohteen käyttöajasta.

7 §

Tuki yrityksen kuljetuskustannuksiin

Kuljetuskustannusten perusteella voidaan myöntää tukea siten kuin siitä erikseen säädetään.

3 LUKU

Voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle myönnettävät tuet kehittämis- ja investointitoimintaan

8 §

Työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön myöntämät tuet

Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää tukea sellaiseen kehittämis- ja investointitoimintaan alueiden uudistumiseksi, kasvun ja kehittämisen edistämiseksi sekä elinvoiman vahvistamiseksi, jossa toiminnan valtakunnallinen merkittävyys tai toiminnan hyödyntäminen useammalla kuin yhdellä alueella edellyttää päätöksen tekemistä ministeriössä. Kansallisista varoista rahoitettu toiminta voi olla myös ministeriön itse toteuttamaa. Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää osan Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston varoista ministeriön itse toteuttamiin teknisen tuen hankkeisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää Euroopan sosiaalirahaston varoista tukea valtakunnallisesti merkittäviin, useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin rakennerahasto-ohjelman mukaisiin kehittämishankkeisiin. Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää osan Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston varoista ministeriön itse toteuttamiin teknisen tuen hankkeisiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä ja käyttökohteista.

9 §

Maakunnan myöntämät tuet

Maakunta voi myöntää alueiden kehittämiseksi tukea:

1) alueiden kasvua ja elinkeinorakenteen monipuolistamista, innovaatioiden kehittämisen edellytysten luomista tai yritysten toimintaedellytysten kehittämistä koskeviin kehittämishankkeisiin (*alueellinen kehittämistuki*). Kehittämishankkeessa investointien osuus voi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista;

2) kuntien toteuttamiin perusrakennetta koskeviin investointihankkeisiin (*perusrakenteen investointituki*);

3) ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämishankkeisiin. Kehittämishankkeessa investointien osuus voi olla enintään puolet hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista;

4) liikenteeseen, ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin;

5) opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluviin kehittämis- ja investointihankkeisiin;

6) työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseen liittyviin kehittämishankkeisiin;

7) tekniseen tukeen;

8) pääomasijoitustoimintaan.

Maakunnan ja palveluntuottajan keskinäisestä toimivallanjaosta tuen myöntämisessä säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 18 §:ssä.

Maakunta voi myöntää Euroopan aluekehitysrahaston varoista tukea tämän pykälän 1 momentin 1–5 ja 7 ja 8 kohtien mukaisiin hankkeisiin ja Euroopan sosiaalirahaston varoista tukea tämän pykälän 1 momentin 6 – 7 kohtien mukaisiin hankkeisiin. Maakunnan itse toteuttamia hankkeita voidaan rahoittaa sekä kansallisista että rakennerahastovaroista.

Jos kyseessä on 1 momentin 5 kohdan mukainen tuki, maakunnan on pyydettävä opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausunto merkittävimmistä hankkeista sen varmistamiseksi, ettei hankkeessa poiketa laista, asetuksesta, toimialoja koskevasta eduskunnan tai valtioneuvoston päätöksistä eikä opetus- ja kulttuuriministeriön tai opetushallituksen ratkaisultaan kuuluvasta lakiin perustuvasta päätöksestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä, käyttökohteista sekä 1 momentin 5 kohdan mukaisista opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvista kehittämis- ja investointihankkeista ja niihin sovellettavasta lausuntomenettelystä.

10 §

Tuen saaja

Tukea voidaan myöntää voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle ja sitä voidaan myöntää useammalle kuin yhdelle tuen saajalle yhteisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen saajista ja vähämerkityksen tuen myöntämisessä noudatettavasta menettelystä.

11 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tukea voidaan myöntää, jos:

1) tuki on perusteltua sen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta;

2) tuella on merkittävä vaikutus toiminnan toteuttamiseen;

3) tuen saajalla on riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa toiminta, johon tukea myönnetään;

4) tuen saajalla on edellytykset vastata toiminnan jatkuvuudesta tuen käytön päättymisen jälkeen, ellei se toiminnan luonteen vuoksi ole tarpeetonta;

5) kehittämishankkeen tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä; ja

6) tuen kohteena olevat investoinnit ovat yleisesti hyödynnettävissä.

Tukea ei saa myöntää eikä käyttää yleisenä toimintatukena.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä.

12 §

Tuen siirtäminen toiselle tuettavan hankkeen toteuttamista varten

Tuen myöntäjä voi perustellusta syystä päättää, että tuen saaja voi siirtää osan hankkeen toteuttamisesta sellaiselle voittoon tavoittelemattomalle oikeushenkilölle, joka täyttää tässä laissa tuen saajalle asetetut edellytykset. Tuen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että tuen siirtäminen on hankkeen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista. Siirrettävän tuen osuus voi olla enintään puolet myönnetystä tuesta.

Tuen saajan on ennen siirron tekemistä siirron saajien kanssa laadittavien sopimuksin varmistettava tuen myöntämiseksi, maksamiseksi ja tarkastamiseksi asetettujen edellytysten täyttyminen sekä tuen käytölle asetettujen ehtojen noudattaminen. Tuen saaja vastaa hankkeen asianmukaisesta toteuttamisesta, ehtojen noudattamisesta sekä tuen palauttamisesta ja takaisinmaksamisesta, jos tuki peritään takaisin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen siirtoa koskevasta menettelystä.

13 §

Yhteishanke

Tuki hankkeen toteuttamiseen voidaan myöntää useammalle kuin yhdelle hakijalle yhteisesti. Yhteishankkeelle voidaan myöntää tukea vain, jos se on hankkeen tavoitteiden vuoksi perusteltua.

Jokaisen yhteishankkeen hakijoista on täytettävä tuen saajille asetetut edellytykset. Yhteishankkeen kaikkien tuen saajien on osallistuttava itse omalla rahoituksellaan hankkeen rahoittamiseen, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

Yhteishankkeen tuensaajien on tehtävä hankkeen toteuttamisesta sopimus, jossa määritellään yhteishankkeen osapuolten oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi sopimuksessa on nimettävä se yhteishankkeen osapuoli, joka vastaa yhteydenpidosta toimivaltaisen viranomaisen kanssa.

Yhteishankkeessa kaikki tuensaajat vastaavat hankkeen toteuttamisesta yhteisvastuullisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteishankkeissa noudatettavasta menettelystä.

14 §

Hyväksyttävät kustannukset, tuen määrä ja tuen kohteen käyttöaika

Tuki myönnetään hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin prosenttiosuutena hyväksyttävistä kustannuksista tai kertakorvauksesta.

Jollei valtiontukea koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu, tuensaajan on ilmoitettava hakemuksessaan hankkeen toiminnan aikana tuottamat tulot tai annettava arvio niistä. Tuensaajan on maksatushakemuksessa ilmoitettava toteutuneet tulot. Toteutuneet tulot vähennetään tukikelpoisista kustannuksista maksatuskausittain. Hanke ei saa tuottaa voittoa.

Tuki ei saa kattaa hankkeesta aiheutuvien kustannusten täyttä määrää, ja tuen hakijan tulee itse omalla rahoituksellaan osallistua hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin, jollei poikkeamiseen ole erityisiä syitä.

Tuen saajan on käytettävä tässä luvussa tarkoitettuun investointiin myönnetyn tuen kohteena olevaa omaisuutta viisi vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta. Erityisestä syystä tuen myöntäjä voi määrätä käyttöajaksi enintään kymmenen vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, tuen määrästä ja tuen kohteen käyttöajasta.

4 LUKU

Palkkatuki

15 §

Palkkatuki

Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu tuki, jonka maakunta tai Uudenmaan kuntayhtymä voi myöntää työnantajalle palkkauskustannuksiin. Palkkatuetun työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille.

16 §

Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset

Palkkatuen myöntäminen edellyttää, että:

1) maakunta tai Uudenmaan kuntayhtymä arvioi työttömän työnhakijan työttömyyden johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista ja palkkatuetun työn parantavan hänen ammatillista osaamistaan ja mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille;

2) tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä; tai

3) tuella palkattavan henkilön vamma tai sairaus alentaa maakunnan arvion mukaan hänen tuottavuuttaan tarjolla olevassa työtehtävässä olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti.

Jos tuella palkattava on ollut työttömänä välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä yhtäjaksoisesti alle 12 kuukautta, palkkatuen myöntäminen 1 momentin 1 kohdan perusteella edellyttää lisäksi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta.

17 §

Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle.

Palkkatukea ei myönnetä, jos:

1) elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän, jonka irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana;

2) tuki vääristäisi muiden samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua;

3) työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan tai velvollisuuksiinsa suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai sillä on olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä, ellei maakunta tai Uudenmaan kuntayhtymä tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää 2 momentin 1 kohdassa säädetyn estämättä, jos työnantaja on ottanut tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen palkkatukihakemuksen tekemistä.

18 §

Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää, jos työnantaja sitoutuu maksamaan vähintään kyseiseen työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jollei sovellettavaa työehtosopimusta ole, tavanomaisen ja kohtuullisen palkan kyseisestä työstä. Palkkatukea ei voida kuitenkaan myöntää, jos tuella palkattavan palkka määräytyisi yksinomaan työn tuloksen perusteella.

Palkkatukea ei myönnetä vuorotteluvapaalain (1305/2002) 9 §:ssä tarkoitetun sijaisen palkkaamiseen.

19 §

Tuella palkatun siirtäminen

Jos palkkatuen saaja siirtää tuella palkatun toisen työnantajan (*käyttäjäyritys*) tehtäviin, siirrostä on ilmoitettava maakunnalle ennen siirtoa. Siirron edellytyksenä on, että käyttäjäyritys ei ole toiminut 17 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Jos elinkeinotoimintaa harjoittava käyttäjäyritys on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän, jonka irtisanomisaika on päättynyt siirtoa edeltäneiden 12 kuukauden aikana, siirto on kuitenkin mahdollinen, jos käyttäjäyritys on ottanut irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen siirtoa. Palkkatuen saajan on liitettävä ilmoitukseen käyttäjäyrityksen vakuutus edellytyksen täyttymisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuella palkatun siirtämisen edellytyksistä.

20 §

Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle

Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle palkkatuki myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, kun tuella palkattava on:

1) henkilö, jonka vamma tai sairaus olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä;

2) henkilö, joka ei ole ollut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden kuuden kuukauden aikana;

- 3) vailla ammatillista koulutusta;
- 4) yli 50-vuotias;
- 5) alle 25-vuotias; tai
- 6) oikeutettu kotoutumissuunnitelmaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain nojalla.

Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle palkkatuki myönnetään muun kuin 1 momentissa tarkoitettun työttömän työnhakijan palkkaamiseen vähämerkityksisenä tukena. Tämän lisäksi sen estämättä, mitä 1 momentin 2–4 ja 6 kohdassa säädetään, palkkatuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena, jos tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Oppisopimuskoulutukseen palkkatuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena.

21 §

Palkkatuella katettavat palkkauskustannukset

Palkkatuella katettavilla palkkauskustannuksilla tarkoitetaan työntekijälle maksettavaa palkkaa ennen vakuutetun lakisääteisten maksujen ja verojen pidätystä ja sen lisäksi tuella palkatusta aiheutuvaa työnantajan lakisääteistä sosiaaliturva-, työeläkevakuutus-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksua sekä pakollista ryhmähenkivakuutusmaksua.

Palkkauskustannuksiin ei lueta:

- 1) tuella palkatulle maksettavaa lomakorvausta tai sitä vastaavaa korvausta;
- 2) palkkaa siltä ajalta, jolta työnantajalla on oikeus saada tuella palkatun palkkauskustannuksiin sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 4 §:n nojalla päivärahaetuutta tai tapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 139 §:n nojalla korvausta;
- 3) sitä palkan osuutta, joka määräytyy tuella palkatun työn tuloksen perusteella;
- 4) verovapaita korvauksia.

22 §

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto

Palkkatuen määrä on työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista 21 §:ssä tarkoitetuista palkkauskustannuksista:

- 1) enintään 30 prosenttia enintään kuuden kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön alle 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;
- 2) enintään 40 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 14 kuukauden aikana;
- 3) enintään 50 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana; jos palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, edellytetään lisäksi, että tuella palkattava ei ole ollut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden aikana;
- 4) enintään 50 prosenttia koko työsuhteen ajalta, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajan kerrallaan, jos tuella palkattavan vamma tai sairaus olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Jos palkkatukea myönnetään useammassa kuin yhdessä jaksossa, palkkatuen määrä ja enimmäiskesto määräytyvät ensimmäisen palkkatukijakson myöntämisaikajohdan mukaisesti, kunnes palkkatuen enimmäiskeston laskeminen alkaa uudelleen alusta.

23 §

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto eräissä tapauksissa

Yhdistykselle, säätiölle tai rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle, joka palkkaa 22 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän työnhakijan muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin, palkkatuen määrä on enintään 12 kuukauden ajalta 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta.

Kunnalla on oikeus saada palkkatukea 50 prosenttia tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, kun kunta työllistää työttömän työnhakijan työllistämismäärärahat perusteella.

Palkkatukea voidaan, sen estämättä mitä 22 §:n 1 momentissa palkkatuen enimmäiskestosta säädetään, myöntää:

1) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos tuella palkattava on 60 vuotta täyttänyt ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;

2) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömälle työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja;

3) oppisopimuskoulutukseen koko sen ajaksi.

Edellä 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta enintään 30 prosenttia työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista. Jos 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tuella palkattava täyttää palkkatukijakson jälkeen 22 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa säädetty edellytykset työttömyyden kestoista, palkkatuen määrä on edellä säädetystä poiketen mainitussa lainkohdassa säädetyn mukainen.

24 §

Tilapäinen keskeyttäminen

Jos palkkatuetun työn tekeminen ja palkanmaksu keskeytyvät vähintään kuukauden ajaksi, palkkatuen maksaminen keskeytetään. Keskeytysaikaa ei lasketa 22 ja 23 §:ssä säädettyyn palkkatuen enimmäiskestoon.

25 §

Enimmäiskeston laskeminen uudelleen alusta

Sen jälkeen, kun henkilö on ollut palkkatuella tuetussa työssä enimmäisaikajohden tai useamman työnantajan palveluksessa, palkkatukea ei voida myöntää ennen kuin hän on ollut työttömänä työnhakijana vähintään 10 kuukautta palkkatuen myöntämistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Enimmäiskeston laskenta aloitetaan kuitenkin aina alusta, kun 24 kuukautta on kulunut viimeisen palkkatukijakson päättymisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 10 kuukauden työttömyyttä ei edellytetä, jos kyse on palkkatuen myöntämisestä 22 §:n 1 momentin 4 kohdassa tai 23 §:n 3 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

26 §

Muun tuen vaikutus palkkatuen maksamiseen

Palkkatuki voi olla yhdessä muiden palkkauskustannuksiin myönnettyjen tukien ja oppisopimuksen perusteella maksettavan koulutuskorvauksen kanssa enintään tuella palkatusta työntantajalle aiheutuvien palkkauskustannusten suuruinen.

Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työntantajalle maksettavan palkkatuen enimmäismäärään sovelletaan, mitä tukien kasautumisesta säädetään valtiontukien yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa.

Jos palkkatuki yhdessä muiden palkkauskustannuksiin myönnettyjen tukien kanssa ylittää 1 tai 2 momentissa tarkoitetun enimmäismäärän, palkkatuen määrää vähennetään enimmäismäärän ylittävältä osin.

5 LUKU

Tuen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen

27 §

Tuen hakeminen

Tukea on haettava ennen hankkeen aloittamista, 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua yritystoiminnan aloittamista tai 4 luvussa tarkoitetun palkkatuen perusteena olevan työsuhteen alkamista.

Tukea haetaan valtakunnallisesti ylläpidettävällä sähköisen asioinnin järjestelmällä, jos sellainen on käytävissä. Jos tällaista järjestelmää ei ole käytävissä, tukea voidaan hakea myös lomakkeella, joka toimitetaan maakunnalle, Uudenmaan kuntayhtymälle tai palveluntuottajalle. Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on uuden palkkatukijakson myöntämisestä ja uusi jakso alkaisi välittömästi edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Jatkohakemus on toimitettava maakunnalle tai kuntayhtymälle ennen edellisen tukijakson päättymistä. Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä myös, jos kyse on tuella palkatun siirtymisestä liikkeen luovutuksen, yhteisön sulautumisen tai jakautumisen taikka yhteisöjen yhdistymisen johdosta toisen työntajan palvelukseen. Liikkeen luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön on toimitettava palkkatukihakemus maakunnalle kuukauden kuluessa tuella palkatun siirtymisestä luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön palvelukseen.

Tukea haetaan siltä maakunnalta tai Uudenmaan kuntayhtymältä, jonka alueella hanke pääosin toteutetaan tai jonka alueella tuettava toiminta pääosin tapahtuu.

Lain 8 §:n mukaisiin hankkeisiin tukea haetaan toimivaltaiselta ministeriöltä. Tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta sekä hankkeen ja yritystoiminnan aloittamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

28 §

Tuen myöntämistä koskeva päätös

Tukipäätös tehdään valtakunnallisesti ylläpidettävällä käsittelyjärjestelmällä, jos sellainen on käytettävissä. Tukea voidaan myöntää sellaisiin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet sen jälkeen, kun hakemus on tullut vireille. Tukea 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun hankkeeseen voidaan kuitenkin myöntää myös hankkeen esivalmistelusta aiheutuviin kustannuksiin.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa ja tämän lain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella säädetään, tuen saajan on noudatettava tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä olevia ehtoja ja rajoituksia.

Tarkempia säännöksiä tukipäätöksen tekemisestä ja tuen käyttöä koskevista ehdoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

29 §

Tuen maksamisen hakeminen

Maksamista haetaan valtakunnallisesti ylläpidettävällä sähköisen asioinnin järjestelmällä, jos sellainen on käytettävissä. Jos tällaista järjestelmää ei ole käytettävissä, tuen maksamista voidaan hakea myös lomakkeella, joka toimitetaan tuen myöntäneelle maakunnalle tai Uudenmaan kuntayhtymälle.

Tuen maksamisen hakemiselle voidaan asettaa määräaika.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maksatuksen hakemisesta, määräajoista ja maksatuksessa noudatettavasta menettelystä.

30 §

Tuen maksaminen

Tuki maksetaan valtakunnallisesti ylläpidettävällä käsittelyjärjestelmällä, jos sellainen on käytettävissä. Tuki maksetaan takautuvasti, toteutuneiden tukikelpoisten kustannusten perusteella tai päätöksessä hyväksytyyn muun kustannusmallin mukaisesti.

Tuen ensimmäinen erä, enintään 30 prosenttia hankkeelle myönnetystä tuesta, voidaan maksaa enakkona, jos se on perusteltua hankkeen toteutuksen kannalta. Julkisyhteisöille enakkoa voidaan maksaa vain, jos siihen on erityisiä syitä.

Tukea vastaava korvaus voidaan maksaa myös palvelun tuottajalle.

Tarkempia säännöksiä tuen maksamisesta ja enakkoa koskevasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Tuen maksamisen esteet

Tukea ei makseta, jos:

- 1) tuen saaja ei noudata Euroopan unionin tai kansallisessa lainsäädännössä tai tukipäätöksessä asetettuja ehtoja;
- 2) tuen myöntämisen jälkeen käy ilmi, että tuen myöntämisen edellytykset eivät täyty;

- 3) tukea on myönnetty virheellisesti, liikaa tai perusteettomasti;
- 4) Euroopan unionin lainsäädäntö kieltää maksamisen.

32 §

Maksamisen keskeyttäminen

Maakunta ja Uudenmaan kuntayhtymä voi päätöksellään määrätä tuen maksamisen keskeytettäväksi, siten kuin valtionavustuslain 19 §:ssä säädetään.

6 LUKU

Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä maksatuksen lopettaminen

33 §

Tuen palauttaminen

Tuen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tuki tai sen osa. Tuen saajan tulee palauttaa tuki tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää tukipäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 250 euroa, se voidaan jättää palauttamatta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske laskennallisen perusteen mukaan myönnetyn tuen ja toteutuneiden kustannusten välistä erotusta.

34 §

Yrityksen investointiin kohdistuneen tuen takaisinperintä toiminnan lopettamisen vuoksi

Maakunnan ja Uudenmaan kuntayhtymän on määrättävä 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen kehittämishankkeeseen sisältyvään investointiin kohdistuneen tuen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu tuki tai sen osa takaisin perittäväksi, jos tuen saaja on 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun käyttöajan kuluessa:

- 1) lopettanut toimintansa tai supistanut olennaisesti tuen kohteena olevaa toimintaa tuelle säädetyn tukitason piiriin kuuluvalla alueella;
- 2) luovuttanut toiselle tuen kohteena olleen toiminnan tai omaisuuden taikka osan siitä, eikä tilalle ole hankittu uutta vastaavaa omaisuutta; taikka
- 3) asetettu konkurssiin.

Takaisinperittäväksi on määrättävä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa se osuus maksetun tuen määrästä, joka saadaan vähentämällä omaisuuden käyttöaikaa vastaava osuus 6 §:n 2 momentissa tarkoitetusta käyttöajasta.

Jos takaisinperittävä määrä on enintään 250 euroa, se voidaan jättää perimättä.

Velvollisuus tuen takaisinperintään muilla perusteilla

Maakunnan ja Uudenmaan kuntayhtymän on määrättävä tuen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu tuki tai sen osa takaisin perittäväksi, jos tuen saaja on:

- 1) jättänyt palauttamatta sellaisen tuen tai sen osan, joka 33 §:n mukaan on palautettava;
- 2) käyttänyt tuen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty;
- 3) antanut väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan tuen saantiin, määrään tai ehtoihin, taikka salannut sellaisen seikan;
- 4) jättänyt ilmoittamatta tuen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot;
- 5) kieltäytynyt esittämästä maksatuksessa, valvonnassa tai tarkastuksessa tarvittavaa aineistoa taikka muuten avustamasta tarkastuksessa;
- 6) luovuttanut 8 tai 9 §:n mukaisella tuella hankitun omaisuuden omistus- tai hallintaoikeuden ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamispäivästä, taikka tuen saaja on lopettanut tuen kohteena olleen toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti;

7) muuttunut omistussuhteiltaan olennaisesti 9 §:n mukaisena perusrakenteen investointitukena maksetun tuen osalta ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamispäivästä ja muutosten on katsottava vaikuttavan hankkeen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin taikka hyödyttävän aiheettomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä; taikka

8) muutoin 1 – 7 kohtaan verrattavalla tavalla olennaisesti rikkonut tuen käyttämistä koskevia säännöksiä tai tukipäätöksen ehtoja.

Maakunnan ja Uudenmaan kuntayhtymän on määrättävä tuen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu tuki tai sen osa takaisin perittäväksi myös silloin, kun Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään.

Jos takaisinperittävä määrä on enintään 250 euroa, se voidaan jättää perimättä.

Yhteishankkeessa vastaavat kaikki tuen saajat tuen palauttamisesta ja takaisin maksamisesta yhteisvastuullisesti.

Tuen harkinnanvarainen takaisinperintä

Maakunta ja Uudenmaan kuntayhtymä voi päätöksellään määrätä tuen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun tuen tai sen osan takaisin perittäväksi, jos tuen saaja on:

- 1) jättänyt noudattamatta tukipäätöksessä määrättyjä ehtoja;
- 2) joutunut 8 tai 9 §:n mukaisen tuen saatuaan ulosottoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettun saneerausmenettelyn kohteeksi ja jollei tuen käyttötarkoituksesta muuta johdu;
- 3) jättänyt ilmoittamatta toiminnan lopettamisesta tai muista tukipäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi tarvittavista seikoista;
- 4) jättänyt ilmoittamatta tuen käyttötarkoituksen muutoksesta tai muusta tuen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta; taikka

5) menetellyt tosiasiallisesti 34 tai 35 §:ssä taikka 1 – 4 kohdassa säädettyyn rinnastettavalla tavalla antamalla tuen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon.

Jos takaisinperittävä määrä on enintään 250 euroa, se voidaan jättää perimättä.

Yhteishankkeessa vastaavat kaikki tuen saajat tuen palauttamisesta ja takaisin maksamisesta yhteisvastuullisesti.

37 §

Takaisinperittävän määrän kohtuullistaminen

Maakunta ja Uudenmaan kuntayhtymä voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun kansallisin varoin rahoitetun tuen ja tukeen kohdistuneen koron kokonaan tai osittain perimättä, jos täysimääräinen periminen olisi tuen saajan olosuhteet tai toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta.

Rakenerahastovaroista myönnetyn tuen takaisinperinnän kohtuullistamisesta säädetään 62 §:n 4 momentissa.

38 §

Takaisinperinnän määräaika

Maakunnan ja Uudenmaan kuntayhtymän on tehtävä 33 – 36 §:ssä tarkoitettu päätös viipymättä, kun sen tietoon on tullut sellainen seikka, jonka nojalla tuen maksamisen keskeyttämiseen tai lopettamiseen taikka tuen takaisinperintään voidaan ryhtyä.

Tuen, sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos takaisinperittävää tukea koskee 6 §:n 2 momentissa tai 14 §:n 4 momentissa tarkoitettu käyttöaika, kymmenen vuoden määräaika lasketaan tämän ajan päättymisestä.

Päätös voidaan tehdä 2 momentissa säädetyn kymmenen vuoden määräajan jälkeenkin, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään.

39 §

Sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön myöntämän tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä maksatuksen lopettaminen

Mitä edellä 33 ja 35 – 38 §:ssä säädetään maakuntien ja Uudenmaan kuntayhtymän myöntämän tuen palauttamisesta ja takaisinperinnästä sekä maksatuksen lopettamisesta, koskee myös sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön tämän lain nojalla myöntämiä tukia. Tuen takaisinperinnästä ja maksatuksen lopettamisesta päättää tuen myöntänyt ministeriö.

7 LUKU

Euroopan unionin rakenerahastoja koskevat erityissäännökset

40 §

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan Kestävää kasvua ja työtä 2014 – 2020 -Suomen rakennerahasto-ohjelman hallinnointiin. Tämän luvun 41 – 43 ja 48 §:ää sovelletaan Suomen takausohjelman kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi -ohjelman hallinnointiin.

41 §

Hallintoviranomaisen tehtävät

Rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomainen vastaa yleisasetuksessa säädettyjen tehtävien lisäksi:

- 1) varainhoitoasetuksen moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti rakennerahasto-ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän perustamisesta ja toiminnasta;
- 2) rakennerahasto-ohjelmaa koskevan arviointisuunnitelman laatimisesta, arviointien suorittamisesta ja arviointikertomusten esittämisestä komissiolle;
- 3) viestintästrategian laatimisesta rakennerahasto-ohjelmalle;
- 4) tiedotus- ja viestintätoimenpiteiden täytäntöönpanosta viestintästrategian mukaisesti;
- 5) keskitetyn verkkosivuston tai verkkoportaalin perustamisesta ja siinä hankeluettelon ylläpitämisestä rahastoittain;

- 6) yleisistä rahoitusmahdollisuuksista tiedottamisesta yleisölle, hakijoille ja tuensaajille.

Osa hallintoviranomaisen tehtävistä voidaan siirtää välittävälle toimielimelle.

Hallintoviranomaisella on oikeus asettaa varojen osoittamispäätöksessä välittävän toimielimen noudatettavaksi asiaa koskevaan Euroopan unionin tai kansalliseen lainsäädäntöön perustuvia velvoittavia ehtoja ohjelman hallinnoinnista, tuen myöntämisestä, maksamisesta, seurannasta, valvonnasta ja jatkotoimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallintoviranomaisen tehtävistä ja niissä noudatettavista menettelyistä sekä siirtää tehtäviä välittävälle toimielimelle.

42 §

Todentamisviranomaisen tehtävät

Rakennerahasto-ohjelman todentamisviranomainen vastaa yleisasetuksessa säädettyjen tehtävien lisäksi:

- 1) julkisen rahoitusosuuden peruuttamisesta rakennerahasto-ohjelmasta sääntöjenvastaisten menojen johdosta;
- 2) maksuennusteiden ja muiden taloudellisten tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle;
- 3) sääntöjenvastaisuusilmoitusten toimittamisesta Euroopan komissiolle ja Euroopan petos-tentorjuntavirastolle;

4) siitä, että Euroopan komissiolle toimitettavasta unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja varainhoitoasetuksen 59 artiklan mukaisesta tilityksestä jätetään pois välimaksupyynnön tilivuoden osalta aiemmin sisältyneitä menoja, joiden laillisuuden ja asianmukaisuuden arviointi on kesken, ja että tukikelpoiset menot sisällytetään seuraavaa tilivuotta koskeviin välimaksupyynnöihin menojen laillisuuden ja asianmukaisuuden ratkettua.

Todentamisviranomainen voi velvoittaa välittävän toimielimen tai hallintoviranomaisen määrääjässä ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin, joilla sääntövastaisuudesta johtuva virhe voidaan oikaista tai sen toistuminen estää.

Todentamisviranomaisella on oikeus yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisen kanssa asettaa 41 §:n 3 momentin mukaiseen varojen osoittamispäätökseen välittävien toimielinten noudatettavaksi sellaisia velvoittavia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä todentamisviranomaisen tehtävien hoitamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä todentamisviranomaisen tehtävistä.

43 §

Tarkastusviranomaisen tehtävät

Yleisasetuksessa ja alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 8 §:ssä säädettyjen tehtävien lisäksi rakennerahasto-ohjelman tarkastusviranomaisen vastaa tarvittaessa yleisasetuksen 124 artiklan 5 kohdan mukaisesti toimenpiteisiin ryhtymisestä rakennerahasto-ohjelmassa nimetyn viranomaisen nimeämisen peruuttamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä.

44 §

Välittävien toimielinten tehtävät

Välittävien toimielinten tehtäviä ovat:

1) tuen myöntämis- ja maksatuspäätökset, aiheettomasti maksetun tuen takaisinperintäpäätökset ja muut jatkotoimenpiteiden päätökset;

2) tiedotus ja viestintä yleisölle, hakijoille ja tuensaajille toimialueellaan hallintoviranomaisen viestintästrategian mukaisesti;

3) hankkeiden seuranta;

4) tuensaajille maksettujen menojen hallinnolliset ja paikan päällä tehtävät varmennukset sekä vuosittaisen varmennusuunnitelman laadinta;

5) sääntöjenvastaisuuksien selvittäminen, asianmukaisten ilmoitusten tekeminen poliisiviranomaiselle ja petostentorjuntatoimenpiteisiin ryhtyminen;

6) sääntöjenvastaisuusilmoitusten tekeminen todentamisviranomaiselle EURA 2014-tietojärjestelmässä; ja

7) hallintoviranomaisen avustaminen seurantakomiteatyössä ja ohjelman täytäntöönpanokeromusten laatimisessa Euroopan komissiolle.

Välittävä toimielin vastaa saamansa valtuuden osan seurannasta ja toimittaa tiedot valtuus-seurannan kokonaisvastuussa olevalle työ- ja elinkeinoministeriölle. Maakunnat toimivat tilin-tekijöinä valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 27 §:n 3 momentissa säädetyin perustein.

Välittävä toimielin vastaa yleisasetuksen XIII liitteeseen perustuvasta raportoinnista hallin-toviranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä välittävän toimielimen teh-tävistä ja niiden hoitamisesta.

45 §

Välittävänä toimielimenä toimimisen edellytykset

Välittävällä toimielimellä tulee olla sekä Euroopan unionin että kansallisen lainsäädännön mukaiset edellytykset tehtävän hoitamiseen. Hallinto- ja todentamisviranomaisen sekä välittävien toimielimien hyväksymisedellytyksistä niille siirrettyjen tehtävien osalta säädetään yleisasetuksen XIII liitteessä.

Välittävien toimielinten on rakennerahasto-ohjelmaa hallinnoidessaan noudatettava Euroopan unionin ja kansallista lainsäädäntöä sekä niihin perustuvia varojen osoittamispäätöksessä asetettuja varojen käytön ehtoja.

Välittävän toimielimen on laadittava ja ylläpidettävä hallinto- ja valvontajärjestelmänsä kuvausta.

Välittävän toimielimen on eriytettävä rakennerahastojen tuen myöntäminen, maksaminen ja paikan päällä varmentaminen, takaisinperiminen ja muiden jatkotoimenpiteiden toteuttaminen moitteettoman varainhoidon edellyttämällä tavalla. Välittävän toimielimen itse toteuttamien hankkeiden toimeenpanossa tulee eriyttää hankkeiden toteutus edellä mainituista tehtävistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä välittäville toimielimille asetettavista edellytyksistä.

46 §

Hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten välinen selvittelymenettely

Jos välittävä toimielin ei hoida 44 §:n mukaisia tehtäviä tai täytä 45 §:n mukaisia edellytyksiä, on asia selvitettävä hallintoviranomaisen ja välittävän toimielimen välisissä neuvotteluissa.

Jos neuvottelut eivät johda kohtuullisessa ajassa ratkaisuun, voi hallintoviranomainen esittää kyseisen välittävän toimielimen valtuuden jakoon muutosta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä selvittelymenettelystä.

47 §

Hallintoviranomaisen oikeus takaisinperintään välittävältä toimielimeltä

Hallintoviranomainen voi määrätä rakennerahastovaroista maksetut varat tai niiden osan takaisin perittäväksi välittävältä toimielimeltä, jos välittävä toimielin on käyttänyt varat muuhun tarkoitukseen kuin ne on osoitettu, tai on olennaisesti rikkonut varoja käyttäessään Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä, tai niiden perusteella annettuja hallintoviranomaisen varojen käytön ehtoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallintoviranomaisen takaisinperintämenettelystä.

48 §

Määrärahat ja niiden jako

Työ- ja elinkeinoministeriö ottaa Euroopan unionin rakennerahastovarajat ja valtion rahoitusosuuden valtion talousarvioon myöntämisvaltuutena ja arviomäärärahana.

Valtioneuvosto päättää valtion talousarvioon otettujen määrärahojen jakamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö osoittaa välittävälle toimielimille myöntämisvaltuutena rakennerahastovaroista Euroopan unionin ja valtion rahoitusosuutta rakennerahasto-ohjelman mukaisiin hankkeisiin valtion talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa sekä asettaa tarvittaessa varojen käytön ehdot 41 §:n 3 momentissa säädetyillä perusteilla. Työ- ja elinkeinoministeriö voi osoittaa Suomen takausohjelman toteuttamiseen rahoitusosuutta rakennerahastovaroista.

Välittävälle toimielimille annetaan vuosittain kirjausoikeus arviomäärärahan käyttöön. Maakunnat toimivat tilintekijöinä valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 27 §:n 3 momentissa säädetyin perustein. Arviomäärärahan käyttö maakunnissa tapahtuu automatisoituna maksun välitystoimintona EURA 2014 –tietojärjestelmästä valtion maksuliikenteen kautta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä varojen jakamisesta, rahoitussuunnitelmasta ja maksuliikenteen järjestämisestä.

49 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tuki voidaan myöntää sillä edellytyksellä, että tarvittava rahoitus on osoitettu valtion talousarviossa.

Rakennerahastovaroista rahoitettavan hankkeen on oltava rakennerahasto-ohjelman mukainen ja sen on noudatettava kumppanuussopimuksen mukaista käyttötarkoitusta.

Muissa kuin 3 §:n mukaisissa tuissa on kehittämishankkeiden tulosten ja tuen kohteena olevien investointien oltava yleisesti hyödynnettävissä.

Tuen tulee olla perusteltua sen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta ja tuella tulee olla merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen.

Tukea ei saa myöntää eikä käyttää yleisenä toimintatukena.

Tuen hakijan, tuen siirronsaajan ja hankkeen on täytettävä yleisasetuksen 125 artiklan 3 kohdan mukaiset seurantakomitean vahvistamat yleiset valintaperusteet. Tuen saajan on oltava rakennerahasto-ohjelman mukainen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen edellytyksistä.

50 §

Hankkeen ohjausryhmä

Hankkeen ohjausta ja seurantaa varten voidaan tarvittaessa valita ohjausryhmä, jonka tuen myöntävä viranomais hyväksyy. Tuen hakija voi tehdä esityksen ohjausryhmän kokoonpanosta. Ohjausryhmässä on oltava riittävä määrä asiantuntijoita.

Hankkeen toteuttamista, sisältöä ja rahoitusta koskevat muutostarpeet käsitellään tarvittaessa ohjausryhmässä ennen kuin niitä koskeva hakemus toimitetaan tuen myöntäneelle viranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ohjausryhmästä ja sen tehtävistä.

51 §

Euroopan sosiaalirahaston valtakunnallisen toimenpidekokonaisuuden ohjausryhmä

Euroopan sosiaalirahaston valtakunnallista toimenpidekokonaisuutta varten voidaan asettaa ohjausryhmä, jonka tehtävänä on kokonaisuuden strateginen ohjaus, seuranta, arviointi ja toteutuksen tukeminen.

Ohjausryhmä voi olla yhteinen usealle toimenpidekokonaisuudelle ja yhteinen vastaavaa tehtävää varten asetetun valtakunnallisen johto-, ohjaus- tai muun ryhmän kanssa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnallisen toimenpidekokonaisuuden ohjausryhmästä ja sen tehtävistä.

52 §

Välittävän toimielimen seurantavelvoite ja tuensaajan seuranta varten toimittamat tiedot

Välittävän toimielimen on seurattava hankkeen toteuttamista ja ryhdyttävä viivytyksettä tarvittaviin toimenpiteisiin, jos hanke ei etene hyväksytyin hankesuunnitelman ja tukipäätöksen mukaisesti.

Tuensaajan on ilmoitettava maksatushakemuksen yhteydessä tukipäätöksen ehdoissa edellytetyt seuranta koskevat tiedot. Tuensaajan on hankkeen viimeisen maksatushakemuksen yhteydessä toimitettava hankkeen loppuraportti. Loppuraportin toimittaminen on viimeisen maksatushakemuksen maksamisen edellytys.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä välittävän toimielimen seurantavelvoitteesta ja tuensaajan seuranta koskevista tiedoista.

53 §

Hyväksyttävät kustannukset ja tuen määrä

Tuki myönnetään hankkeeseen tuen myöntävän viranomaisen hyväksymän, asetuksella erikseen säädetyn kustannusmallin mukaan tai hankkeesta aiheutuvien hyväksyttävien, todellisten, tarpeellisten ja määrältään kohtuullisten kustannusten perusteella.

Yleisasetuksen 69 artiklan mukaisia luontoissuorituksia ei voi käyttää rakennerahastohankkeissa.

Tukea ei voida myöntää siltä osin kuin julkisen rahoituksen osuus hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärän.

Tuen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen sovelletaan, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) säädetään. Tuensaajan on tällöin esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta, ellei hankkeeseen myönnetty tuki ole myönnetty kertakorvausmenettelyn mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, kustannusmalleista, niiden määräytymisen perusteista, tuen käyttökohteista, enimmäistukimääristä tai -osuuksista sekä menettelyistä.

54 §

Tuen hakeminen ja myöntäminen

Tukea haetaan sähköisesti toimivaltaiselta viranomaiselta ja tukipäätös tehdään sähköisesti 57 §:n mukaiset edellytykset täyttävässä järjestelmässä. Tuen hakeminen edellyttää vahvaa sähköistä tunnistautumista.

Hakemuksen tulee sisältää kyseiseen hankkeeseen sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä ja Euroopan unionin lainsäädännössä sekä tässä luvussa edellytetyt tiedot. Hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta säädetään.

Tukipäätökseen on otettava myönnetyn tuen määrä ja tässä luvussa säädetty tuen ehdot sekä tuen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset. Päätökseen tulee lisäksi ottaa ne Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset, jotka olennaisesti ja välittömästi vaikuttavat tuen käyttöön ja maksamiseen. Tukipäätöksellä hyväksytään hankesuunnitelma ja päätetään hankkeelle myönnettävästä rahoitusosuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sähköisestä tuen hakemis- ja myöntämismenettelystä.

55 §

Maksatuksen hakeminen ja maksaminen

Maksatusta haetaan sähköisesti 57 §:n mukaiset edellytykset täyttävässä järjestelmässä toimivaltaiselta viranomaiselta. Maksatushakemuksen sähköiseen allekirjoitukseen sovelletaan, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta säädetään. Maksatuspäätös tehdään sähköisesti.

Välittävä toimielin tekee maksatuspäätöksen sähköisesti 57 §:n mukaiset edellytykset täyttävässä tietojärjestelmässä. Tuen maksaminen maakunnissa tapahtuu automatisoituna maksun välitystoimintona EURA 2014 -tietojärjestelmästä valtion maksuliikenteen kautta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sähköisestä maksatuksen hakemis- ja myöntämismenettelystä sekä maksuliikenteen järjestämisestä.

56 §

Viranomaisten tietojen saanti ja luovuttaminen rakennerahasto-ohjelmassa

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, on hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisella sekä välittävillä toimielimillä salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta muulta viranomaiselta, verohallinnolta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta tuen hakijaa tai tuensaajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- ja ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkittävää olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Pyydetyn tiedon yhteys käsiteltävään asiaan ja tiedon välttämättömyys on perusteltava tietoa pyydetessä.

Edellä 1 momentissa mainituilla tiedonsaantiin oikeutetuilla viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle

taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän hoitamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin ja kansallista lainsäädäntöä on noudatettu.

Hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisella sekä välittävillä toimielimillä on oikeus sallassapitosäännösten estämättä saada maksutta verohallinnolta tuen hakijaa ja saajaa koskevat sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä tuen myöntämiseksi tai sen valvomiseksi.

Tässä pykälässä mainitut tiedot voidaan luovuttaa myös sähköisesti tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

Tämän pykälän perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

57 §

Rakennerahasto-ohjelman tietojärjestelmä

Hallintoviranomainen vastaa kansallisen seurantajärjestelmän (EURA 2014-tietojärjestelmä) toteuttamisesta ja vastaa siitä, että seurantajärjestelmä täyttää sille Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa säädetty edellytykset. Tietojärjestelmää käytetään Euroopan unionin lainsäädännössä, alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa laissa sekä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten.

Välittävät toimielimet vastaavat siitä, että tuen hakemista, myöntämistä, maksamista ja valvontaa sekä jatkotoimenpiteitä ja seurantaa koskevat oikeat ja riittävät tiedot hallinnoidaan EURA 2014 -tietojärjestelmässä, tai hallintoviranomaisen hyväksymässä liitännäisjärjestelmässä.

Siirrettäessä tietoa muusta tietojärjestelmästä, kyseisen liitännäisjärjestelmän omistaja vastaa siitä, että siirrettävän tiedon sisältö ja tarkkuus vastaavat EURA 2014 -tietojärjestelmän sisältöä.

Liitännäisjärjestelmän omistajalla on velvollisuus noudattaa EURA 2014 -tietojärjestelmän sisältövaatimuksia ja tiedonohjaussuunnitelmaa hallintoviranomaisen edellyttämällä tavalla.

Jos tukea on haettu EURA 2014 -tietojärjestelmässä on tuen hakijalla ja tuen saajalla oikeus seurata kyseisessä tietojärjestelmässä tuen hakemista, maksamista, tarkastamista ja takaisinperintää koskevan asiansa etenemistä ja tehtyjä päätöksiä. Asian seuraaminen edellyttää vahvaa sähköistä tunnistautumista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rakennerahastojen tietojärjestelmistä, niihin tallennettavista tiedoista, tietojen luovuttamisesta ja tietojen käyttämisestä.

58 §

ESR Henkilö -palvelu

ESR Henkilö -palvelu on hallintoviranomaisen EURA 2014 -tietojärjestelmän liitännäisjärjestelmä, joka on henkilörekisteri. Jos ESR-hankkeessa on osallistujina luonnollisia henkilöitä, hankkeen tuensaajan on tallennettava hankkeen osallistujien tiedot näiden kirjallisella suostumuksella rekisteriin. Henkilötietojen rekisteröinnin perustasta ja käyttötarkoituksesta hankkeen vaikuttavuuden arvioinnissa on säädetty yleisasetuksen artikloissa 27 ja 125 ja ESR-asetuksen artiklassa 5. ESR Henkilö -palvelun rekisterinpitäjänä toimii hallintoviranomainen ja henkilötietojen käsittelijänä hankkeen tuensaaja.

Luonnollisella henkilöllä ei ole oikeutta hänestä ESR Henkilö -palveluun tallennettujen tietojen oikaisemiseen.

Hallintoviranomainen ratkaisee tietojen luovuttamispyynnöt koskien tilastollista tutkimuskäyttöä hakemuksen perusteella.

59 §

Tietojen julkisuus ja säilyttäminen

Tietojärjestelmään tallennettujen tietojen julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Julkisia ovat lisäksi tiedot, jotka jäsenvaltioiden on asiaa koskevan Euroopan unionin lainsäädännön perusteella julkaistava. Hallintoviranomainen huolehtii tietojärjestelmään tallennettujen tuensaajia, hankkeita ja tuen määrää koskevien tietojen julkisuuteen saattamisesta Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyissä tapauksissa ja tavalla.

Rekisteröidyn oikeuteen tarkistaa häntä koskevat tiedot, niissä olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Jos Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään valtiontuen tai muun tuen seuranta varten perustettavaksi rekistereitä, EURA 2014 -tietojärjestelmän tiedoista muodostetaan vaadittu rekisteri, ja sen tiedot siirretään tarvittaessa vähämerkityksistä tukea tai muuta tukea koskevaan rekisteriin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojen säilyttämisestä ja säilytyksen määräajoista.

60 §

Päätöksen tiedoksianto

Tässä luvussa tarkoitettu sähköisesti tehty päätös annetaan tiedoksi siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä säädetään.

61 §

Hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

Hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisella on oikeus suorittaa rakennerahastovarojen käyttöön liittyviä välittäviin toimielimiin sekä tuensaajiin liittyviä tarkastuksia. Jos tukea on siirretty muulle taholle, kohdistuu edellä mainittu tarkastusoikeus myös tuen siirronsaajan toimintaan.

Hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen tai tuensaajaan kohdistuvan tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastajaan sovelletaan tämän toimiessa tässä luvussa tarkoitetuissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavas-

tuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tarkastuksen asianmukaista suorittamista varten hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisella tai valtuutetulla tilintarkastajalla on oikeus päästä tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin tai paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä tuensaajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Tarkastuksen suorittajalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

Edellä tässä pykälässä tarkoitetuilla viranomaisilla tai riippumattomalla tilintarkastajalla on oikeus saada poliisilta korvaukset virka-apua tarkastuksen suorittamisessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastusoikeudesta.

62 §

Rakennerahastohankkeiden takaisinperintää koskevat erityissäännökset

Välittävän toimielimen on takaisinperintää, palauttamista ja muita jatkotoimenpiteitä koskevissa asioissa valmistettava ja tehtävä päätös EURA 2014-tietojärjestelmässä.

Välittävä toimielin vastaa edellä 1 momentissa säädettyjen päätösten tekemisestä ja niiden saattamisesta asianmukaisesti täytäntöön pantaviksi.

Takaisinperittävään määrään sovelletaan yleisasetuksen 122 artiklan 2 kohtaa. Välittävä toimielin voi jättää perimättä määrän, joka ei ylitä 250 euroa.

Välittävä toimielin voi takaisinperintää ja palauttamista koskevissa tapauksissa päättää, että takaisinperittävälle tai palautettavalle määrälle laskettava korko jätetään osittain tai kokonaan perimättä, jos täysimääräinen periminen olisi tuen saajan olosuhteet tai toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä takaisinperinnän teknisestä toteuttamisesta ja maksuliikenteen järjestämisestä.

63 §

Muutoksenhaku

Tässä luvussa tarkoitettuihin välittävän toimielimen päätöksiin on sähköisesti liitettävä oikaisuvaatimusohjeet hallintolain (434/2003) 46 §:ssä säädetyllä tavalla.

Tuen hakija tai tuensaaja saa vaatia oikaisua päätökseensä sähköisesti EURA 2014 -tietojärjestelmässä, sen liitännäisjärjestelmässä tai liitännäisjärjestelmän verkkopalvelussa päätöksen tehneeltä välittävältä toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Välittävän toimielimen on tehtävä oikaisuvaatimukseen annettava päätös EURA 2014 -tietojärjestelmässä, sen liitännäisjärjestelmässä tai liitännäisjärjestelmän verkkopalvelussa ja liitettävä siihen hallintolain 47 §:n mukainen valitusosoitus.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee tuen maksamisen keskeyttämistä tai lopettamista taikka tuen takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolain-

käyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

64 §

Asiakirjojen säilyttämisvelvollisuus

Tuensaajan on säilytettävä kirjanpitoaineisto ja hankkeen muu aineisto siten kuin kirjanpito-laissa (1336/1997) säädetään. Kirjanpitoaineisto ja muu hanketta koskeva aineisto on säilytettävä 10 vuotta rahoituspäätöksessä vahvistetusta hankkeen päättymispäivästä.

Välittävän toimielimen on tukea koskevaan päätökseen otettava ehto tuensaajan asiakirjojen säilyttämisvelvollisuudesta ja säilyttämisajasta.

Välittävä toimielin voi jatkaa tuensaajalle annettavalla kirjallisella ilmoituksella 1 momentissa tarkoitettua säilyttämisaikaa yleisasetuksen 140 artiklan 1 kohdan neljännen alakohdan nojalla. Jos kansallisessa lainsäädännössä tai valtiontukea koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään pidempää säilyttämisaikaa, noudatetaan sitä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asiakirjojen säilyttämisestä.

8 LUKU

Erinäiset säännökset

65 §

Valvonta, tarkastusoikeus, tarkastuksen suorittaminen ja virka-apu

Tuen saajaan kohdistuvasta valvontatehtävästä, tarkastusoikeudesta, tarkastuksen suorittamisesta ja tarvittavasta virka-avusta säädetään valtionavustuslain 15 – 18 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettuja valvonta- ja tarkastustehtäviä tekevät maakunnat, Uudenmaan kuntayhtymä ja rakennerahasto-ohjelmien välittävät toimielimet sekä tarkastus-, todentamis- ja hallintoviranomainen.

Maakunnalla ja Uudenmaan kuntayhtymällä on oikeus kohdistaa vastaavaa valvontaa ja tarkastuksia myös palvelun tuottajaan.

66 §

Oikeus tietojen saamiseen ja luovuttamiseen

Oikeudesta tietojen saamiseen toiselta viranomaiselta ja oikeudesta tietojen luovuttamiseen toiselle viranomaiselle säädetään valtionavustuslain 31 – 32 §:ssä.

Oikeus 1 momentissa tarkoitettujen tietojen saamiseen ja luovuttamiseen on maakunnalla, Uudenmaan kuntayhtymällä, palvelun tuottajalla ja rakennerahasto-ohjelmien välittävillä toimielimillä sekä tarkastus-, todentamis- ja hallintoviranomaisella.

Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 4 luvussa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijaksi rekisteröityneenä.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainitut tiedot voidaan luovuttaa myös sähköisesti tai teknisen käyttöyhteyden avulla. Edellä 1 – 3 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

67 §

Muutoksenhaku

Kansallisista varoista rahoitettua tukea koskevaan työ- ja elinkeinoministeriön, maakunnan ja Uudenmaan kuntayhtymän päätökseen saa hakea oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta siten kuin hallintolaissa säädetään. Palvelun tuottajan tekemään kansallisista varoista rahoitettua tukea koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua siltä maakunnalta tai kuntayhtymältä, jonka palvelun tuottajasta on kyse.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee kansallisista varoista myönnetyn tuen maksamisen keskeyttämistä tai lopettamista taikka tuen takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

68 §

Täytäntöönpano

Tämän lain nojalla tehty päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Edellä 34 – 37 §:n nojalla tehty lainvoimainen päätös on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

69 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta 20 .

70 §

Kumottavat säädökset

Tällä lailla kumotaan laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (8/2014) ja laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2014).

71 §

Siirtymäsäännökset

Tällä lailla kumottuja lakeja ja niiden nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan niiden nojalla myönnettyyn tukeen. Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan hakemukseen sovelletaan tätä lakia.

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen yhteistyöohjelmien toimeenpanoon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmakauden 2014- 2020 loppuun asti.

3.

Laki

yksityisistä rekryointipalveluista

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maakunnasta riippumattomiin yksityisen tai oikeushenkilön tarjoamiin rekryointipalveluihin ja muihin työnhakuun liittyviin palveluihin sekä työvoiman vuokraukseen.

2 §

Tasapuolisuus ja alaikäisen työvoiman tarjoamiskielto

Yksityisiä rekryointipalveluja tarjoavien on noudatettava tasapuolisuutta. Alaikäistä työvoimaa ei saa tarjota työhön, johon sen ottaminen on nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) mukaan kiellettyä.

3 §

Työnvälityksen maksukielto

Yksityisiä rekryointipalveluja tarjoavat eivät saa periä henkilöasiakkaalta maksua tarjoamistaan palveluista, jotka vastaavat julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista annetun lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuja rekryointipalveluja. Maksua ei saa periä myöskään vuokratyöntekijältä, joka toimeksiannon päättymisen jälkeen siirtyy työsopimuslain 1 luvun 7 §:ssä tarkoitetun käyttäjäyrityksen palvelukseen.

Työnvälityksen maksukielto ei koske toimintaa, jossa suomalaisille nuorille ulkomailla ja ulkomaisille nuorille Suomessa tarjotaan perheessä tapahtuvaa kotityötä vastaan mahdollisuus oleskeluun ulkomailla (*au pair -asemaan välittäminen*).

Seuraamuksesta työnvälityksen maksukiellon rikkomisesta säädetään rikoslain 47 luvun 6 §:ssä.

4 §

Tietojenantovelvollisuus

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on yksityisten rekryointipalveluiden seuraamiseksi oikeus saada yksityisiä rekryointipalveluja tarjoavilta tai niitä edustavalta yhteisöltä yksityisiä rekryointipalveluja koskevia tietoja. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä annettavista tiedoista sekä säädetään tietojen käsittelystä ja muusta yhteistyöstä.

6§

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20 .

4.

Laki

sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan laki sosiaalisista yrityksistä (1351/2003).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Palkkatukea, joka on myönnetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 7 luvun 10 §:n mukaisesti ennen tämän lain voimaantuloa sosiaalisten yritysten rekisteriin rekisteröidylle sosiaaliselle yritykselle, voidaan maksaa tehdyn tukipäätöksen mukaisesti palkkatukijakson loppuun. Palkkatukijakson päättyessä uusi palkkatukipäätös voidaan tehdä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 10 §:n mukaisena siten, että palkkatukea maksetaan enintään 31 joulukuuta 2018 saakka.

5.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

3 §

3 §

Etuuden saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet

Etuuden saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet

Työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) säädetään.

Etuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua hänen työllistymistään tukeviin palveluihin. Lisäksi etuuden saajan tulee antaa maakunnalle tai sen osoittamalle palvelun tuottajalle palvelujen tarjoamiseksi tarpeelliset tiedot ja ilmoittaa työnhaun ja sitä tukevien toimien edistymisestä.

Etuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työ- ja elinkeinotoimistolle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Etuuden saajan työnhaun ja työllistymisen tukemiseksi tarjolla olevista palveluista säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa laissa (/) ja julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa (/).

4 §

4 §

Lain toimeenpano

Lain toimeenpano

Työttömyysturvan toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapolitiikan osalta työ- ja elinkeinoministeriö.

Tämän lain mukaiset toimeenpanotehtävät

hoitaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan osalta Kansaneläkelaitos ja ansiopäivärahan osalta työttömyyskassalaissa tarkoitetut työttömyyskassat.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin 11 luvun 4 §:ssä säädetään.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) *työllistymissuunnitelmalla* julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista työ- ja elinkeinotoimiston yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa ja työllistymistä edistävää monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

10 a) *työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla* kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktiivisuussuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämistä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa;

11) *korkeimmalla korotetulla palkkatuella* julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua tukea;

15) *työllistymistä edistävällä palvelulla* julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvalmennusta, uravalmennusta, työvoimakoulutusta ja työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua, mainitun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua kokeilua, kotoutumisen edistämistä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettua omaehtoista opiskelua ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua kuntouttavaa työtoimintaa.

Maakunta päättää työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä siten kuin 11 luvun 4 §:ssä säädetään.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(kumotaan)

(kumotaan)

(kumotaan)

15) *työllistymistä edistävällä palvelulla*:
a) rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettua kasvupalvelukoulutusta;
b) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta;
c) 9 luvussa tarkoitettua työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua;
d) julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettua työkokeilua;
e) kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua kuntouttavaa työtoimintaa;
f) julkisista rekrytointi- ja osaamispalve-

luista annetun lain 12, 13 ja 14 §:ssä tarkoitettua rekrytoinnin tai työnhaun tukemiseksi taikka osaamisen kehittämiseksi järjestettyä muuta kuin työkyvyn ja työkyvyn selvittämiseen liittyvää palvelua, jonka laajuus on keskimäärin vähintään neljä tuntia päivässä ja kesto enintään (esimerkiksi 8 viikkoa);

16) *työssäkäyntialueella* 80 kilometrin etäisyydelle henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta ulottuvaa aluetta;

17) *maahanmuuttajalla* henkilöä, joka on työnhakijana julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla ja jolla on kotoutumisesta annetun lain (/) mukaan oikeus kotoutumissuunnitelmaan;

18) *palveluntuottajalla* julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettua maakunnalle palveluja tuottavaa yhteisöä, säätiötä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa.

---

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiiset edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

Työnhakijana pidetään henkilöä, joka ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle työtarjouksia ja muita yhteydenottoja varten postiosoitteensa ja mahdolliset muut yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa, ja joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla:

1) on rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään;

2) on pitänyt työnhakunsa työ- ja elinkeinotoimistossa voimassa;

3) asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.

Kokoaikatyötä hakevana pidetään työnhakijaa, jonka työnhaun ja mahdollisen työllistymissuunnitelman tavoitteena on työllistyminen kokoaikatyöhön.

---

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiiset edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

Työnhakijana pidetään henkilöä, jonka työnhaku on voimassa julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 4 - 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

(kumotaan)

10 §

Opiskelu

Jos työvoimakoulutuksena järjestetyt opinnot, työttömyysetuudella tuetut työnhakijan omaehtoiset opinnot tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetut omaehtoiset opinnot on järjestetty jaksoissa, työnhakijaa ei kyseisten opintojen perusteella pidetä päätoimisena opiskelijana jaksojen välisenä aikana.
-----

10 §

Opiskelu

Jos julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettua kasvupalvelukoulutus, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu työvoimakoulutus tai 9 luvussa tarkoitettu työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu on järjestetty jaksoissa, työnhakijaa ei kyseisten opintojen perusteella pidetä päätoimisena opiskelijana jaksojen välisenä aikana.
-----

11 §

Päätoimisen opiskelun päättyminen

Ellei muuhun arvioon ole aihetta, henkilö on 1 momentissa tarkoitetulla tavalla päättänyt opintonsa, jos:

- 1) hän on valmistunut opinnoista;
- 2) hän on eronnut oppilaitoksesta tai luopunut opinto-oikeudesta yliopistossa;
- 3) hän on menettänyt opinto-oikeutensa tai se on peruutettu;
- 4) hän on suorittanut ammatillisen osatutkinnon eikä jatka opintojaan;
- 5) työvoimakoulutus on päättynyt eikä henkilö jatka opintojaan;
- 6) näyttötutkintoon valmistava koulutus on päättynyt; tai
- 7) opinnot ovat olleet keskeytyneenä vähintään vuoden.

Mahdollista täsmennystarvetta termeissä, asiasisältö ennallaan.

13 §

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen

Alle 25-vuotiaan nuoren, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (*koulutusta vailla oleva nuori*

13 §

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen

Alle 25-vuotiaan nuoren, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (*koulutusta vailla oleva nuori*

ri), on tullut hakea edellisessä syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet nuori täyttää. Opinnot voivat olla tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta tai ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella 10 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja lukio-opintoja. Koulutukseen hakeutumiselvöllisyyttä ei voi täyttää hakeutumalla työvoimakoulutukseen. Syyslukukauden katsotaan alkavan 1 päivänä syyskuuta.

ri), on tullut hakea edellisessä syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet nuori täyttää. Opinnot voivat olla tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta tai ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella 10 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja lukio-opintoja. Koulutukseen hakeutumiselvöllisyyttä ei voi täyttää hakeutumalla rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettuun kasvupalvelukoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen. Syyslukukauden katsotaan alkavan 1 päivänä syyskuuta.

---

14 §

Koulutukseen hakemiselvöllisyyden korvaaminen muilla toimilla

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan sopia opiskelupaikan hakemisesta 13 §:stä poiketen sekä opiskelupaikan hakemista korvaavista toimituksista, jos syynä on:

- 1) nuoren terveydentila;
- 2) nuoren oppimisvaikeudet;
- 3) nuoren kielitaito;
- 4) nuoren erityinen suuntautuminen tiettyihin opintoihin; tai
- 5) muu edellä mainittuihin verrattava seikka.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna seikkana ei pidetä asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittamista, ellei siihen ole erityistä syytä.

Jos koulutusta vailla olevan nuoren kanssa on työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittu opiskelupaikan hakemisesta 13 §:stä poiketen ja nuori ilman pätevää syytä laiminlyö opiskelupaikan hakemisen, hän menettää oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen laiminlyönnistä lukien.

15 §

(kumotaan)

15 §

Pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot

Koulutusta vailla olevalla nuorella on pätevä syy 13 §:n 2 momentissa tarkoitettuun menettelyynsä 14 §:n 1 momentin 1–3 ja 5 kohdassa tarkoitetusta syystä. Opintojen keskeyttämisen osalta edellytetään lisäksi, ettei opintoja ole ollut mahdollista järjestää nuoren terveydentila, oppimisvaikeudet ja kielitaito huomioon ottaen.

16 §

Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyys-turvaoikeuden palautuminen

Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa taikka 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:

1) hän on suorittanut tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen; tai

2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Koulutusta vailla olevaan nuoreen ei sovelleta 13 §:n 2 momenttia, 14 §:n 3 momenttia eikä 2 a lukua, jos:

1) hän on jo menettänyt oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa taikka 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia; ja

2) hänen oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen ei ole palautunut 1 momentin perusteella.

Pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot

Koulutusta vailla olevalla nuorella on pätevä syy 13 §:n 2 momentissa tarkoitettuun menettelyynsä, jos menettelyn syynä on:

1) nuoren terveydentila;

2) nuoren oppimisvaikeudet;

3) nuoren kielitaito;

4) nuoren erityinen suuntautuminen tiettyihin opintoihin; tai

5) muu edellä mainittuihin verrattava seikka.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna seikkana ei pidetä asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittamista, ellei siihen ole erityistä syytä.

Opintojen keskeyttämisen osalta edellytetään lisäksi, ettei opintoja ole ollut mahdollista järjestää nuoren terveydentila, oppimisvaikeudet ja kielitaito huomioon ottaen.

16 §

Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyys-turvaoikeuden palautuminen

Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:

1) hän on suorittanut tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen; tai

2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Koulutusta vailla olevaan nuoreen ei sovelleta 13 §:n 2 momenttia eikä 2 a lukua, jos:

1) hän on jo menettänyt oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa säädettyjen rajoitusten takia; ja

2) hänen oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen ei ole palautunut 1 momentin perusteella.

Oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta säädetään 10 luvussa.

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

2 §

Pätevä syy työstä eroamiseen

Henkilöllä on pätevä syy erota työstä työ-sopimuslain 8 luvun 1 §:n 2 momentissa tar-koitetuissa tapauksissa sekä silloin, kun työtä hänen työkykynsä huomioon ottaen ei voida pitää sopivana.

Oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta säädetään 10 luvussa.

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

2 §

Pätevä syy työstä eroamiseen

Henkilöllä on pätevä syy erota työstä:
1) työ-sopimuslain 8 luvun 1 §:n 2 momen-tissa tarkoitetuissa tapauksissa;
2) silloin, kun työtä hänen työkykynsä huomioon ottaen ei voida pitää sopivana;
3) jos työtä ei 12 kalenteriviikon aikana vä-littömästi ennen irtisanoutumista ole ollut tar-jolla siten, että työtä voitaisiin lukea hänen työssäoloehtoonsa, eikä työ-sopimuksessa ole sovittu säännöllisestä työn tekemisestä;
4) jos hänellä ei 4 luvun 3 §:n perusteella ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen ja työstä maksettava palkka on vähemmän kuin 1 134 euroa kuukaudessa.

4 §

Työstä kieltäytyminen

Työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen keskeytyy 30 päivän kuluttua työstä kieltäy-tymisestä lukien:

1) 90 päivän ajaksi, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy työstä, johon hänet on valit-tu;

2) 60 päivän ajaksi, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy muusta kuin 1 kohdassa tar-koitetusta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoa-masta tai hänelle muuten yksilöidysti tarjo-tusta työstä;

3) 30 päivän ajaksi, jos 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu työ olisi kestänyt enintään kaksi viikkoa.

Lomautetun ja työttömyysetuutta lomau-tukseen rinnastettavan syyn perusteella saa-

4 §

Työn hakematta jättäminen ja työstä kieltäy-tyminen

Työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen keskeytyy 30 päivän kuluttua työstä kieltäy-tymisestä lukien:

1) 90 päivän ajaksi, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy työstä, johon hänet on valittu tai jota työnantaja on tarjonnut hänelle yksi-löidysti;

2) 30 päivän ajaksi, jos 1 kohdassa tarkoi-tettu työ olisi kestänyt enintään kaksi viik-koa.

Jos henkilö on omalla menettelyllään aihe-uttanut sen, ettei työsuhdetta ole syntynyt,

van työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen keskeytyy 1 momentissa säädetyllä tavalla työstä kieltäytymisestä lukien.

Jos henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsuhdetta ole syntynyt, hänen katsotaan kieltäytyneen työstä.

Ellei muuhun arvioon ole aihetta, työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä sinä päivänä, jona työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus saa tiedon kieltäytymisestä tai henkilön 3 momentissa tarkoitettua menettelyä taikka henkilö menettelee 1 tai 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä.

5 §

Pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Mitä 4 §:ssä säädetään, sovelletaan vain työhön:

1) jota työnhakijan työkyky huomioon ottaen voidaan pitää hänelle sopivana;

2) josta maksetaan työehtosopimuksen mukainen palkka tai, jollei työehtosopimusta ole, työpaikkakunnalla sellaisesta työstä maksettava tavanomainen ja kohtuullinen palkka; ja

3) joka ei ole lakon, työsulun tai saarron piirissä.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä hänelle tarjotusta työstä, jos:

1) osa-aikatyöstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyysetuus työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle muutoin maksettava työttömyysetuus;

2) hänelle ei varata kohtuullista aikaa lastenhoidon järjestämiseen sekä kulkuvaikeuksien ja muiden vastaavien rajoitusten poistamiseen;

3) työ on hänen uskonnollisen tai oman tunnon vakaumuksensa vastaista;

4) työssä edellytetään työtehtäviä, jotka

hän katsotaan kieltäytyneen työstä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Lomautetun ja työttömyysetuutta lomautukseen rinnastettavan syyn perusteella saavan työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen keskeytyy 1 momentissa säädetyllä tavalla työstä kieltäytymisestä lukien.

Työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen keskeytyy 8 a §:ssä tarkoitettulla tavalla, jos hän on jättänyt hakematta maakunnan tai palveluntuottajan yksilöidysti tarjoamaan työsuhteessa tehtävään työhön tai omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei hän ole työllistynyt tällaiseen työhön.

5 §

Pätevä syy tarjotun työn hakematta jättämiseen ja työstä kieltäytymiseen

Mitä 4 §:ssä säädetään, sovelletaan vain työhön:

1) jota työnhakijan työkyky huomioon ottaen voidaan pitää hänelle sopivana;

2) josta maksetaan työehtosopimuksen mukainen palkka; tai jos alalla ei ole työehtosopimusta, kokoaikatyön palkan on oltava vähintään 1 134 euroa kuukaudessa;

3) joka ei ole lakon, työsulun tai saarron piirissä.

Henkilöllä on pätevä syy jättää hakematta hänelle tarjottua työtä ja kieltäytyä tarjotusta työstä, jos:

1) osa-aikatyöstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyysetuus työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle muutoin maksettava työttömyysetuus;

2) hänelle ei varata kohtuullista aikaa lastenhoidon järjestämiseen sekä kulkuvaikeuksien ja muiden vastaavien rajoitusten poistamiseen;

3) työ on hänen uskonnollisen tai oman tunnon vakaumuksensa vastaista;

4) työssä edellytetään työtehtäviä, jotka

ovat ilmeisesti epäsiiveellisiä tai hyvän tavan vastaisia;

5) työhön liittyy ilmeinen väkivallan uhka; tai

6) työssä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäsiivallista kohtelua.

Henkilö voi kieltäytyä tarjotusta työstä menettämättä oikeutta työttömyysetuuteen myös muusta kuin 1 ja 2 momentissa ja 6–8 §:ssä tarkoitetusta syystä, jos se on pätevyydeltään verrattavissa näihin.

6 §

Työstä kieltäytyminen alueellisen liikkuvuuden perusteella

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta tarjottua työtä, jos hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi koko-aikatyössä keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia.

7 §

Ulkomailta tarjotusta työstä kieltäytyminen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä ottamasta vastaan työtä ulkomailta, ei kuitenkaan sellaisessa valtiossa, jossa hän hakee työtä ja jossa oleskelun ajalta hänelle maksetaan työttömyysetuutta Suomea sitovan kansainvälisen säädöksen perusteella.

8 §

Ammattitaitosuoja

Henkilöllä on kolmen kuukauden aikana työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai tätä myöhemmästä päätoimisten opintojen päättymisestä lukien pätevä syy kieltäytyä työstä, joka ei vastaa hänen koulutukseensa ja työkokemuksensa perustuvaa ammattitaitoaan (ammattitaitosuoja). Työnhakijalla on

ovat ilmeisesti epäsiiveellisiä tai hyvän tavan vastaisia;

5) työhön liittyy ilmeinen väkivallan uhka; tai

6) työssä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäsiivallista kohtelua.

Henkilö voi jättää hakematta hänelle tarjottua työtä ja kieltäytyä tarjotusta työstä menettämättä oikeutta työttömyysetuuteen myös muusta kuin 1 ja 2 momentissa ja 6–8 §:ssä tarkoitetusta syystä, jos se on pätevyydeltään verrattavissa näihin.

6 §

Tarjotun työn hakematta jättäminen ja työstä kieltäytyminen alueellisen liikkuvuuden perusteella

Henkilöllä on pätevä syy jättää hakematta ja kieltäytyä vastaanottamasta tarjottua työtä, jos hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi koko-aikatyössä keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia.

7 §

Ulkomailta tarjotun työn hakematta jättäminen ja työstä kieltäytyminen

Henkilöllä on pätevä syy jättää hakematta ja kieltäytyä ottamasta vastaan työtä ulkomailta, ei kuitenkaan sellaisessa valtiossa, jossa hän hakee työtä ja jossa oleskelun ajalta hänelle maksetaan työttömyysetuutta Suomea sitovan kansainvälisen säädöksen perusteella.

8 §

Ammattitaitosuoja

Henkilöllä on kolmen kuukauden aikana työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai tätä myöhemmästä päätoimisten opintojen päättymisestä lukien pätevä syy jättää hakematta työtä ja kieltäytyä työstä, joka ei vastaa hänen koulutukseensa ja työkokemuksensa perustuvaa ammattitaitoaan (*ammattitai-*

ammattitaitosuojan aikana pätevä syy kieltäytyä myös tarjotusta kokoaikatyöstä 5 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella. Ammattitaitosuoja alkaa alusta, kun henkilö on täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta.

tosuoja). Työnhakijalla on ammattitaitosuojan aikana pätevä syy jättää hakematta ja kieltäytyä myös tarjotusta kokoaikatyöstä 5 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella. Ammattitaitosuoja alkaa alusta, kun henkilö on täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta.

8 a §

Aktiivisen työnhaun laiminlyönti

Työnhakijalla, joka laiminlyö työttömänä ollessaan hakea keskimäärin vähintään yhtä avointa työpaikkaa kunkin täyden viikon aikana, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta. Korvaukseton määräaika alkaa tarkastelujakson päättymistä seuraavan 30 päivän kuluttua.

Aktiivisen työnhaun 12 viikon tarkastelujakso alkaa työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai sitä myöhemmästä päätömisten opintojen päättymisestä. Työttömyyden jatkuessa tarkastelujakso alkaa edellisen tarkastelujakson päättymisestä. Tarkastelujakso päättyy myös henkilön aloittaessa vähintään 90 päivää kestävänsä kokoaikatyön.

Jos haettavaa työpaikkaa ei ole tarjottu työnhakijalle 4 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, työpaikan on oltava sellainen, jonka saamisen edellytykset työnhakija täyttää. Jos henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työhakemus johda työsuhteen syntymiseen, hakemus ei täytä 1 momentissa tarkoitettua edellytystä aktiivisesta työnhausta.

8 b §

Aktiivisen työnhaun rajoitukset

Työnhakijan ei edellytetä hakevan avointa työpaikkaa 8 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sellaisen viikon aikana, jona hän on:

- 1) tehnyt työtä työsuhteessa tai yrittäjänä;
- 2) osallistunut työllistymistä edistävään palveluun;
- 3) osallistunut muuhun maakunnan tai palveluntuottajan järjestämään osaamista, työn-

hakuja tai yrittäjyyttä tukevaan palveluun; tai
4) edistänyt osaamistaan, työnhakuaan, työllistymistään tai yritystoiminnan aloittamista muulla maakunnan tai palveluntuottajan kanssa sovitulla tavalla.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos työnhakijan laiminlyönti johtuu sairaudesta tai tapaturmasta taikka jos laiminlyönnille on muu näihin rinnastettava hyväksyttävä syy.

Aktiiviseen työnhakuun sovelletaan, mitä 5 – 8 §:ssä säädetään.

9 §

Työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen

Työnhakijalla, joka jättää saapumatta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 15 päivän ajalta saapumatta jäämisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos työnhakijan saapumatta jääminen johtuu sairaudesta, tapaturmasta tai henkilöstä itsestään riippumattomasta syystä taikka jos saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy. Korvauksetonta määräaika ei aseteta myöskään silloin, kun työnhakija on etukäteen ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle olevansa estynyt saapumasta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen ja työ- ja elinkeinotoimisto hyväksyy työnhakijan esittämän syyn tilaisuuden järjestämiseksi myöhemmin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen saapumatta jäämisestä, sovelletaan myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen saapumatta jäämiseen.

9 §

Kotoutumissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen

Maahanmuuttajalla, joka jättää saapumatta kotoutumissuunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 15 päivän ajalta saapumatta jäämisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona kotoutumissuunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos maahanmuuttajan saapumatta jääminen johtuu sairaudesta, tapaturmasta tai hänestä itsestään riippumattomasta syystä taikka jos saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy. Korvauksetonta määräaika ei aseteta myöskään silloin, kun maahanmuuttaja on etukäteen ilmoittanut maakunnalle tai palveluntuottajalle olevansa estynyt saapumasta kotoutumissuunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen ja maakunta tai palveluntuottaja hyväksyy maahanmuuttajan esittämän syyn tilaisuuden järjestämiseksi myöhemmin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään kotoutumissuunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen saapumatta jäämisestä, sovelletaan myös **kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä** tarkoitettuun alkukartoitukseen saapumatta jäämiseen.

10 §

Työllistymissuunnitelman laatimisesta kieltäytyminen

Jos työnhakija ilman pätevää syytä kieltäytyy työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka muulla kuin 9 §:ssä tarkoitetulla menettelyllään aiheuttaa, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa, hänellä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 30 päivän ajalta kieltäytymisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta.

Työnhakijan ei katsota menetelleen 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sillä perusteella, ettei häntä ole tavoitettu puhelimitse suunnitelman laatimista tai tarkistamista varten.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta, sovelletaan myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetusta alkukartoituksesta kieltäytymiseen.

11 §

Työllistymissuunnitelman toteuttamisen laiminlyönti

Työnhakijalla, joka ilman pätevää syytä laiminlyö hakea työtä ja parantaa työllistymisedellytyksiään työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona työ- ja elinkeinotoimisto on todennut laiminlyönnin.

Työnhakijan ei katsota laiminlyöneen aktiivista työnhakua ja työllistymisedellytyksiensä parantamista, jos hän osoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle hakeneensa työtä ja parantaneensa työllistymisedellytyksiään suun-

10 §

Kotoutumissuunnitelman laatimisesta kieltäytyminen

Jos maahanmuuttaja ilman pätevää syytä kieltäytyy kotoutumissuunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka muulla kuin 9 §:ssä tarkoitetulla menettelyllään aiheuttaa, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa, hänellä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 30 päivän ajalta kieltäytymisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona kotoutumissuunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta.

Maahanmuuttajan ei katsota menetelleen 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sillä perusteella, ettei häntä ole tavoitettu puhelimitse suunnitelman laatimista tai tarkistamista varten.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään kotoutumissuunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta, sovelletaan myös **kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä** tarkoitetusta alkukartoituksesta kieltäytymiseen.

(kumotaan)

nitelmassa sovittua vastaavalla tavalla.

12 §

Palvelusta kieltäytyminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyys-etuuteen 60 päivän ajalta palvelusta kieltäytymisestä lukien, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy muusta työllistymistä edistävästä palvelusta kuin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, jos työnhakija kieltäytyy:

1) muusta hänelle tarjotusta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetystä palvelusta kuin työkyvyn tutkimuksesta tai arvioinnista;

2) sellaisesta hänelle tarjotusta työvoimaviranomaisen järjestämästä kohtuulliseksi katsottavasta palvelusta, joka on verrattavissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyihin palveluihin.

Jos työnhakija omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle voida järjestää 1 tai 2 momentissa tarkoitettua palvelua, hänen katsotaan kieltäytyneen siitä.

Koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työttömyysetuuteen hänen kieltäytyttyään omaehtoisesta koulutuksesta säädetään 2 luvun 13–16 §:ssä.

12 a §

Palvelun keskeyttäminen

Työnhakijalla, joka ilman pätevää syytä keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 12 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua palvelua, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta keskeytymisestä lukien.

Jos henkilö on hakenut oikaisua tai valittamalla muutosta palvelun keskeyttämistä koskevaan päätökseen eikä oikaisuvaatimusta tai valitusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana, ei ennen asiassa annettua lopullista ratkaisua voida katsoa, että hän olisi 1 momentissa tarkoitettulla tavalla omasta syystään

12 §

Palvelusta kieltäytyminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyys-etuuteen 60 päivän ajalta kieltäytymisestä lukien, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy työllistymistä edistävästä palvelusta.

Jos työnhakija omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle voida järjestää työllistymistä edistävää palvelua, hänen katsotaan kieltäytyneen siitä.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä sovelletaan 9 luvussa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisesta opiskelun osalta vain maahanmuuttajaan.

Koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työttömyysetuuteen hänen kieltäytyttyään omaehtoisesta koulutuksesta säädetään 2 luvun 13–16 §:ssä.

12 a §

Palvelun keskeyttäminen

Työnhakijalla, joka ilman pätevää syytä keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään työllistymistä edistävän palvelun, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta keskeytymisestä lukien.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan 9 luvussa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisesta opiskelun osalta vain maahanmuuttajaan.

joutunut keskeyttämään palvelun.

Koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työttömyysetuuteen hänen keskeytettyään omaehtoisen koulutuksen säädetään 2 luvun 13–16 §:ssä.

13 §

Pätevä syy palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä 12 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetusta palvelusta ja keskeyttää palvelu, jos:

- 1) palvelu ei ole hänen terveydentilansa tai työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa;
- 2) päivittäinen matka palvelun järjestämispaikalle ylittää keskimäärin kolme tuntia;
- 3) palvelunjärjestäjä olennaisesti laiminlyö vastuutaan palveluun osallistuvan työturvallisuudesta;
- 4) palvelun järjestäjä olennaisesti laiminlyö noudattaa palvelun järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä tai palvelusta tehdyn sopimuksen ehtoja;
- 5) palvelu olennaisesti poikkeaa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työvoimakoulutuksesta ja keskeyttää koulutus myös, jos kyseisen ammattialan työ ei ole hänen terveydentilansa ja työkykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa tai henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo ei ole kohtuullisesti turvattu koulutuksen aikana. Henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo on kohtuullisesti turvattu, jos työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuden tasoiisiin etuuksiin.

Jos henkilö on hakenut oikaisua tai valittamalla muutosta palvelun keskeyttämistä koskevaan päätökseen eikä oikaisuvaatimusta tai valitusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana, ei ennen asiassa annettua lopullista ratkaisua voida katsoa, että hän olisi 1 momentissa tarkoitetulla tavalla omasta syystä joutunut keskeyttämään palvelun.

Koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työttömyysetuuteen hänen keskeytettyään omaehtoisen koulutuksen säädetään 2 luvun 13–16 §:ssä.

13 §

Pätevä syy palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työllistymistä edistävästä palvelusta ja keskeyttää palvelu, jos:

- 1) palvelu ei ole hänen terveydentilansa tai työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa;
- 2) päivittäinen matka palvelun järjestämispaikalle ylittää keskimäärin kolme tuntia;
- 3) palveluntuottaja olennaisesti laiminlyö vastuutaan palveluun osallistuvan työturvallisuudesta;
- 4) palveluntuottaja olennaisesti laiminlyö noudattaa palvelun järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä tai palvelusta tehdyn sopimuksen ehtoja.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitetusta kasvupalvelukoulutuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetusta työvoimakoulutuksesta ja keskeyttää koulutus myös, jos kyseisen ammattialan työ ei ole hänen terveydentilansa ja työkykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa tai henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo ei ole kohtuullisesti turvattu koulutuksen aikana. Henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo on kohtuullisesti turvattu, jos työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuden tasoiisiin etuuksiin.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä 12 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetusta palvelusta tai keskeyttää palvelu myös muusta kuin tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetusta syystä, jos se on näihin rinnastettava.

14 §

Toistuva työvoimapoliittisesti moitittava menettely

Jos työnhakija kuuden kuukauden tarkastelujakson kuluessa toistuvasti menettelee 1 tai 4 §:ssä taikka 9–12 a §:ssä tarkoitetulla tavalla työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavasti, hänelle asetetaan työssäolovelvoite toistuvasta menettelystä lukien.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa:

- 1) ollut työssäoloehdon luettavassa työssä;
- 2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;
- 3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai
- 4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu myös, kun 1 momentin mukaisen työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneesta menettelystä on kulunut vähintään viisi vuotta.

Mitä 1–13 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta 1 momentin mukaisen työssäolovelvoitteen aikana.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

4 a §

Palkansaajan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edis-

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työllistymistä edistävästä palvelusta tai keskeyttää palvelu myös muusta kuin tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetusta syystä, jos se on näihin rinnastettava.

14 §

Toistuva työvoimapoliittisesti moitittava menettely

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa:

- 2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin 9 luvussa tarkoitettuun työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun;

Mitä 1–13 §:ssä ja 2 luvun 13 §:n 2 momentissa säädetään, ei sovelleta 1 momentin mukaisen työssäolovelvoitteen aikana.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

4 a §

Palkansaajan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edis-

tävässä palvelussa

Palkkatuetussa työssä työssäoloehtoon luetaan 75 prosenttia niistä kalenteriviikoista, jotka henkilö on ollut 4 §:ssä tarkoitetussa työssä. Mahdollinen pyöritys tehdään alaspäin lähimpään täyteen kalenteriviikkoon. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n nojalla, työssäoloehtoon luetaan kuitenkin kaikki työssäoloehdon täyttävät kalenteriviikot.

Työssäoloehtoon luetaan myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävissä palvelussa.

10 §

Työssäoloehdon voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai työssä, jota ei lueta työssäoloehtoon 4 a §:n 1 momentissa säädetyn rajoituksen takia, työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka on ollut työllistymistä edistävissä palvelussa tai on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään kolmivuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturva-

tävässä palvelussa

Palkkatuetussa työssä työssäoloehtoon luetaan 75 prosenttia niistä kalenteriviikoista, jotka henkilö on ollut 4 §:ssä tarkoitetussa työssä. Mahdollinen pyöritys tehdään alaspäin lähimpään täyteen kalenteriviikkoon. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 28 §:n nojalla, työssäoloehtoon luetaan kuitenkin kaikki työssäoloehdon täyttävät kalenteriviikot.

Työssäoloehtoon luetaan myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 28 §:n 2 momentin perusteella järjestetyssä työllistymistä edistävissä palvelussa.

10 §

Työssäoloehdon voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai työssä, jota ei lueta työssäoloehtoon 4 a §:n 1 momentissa säädetyn rajoituksen takia, työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka on ollut työllistymistä edistävissä palvelussa tai on ollut työttömänä työnhakijana julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 4 - 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään kolmivuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturva-

asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta, kun hän on ollut työssä tai julkisesta työvoima- ja yritys-palvelusta annetun lain 5 luvussa tarkoitetussa työvoimakoulutuksessa neljä viikkoa taikka opiskellut vastaavan ajan työttömyysetuudella tuettuja työnhakijan omaehtoisia opintoja mainitun lain 6 luvussa tarkoitetulla tavalla.

13 §

Ostavastuu aika

Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Omavastuu aika asetetaan kerran 6 luvun 7 §:ssä säädettyä työttömyyspäivärahan enimmäisaikaa kohti.

asetuksen tai perusasetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta, ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän lähti maasta, palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta, kun hän on ollut työssä, julkisista rekrytointi- ja osaamis-palveluista annetussa laissa tarkoitetussa kasvupalvelukoulutuksessa tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetussa työvoimakoulutuksessa neljä viikkoa taikka opiskellut vastaavan ajan työttömyysetuudella tuettuja työnhakijan omaehtoisia opintoja 9 luvussa tarkoitetulla tavalla.

13 §

Ostavastuu aika

Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana julkisista rekrytointi- ja osaamis-palveluista annetun lain 4 - 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Omavastuu aika asetetaan kerran 6 luvun 7 §:ssä säädettyä työttömyyspäivärahan enimmäisaikaa kohti.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

3 §

Korotusosan ja korotetun ansio-osan maksaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Korotusosaa ja korotettua ansio-osaa maksetaan työllistymissuunnitelmassa tai työllistymissuunnitelmaa korvaavassa suunnitelmassa sovittujen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Korotusosaa ja korotettua ansio-osaa maksetaan myös työllistymissuunnitelmassa tai työllistymissuunnitelmassa korvaavassa suunnitelmassa sovittujen palvelujen väliseltä ajalta, jos näiden palvelujen välinen aika on enintään seitsemän kalenteripäivää.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

3 §

Korotusosan ja korotetun ansio-osan maksaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Korotusosaa ja korotettua ansio-osaa maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Korotusosaa ja korotettua ansio-osaa maksetaan myös työllistymistä edistävien palvelujen väliseltä ajalta, jos palvelujen välinen aika on enintään seitsemän kalenteripäivää.

päivää.

8 §

Päivärahakauden alkaminen alusta ja palkan uudelleenlaskeminen

Jos työnhakijan työssäoloehto on täyttynyt työssä, johon hänet on työllistetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisen velvoitteen perusteella tai jos työssäoloehto on täyttynyt työnhakijan täytettyä 58 vuotta, työttömyyspäivärahan perusteena olevaa palkkaa ei lasketa uudelleen, ellei uusien tulotietojen perusteella laskettu palkka ole aiemmin määrättyä palkkaa suurempi. Jos työnhakijan työssäoloehtoon on luettu aikaa, jona hän on ollut työllistymistä edistävässä palvelussa, työttömyyspäivärahan perusteena olevaa palkkaa ei lasketa uudelleen.

9 §

Lisäpäiväoikeus

Palkansaajan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan estämättä työnhakijalle työllistymistä edistävän palvelun ajalta, jos työllistymistä edistävä palvelu on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentin mukaisen velvoitteen perusteella.

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

2 §

Työmarkkinatuen odotusaika

Odotusaikaa ei aseteta, jos:

8 §

Päivärahakauden alkaminen alusta ja palkan uudelleenlaskeminen

Jos työnhakijan työssäoloehto on täyttynyt työssä, johon hänet on työllistetty julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 28 §:n 3 momentin mukaisen velvoitteen perusteella tai jos työssäoloehto on täyttynyt työnhakijan täytettyä 58 vuotta, työttömyyspäivärahan perusteena olevaa palkkaa ei lasketa uudelleen, ellei uusien tulotietojen perusteella laskettu palkka ole aiemmin määrättyä palkkaa suurempi. Jos työnhakijan työssäoloehtoon on luettu aikaa, jona hän on ollut työllistymistä edistävässä palvelussa, työttömyyspäivärahan perusteena olevaa palkkaa ei lasketa uudelleen.

9 §

Lisäpäiväoikeus

Palkansaajan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan estämättä työnhakijalle työllistymistä edistävän palvelun ajalta, jos työllistymistä edistävä palvelu on järjestetty julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 28 §:n 1 tai 2 momentin mukaisen velvoitteen perusteella.

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

2 §

Työmarkkinatuen odotusaika

Odotusaikaa ei aseteta, jos:

---

3) henkilö on saanut vammaisuuden, sairauden, kehityksessä viivästymisen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettuja erityisiä opetus- tai opiskelija-huollon palveluja ja suorittanut hänelle laadittu henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaiset opinnot.

Odotusaika ei kulu eikä odotusajasta 3 momentista poiketen vähennetä työmarkkinoilla oloa:

---

4) aikana, jona henkilölle ei makseta työmarkkinatukea 2 luvun 13 §:n 2 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia.

5 §

Oikeus työmarkkinatuen korotusosaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Korotusosaa maksetaan työllistymissuunnitelmassa tai työllistymissuunnitelmaa korvaavassa suunnitelmassa sovittujen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Korotusosaa maksetaan myös työllistymissuunnitelmassa tai työllistymissuunnitelmaa korvaavassa suunnitelmassa sovittujen työllistymistä edistävien palvelujen väliseltä ajalta, jos näiden palvelujen välinen aika on enintään seitsemän kalenteripäivää.

10 §

Omapastuu aika

Työmarkkinatukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana.

---

3) vanhentuneet viittaukset ja termit, asiasisältöön ei muutostarvetta

---

Odotusaika ei kulu eikä odotusajasta 3 momentista poiketen vähennetä työmarkkinoilla oloa:

---

4) aikana, jona henkilölle ei makseta työmarkkinatukea 2 luvun 13 §:n 2 momentissa säädettyjen rajoitusten takia.

5 §

Oikeus työmarkkinatuen korotusosaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Korotusosaa maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Korotusosaa maksetaan myös työllistymistä edistävien palvelujen väliseltä ajalta, jos palvelujen välinen aika on enintään seitsemän kalenteripäivää.

10 §

Omapastuu aika

Työmarkkinatukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 4 -7 §:ssä tarkoitettulla tavalla yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana.

JTYPL 6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

1 §

Opiskelun tukemisen tarkoitus

Tukemalla työnhakijan omaehtoista opiskelua parannetaan aikuisväestön ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka sekä turvataan ammattitaitoisen työvoiman saantia.

2 §

Yleiset edellytykset ja etuudet

Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen mainitussa laissa säädetyn edellytyksin, jos:

1) työnhakijalla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve ja toimisto arvioi, että omaehtoisen opiskelun tukeminen on työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa;

2) opiskelun katsotaan olennaisesti parantavan työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille;

3) opiskelusta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa 4 §:ssä säädetyllä tavalla; ja

4) muut tässä luvussa säädetty edellytykset täyttyvät.

3 §

Opintoja koskevat edellytykset

Mitä tässä luvussa säädetään, sovelletaan opintoihin, joita pidetään työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan päätoimisina ja:

1) joista säädetään ammatillisesta perus-

9 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

1 §

Opiskelun tukemisen tarkoitus

Tukemalla työnhakijan omaehtoista opiskelua parannetaan aikuisväestön ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka sekä turvataan ammattitaitoisen työvoiman saantia.

2 §

Yleiset edellytykset

Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen, jos:

1) työnhakijalla on maakunnan toteama koulutustarve ja maakunta arvioi, että omaehtoisen opiskelun tukeminen on työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa;

2) opiskelun katsotaan olennaisesti parantavan työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille; ja

3) muut tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät.

3 §

Opintoja koskevat edellytykset

Mitä tässä luvussa säädetään, sovelletaan opintoihin, joita pidetään 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan päätoimisina ja:

1) joista säädetään ammatillisesta koulu-

koulutuksesta annetussa laissa, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa tai yliopistolaissa ja jotka johtavat ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettavaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon taikka joiden tavoitteena on mainittujen tutkintojen osien suorittaminen, mainittujen lakien mukainen lisä- ja täydennyskoulutus tai osallistuminen avoimeen yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetukseen;

2) jotka ovat muuta Suomessa järjestettyä tai Suomessa toimivan koulutuspalvelujen tuottajan ulkomailla järjestämää ammatillisesti suuntautunutta koulutusta;

3) joista säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tai lukiolaissa (629/1998), jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä; tai

4) joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää ja opinnoista esitetään koulutus- tai opinto-suunnitelma.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan työnhakijan aiemmin harjoittamiin opintoihin vain, jos opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä on vähintään yksi vuosi. Rajoitus ei koske työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana aloitettuja taikka työvoimakoulutuksena harjoitettuja opintoja.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan muiden edellytysten täytyessä myös 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja opintoja vastaaviin opintoihin Ahvenanmaalla.

Muutos vireillä, HE 39/2017 vp

tuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tai yliopistolaissa (558/2009) ja jotka johtavat ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettavaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon taikka joiden tavoitteena on mainittujen tutkintojen osien suorittaminen, mainittujen lakien mukainen lisä- ja täydennyskoulutus tai osallistuminen avoimeen yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetukseen;

2) jotka ovat muuta Suomessa järjestettyä tai Suomessa toimivan koulutuspalvelujen tuottajan ulkomailla järjestämää ammatillisesti suuntautunutta koulutusta;

3) joista säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tai lukiolaissa (629/1998), jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä; tai

4) joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää ja opinnoista esitetään koulutus- tai opinto-suunnitelma.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan työnhakijan aiemmin harjoittamiin opintoihin vain, jos opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä on vähintään yksi vuosi. Rajoitus ei koske työsuhteen tai 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana aloitettuja taikka rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettua kasvupalvelukoulutuksena tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna työvoimakoulutuksena harjoitettuja opintoja.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan muiden edellytysten täytyessä myös 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja opintoja vastaaviin opintoihin Ahvenanmaalla.

4 §

Tämän luvun poikkeava soveltaminen maahanmuuttajiin

Maahanmuuttajan omaehtoisen opiskelun tukeminen työttömyysetuudella edellyttää, että maahanmuuttajalla on maakunnan to-

teama koulutustarve ja maakunta arvioi, että omaehtoinen opiskelu tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä. Opiskelun tulee tapahtua pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä, ellei kyse ole suomen tai ruotsin kielen opiskelusta.

Maahanmuuttajan työttömyysetuudella tuettavaan omaehtoiseen opiskeluun voi opintojen lisäksi sisältyä työharjoittelua tai kansalaisjärjestö- tai muuta vapaaehtoistoimintaa. Tuettavasta kokonaisuudesta vähintään puolet tulee kuitenkin olla opintoja tai opintoihin liittyvien tehtävien suorittamista.

Edellä 3 §:ssä tarkoitettujen opintojen lisäksi maahanmuuttajan omaehtoista opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella, jos kyse on:

- 1) luku- ja kirjoitustaidon opiskelusta;
- 2) opinnoista, joista säädetään perusopetuslaissa, jos maahanmuuttajalla ei ole perusopetuksessa saatavia tietoja ja taitoja;
- 3) opinnoista, jotka pätevoittävät maahanmuuttajan toimimaan ammatissaan Suomessa;
- 4) muista opinnoista, jotka edistävät maahanmuuttajan mahdollisuuksia kotoutua ja työllistyä.

Maahanmuuttajan omaehtoisen opiskelun tukemiseen työttömyysetuudella ei sovelleta, mitä 2 §:ssä säädetään työnhakijan iästä, 2 §:n 1 ja 2 kohdassa koulutuksen yleisistä edellytyksistä ja 3 §:ssä opintojen päätoimisuudesta.

4 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta on sovittava työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa ennen opintojen aloittamista.

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoi-

5 §

Opiskelun tukemista koskeva hakemus ja lausunto tukemisesta

Mahdollisuutta opiskella työttömyysetuudella tuettuna on haettava maakunnalta vähintään kaksi viikkoa ennen opintojen aloittamista. Maahanmuuttajan mahdollisuudesta opiskella työttömyysetuudella tuettuna on sovittava kotoutumissuunnitelmassa ennen opintojen aloittamista.

Edellä 1 momentissa säädetystä määräajasta voidaan poiketa, jos siihen on painava syy, henkilö on aloittanut opinnot työsuhteen tai 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuna taloudellisen etuuden jakson aikana tai opintoja on harjoitettu julkisista rekrytointi-

tetun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

5 §

Tukiaika

Opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea tässä luvussa säädetyn edellytyksin enintään 24 kuukauden ajan.

Edellä 1 momentissa sanotusta poiketen opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen.

Työnhakija voi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle keskeyttävänsä opiskelemisen työttömyysetuudella tuettuna. Ilmoitus on tehtävä viipymättä keskeytyksen alkamisen jälkeen. Edellä 1 momentissa säädetty enimmäisaika ei kulu keskeytysaikana, jos keskeyttämiselle on pätevä syy. Oppilaitoksen lomajaksoa ei pidetä pätevänä syynä.

Jos työnhakijan opiskeluoikeus on peruutettu ja se myöhemmin palautetaan, opintojen katsotaan olleen keskeytyneenä aikana, jona työnhakijalla ei ollut opiskeluoikeutta.

6 §

Työnhakijan velvollisuudet

Työnhakijan on osallistuttava säännöllisesti koulutus- tai opintosuunnitelman mukaiseen opetukseen.

Työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä on, että työnhakija etenee opinnoissaan. Korkeakouluopintojen katsotaan etenevän riittävästi, jos työnhakija saa tuettavaan opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti. Muiden opintojen osalta edellytetään, että opinnot etenevät koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla.

ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettua kasvupalvelukoulutuksena tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna työvoimakoulutuksena

Maakunta antaa työttömyysetuuden maksajalle ja koulutuspalvelujen tuottajalle lausunnon 1 – 4 §:ssä sekä 1 ja 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymisestä.

6 §

Tukiaika

Opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea tässä luvussa säädetyn edellytyksin enintään 24 kuukauden ajan.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen.

Työnhakija voi ilmoittaa työttömyysetuuden maksajalle keskeyttävänsä opiskelemisen työttömyysetuudella tuettuna. Ilmoitus on tehtävä viipymättä keskeytyksen alkamisen jälkeen. Edellä 1 momentissa säädetty enimmäisaika ei kulu keskeytysaikana, jos keskeyttämiselle on pätevä syy. Oppilaitoksen lomajaksoa ei pidetä pätevänä syynä.

Jos työnhakijan opiskeluoikeus on peruutettu ja se myöhemmin palautetaan, opintojen katsotaan olleen keskeytyneenä aikana, jona työnhakijalla ei ollut opiskeluoikeutta.

7 §

Työnhakijan velvollisuudet

Työnhakijan on osallistuttava säännöllisesti koulutus- tai opintosuunnitelman mukaiseen opetukseen.

Työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä on, että työnhakija etenee opinnoissaan. Korkeakouluopintojen katsotaan etenevän riittävästi, jos työnhakija saa tuettavaan opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti. Muiden opintojen osalta edellytetään, että opinnot etenevät koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla.

7 §

Opintojen seuranta ja tuen lakkaaminen

Työ- ja elinkeinotoimisto seuraa työnhakijan opintojen etenemistä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla.

Jos työnhakija ei etene opinnoissaan riittävästi tai laiminlyö ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle opintojen etenemisestä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla, oikeus työttömyysetuuteen lakkaa ajankohdasta, josta työnhakijan opintojen ei voida katsoa edenneen riittävästi tai jona työnhakijan olisi tullut ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle opintojen etenemisestä.

Jos työnhakija on ollut poissa ilman hyväksyttävää syytä koulutus- tai opintosuunnitelman mukaisesta koulutuksesta siten, ettei hän ilmeisesti kykene hyväksyttävästi suoriutumaan suunnitelman mukaisista opinnoista, tai jos hän on muuten olennaisesti laiminlyönyt opintojaan, oikeus työttömyysetuuteen lakkaa poissaolon tai laiminlyönnin alkamisen ajankohdasta.

Työ- ja elinkeinotoimisto päättää 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta. Ennen päätöksen tekemistä työnhakijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

8 §

Työnhakijan tietojenantovelvollisuus

Työnhakijan on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle koulutuspalvelujen tuottajan todistus opiskelijaksi hyväksymisestä ja opintojen aikaisista lomajaksoista. Lisäksi työnhakijan on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle tarpeellinen selvitys opintojensa etenemisestä.

8 §

Opintojen seuranta ja tuen lakkaaminen

Jos työnhakija ei etene opinnoissaan riittävästi tai laiminlyö ilmoittaa työttömyysetuuden maksajalle opintojen etenemisestä työttömyysetuuden maksajan määräämällä tavalla, oikeus työttömyysetuuteen lakkaa ajankohdasta, josta työnhakijan opintojen ei voida katsoa edenneen riittävästi tai jona työnhakijan olisi tullut ilmoittaa työttömyysetuuden maksajalle opintojen etenemisestä.

Jos työnhakija on ollut poissa ilman hyväksyttävää syytä koulutus- tai opintosuunnitelman mukaisesta koulutuksesta siten, ettei hän ilmeisesti kykene hyväksyttävästi suoriutumaan suunnitelman mukaisista opinnoista, tai jos hän on muuten olennaisesti laiminlyönyt opintojaan, oikeus työttömyysetuuteen lakkaa poissaolon tai laiminlyönnin alkamisen ajankohdasta.

(kumotaan)

Työnhakijan on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle opintojensa 5 §:n 3 momentissa tarkoitetusta keskeytymisestä ja opintojensa päättymisestä.

9 §

Koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuus

Koulutuspalvelujen tuottajan on annettava opiskelijalle todistus opiskelijaksi hyväksymisestä, opintojen aikaisista lomajaksoista ja opintojen etenemisestä.

Koulutuspalvelujen tuottajan on viipymättä ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle opintojen päättymisestä ja 7 §:n 3 momentissa tarkoitetuista seikoista. Tämän velvollisuuden täyttämiseksi työ- ja elinkeinotoimisto toimittaa koulutuspalvelujen tuottajille niiden opiskelijoiden nimet ja henkilötunnukset, joiden opintoja tuetaan tässä luvussa säädetyllä tavalla.

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

2 §

Työttömyysetuuteen oikeutettu

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon työnhakijalla on oikeus työttömänä ollessaan.

Työttömyysetuutta maksetaan vain siltä ajalta, jona henkilö on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuna työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta henkilöllä, joka työllistyy kokoaikatyössä yli kahden viikon ajan.

Työttömyysetuutta maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työn-

9 §

Koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuus

Koulutuspalvelujen tuottajan on viipymättä ilmoitettava maakunnalle ja työttömyysetuuden maksajalle opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opintojen päättymisestä ja 8 §:n 2 momentissa tarkoitetuista seikoista. Tämän velvollisuuden täyttämiseksi maakunta toimittaa koulutuspalvelujen tuottajille niiden opiskelijoiden nimet ja henkilötunnukset, joiden opintoja tuetaan tässä luvussa säädetyllä tavalla.

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

2 §

Työttömyysetuuteen oikeutettu

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon työnhakijalla on oikeus työttömänä ollessaan.

Työttömyysetuutta maksetaan vain siltä ajalta, jona henkilö on työnhakijana julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 4 - §:ssä tarkoitettulla tavalla. Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta henkilöllä, joka työllistyy kokoaikatyössä yli kahden viikon ajan.

Työttömyysetuutta maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta, vaikka työn-

hakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta etuuteen, jos se johtuu:

- 1) korvauksettomasta määräajasta;
- 2) työssäolovelvoitteesta;
- 3) 2 luvun 13 tai 14 §:ssä tarkoitetusta ammatilliseen koulutukseen liittyvästä rajoituksesta;
- 4) 5 luvun 13 §:ssä tai 7 luvun 10 §:ssä säädetystä omavastuuajasta;
- 5) 7 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta työmarkkinatuen odotusajasta; tai
- 6) 7 luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitetusta tarveharkinnasta.

Työvoimakoulutukseen osallistuvan opiskelijan, jota ei voida pitää 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna työttömänä, oikeudesta työttömyysetuuteen opiskelun ajalta säädetään tämän luvun 5 §:ssä.

3 §

Poissaolo työllistymistä edistävästä palvelusta

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen, kokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan aikana niiltä päiviltä, joina hän ei osallistu palveluun, ellei poissaolo johdu:

4 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Jos työnhakija on kieltäytynyt tarjotusta työstä ennen työllistymistä edistävän palvelun alkamista, työttömyysetuutta maksetaan palvelun ajalta sen estämättä, mitä 2 a luvun 4 §:ssä säädetään.

Työvoimakoulutuksen ja työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun aikana ei sovelleta 2 ja 2 a lukua, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 7 luvun 2 §:ää eikä 6 lu-

hakijalla ei palvelun alkaessa ole oikeutta etuuteen, jos se johtuu:

- 1) korvauksettomasta määräajasta;
- 2) työssäolovelvoitteesta;
- 3) 2 luvun 13 §:ssä tarkoitetusta ammatilliseen koulutukseen liittyvästä rajoituksesta;
- 4) 5 luvun 13 §:ssä tai 7 luvun 10 §:ssä säädetystä omavastuuajasta;
- 5) 7 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta työmarkkinatuen odotusajasta; tai
- 6) 7 luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitetusta tarveharkinnasta.

Julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettuun kasvupalvelukoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen osallistuvan opiskelijan, jota ei voida pitää 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna työttömänä, oikeudesta työttömyysetuuteen opiskelun ajalta säädetään tämän luvun 5 §:ssä.

3 §

Poissaolo eräistä työllistymistä edistävästä palveluista

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen työkokeilun, kuntouttavan työtoiminnan ja 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdan f alakohdassa tarkoitettun palvelun aikana niiltä päiviltä, joina hän ei osallistu palveluun, ellei poissaolo johdu:

4 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Jos työnhakija on kieltäytynyt tarjotusta työstä ennen työllistymistä edistävän palvelun alkamista, työttömyysetuutta maksetaan palvelun ajalta sen estämättä, mitä 2 a luvun 4 §:ssä säädetään.

julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettun kasvupalvelukoulutuksen, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettun työvoimakoulutuksen

vun 8 §:ää.

Työmarkkinatuen maksamisesta ilman tarveharkintaa työllistymistä edistävien palvelujen aikana säädetään 7 luvun 8 §:ssä.

5 §

Työvoimakoulutusta koskevat erityissäännökset

Työvoimakoulutukseen osallistuvalla maksetaan koulutuksen ajalta työttömyysetuutta kuten 2 §:ssä säädetään työttömän oikeudesta työttömyysetuuteen, vaikka:

- 1) hänet on 2 luvun 5 §:n nojalla katsottava päätoimiseksi yrittäjäksi; tai
- 2) hän ei ole työtön tai lomautettu, jos hän on työttömyysuhan alainen.

Jos opiskelijalla on oikeus työttömyysetuuteen 1 momentin 1 kohdan perusteella, hänelle maksetaan koulutuksen ajalta peruspäivärahaa, ansiopäivärahan perusosaa tai työmarkkinatukea sekä lapsikorotusta. Jos opiskelijalla on oikeus työttömyysetuuteen 1 momentin 2 kohdan perusteella, hänellä on oikeus myös 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaiseen ansiopäivärahan ansio-osaan.

Jos koulutus järjestetään jaksotettuna erillisiin kokonaisuuksiin siten, että koulutusjaksot eivät liity yhtäjaksoisesti toisiinsa, opiskelija ei ole koulutusjaksojen välisenä aikana työvoimakoulutuksessa.

6 §

Kulukorvaus

Matka- ja muiden ylläpitokustannusten korvaamisesta työllistymistä edistävään palveluun osallistuvalla työnhakijalle säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa.

ja 9 luvussa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun muun kuin maahanmuuttajan omaehtoisen opiskelun aikana ei sovelleta 2 ja 2 a lukua, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 7 luvun 2 §:ää eikä 6 luvun 8 §:ää.

Työmarkkinatuen maksamisesta ilman tarveharkintaa työllistymistä edistävien palvelujen aikana säädetään 7 luvun 8 §:ssä.

5 §

Kasvupalvelukoulutusta ja työvoimakoulutusta koskevat erityissäännökset

Julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitetun kasvupalvelukoulutuksen ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen ajalta maksetaan työttömyysetuutta kuten 2 §:ssä säädetään työttömän oikeudesta työttömyysetuuteen, vaikka:

- 1) hänet on 2 luvun 5 ja 5 a §:n nojalla katsottava päätoimiseksi yrittäjäksi; tai
- 2) hän ei ole työtön tai lomautettu, jos hän on työttömyysuhan alainen.

Jos opiskelijalla on oikeus työttömyysetuuteen 1 momentin 1 kohdan perusteella, hänelle maksetaan koulutuksen ajalta peruspäivärahaa, ansiopäivärahan perusosaa tai työmarkkinatukea sekä lapsikorotusta. Jos opiskelijalla on oikeus työttömyysetuuteen 1 momentin 2 kohdan perusteella, hänellä on oikeus myös 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaiseen ansiopäivärahan ansio-osaan.

Jos koulutus järjestetään jaksotettuna erillisiin kokonaisuuksiin siten, että koulutusjaksot eivät liity yhtäjaksoisesti toisiinsa, opiskelija ei ole koulutusjaksojen välisenä aikana kasvupalvelukoulutuksessa eikä työvoimakoulutuksessa.

(kumotaan)

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla työttömyysetuutta saavalle maksetaan kulukorvausta yhdeksän euroa työllistymissuunnitelman tai kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 5 §:ssä tarkoitetun aktivointisuunnitelman mukaiselta osallistumispäivältä.

JTYPL 9 luku

Kulukorvaus

1 §

Oikeus kulukorvaukseen

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta seuraavien palveluiden ajalta:

- 1) työvoimakoulutus;
- 2) kohta on kumottu L:lla 29.12.2016/1456.
- 3) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettu omaehtoinen opiskelu;
- 4) työnhakuvalmennus;
- 5) uravalmennus;
- 6) kokeilu.

Kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää kulukorvausta työtä vailla olevalle henkilöasiakkaalle, joka osallistuu 1 momentin 1 tai 4—6 kohdissa tarkoitettuun palveluun ja jolla ei ole oikeutta kulukorvaukseen 1 momentin

10 a luku

Kulukorvaus

1 §

Oikeus kulukorvaukseen

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta seuraavien palveluiden ajalta:

- 1) julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettu kasvupalvelukoulutus;
- 2) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu työvoimakoulutus;
- 3) 9 luvussa tarkoitettua työttömyysetuudella tuettu maahanmuuttajan omaehtoinen opiskelu;
- 4) julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettu työkokeilu;
- 5) kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu kuntouttava työtoiminta;
- 6) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdan f alakohdassa tarkoitettu palvelu.

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada kulukorvausta työnhakuun liittyvistä matka- ja yöpymiskustannuksista. Yöpymiskustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että yöpyminen työnhakuun liittyväällä matkalla on ollut liikenneolosuhteista johtuen välttämätöntä ja yöpymisestä on aiheutunut kustannuksia. Korvattavista matkoista ja matkakustannusten korvausperusteesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos.

perusteella eikä oikeutta korvaukseen palveluun osallistumisesta aiheutuvista kuluista muun lain nojalla.

Kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksettavasta kulukorvauksesta säädetään työttömyysturvalaissa.

2 §

Kulukorvauksen määrä

Kulukorvausta maksetaan 9 euroa päivässä. Kulukorvausta maksetaan kuitenkin 18 euroa päivässä, jos:

- 1) henkilö osallistuu työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävään palveluun;
- 2) henkilö osallistuu työssäkäyntialueellaan kotikuntansa ulkopuolella järjestettävään palveluun ja hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta todistettavia majoituskustannuksia.

Ulkomailla järjestettävään työvoimakoulutukseen osallistuvalla opiskelijalla on oikeus saada koulutusaikaisten yöpymis- ja muiden kustannusten korvauksena 50 prosenttia päivärahasta, joka suoritetaan valtion virkamiehille asianomaisessa maassa tehdyn virkamatkan matkakustannusten korvauksena.

Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämään työvoimakoulutukseen osallistuvalla työnhakijalle maksetaan kulukorvausta 16,82 euroa päivässä. Majoitus Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämään työvoimakoulutukseen osallistuvalla työnhakijalle on ilmainen.

Kulukorvauksen 1 momentissa tarkoitettua määrääytymisestä ja työ- ja elinkeinoviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määrääytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

3 §

2 §

Kulukorvauksen määrä

Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua kulukorvausta maksetaan 9 euroa päivässä. Kulukorvausta maksetaan kuitenkin 18 euroa päivässä, jos:

- 1) henkilö osallistuu työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävään palveluun;
- 2) henkilö osallistuu työssäkäyntialueellaan kotikuntansa ulkopuolella järjestettävään palveluun ja hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta todistettavia majoituskustannuksia.

Ulkomailla järjestettävään julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettuun kasvupalvelukoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen osallistuvalla opiskelijalla on oikeus saada koulutusaikaisten yöpymis- ja muiden kustannusten korvauksena 50 prosenttia päivärahasta, joka suoritetaan valtion virkamiehille asianomaisessa maassa tehdyn virkamatkan matkakustannusten korvauksena.

Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämään **työvoimakoulutukseen vai kasvupalvelukoulutukseen?** osallistuvalla työnhakijalle maksetaan kulukorvausta 16,82 euroa päivässä. Majoitus Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämään **työvoimakoulutukseen** osallistuvalla työnhakijalle on ilmainen.

Kulukorvauksen 1 momentissa tarkoitettua määrääytymisestä ja maakunnan tai palveluntuottajan velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määrääytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Kulukorvauksen korvauspäivät

Kulukorvausta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Ulkomailla työvoimakoulutukseen osallistuvalla maksetaan kulukorvausta enintään seitsemältä päivältä kalenteriviikossa.

Työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen ja kokeilun ajalta sekä 1 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tilanteessa kulukorvausta maksetaan ainoastaan päiviltä, joina palvelua järjestetään ja työnhakija osallistuu palveluun.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kulukorvaukseen oikeuttavista korvauspäivistä.

4 §

Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen

Kulukorvausta ei makseta työvoimakoulutuksen eikä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitetun omaehtoisen opiskelun lomajaksoilta. Korvaus maksetaan kuitenkin siltä ajalta, jona työttömyysetuutta saava työnhakija lomajakson aikana osallistuu koulutukseen kuuluvaan työssä oppimiseen tai harjoitteluun.

Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan siitä päivästä, jona työnhakija on keskeyttänyt palvelun. Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan myös, jos palvelu on päätetty keskeyttää.

5 §

Työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain soveltaminen

Jollei tässä laissa toisin säädetä, kulukor-

Kulukorvauksen korvauspäivät

Kulukorvausta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Ulkomailla järjestävään julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitettuun kasvupalvelukoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen osallistuvalla opiskelijalle maksetaan kulukorvausta enintään seitsemältä päivältä kalenteriviikossa.

Työkokeilun, kuntouttavan työtoiminnan ja 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdan f alakohdassa tarkoitetun palvelun ajalta kulukorvausta maksetaan ainoastaan päiviltä, joina palvelua järjestetään ja työnhakija osallistuu palveluun.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kulukorvaukseen oikeuttavista korvauspäivistä.

4 §

Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen

Julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetussa laissa tarkoitetun kasvupalvelukoulutuksen, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun työvoimakoulutuksen ja 9 luvussa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun lomajaksoilta ei makseta kulukorvausta. Korvaus maksetaan kuitenkin siltä ajalta, jona työttömyysetuutta saava työnhakija lomajakson aikana osallistuu koulutukseen kuuluvaan työssä oppimiseen tai harjoitteluun.

Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan siitä päivästä, jona työnhakija on keskeyttänyt palvelun. Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan myös, jos palvelu on päätetty keskeyttää.

5 §

Työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain soveltaminen

Jollei tässä luvussa toisin säädetä, kulukor-

vaukseen sovelletaan työttömyyskassalakea (603/1984) ja työttömyysturvalain:

- 1) 11 luvun 2 §:ää (velvollisuus tietojen antamiseen);
- 2) 11 luvun 3 §:ää (etuutta koskeva päätös);
- 3) 11 luvun 5 §:ää (maksamistapa);
- 4) 11 luvun 6 §:ää (maksamisen väliaikainen keskeyttäminen tai vähentäminen);
- 5) 11 luvun 10 §:ää (takaisinperintä);
- 6) 11 luvun 13 §:ää (kuittaaminen);
- 7) 11 luvun 14 §:ää (työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa);
- 8) 11 luvun 15 §:ää (työttömyysetuuden ulosmittaus);
- 9) 11 luvun 15 a §:ää (takaisinperintäsaatavan vanhentuminen);
- 10) 12 lukua (muutoksenhaku);
- 11) 13 luvun 1, 3—8 ja 10 §:ää (tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset).

Jos Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa maksaa työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:ssä säädetyllä tavalla työttömyysetuutta ilman päätöstä ja työttömyysetuuden saajalla on oikeus saada kulukorvausta, Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi vastaavasti maksaa myös sen ilman päätöstä. Kulukorvaus maksetaan tällöin täysimääräisenä.

Työttömyysturvalain 12 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetyistä poiketen työ- ja elinkeinotoimiston päätöstä koskeva valituskirjelmä on toimitettava asianomaiseen työ- ja elinkeinotoimistoon.

vaukseen sovelletaan työttömyyskassalakea (603/1984) ja tämän lain:

- 1) 11 luvun 2 §:ää (velvollisuus tietojen antamiseen);
- 2) 11 luvun 3 §:ää (etuutta koskeva päätös);
- 3) 11 luvun 5 §:ää (maksamistapa);
- 4) 11 luvun 6 §:ää (maksamisen väliaikainen keskeyttäminen tai vähentäminen);
- 5) 11 luvun 10 §:ää (takaisinperintä);
- 6) 11 luvun 13 §:ää (kuittaaminen);
- 7) 11 luvun 14 §:ää (työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa);
- 8) 11 luvun 15 §:ää (työttömyysetuuden ulosmittaus);
- 9) 11 luvun 15 a §:ää (takaisinperintäsaatavan vanhentuminen);
- 10) 12 lukua (muutoksenhaku);
- 11) 13 luvun 1, 3—8 ja 10 §:ää (tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset).

Jos työttömyysetuutta maksetaan 11 luvun 8 §:ssä säädetyllä tavalla ilman päätöstä ja työttömyysetuuden saajalla on oikeus saada kulukorvausta, myös kulukorvausta voidaan maksaa vastaavasti ilman päätöstä. Kulukorvaus maksetaan tällöin täysimääräisenä.

TTL 11 ja 12 lukujen säännösluonnokset puuttuvat.

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1§

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työ- ja elinkeinotoimistolla, työttömyyskassalla sekä tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkai-

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1§

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työttömyyskassalla, maakunnalla sekä tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai

semistä tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

1) valtion ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä;

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta;

4) muulta työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta tehtäviensä hoitamista varten:

1) työvoimaviranomaiselta 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu työvoimapoliittinen lausunto;

2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä; rangaistuslaitoksen on annettava tiedot välittömästi, kun henkilö otetaan rangaistuslaitokseen.

muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

1) valtion, maakunnan ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä;

3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta;

4) työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä ja muulta palveluntuottajalta.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta tehtäviensä hoitamista varten:

1) maakunnalta tiedoksi 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettu päätös;

2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä; rangaistuslaitoksen on annettava tiedot välittömästi, kun henkilö otetaan rangaistuslaitokseen.

3 §

Tietojen luovuttaminen

Salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus luovuttaa tehtävässään haltuunsa saamia tietoja työvoimaviranomaiselle työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisiin edellytyksiin vaikuttavista seikoista.

Salassapitosäännösten estämättä voidaan 1 momentissa mainittuja tietoja luovuttaa edelleen asianomaiselle viranomaiselle rikkomusten ja rikosten selvittämistä ja syytteesenpanoa varten.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 §

Tietojen luovuttaminen

Salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus luovuttaa maakunnalle tehtävässään haltuunsa saamia työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanossa tarvittavia tietoja.

Salassapitosäännösten estämättä voidaan 1 momentissa mainittuja tietoja luovuttaa edelleen asianomaiselle viranomaiselle rikkomusten ja rikosten selvittämistä ja syytteesenpanoa varten.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 a §

Palkkakertoimella tehtävät tarkistukset

Edellä 2 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa, 5 luvun 4 §:n 3 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa sekä 6 luvun 11 §:n 2 momentissa mainittuja määriä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella (palkkakerroin).

---

1 a §

Palkkakertoimella tehtävät tarkistukset

Edellä 2 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa, 2 a luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 5 luvun 4 §:n 3 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa sekä 6 luvun 11 §:n 2 momentissa mainittuja määriä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella (palkkakerroin).

---

3 d §

Muita rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus sekä 10 luvun 6 §:ssä ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettut kulukorvaukset rahoitetaan valtion varoista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen ennakoiden ja lopullisen rahoituksen vahvistamisesta ja maksamisesta, 3 a § :ssä tarkoitettun kunnan rahoitusosuuden perimisestä Kansaneläkelaitokselle sekä 3 b §:n 2 momentissa tarkoitettun maksuvalmius-suorituksen suorittamisesta.

Tämän lain mukaisesta toiminnasta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.

Kansaneläkelaitoksen perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaisesti asuinvaltiolle maksamat korvaukset rahoitetaan valtion varoista.

3 d §

Muita rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus sekä 10 b luvussa tarkoitettu kulukorvaus rahoitetaan valtion varoista.

Siirtymäsäännökset puuttuvat.

6.

Laki

vuorotteluvapaalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuorotteluvapaalain (1305/2002)

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kokoaikatyöntekijään ja työntekijään, jonka työaika on yli 75 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän työajasta. Tätä lakia sovelletaan myös henkilöön, joka on virkasuhteessa tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa valtioon, kuntaan tai muuhun julkisoikeudelliseen yhteisöön.

Työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa myös 1 momentissa tarkoitettua yhteisöä.

Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta sellaiseen henkilöön, jota pidetään työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä ja jolla yrityksessä työskentelemisen vaikutuksesta ei ole oikeutta työttömyys-tuuteen.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vuorotteluvapaalla* järjestelyä, jossa työntekijä työnantajansa kanssa tekemän vuorottelusopimuksen mukaisesti määräaikaisesti vapautetaan palvelussuhteeseen kuuluvien tehtävien suorittamisesta ja jossa työnantaja samalla sitoutuu vastaavaksi ajaksi palkkaamaan työ- ja elinkeinotoimistossa työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua työttömänä työnhakijana olevan;

8 §

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan työsuhteessa työtä tekevään kokoaikatyöntekijään ja työntekijään, jonka työaika on yli 75 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän työajasta. Tätä lakia sovelletaan myös henkilöön, joka on virkasuhteessa tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa valtioon, kuntaan tai muuhun julkisoikeudelliseen yhteisöön.

Työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa myös 1 momentissa tarkoitettua yhteisöä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vuorotteluvapaalla* järjestelyä, jossa työntekijä työnantajansa kanssa tekemän vuorottelusopimuksen mukaisesti määräaikaisesti vapautetaan palvelussuhteeseen kuuluvien tehtävien suorittamisesta ja jossa työnantaja samalla sitoutuu vastaavaksi ajaksi palkkaamaan työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua työttömän henkilön;

8 §

Vuorottelusopimus

Työnantajan tulee tehdä vuorottelijan kanssa kirjallinen vuorottelusopimus, jossa työnantaja sitoutuu palkkaamaan sijaisen. Vuorottelusopimus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen vuorotteluvapaan alkamista. Lisäksi työsopimus tai muu luotettava selvitys siitä, että sijainen on palkattu vuorotteluvapaan ajaksi, on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen vuorotteluvapaan alkamista tai viipymättä vuorotteluvapaan alkamisen jälkeen. Vastaavat tarvittavat selvitykset on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle jaksotettaessa tai pidennettäessä vuorotteluvapaata 7 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

9 §

Sijainen

Sijaiseksi on palkattava sellainen työ- ja elinkeinotoimistossa työttömänä työnhakijana oleva, joka on ollut työttömänä työnhakijana yhdenjaksoisesti tai osissa vähintään 90 kalenteripäivää vuorotteluvapaan alkamista edeltäneiden 14 kuukauden aikana. Sijaiseksi palkattavan on oltava työttömänä työnhakijana välittömästi ennen vuorotteluvapaan alkamista.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sijaiseksi voidaan palkata alle 30-vuotias työ- ja elinkeinotoimistossa työttömänä työnhakijana oleva, jonka ammatti- tai korkeakoulututkinnon suorittamisesta on kulunut enintään yksi vuosi taikka työtön työnhakija, joka vuorotteluvapaan alkaessa on alle 25-vuotias tai yli 55-vuotias.

Sijaiseksi ei voida palkata henkilöä, jota pidetään työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettuna päätoimisena opiskelijana.

Sijaisen työajan tulee olla vähintään vuorottelijan säännöllisen työajan pituinen. Jos työnantajan palveluksessa oleva osa-aikainen

Vuorottelusopimus

Työnantajan tulee tehdä vuorottelijan kanssa kirjallinen vuorottelusopimus, jossa työnantaja sitoutuu palkkaamaan sijaisen. Vuorottelusopimus on toimitettava vuorottelukorvauksen maksajalle ennen vuorotteluvapaan alkamista.

Vuorottelukorvauksen maksajalle on ennen vuorotteluvapaan alkamista tai viipymättä alkamisen jälkeen toimitettava myös työsopimus tai muu luotettava selvitys sijaisen palkkaamisesta vuorotteluvapaan ajaksi sekä selvitys sijaisen työttömyydestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut selvitykset on toimitettava vuorottelukorvauksen maksajalle myös jaksotettaessa tai pidennettäessä vuorotteluvapaata 7 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

9 §

Sijainen

Sijaiseksi on palkattava sellainen työttömänä oleva henkilö, jonka työttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti tai osissa vähintään 90 kalenteripäivää vuorotteluvapaan alkamista edeltäneiden 14 kuukauden aikana. Sijaiseksi palkattavan on oltava työtön välittömästi ennen vuorotteluvapaan alkamista.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sijaiseksi voidaan palkata alle 30-vuotias työtön, jonka ammatti- tai korkeakoulututkinnon suorittamisesta on kulunut enintään yksi vuosi taikka työtön, joka vuorotteluvapaan alkaessa on alle 25-vuotias tai yli 55-vuotias.

Sijaiseksi ei voida palkata henkilöä, jota pidetään työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettuna päätoimisena opiskelijana.

Sijaisen työajan tulee olla vähintään vuorottelijan säännöllisen työajan pituinen. Jos työnantajan palveluksessa oleva osa-aikainen

työntekijä on työttömänä kokoaikatyön hakijana työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet palkataan vuorotteluvapaan johdosta vapaaksi tulleeeseen työhön, voidaan vuorotteluvapaa toteuttaa ottamalla näin vapaaksi jäävään työhön työ- ja elinkeinotoimistoon ilmoittautunut työtön työnhakija työsopimuslain 2 luvun 5 §:n estämättä. Tällöin näiden työntekijöiden yhteisen työajan lisäyksen tulee olla vähintään vuorottelijan säännöllisen työajan pituinen.

11 §

Sijaisen palvelussuhteen päättymisen vaikutukset

Jos sijaisen palvelussuhde päättyy ennen vuorotteluvapaan päättymistä, palvelussuhteen päättymistä ei ole pidettävä vuorottelusuhteen vastaisena, jos:

1) työnantaja viivytyksettä ja viimeistään kahden kuukauden kuluessa sijaisen palvelussuhteen päättymisestä palkkaa tilalle 9 §:ssä tarkoitetun sijaisen; tai

2) työ- ja elinkeinotoimisto ei voi osoittaa soveltuvaa henkilöä aikaisemman tilalle.

17 §

Työvoimapoliittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon vuorottelukorvauksen 5–9 §:ssä ja 14 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista edellytyksistä sekä 19 §:n 1 momentissa tarkoitetuista takaisinperinnän edellytyksistä.

Työvoimapoliittiseen lausuntoon sovelletaan, mitä työttömyysturvalaissa ja sen nojalla säädetään, jollei tästä laista muuta johdu.

18 §

Ilmoitusvelvollisuus

Työnantajan on viipymättä ilmoitettava

työntekijä on työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettu työtön ja hänet palkataan vuorotteluvapaan johdosta vapaaksi tulleeeseen työhön, voidaan vuorotteluvapaa toteuttaa palkkaamalla näin vapaaksi jäävään työhön työtön henkilö työsopimuslain 2 luvun 5 §:n estämättä. Tällöin näiden työntekijöiden yhteisen työajan lisäyksen tulee olla vähintään vuorottelijan säännöllisen työajan pituinen.

11 §

Sijaisen palvelussuhteen päättymisen vaikutukset

Jos sijaisen palvelussuhde päättyy ennen vuorotteluvapaan päättymistä, palvelussuhteen päättymistä ei ole pidettävä vuorottelusuhteen vastaisena, jos:

1) työnantaja viivytyksettä ja viimeistään kahden kuukauden kuluessa sijaisen palvelussuhteen päättymisestä palkkaa tilalle 9 §:ssä tarkoitetun sijaisen; tai

2) työnantajan luotettavana pidettävän selvityksen perusteella on ilmeistä, ettei soveltuvaa henkilöä ole löydettävissä aikaisemman tilalle.

(kumotaan)

18 §

Ilmoitusvelvollisuus

Työnantajan on viipymättä ilmoitettava

työ- ja elinkeinotoimistolle sijaisen palkkaamisesta vuorotteluvapaan ajaksi sekä tämän palvelussuhteen olennaisista muutoksista.

vuorottelukorvauksen maksajalle sijaisen palkkaamisesta vuorotteluvapaan ajaksi sekä tämän palvelussuhteen olennaisista muutoksista.

20 §

Muutoksenhaku

Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun lausuntoon ei saa hakea muutosta valittamalla.

20 §

Muutoksenhaku

(kumotaan)

21 §

Työttömyysturva- ja työttömyyskassalain soveltaminen

Vuorottelukorvauksen hakemisesta, epäamisestä myöhästyneen hakemuksen johdosta, maksamistavasta, maksamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä tai vähentämisestä, etuuspäivien määrästä viikossa, vuorottelukorvausta koskevasta päätöksestä, päätöksen poistamisesta ja itseoikaisusta, takaisinperintäsaatavan vanhentumisesta, velvollisuudesta tietojen antamiseen, oikeudesta saada tietoja ja ulosottomiehen tiedonsaantioikeudesta, tietojen saamisesta ja luovuttamisesta, *oikeudenkäyntikulujen jakamisesta* sekä työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta on voimassa, mitä työttömyysturvalaissa ja työttömyyskassalaissa (603/1984) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan perusteella myönnetyn vuorottelukorvauksen ulosmittauksesta on voimassa mitä työttömyysturvalaissa säädetään peruspäivärahan ulosmittauksesta

23 §

Toimeenpanoelimet

Vuorotteluvapaan toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena vuorottelukorvaukseen liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapolitiittisten asioiden osalta työ- ja elin-

21 §

Työttömyysturva- ja työttömyyskassalain soveltaminen

Vuorottelukorvauksen hakemisesta, epäamisestä myöhästyneen hakemuksen johdosta, maksamistavasta, maksamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä tai vähentämisestä, etuuspäivien määrästä viikossa, vuorottelukorvausta koskevasta päätöksestä, päätöksen poistamisesta ja itseoikaisusta, takaisinperintäsaatavan vanhentumisesta, velvollisuudesta tietojen antamiseen, oikeudesta saada tietoja ja ulosottomiehen tiedonsaantioikeudesta, tietojen saamisesta ja luovuttamisesta sekä työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta on voimassa, mitä työttömyysturvalaissa ja työttömyyskassalaissa (603/1984) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan perusteella myönnetyn vuorottelukorvauksen ulosmittauksesta on voimassa mitä työttömyysturvalaissa säädetään peruspäivärahan ulosmittauksesta

keinoministeriö. Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen valvonnan osalta on voimassa, mitä työttömyysturvalaissa ja työttömyyskassalaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
20 _____.

Siirtymäsäännös?

7.

Laki

sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain (352/2010) 6 §, 11 §:n 4 momentti ja 23 §, sellaisina kuin niistä ovat, 6 § laissa 1557/2015 ja 23 § osaksi laissa 1557/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Toimivaltaiseksi nimetyt laitokset eräissä työnhakuun liittyvissä tilanteissa

Toimivaltaiseksi nimetyt laitokset eräissä työnhakuun liittyvissä tilanteissa

Perusasetuksen 1 artiklan q alakohdan iii alakohdassa tarkoitettuja toimivaltaisen viranomaisen nimeämiä toimivaltaisia laitoksia ovat työ- ja elinkeinotoimistot sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan ja perusasetuksen 64 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksiä.

Perusasetuksen 1 artiklan q alakohdan iii alakohdassa tarkoitettuja toimivaltaisen viranomaisen nimeämiä toimivaltaisia laitoksia ovat:

1) maakunnat sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohtaa;

2) työttömyysvakuutuksen perusturvajärjestelmää koskevissa asioissa Kansaneläkelaitos sovellettaessa perusasetuksen 64 artiklan 1 kohdan a alakohtaa;

3) työttömyysvakuutuksen ansiosidonnaista järjestelmää koskevissa asioissa työttömyyskassa sovellettaessa perusasetuksen 64 artiklan 1 kohdan a alakohtaa.

Perusasetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksessa tarkoitettuja työvoimaviranomaisia Suomessa ovat maakunnat.

Perusasetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksessa tarkoitettuja työvoimaviranomaisia Suomessa ovat työ- ja elinkeinotoimistot ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus.

11 §

11 §

Todistusten ja muiden esitettävien asiakirjojen antaminen

Todistusten ja muiden esitettävien asiakirjojen antaminen

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa:
1) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan 1 kappaleen mukaisen todistuksen työnhakijaksi ilmoittautumisesta;

Maakunta antaa:
1) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan 1 kappaleen mukaisen todistuksen työnhakijaksi ilmoittautumisesta;

2) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan 2 kappaleen mukaisen todistuksen seikoista, jotka saattavat vaikuttaa etuusoi-keuteen;

3) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan 3 kappaleen mukaisen todistuksen työttömän tilanteen seurannasta, työnhaun voimassaolosta sekä valvontamenettelyjen noudattamisesta.

2) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan 2 kappaleen mukaisen todistuksen seikoista, jotka saattavat vaikuttaa etuusoi-keuteen;

3) täytäntöönpanoasetuksen 55 artiklan 4 kohdan 3 kappaleen mukaisen todistuksen työttömän tilanteen seurannasta, työnhaun voimassaolosta sekä valvontamenettelyjen noudattamisesta.

23 §

Yhteistyöryhmä

Sähköisen tiedonvaihdon kehittämistä, hallinnointia ja kustannusten jakoa varten sosi-aali- ja terveysministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan kuusijäsenisen yhteistyö-ryhmän, jossa ovat edustettuina sosi-aali- ja terveysministeriö, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeino-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, Tapa-turvavakuutuslaitosten liitto ja Työttömyys-kassojen yhteisjärjestö. Jäsenten lisäksi sosi-aali- ja terveysministeriö voi määrätä yhteis-työryhmään siinä edustettuina olevien toimi-joiden ehdotuksesta enintään kaksi asiantun-tijaa. Yhteistyöryhmässä on oltava edustettu-na riittävä Euroopan unionin sosiaaliturva-lainsäädännön, kansallisen sosiaaliturvalain-säädännön ja tietojärjestelmien asiantunte-mus.

Yhteistyöryhmä valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Yhteistyöryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa ja aina yh-den edustettuna olevan toimijan sitä vaaties-sa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

Siirtymäsäännös?

8.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001)

Aktiiviseen työnhakuun liittyvien työttömyysturvalain muutosten johdosta mahdollisesti tarvittavat muutokset puuttuvat.

Voimassa oleva laki

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) *kulukorvauksella* kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla työmarkkinatuen saajalla työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla maksettavaa päiväkohtaista korvausta;

14 §

Kuntouttavan työtoiminnan rajoitukset

Kuntouttava työtoiminta on järjestettävä henkilön *julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain* 1 luvun 9 §:ssä tarkoitetulla työssäkäyntialueella. Henkilön suostumuksella kuntouttava työtoiminta voidaan järjestää myös työssäkäyntialueen ulkopuolella.

Ehdotus

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) *kulukorvauksella* kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla työttömyysetuuden saajalle maksettavaa työttömyysturvalain 10 a luvussa tarkoitettua kulukorvausta;

14 §

Kuntouttavan työtoiminnan rajoitukset

Kuntouttava työtoiminta on järjestettävä henkilön työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 16 kohdassa tarkoitetulla työssäkäyntialueella. Henkilön suostumuksella kuntouttava työtoiminta voidaan järjestää myös työssäkäyntialueen ulkopuolella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Tarve siirtymäsäännökselle?

9.

Laki

toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997)

Aktiiviseen työnhakuun liittyvien työttömyysturvalain muutosten johdosta mahdollisesti tarvittavat muutokset puuttuvat.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 a §

10 a §

Toimintaraha ja matkakorvaus

Toimintaraha ja matkakorvaus

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukaiseen kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla toimeentulotuen saajalle maksetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua kulukorvauksen suuruinen toimintaraha osallistumispäivää kohti. Toimintarahaa ei kuitenkaan suoriteta niiltä päiviltä, joilta henkilö saa työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:ssä tarkoitettua kulukorvausta.

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukaiseen kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla toimeentulotuen saajalle maksetaan työttömyysturvalain 10 a luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua kulukorvauksen suuruinen toimintaraha osallistumispäivää kohti. Toimintarahaa ei kuitenkaan suoriteta niiltä päiviltä, joilta henkilö saa työttömyysturvalaissa tarkoitettua kulukorvausta.

11 §

11 §

Huomioon otettavat tulot

Huomioon otettavat tulot

Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon:

Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon:

5) työttömyysturvalaissa ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua kulukorvausta, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua ylläpitokorvausta, työttömyysturvalain 6 luvun 3 b §:ssä tarkoitettua korotusosaa, mainitussa pykälässä tarkoitettua korotettua ansio-osan ja mainitun luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansio-osan erotusta eikä viimeksi mainitun lain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettua työmarkkinatuen korotusosaa;

5) työttömyysturvalaissa tarkoitettua kulukorvausta, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua ylläpitokorvausta, työttömyysturvalain 6 luvun 3 b §:ssä tarkoitettua korotusosaa, mainitussa pykälässä tarkoitettua korotettua ansio-osan ja mainitun luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansio-osan erotusta eikä viimeksi mainitun lain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettua työmarkkinatuen korotusosaa;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 ____ .

Tarve siirtymäsäännökselle?

10.

Laki

valtion virkamieslain 5 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion virkamieslain (750/1994) 5 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1454/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 a §

Virka voidaan siirtää 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ilman 5 §:ssä tarkoitettua virkamiehen suostumusta, jos virka siirretään virkamiehen työssäkäyntialueella tai työssäkäyntialueelle. Työssäkäyntialueella tarkoitetaan *julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012)* 1 luvun 9 §:n mukaista aluetta.

Ehdotus

5 a §

Virka voidaan siirtää 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ilman 5 §:ssä tarkoitettua virkamiehen suostumusta, jos virka siirretään virkamiehen työssäkäyntialueella tai työssäkäyntialueelle. Työssäkäyntialueella tarkoitetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 16 kohdan mukaista aluetta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

11.

Laki

valmiuslain 99 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmiuslain (1552/2011) 99 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1455/2016 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

99 §

99 §

Työmääräystä annettaessa huomioon otettavat seikat

Työmääräystä annettaessa huomioon otettavat seikat

Alle seitsemänvuotiaan tai pysyvästi taikka pitkäaikaisesti sairaan lapsen huoltajalle saadaan antaa työmääräys *julkisesta työvoimasta ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012)* 1 luvun 9 §:ssä tarkoitetun työssäkäyntialueen ulkopuolelle vain, jos maanpuolustuksen kannalta tärkeän tuotannon ylläpitäminen sitä henkilön erityinen koulutus tai muu siihen rinnastettava syy huomioon ottaen välttämättä vaatii.

Alle seitsemänvuotiaan tai pysyvästi taikka pitkäaikaisesti sairaan lapsen huoltajalle saadaan antaa työmääräys työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 16 kohdassa tarkoitetun työssäkäyntialueen ulkopuolelle vain, jos maanpuolustuksen kannalta tärkeän tuotannon ylläpitäminen sitä henkilön erityinen koulutus tai muu siihen rinnastettava syy huomioon ottaen välttämättä vaatii.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

12.

Laki

taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) 1 § ja 2 §:n 3 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1§

Lain soveltamisala

Lakia sovelletaan valtion tukiviranomaisen myöntäessä sellaista tukea taloudelliseen toimintaan, joka täyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan valtioneuvoston «edellytykset», jollei muussa laissa toisin säädetä. Lakia ei sovelleta myönnettäessä maa- ja metsätalouden alkutuotantoa eikä kalataloutta koskevaa tukea.

1§

Lain soveltamisala

Lakia sovelletaan valtion tukiviranomaisen, *maakunnan tai kuntayhtymän* myöntäessä sellaista tukea taloudelliseen toimintaan, joka täyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan valtioneuvoston «edellytykset», jollei muussa laissa toisin säädetä. Lakia ei sovelleta myönnettäessä maa- ja metsätalouden alkutuotantoa eikä kalataloutta koskevaa tukea.

2§

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) tukiviranomaisella sitä valtion viranomaista, jonka tehtäviin tukea tai tukiohjelmamaa koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat tai sellaista yhteisöä taikka säätiötä, joka myöntää tuen viranomaisen puolesta.

2§

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) tukiviranomaisella sitä valtion, *maakunnan tai kuntayhtymän* viranomaista, jonka tehtäviin tukea tai tukiohjelmamaa koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat tai sellaista yhteisöä taikka säätiötä, joka myöntää tuen

viranomaisen puolesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 ____ .